JACK LONDON

—ATALARININ TANRISI—

JACK LONDON

atalarının tanrısı

yordam edebiyat

Türkçesi: Mete Ergin

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O'Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Mete Ergin'in Gani Yener'le birlikte Türkçeye kazandırdığı *Durgun Don* (Mihail Şolohov, 4 cilt) adlı nehir roman da Yordam Edebiyat tarafından yayımlanmıştır.

Mete Ergin'in İngilizceden çevirdiği *Atalarının Tanrısı* (*The God of His Fathers*), ilk olarak 2000 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır.

Yordam Edebiyat'ta

JACK LONDON YAPITLARI

Mete Ergin'in Türkçesiyle

Kurt Dölü
(öyküler, 1900)

✵

Atalarının Tanrısı
(öyküler, 1901)

✵

İstiridye Korsanları
(roman, 1902)

✵

Vahşetin Çağrısı
(roman, 1903)

✵

Oyun
(roman, 1905)

✵

Beyaz Diş
(roman, 1905)

✵

Haytalarla Çolpalar
(öyküler, 1907)

✵

Martin Eden
(roman, 1909)

✵

Yanan Gün
(roman, 1910)

✵

John Barleycorn (Alkollü Anılar)
(roman, 1913)

JACK LONDON

ATALARININ TANRISI

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

yordam
edebiyat

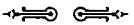
Yordam Edebiyat: 55 • **Atalarının Tanrısı** • Jack London
ISBN 978-605-172-328-0 • *Türkçesi:* Mete Ergin
Düzeltme: Didem Gerçek • *Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım:* Mart 2019
© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **W:** www. yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
instagram.com/yordamkitap

Baskı: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri (Sertifika No: 10614)
Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8
Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11

ATALARININ TANRISI

ÖYKÜ

İÇİNDEKİLER

ATALARININ TANRISI 17

MERAK KONUSU 38

EBEMKUŞAĞININ UCU 60

KAN KARDEŞİ 77

UÇAN GELİN 92

YARALI SURAT 112

İNATÇI 129

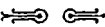
YİĞİTLİK SINAVI 140

YOL AYRIMI 160

KUZEY YILDIZI 176

KADINLARIN ÖFKESİ 191

Jack London
Yazar, Serüvenci, Sosyalist

Yeşim Dinçer

Jack London'ın bugün hayranlıkla okuduğumuz romanları ve kısa öyküleri, hareketli geçen yaşamından güçlü izler taşır. Geçimini sağlamak için çocukluğundan itibaren verdiği mücadele, kendi kendini eğitmek üzere kitaplara dört elle sarılması, sahip olduğu keskin gözlem yeteneği, onunla aynı kuşaktan bir başka realist yazarın, Gorki'nin yaşamıyla karşılaştırılabilir ancak.

Jack London 12 Ocak 1876'da, talihsiz koşullarda dünyaya gelmiştir. Biyolojik babasının, hamile kalan annesi Flora'yı terk ettiği; ümitsizliğe kapılan kadının intihara kalkıştığı ve ruhsal dengesinin sarsıldığı söylenmektedir. John Griffith Chaney adı verilen bebek, siyahi bir süt anneye emanet edilir. Flora doğumdan bir yıl kadar sonra yeniden evlenir ve oğlunu, eşinin önceki evliliğinden olma iki kız çocuğuyla birlikte büyütür. Jack London soyadını aldığı üvey babası John London'ı hayatı boyunca "baba", üvey kardeşlerini de "kız kardeş" olarak benimsemiş, hem onlarla hem de çok sevdiği süt annesiyle kurduğu aile bağını korumuştur.

Yazarın çocukluğunun ve ilk gençliğinin ne denli büyük bir yoksulluk içinde geçtiğini kayda alan biyografi yazarları, bu durumun nesnel sebepleri üzerinde durmazlar genellikle. Jack London'ın dünyaya gelişi, kapitalizmin ilk büyük krizini yaşadığı ve tarihe Uzun Bunalım (1873-1896) adıyla geçen döneme denk düşer. ABD bankalarının iflasıyla tetiklenen kriz, demiryolu şirketlerinin ve iş-

letmelerin batmasıyla yıkıcı bir hal almıştır. 1876'ya gelindiğinde her yedi Amerikalıdan biri işsizdir. Birçok yorumcuya göre bunalım, Birinci Dünya Savaşı'na neden olacak kadar uzun sürmüştür.

London ailesi bunalım yıllarını, California eyaletinin çeşitli şehirlerinde, çiftçilikten ev pansiyonculuğuna dek türlü işler deneyerek ama hiçbirinde dikiş tutturamadan geçirir. Jack London on yaşında sokaklarda gazete satarak çalışmaya başlar; Flora da öğrenci bulabildiği sürece piyano dersleri vermektedir. Yazar çocukken yaşadığı mahrumiyeti, üne kavuştuktan sonra kaleme aldığı otobiyografisinde şöyle anlatır:

> Ben dünyaya yoksul gelmiştim. Yaşamım yoksulluk içinde geçmişti. Zaman zaman aç kaldığım olmuştu. Bütün yaşamımca ne bir oyuncağım olmuştu ne de başka çocuklar gibi oyun oynamıştım. Bütün anılarımda yoksulluğun acısı vardı. Bu yoksulluk acısını sürekli çekmiştim. Bir dükkândan para verilerek satın alınmış ilk fanilamı sekiz yaşındayken giymiştim. Altı üstü ufacık bir fanilaydı işte. O kirlendiği zaman, yıkanıncaya kadar yine evde yapılmış çirkin fanilalara kalırdım. Dükkândan alınma o fanilam bana öyle gurur veriyordu ki, bir süre üstüme ondan başka bir şey giymemek için diretmiştim; (...) sonunda annem, bütün dünya görsün diye üstümde sadece dükkândan alınma o fanilayla dolaşmama izin vermişti. (*John Barleycorn*)

Jack London, formel eğitimini ancak sekizinci sınıfa dek sürdürebilir. Buna rağmen şehir kütüphanesine girmenin bir yolunu bulmuştur. Tarih ve serüven kitaplarına, kara ve deniz yolculuklarına özellikle meraklıdır. "*Deli gibi, kendimi harap edercesine okuyordum*" diye anlatır o dönemi. Bir yandan da denize açılma; tekdüze, sıradan yaşantısından kurtulma hayalleri kurmaktadır. On dört yaşına girdiğinde ufak bir yelkenli edinir ve San Francisco Körfezinin Oakland halicinde turlar atarak denizciliği öğrenmeye başlar. On beşindeyse, günde on iki saat işçilik yaptığı konserve fabrikasının ağır çalışma koşullarından bezerek "istiridye korsanı" olmaya karar verir.

San Francisco körfezinde kültürel olarak yetiştirilen istiridye yatakları, Jack London'ın dünyaya geldiği şehrin önemli bir besin

ve gelir kaynağıdır o yıllarda. Gecenin karanlığından yararlanan "korsanlar", ticari bölgeye tekneyle süzülerek kaçak istiridye toplarlar. Yapılan iş, adından da anlaşılacağı gibi yasa dışıdır. Jack London, süt annesinden aldığı borçla bir tekne satın alır ve konserve fabrikasındaki öldürücü çalışmadan kaçıp, kitaplarda okuduğu serüvenleri yaşamak üzere korsanların arasına katılır. Umduğu parayı kazanamaz ama cesareti ve cömertliğiyle "İstiridye Korsanlarının Prensi" olarak nam salar. Yaşadıkları, ileride yazacağı gençlik romanı *İstiridye Korsanları*'na esin kaynağı olacaktır.

Jack London 1893 yılında, on yedi yaşını bitirir bitirmez Japonya'ya kadar uzanacak olan bir gemiye kaydolur. Japonya'nın kuzey kıyılarından Bering Denizine kadar uzanan bölgede, Kanada ve Birleşik Amerika avcı filoları ayıbalığı sürülerini yağmalamaktadır. Dönüşte, artık bir baltaya sap olmanın vakti geldiğini söyleyen annesini dinleyerek günde on saatten, saat başına on sent ücretle bir kenevir fabrikasında işe girer. Söz verilen ücret zammı yapılmayınca istifa eder ve elektrikçi olma ümidiyle Oakland tramvay işletmesine başvurur. Ancak kendisine verilen görev, ateşçiye kömür taşımak gibi fiziksel dayanıklılık gerektiren vasıfsız bir iştir; üstelik, her biri ayda kırk dolar alan iki adamın işini tek başına ve ayda sadece otuz dolara yapmaktadır. "*Kaç sefer kömürlerin üstüne, kimsenin beni göremeyeceği bir yere oturup öfkemden, hırsımdan, yorgunluktan ve umutsuzluktan ağladım*" diye anlatır o günlerini. Neredeyse sakatlanacakken birlikte çalıştığı ateşçinin, gerçeği, yani nasıl bir sömürüye maruz kaldığını fısıldamasıyla bu işten de ayrılır.

Tarihe "1893 paniği" olarak geçen yeni bir mali kriz, iş bulma imkânlarını iyice daraltmıştır. Demiryollarının inşası için hesapsızca verilen krediler, bankaların art arda batmasıyla sonuçlanır. Jack London, ABD'yi bir baştan öbür başa dolaşmak üzere uzun bir yolculuğa çıkar. Elbette beş parasızdır ve kullandığı başlıca taşıt, kaçak olarak bindiği posta trenleridir. İş bulduğunda çalışarak, bulamadığında kapıları çalıp yiyecek dilenerek, ahırlarda ya da parklarda geceleyerek sürdürür yolculuğunu. Yük vagonla-

rı, sokaklar, cezaevleri, kendisi gibi "ipsiz"lerle doludur. Evsizleri bir asayiş sorunu olarak gören yasalar yüzünden hapse düşer ve mahkûmların zorla çalıştırıldığı Erie İl Cezaevinde otuz gün kalır.

Evine döndüğünde yarım kalan öğrenimini tamamlamak üzere Oakland Lisesine girer; kas gücünün değil, kafa gücünün para ettiği sonucuna varmıştır. Okul harcamalarını karşılamak için yine çalışıyordur. Lisede bir yıl okuduktan sonra, kestirmeden üniversiteye gitmeye karar verir. Üç ay boyunca günde on dokuz saat çalışarak hazırlandığı giriş sınavını kazanır ve California (Berkeley) Üniversitesine kabul edilir. Ancak ilk yarı yılını tamamladıktan sonra okula devam etmez. Hem para sıkıntısı çekmektedir hem de üniversite ona istediklerini verememiştir.

ABD'de gelişen yeni teknolojiler sayesinde, baskı maliyetleri düşen dergi yayıncılığı yükseliştedir. Geniş bir kitleye yönelik popüler dergilerin sayısı ve tirajında patlama yaşanır; kısa öykü türü için de güçlü bir pazar doğar. Yazarlara hatırı sayılır telifler ödendiğini öğrenen Jack London, *"canla başla, yaratıcı bir tutkuyla"* yazmaya koyulur. Bazen düzenli olarak günlerce üst üste günde on dört saat yazdığı oluyordur: *"Binbir zorlukla satın aldığım okul kitaplarımı gülünç paralar karşılığında kitapçılara sattım. Bulabildiğim yerlerden ufak tefek borç paralar aldım ve azalan gücüyle birlikte kazancı da düşen babamın sırtına, bir de kendi geçim derdimi yükledim"* diye anlatır ilk yazarlık çabalarını. Bu dönem fazla uzun sürmez. Yazılarını gönderdiği dergilerden olumlu bir yanıt alamayınca bir buharlı çamaşırhanede işe girip çalışmaya başlar.

O sıralarda ABD'de tarihin en büyük "altına hücum" dalgalarından biri yaşanmaktadır. Kanada'nın Yukon bölgesinde, Klondike ile Yukon nehirlerinin kavuştuğu yerde yeni bir altın yatağı keşfedilmiştir. Haberi alan yüz bin civarında Amerikalı, zengin olma ümidiyle yollara düşer. Jack London da, kız kardeşiyle kocasının, parası ileride ödenmek üzere kendisine sağladıkları malzemeyle Klondike'a gider. Kış mevsiminin çok çetin geçtiği, nehirlerin donduğu bölgede, her türlü araç gereç ve yaşamsal gıda güçlükle tedarik edilmektedir. London, sırtında altmış kiloluk yükle, en berbat

yollarda, günde kırk kilometre kat ettiğini; birlikte yük taşıdığı Kızılderilileri bile yaya bıraktığını anlatacaktır ileride. Fiziksel gücüyle gurur duymaktadır. Ne var ki iskorbüt hastalığına yakalanıp bir yıl sonra evine döner. Hastalığına, muhtemelen yeterli sebze ya da meyve yiyememekten kaynaklı vitamin eksikliği yol açmıştır.

Jack London, Klondike'tan eli boş döner. Fakat bu süreçte dinlediği ya da bizzat tanık olduğu hikâyeler, tanıştığı kişiler, gözlemlediği doğa-insan ilişkisi ve hatta hayvan davranışları, daha sonra yazacağı *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* gibi muhteşem romanlara, çok sayıda kısa öyküye kaynaklık edecektir. Evden uzaktayken babası ölmüştür ve bütün aile artık onun eline bakmaktadır. Postacı olabilmek için açılan memurluk sınavına girer; ilk sınavı da verir.

Kadro açılmasını beklerken gazetelere yazılar, dergilere de kısa öyküler gönderir. Gazete editörlerinden yanıt alamasa da basılan öykülerinden ufak paralar kazanmaya başlamıştır. Postaneden işe girmesi için çağrı tam da bu sırada gelir. Oakland postane müdürü ile yaptığı ve durumunu açık yüreklilikle anlattığı görüşme, hayatının dönüm noktasıdır belki de... Yazarlıktan para kazanma şansı açılmış gibi gözükse de başarısı kesinlik kazanmamıştır henüz. Müdürden kendisini şimdilik atlamasını, bir sonraki adayı işe almasını, bundan sonra ilk yer açıldığında haber vermesini rica eder. Adamın kabalığı ve anlayışsızlığı karşısında tepesi atarak işi reddeder.

> Gemilerimi yaktıktan sonra balıklama yazı işine daldım -diye anlatmaktadır.- Her şeyde, her işte öteden beri aşırıya kaçan bir insanımdır. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar hep yazılarımla uğraşıyordum: yazıyor, daktilo ediyor, gramer çalışıyor, bütün yazı biçimlerini, başarı kazanmış yazarların nasıl başarıya ulaştıklarını anlamak için onların yazılarını inceliyordum. Yirmi dört saatte beş saatlik uykuyla yetinip, geri kalan on dokuz saatin hemen hemen tümünü çalışmaya ayırıyordum. (*John Barleycorn*)

Jack London'ın yazar olma özlemini ve çabasını en güzel dile getirdiği romanı, *Martin Eden*'dir: Martin Eden, bir yanıyla Jack

London'ın ta kendisidir: Yoksulluk nedeniyle eğitimi yarım kalan, bilgi açığını tükenmek bilmeyen bir azimle kitap okuyarak telafi eden, sahip olduğu tek takım elbiseyi rehin vererek geçinmeye çalışan, bakkal veresiyeyi kestiğinde aç kalan, onlarca yazısı editörler tarafından geri çevrilse de yazmayı sürdüren, bu konuda kendisine yol gösterecek kimseyi de tanımayan, eli nasırlı genç denizci. *Martin Eden*'i okuyan kimi eleştirmenler, derme çatma bir okul öğrenimine sahip bir denizcinin üç yıl içinde başarılı bir yazar haline gelmesini inandırıcı bulmadıklarını söylemişlerdir. Jack London, ikisi lise ve üniversitede, biri yazı yazmakla, ama tümü de dur durak bilmeyen yoğun çalışmayla geçen üç yılın sonunda amacına ulaştığını söyleyerek yanıtlar onları...

Önce dergilerin kapıları açılır Jack London'a; ardından Klondike öykülerinin derlendiği *Kurt Dölü* basılır. İlk kitabının çıktığı yıl, 7 Nisan 1900'de ilk evliliğini yapar. Eşi Bess Maddern ile, dostlukları romantik bir boyut kazanmazdan önce, neredeyse beş yıldır tanışıp görüşüyorlardır. Bess, Jack London'ın üniversite giriş sınavına hazırlanmasına yardım etmiştir. Evlilik kararı almaları, her ikisini de tanıyanlar için sürpriz olur ve "mantık evliliği" yaptıkları şeklinde yorumlanır. Çiftin bir yıl arayla iki kız çocukları dünyaya gelecek, ancak beraberlikleri uzun sürmeyecektir.

Jack London 1902 yılında, şehrin işçi semtlerinden East End'de birkaç ay yaşamak üzere Londra'ya gider. Burada birinci elden tanıklık ettiği büyük sefaleti *Uçurum Halkı*'nda kitaplaştırır. O güne kadar yazdıkları belli bir ilgi görmüş olsa da, Buck adlı köpeğin ana karakter olduğu romanı *Vahşetin Çağrısı* (1903) yazarı zirveye taşır. Bu küçük başyapıt, benzer bir temaya sahip olan, 1906 tarihli *Beyaz Diş*'le birlikte, her kuşaktan okurun sevgisini kazanmıştır.

London San Francisco merkezli bir gazetenin önerisiyle, 1904'te patlak veren Rus-Japon Savaşı'nı izlemek için Japonya'ya hareket eder. İki emperyal devlet, Mançurya topraklarında (Çin'in kuzey doğusundaki bölge) ve Kore Denizinde paylaşım mücadelesi için-

dedir. Jack London, cepheye sızmaya çalışırken iki kez tutuklanıp Amerikalı diplomatların araya girmesiyle serbest kalır. Sonunda Japon ordusu ile sınıra seyahat etmesine izin verilir.

Yazar sıkıntılı geçen boşanma sürecini takiben Charmian Kittredge ile ikinci evliliğini yapar. Charmian ile Jack'in tanışmasına, genç kadını büyüten teyzesi –aynı zamanda yazarın ilk öykülerinden birini basan *Overland Monthly* dergisinin editörü– Netta Earnes vesile olmuştur. Netta ve eşi, sosyalist yazar ve sanatçılardan oluşan, Jack London'ın da dahil olduğu ortak bir sosyal çevreyi paylaşırlar.

London aktif devrimci siyasetle çok genç yaşta ilgilenmeye başlamıştır. Yirmi yaşındayken Sosyalist Emek Partisi'ne (SLP) katılır. 1901 ve 1905 seçimlerinde Oakland belediye başkanlığına aday olur ancak kayda değer bir sonuç elde edemez. Sosyalizm fikrini gençler arasında yaygınlaştırmak üzere ülkenin çeşitli merkezlerindeki üniversitelerde konferanslar verir; davet edildiği kulüplerde, örgütlerde konuşmalar yapar. Bu amaca hizmet edecek denemelerden oluşan iki kitap yayımlar: *The War of the Classes* (Sınıflar Savaşı, 1905), *Revolution and other Essays* (Devrim ve Diğer Makaleler, 1910). Jack London'ın sosyalizmi, yaşam deneyiminden süzülerek gelmiştir. Roman ve öykülerinde öne çıkan gelir eşitsizliği ve yoksulluk, sömürü ve sınıf çatışması, insanın adalet arayışı, kapitalizmin yıkıcı etkileri gibi temalar dünya görüşüne paraleldir.

Açık havada zaman geçirmeyi, ata binmeyi çok seven Jack London, Charmian ile evlendiği yıl (1905), California'da bir çiftlik arazisi satın alır. Yazarlıktan elde ettiği gelirin önemli bir kısmını topraklarını genişletmek için harcar. Burayı "*sürdürülebilir tarım*" yapılan bir yer haline getirmeyi aklına koymuştur. Tarım kitapları okuyarak kendi kendini eğitir. California'nın ilk beton silosuna sahip olmakla, kendi tasarımı olan domuz ağılıyla övünmektedir. Ancak kötü şans mıdır yoksa işletme beceriksizliği midir bilinmez, bir kısmını borç alarak yaptığı onca yatırıma rağmen, çiftlik sonunda iktisaden başarısız olur.

Kimilerine göre başarısızlığın nedeni, Jack London'ın aynı anda birçok şeyle birden ilgilenmesi ve çiftliğin denetimini ihmal etmiş

olmasıdır. Bu arada hem yeni kitaplarını yayımlamakta hem de sahip olduğu yelkenliyle yolculuklara çıkmaktadır. Sportif Charmian bu uzun deniz yolculuklarında mükemmel bir yol arkadaşıdır. Birlikte Hawaii adalarına yelken açarlar; Jack London Honolulu'dan, sömürgecilerin, misyonerlerin, tüccarların yöreyi nasıl talan ettiğini anlatan kısa öykülerle geri döner. Charmain ise, Hawaii izlenimleri ile seyahat günlüklerini içeren iki kitap kaleme alır. Çiftin 1910'da dünyaya gelen tek çocuğu, sadece birkaç gün hayatta kalmıştır.

Jack London'ın bu döneme ait en önemli romanları arasında *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden* (1909), *Yanan Gün* (1910) ve *Ay Vadisi* (1913) sayılabilir. Yakında yükselecek olan faşizm dalgasına ilişkin kâhince öngörüler içeren *Demir Ökçe*, distopik roman türünün öncüsü olmuştur. Yazarın alkol alışkanlığını büyük bir içtenlikle dile getirdiği *John Barleycorn*, ölümünden üç yıl önce yayımlanır. Bu kitapta şunu itiraf etmektedir Jack London:

> Ben yaşlandıkça, başarım büyüdükçe, daha çok para kazandıkça, dünyaya sesimi duyurma olanaklarım arttıkça, alkolün yaşantımda tuttuğu yer aynı oranda büyüdü. Uğrunda savaştığım başarı ya da para gibi şeylerin savaşmaya değmez olduğu ortaya çıktı. Geriye kala kala, beni bir kelepçe gibi yaşama bağlayan HALK kaldı.

Böbrek yetmezliği çeken ve acısını dindirmek için bir süredir morfin kullanan Jack London, 22 Kasım 1916 sabahı odasında baygın halde bulunur; aynı akşam hayatını kaybeder. Ölüm nedenine ilişkin ihtilaflı görüşler öne sürülmüştür. Çeşitli kaynaklarda morfin zehirlenmesi veya intihar ihtimali üzerinde durulmuş olsa da doktorunun düzenlemiş olduğu ölüm raporu, böbrek yetmezliğine işaret etmektedir. Bedeni vasiyetine uyularak yakıldıktan sonra külleri, çiftliğinin bulunduğu –daha sonra Jack London Eyalet Tarih Parkı olarak kamulaştırılan– araziye gömülmüştür. Jack London, sağlığında takdir edilip sonradan unutulan yazarlardan olmamıştır. Kırk yıl süren kısacık hayatına sığdırdığı elliyi aşkın kitap, zamanın acımasız akışına taptaze bir ruhla direnmeyi sürdürmektedir.

ATALARININ TANRISI

I

İLK çağlardan beri gürültülü komedilerin ve sessiz trajedilerin sahnelendiği kadim tiyatro orman, göz alabildiğine dört bir yanı kaplıyordu. Hayatta kalabilme savaşı en ilkel biçimiyle, acımasızca sürüyordu burada. Bu savaş alanının tam göbeğinde yer alan "Ebemkuşağının Ucu"* adlı diyarda, İngiliz asıllılarla Rusların yaşam alanlarının sınırı henüz kesin bir çizgiyle ayrılmış değildi; bu muazzam toprak parçasını Amerikan altını satın almamıştı henüz. Kurt sürüleri buralarda hâlâ geyik sürülerini kovalar, sürüden ayırdıkları zayıf geyikleri, yavrulu geyikleri tıpkı binlerce kuşak önce yaptıkları gibi acımasızca parçalayarak karınlarını doyururlardı. Yörede dağınık olarak yaşayan yerliler hâlâ şeflerinin ve büyücülerinin koyduğu kurallara uymakta, kötü ruhları kovmakta, cadıları yakmakta, komşularıyla savaşmakta ve düşmanlarını afiyetle yiyerek göbek büyütmekteydiler. Burada Taş Devri daha yeni yeni sona ermekteydi. Çelik Devrine ulaşmış insanların öncüleri ise, haritalara bile geçmemiş ıssız topraklar üzerindeki ayak basılmamış yollardan bu yöreye sızmaya başlamıştı; mavi gözlü, sarışın, yenilmez adamlardı bunlar; yerli ırkın üzerine çökecek karabasanın etten kemikten simgeleriydiler.

Ya belli bir amaçla ya da amaçsız kim bilir nerelerden birer ikişer çıkıp geliyor, yerlilerle dövüşüyor, öldürüyor, ölüyor veya geçip gidiyorlardı; kim bilir nereye... Din adamları bunlara ateş

* Alaska, eskiden "Rus Amerikası" diye anılırdı. Amerika Birleşik Devletleri, 1807 yılında, Alaska'yı Rusya'dan 87.200.000 dolara satın almıştı. *-çev.*

püskürüyor, oymak reisleri savaşçılarını toplayıp bunların üzerine varıyor ve taş çelikle çarpışıyordu; ama nafile! Beyaz adam tıpkı dev bir barajdan sızan sular gibi karanlık ormanların içinden, sarp geçitlerden içerilere süzülüyor, huş ağacı kabuğundan yapılma kanoları içinde su yollarından veya kurt kırması köpeklerin çektiği kızakların önünde mokasenli ayaklarıyla kendi yollarını açarak akıyor, akıyorlardı. Başka başka kabilelerin insanları olmakla birlikte hepsi de büyük bir soydan geliyordu; ne var ki Kuzey Ülkesi'nin hayvan postuna bürünmüş sakinleri henüz bunu bilmiyordu. Adı sanı ve nereden gelip nereye gittikleri bilinmeyen bu adamların birçoğu son soluğunu ya bir dövüşte veriyor ya da kutup fecrinin buzdan soluğu altında can veriyordu –tıpkı, pek çok kardeşinin kızgın çöllerde, balta girmemiş yağmur ormanlarında can verdiği ve bir gün gelip ırkları kesin amacına ulaşana dek can vermeye devam edecekleri gibi.

Saat on ikiye geliyordu. Kuzey ufkunu boydan boya kaplayan ve batı yönünde açılırken doğu yönünde koyulaşan kızıllık, gece yarısı güneşinin batmaya hazırlandığını haber veriyordu. Gözle izlenemeyen bir gün batımıydı bu. Gün doğumu ile gün batımı öylesine iç içe geçmişti ki gece diye bir şey kalmamıştı; sadece gündüzün gündüz ile evlenmesi, güneş tekerinin bir yanının öbür yanına belli belirsiz kavuşması –hepsi o kadar. Bir yağmur kuşunun incecik sesi dünyaya iyi geceler dilerken, bir ardıç kuşunun tok sesi de günaydın diyordu. Yukon kıyılarına yakın bir adada yabani kaz sürüleri boru gibi çıkan sesleriyle durup dinlenmeden ortalığı inletirken, anakaranın içerilerinde, ıssız bir ırmak boyunda duru sessizliği bir dalgıç kuşunun şakrak sesi parçalıyordu.

İleride, ırmağın akıntı vurmayan içerlek bir yerindeki durgun, sığ sularında ikişerli üçerli sıralar halinde kıyıya yanaştırılmış kanolar duruyordu. Göze çarpan kemik uçlu kargılar, kemik temrenli oklar, sırım kirişli yaylar, sazdan örülmüş sepet biçimli tuzaklar ırmağın bulanık akıntılı sularında somon balığı avının sürmekte olduğu gerçeğine tanıklık ediyordu. Kıyıdan biraz içe-

ride, hayvan postlarından yapılma bir sürü çadırla, yüzülmüş hayvan derilerinin kurutulmasında kullanılan ağaç dallarından çatılma gergilerin bulunduğu yerden balıkçılıkla geçinen kabile üyelerinin sesleri geliyordu. Delikanlıların bir kısmı gürültüyle şakalaşırken, bir kısmı genç kızlarla oynaşıyordu. Doğurma ve doğurtma işlevleri sona erdiği için bu gibi oynaşmalardan elini eteğini çekmiş ihtiyarlar ise yerlerde sürünen upuzun asma filizlerinden ip örerken, bir yandan da harıl harıl dedikodu yapıyordu. Onların ayaklarının dibinde anadan doğma veletlerin kimi uslu uslu oyun oynuyor, kimi itişip kakışıyor, kimi de tozların içinde kurt kırması eniklerle yuvarlanıyordu.

Bu obanın bir yanında, obadan biraz açıkta, iki çadırlık bir başka kamp vardı. Beyazların kampıydı. Bu çadırların sahibinin bir beyaz olduğunu bilmeseniz bile, sadece kamp yerinin konumundan, yerin seçilişinden bir beyaza ait olduğunu anlayabilirdiniz. Yerliler üzerine girişilecek bir saldırı düşünülerek, bu iki çadır yerli obasına tepeden bakan bir yerde, yüz metre açıkta kurulmuştu; yerlilerden gelebilecek bir saldırıya karşı savunma amacı göz önünde bulundurulduğunda ise, oba ile çadırlar arasındaki açık alanın obadan o iki çadıra doğru çıkan bir yokuş oluşturması güvenlik sağlıyordu. Son olarak, bir yenilgi durumunda ise, çadırlardan doğrudan kıyıya inen yirmi metrelik dik yamaçtan kuş gibi uçarak kayıklara kapağı atabilirdi insan. Çadırlardan birinden hasta bir çocuğun huysuz ağlama sesleri ile anasının ağıt gibi ezgisi duyuluyordu. Çadırın dışında, korları donuk donuk parlayan bir ateşin başında da iki adam aralarında konuşuyorlardı.

"Anladın mı? Ben kiliseyi severim, ama çok severim. Bien!* Öyle çok severim ki, günlerim kiliseden yakayı kurtarmak için kaçmakla, gecelerim de kiliseden öcümü alacağım günün düşlerini kurmakla geçmiştir. Şimdi bak!" Homur homur homurdanan melez sesini yükseltti: "Ben Kızıl Irmak doğumluyum. Babam be-

* Fr. Pekâlâ.

yazdı –senin gibi bir beyaz. Ama sen Yankisin,* oysa benim babam İngiliz soyundandı. Üstelik kibar bir ailenin oğluydu. Annem ise bir yerli reisinin kızıydı, işte onlardan da benim gibi bir adam çıktı. Ya, işte böyle; damarlarımda ne biçim bir kan dolaştığını öyle bir bakışta anlayamazsın. Hep beyazların arasında yaşadım, onlardan aşağı kalır yanım yoktu, göğsümde de hep babamın yüreği çarptı. Sonra bir kız çıktı karşıma –beyaz bir kız– ve onun gönlü bana kaydı. Babasının çok toprağı vardı, bir sürü de atı; çevresinde sayılan, büyük bir adamdı. Onun da damarlarında Fransız kanı dolaşıyordu. Adam bana kızının aklının başında olmadığını söyledi, bu gibi şeylere çok kızdığından dem vurdu, sonra kızıyla uzun uzun konuştu. Oysa kızının bal gibi de aklı başındaydı. Nitekim arayı uzatmadan papazın önüne dikildik biz bununla. Ama daha papaz ağzını açmadan kızın babası yetişti, bir sürü yalan kıvırdı, bir sürü vaatte bulundu, allem etti kallem etti, papazın aklını çeldi. Bunun üzerine papazın inadı tuttu ve Nuh dedi peygamber demedi; evlendirmedi bizi. Bu kilise var ya bu kilise, ilk başta beni vaftiz etmeye yanaşmayan işte bu kiliseydi. Şimdi de beni evlendirmeye yanaşmayıp elimi kana bulamama neden olan yine bu kilise. Bien! İşte bu yüzden çok severim ben kiliseyi. Neyse, o karı kılıklı papazın ağzı budur deyip bir tane çaktım ben buna, ondan sonracığıma ikimiz, yani kızla ben, hızlı kaçan iki at bulup ver elini dedik Fort Pierre. Bu palankadaki nikâh memuru iyi yürekli bir adam çıktı; gelgelelim kızın babası peşimizi bırakmadı. Kendi yetmezmiş gibi yanına oğullarını da almış, ne kadar adamı varsa toplayıp getirmiş. Biz bunlarla sıkı bir dövüşe girdik önce, sonra baktık olacak gibi değil, hadi bakalım deyip atladık atlara, düştük yollara. Biz kaçarız bunlar kovalar; içlerinden üçünü vurup öldürdüm de anca kurtulabildik ellerinden. Geri kalanları Fort Pierre'e döndü. Bundan sonra yüzümüzü –yani kızla ben– çevirdik doğuya, dağlara vurduk, oralarda saklandık. Kızla bir arada yaşıyorduk, gelgelelim evlenememiştik –işte sevgili kilisenin bize ettiği. Gel de sevme şimdi bu kiliseyi!

* Yankee: Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzeyinden olanlara verilen ad. –*çev.*

"Ama sen asıl şimdi anlatacaklarımı dinle, çünkü kadın kısmının akıl sır ermeyen yanıyla ilgilidir diyeceklerim. Hiçbir erkek kadınların işine akıl erdirememiştir ve erdiremez arkadaş! Kaçarken vurduğum o üç kişi vardı ya, onlardan biri kızın babasıydı; vurulup attan düşünce arkadan gelen atların toynakları altında kalmış, pestili çıkmıştı adamın. Olanı biteni ben de görmüştüm, kız da... Ben çoktan unutmuştum bu olayı, kız da unutmuş gitmiştir diyordum; meğer unutmamış. Günün birinde, ben avdan döndüğümde, kızın babası yine girdi aramıza. Gece sessiz, biz yıldızların altında uzanmışız yere, tam da beraber olmaya hazırlanıyoruz, hop diye girdi aramıza herif! Bir girdi bir daha da çıkmadı. Gerçi kız hiç ağzını açıp da bir şey demedi bana, ama herif hep ateşimizin başında, kızla benim aramda kaldı. Kızın onu kovmaya çalıştığını görüyordum ya, nafile, gitmiyordu bir türlü. Bunu kızın gözünden okuyordum, soluk alışından hissediyordum.

"Neyse, sonunda bu bana bir evlat verdi; bir kız çocuk. Çocuğu doğururken de öldü. Bunun üzerine ben de, bari sıcak bir memeden süt emsin, bakılsın diye kızımı alıp anamın halkının yanına sığındım. Ne var ki elimi üç kişinin kanına bulamışım bir kere, ama dikkat et, bunlar hep o kilisenin yüzünden! Derken efendim, Kuzeyin atlı muhafızları araya araya izimi buldu, beni yakalamaya geldi. O sıralar dayım obanın reisi gibi, sözü geçer bir adam; o beni sakladı, altıma at çekti, yiyecek verdi. Kızımı da yanıma alıp çektim gittim oralardan. Gide gide ta Hudson Körfezi diyarına kadar vardım. Oralarda beyaz adam azdı o zamanlar, insana fazla soru da sormazlardı. Bir şirkette iş buldum, şirket hesabına avcılık yaptım, kızak sürücüsü olarak çalıştım, kılavuzluk yaptım. Gel zaman git zaman benim kız büyüdü kadın oldu; ince uzun, dal gibi, öyle de güzel ki, bakmaya kıyamazsın.

"Kışlar nasıl uzundur bilirsin, geçmek bilmez; sıkıntıdan insanın aklına kötü fikirler düşer. Kötü işlere gebedir sıkıntı. Çalıştığım şirketin bir satın alma şefi vardı; gözü kara, yüreği kara bir adamdı. Kadınların hoşlandığı türden biri değildi. Ama bu herif

tuttu, kadınlık yaşına ulaşmış kızıma göz koydu. Bak sen şu işe! Herif beni kızakla uzak bir yolculuğa çıkardı –yani, anlarsın ya işte... Dediğim gibi, yüreği kara herifin biriydi; hem yüreği kara, hem gözü kara. Kızım ise ay parçası gibi, teni bembeyaz, temiz yürekli; o güzel kızım öldü gitti işte, ya...

"Yolculuktan döndüğüm gece hava dona çekmişti. Aylarca süren yolculuktan bitkin düşen köpekler topallıyordu palankaya vardığımda. Palankadaki Kızılderililer ve melezler yüzüme bir tuhaf bakıyor, ama hiç konuşmuyorlardı –sessizce öyle bakıyorlardı yüzüme. Nedendir bilmem içime bir korku düştü, ama önünde yapılacak işleri olan her erkek gibi önce köpeklerimi doyurup kendim de yemeğimi yiyene kadar tek kelime etmedim. Sonra açtım ağzımı, dillerinin altındaki baklayı çıkarmalarını istedim. Fakat öfkeye kapılıp kötü bir iş yaparım diye korktuklarından olacak, konuşmaya yanaşmadılar, birer ikişer yanımdan sıvıştılar. Neyse, sonunda her şeyi aldım ağızlarından. O acıklı hikâyeyi kelimesi kelimesine, bütün olanı biteni ıcığına cıcığına kadar anlattılar da, benim nasıl o kadar sakin dinlediğime şaşıp kaldılar.

"Onlar bütün hikâyeyi anlatıp bitirdikten sonra ben satın alma şefinin evine gittim, ama çok sakindim –yani, şimdi bunları sana böyle sakin sakin anlatıyorum ya, o zaman daha bile sakindim. Herif benden korktuğu için melezleri yardıma çağırmış, ama berikiler yaptığı işten ötürü ona kızgın olduklarından yardıma yanaşmayıp yüzüstü bırakmışlar, o da bunun üzerine kaçıp papazın evine sığınmış. Ben de papazın kapısına dayandım. Gelgelelim burada da papaz yoluma çıktı, tatlı dille bana dedi ki: 'Öfkeyle kalkan adam ne sağa gitmelidir ne sola, dosdoğru Tanrı'ya sığınmalıdır.' Ben de o öfkeyle ve babalık hakkıma dayanarak yolumdan çekilmesini istedim. Papaz ancak cesedini çiğneyerek içeri girebileceğimi söyleyip dua etmemi istedi. Görüyor musun? Yine kilise dikilmişti yolumun üstüne –hep bu kilise! Öyle mi, pekâlâ! Ben de papazın cesedini çiğnedim önce, ondan sonra da satın alma şefi olacak herifi kendi tanrısının, beyaz adamın kötü tanrısının önünde benim kızcağızımla yüzleşmeye yolladım.

"Kızılca kıyamet koptu, millet avaz avaz bağırıyordu, 'Yakalayın, tutun, kaçıyor!' diye... Aşağıdaki karakola haber saldılar, ama ben çoktan yolu tutmuştum bile. Büyük Esir Gölünün düzlüklerinden geçip, buzları hiç çözülmeyen Mackenzie Vadisine indim, beyaz Rocky Dağlarını aştım, Büyük Yukon Körfezini dolandım, en sonunda işte buraya kadar geldim. O gün bugündür, babamın ırkından gördüğüm ilk adam suratı senin suratındır. Umarım sonuncusu olur! Burada gördüklerin benim halkımdır; kendi halinde basit insanlardır ve beni aralarında en onurlu yere getirdiler. Benim sözüm onlar için kanundur, büyücüleri de sözümden çıkmaz; zaten başka türlü olmasına ben izin vermem! Onların iyiliği benim iyiliğim demektir. Bizim bütün istediğimiz, işimize kimsenin karışmaması. Senin gibilerini istemiyoruz buralarda. Sizin gibilerin ateşimizin başında oturmasına izin verirsek, sizin arkanızdan hemen kiliseleriniz, papazlarınız, tanrılarınız da sökün eder. Bak, bu sözüme iyi kulak ver: köyüme ayak basacak her beyaz adama ilk iş olarak tanrısını inkâr ettireceğim. İlk gelen sen olduğun için, bu seferlik sana ilişmiyorum. İyisi mi, tasını tarağını topla da buradan çek arabanı; hem de bir an evvel."

Öbür adam düşünceli bir tavırla ağır ağır piposunu doldurduktan sona, "Beyaz kardeşlerimin yaptıklarından ben sorumlu değilim ki!" dedi. Hay Stockard, bir işe kalkıştı mı her ne kadar önünü ardını pek düşünmese de, ara sıra, bir laf etmeden önce düşünüp taşınmasını bilirdi –ama öyle her zaman değil.

"Ben senin kardeşlerinin ne menem insanlar olduklarını iyi bilirim," dedi melez. "Senin kardeşlerin çok kalabalık. Sen ve senin gibiler yolu açarsınız, onlar arkadan sökün eder. Sonra da bütün topraklara sahip çıkarlar. Ama ben hayatta kaldıkça bu olmayacak. Kulağıma geldiğine göre senin kardeşlerin Büyük Irmağın* üst başına kadar ulaşmışlar bile daha şimdiden; daha aşağılarda da Ruslar varmış."

Hay Stockard irkilerek başını doğrulttu. Coğrafyaya ilişkin bu haber onu heyecanlandırmıştı. Fort Yukon'da bulunan, Hud-

* Yukon Irmağı kastediliyor. –*çev.*

son Bay Şirketinin menzil yöneticileri Büyük Irmağın güzergâhı konusunda değişik düşünüyorlardı; onlar bu ırmağın Kuzey Buz Denizine döküldüğüne inanıyorlardı.

"Yani, sence Yukon Irmağı Bering Denizine mi dökülüyor?" diye sordu beyaz adam.

"Orasını bilmem, ama alt başında Ruslar olduğunu biliyorum. Pek çok Rus. Her ne ise, git de kendi gözünle gör. Çek git kardeşlerinin yanına! Yalnız şurasını kafana koy; Koyukuk'a gitmene izin vermem. Kabilemin büyücüleriyle savaşçıları benim sözümden dışarı çıkmadıkları sürece oraya adımını attırmam. İşte, benim adım Kızıl Baptist ise ve ben bu kabilenin sözü kanun sayılan reisi isem, emrim budur."

"Peki, ya ben Rusların olduğu yana da kardeşlerimin yanına da gitmezsem ne olacak?"

"O zaman, beyazların tanrısı olan ve de kötü bir tanrı olan kendi tanrına kavuşursun çabucak!"

Güneşin al tekerleği kanlarını akıta akıta kuzey ufkuna gömülüyordu. Kızıl Baptist ayağa kalktı, sertçe bir baş selamı verdi ve morumsu gölgelere dalarak, ardıç kuşlarının şakımaları arasında yürüdü, obasına döndü.

Hay Stockard kesesindeki tütün bitene kadar piposunu tüttüre tüttüre ateşin başında kaldı –hayallere dalmıştı. Koyukuk Irmağının –Kuzey Kutup yöresindeki yolculuğunu burada sona erdirip Yukon Irmağının çamurlu taşkın sularına karışan bu gizemli ırmağın– bilinmeyen, insan ayağı basmamış kaynağını gözünün önünde canlandırmaya çalışıyordu. Gemileri kazaya uğrayıp battıktan sonra buzlarla örtülü karadan ölümüne bir yolculuk yapan kazazede gemicilerin ölüm döşeğinde söylediklerine inanılırsa, kesesindeki sarı altın tozlarının tanıklığına inanılırsa, yukarılarda, ırmağın kaynağına yakın kesimlerde, o ebedi kış ülkesinde bir yerlerde Kuzey Ülkesi'nin altın deposu yatıyordu. Bu deponun kapısı önünde ise şu İngiliz kırması, şu Kızıl Baptist adındaki haydut dikilmiş, geçit vermiyordu.

"Boş versene!" dedi kendi kendine yüksek sesle. Ayağının ucuyla korları dağıttı, ayağa kalkıp sırtını dikleştirdi, kollarını açıp tembel tembel gerindi ve yüreğinde kaygının zerresi bile olmaksızın yüzünü kan kırmızı kuzeye çevirdi.

II

Hay Stockard ana dilinin tek heceli sözcüklerini kullanarak en ağır küfürleri sıralıyordu. Yemek pişirmekte olan karısı başını işinden kaldırdı ve erkeğinin büyük bir dikkatle gözlerini diktiği, ırmaktaki bir noktaya doğru çevirdi bakışlarını. Teslin yöresinden bir yerli kadındı. Kocasının ana dilinde ettiği küfürlerin ağırlığına ya da hafifliğine göre onun ne demek istediğini anlayacak kadar da zekiydi. Kocası küfürü bastı mı, sesinin tizliğinden ya da pesliğinden bunun ne anlama geldiğini; kocasının ayakkabısının bağı mı çözüldü, yoksa adam ölümle burun buruna mı geldi, şıp diye bilirdi. Şimdi de ortada dikkat gerektiren bir durum olduğunu anlamıştı. Batıya iyice yatan günün ışınlarını küreklerinin ucunda geriye doğru savura savura üst baştan ırmak akıntısını aşmaya çabalayan bir kano, durgun sulara doğru yaklaşıyordu. Hay Stockard büyük bir dikkatle, gözlerini kırpmadan kanoyu izliyordu. Kanonun içindeki üç adam akıntının dalgaları arasında kanoyla birlikte bir görünüyor, bir kayboluyordu; bu dalıp çıkma şaşmaz bir ritimle sürüyordu. Böyle dala çıka bir görünüp bir kaybolan adamlardan birinin koyu kırmızı yağlığını, bu zorluğa rağmen seçebilen Hay Stockard gözlerini oradan ayıramaz olmuştu.

"Bill!" diye seslendi. "Hey, Bill!"

İki çadırın birinden gevşek hareketlerle dev yapılı bir adam çıktı; bir yandan uyuşuk uyuşuk esnerken, bir yandan da uyku mahmuru gözlerini ovuşturuyordu. Derken onun da gözü yaklaşan kanoya takıldı ve bir anda uyuşukluğu kayboluverdi.

"Vay, dinine yandığım! Ulan, bizim koca papaz değilse bu ne olayım!"

Hay Stockard kindar bir ifadeyle başını sallayarak onu doğruladı, elini tüfeğine doğru uzattıysa da vazgeçip omuzlarını silkti.

"Herif çantada keklik, vuruver gitsin!" dedi Bill. "Böylece kurtulmuş oluruz, yoksa yine bir nifak çıkarır bu hergele!"

Ne var ki diğeri bu köklü çözüme yanaşmadı, arkasını döndü ve karısına kendi işine bakmasını söyledikten sonra, kıyı setinin ucuna kadar giden Bill'e seslenerek geri çağırdı. Kanonun içindeki iki yerli tekneyi kıyıya bağlarken, bol tüylü koskocaman başlığının altında yüzü gözü doğru dürüst seçilemeyen beyaz adam da dik yamacı tırmanıp yukarı çıktı.

"Tarsuslu Pavlos gibi ben de selam üzerinize olsun diyorum. Rabbimin şefaati üzerinize olsun."

Adamın selamı alınmadığı gibi, asık suratlarla karşılandı.

"Selam verdik sana, Hay Stockard denen zındık, tanrı yolundan sapmış günahkâr. Altın hırsı senin yüreğini pençesine almış, bilirim; aklını şeytana kaptırmışsın, bilirim; çadırına kapattığın şu kadınla zina edersin, bilirim. Ama işte ben, Rabbin havarisi Sturges Owen, bu yaban elinde ayağına kadar gelmişim ve senden, bunca günah içinde yaşayan senden, tövbe etmeni diliyorum."

Sinirlenen Hay Stockard, "Kes ulan saçma sapan konuşmayı!" dedi. "Kes! Bunlara sonradan ihtiyacın olacak, hem de daha fazlasına. Bak, şurada Kızıl Baptist diye biri var, nefesini ona sakla sen!"

Hay Stockard elini kaldırıp Kızılderili obasını işaret etti. İngiliz kırması orada dikilmiş, gözlerini kırpmadan onları süzüyor, yeni gelenlerin kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu. Rabbin havarisi, kutsal nurun yayıcısı Sturges Owen kıyı setinin ucuna kadar gitti, adamlarına kamp kurmak için gerekli öteberiyi yukarı çıkarmalarını emretti. Stockard da onun arkasından gitti.

Misyoneri omuzundan yakalayıp bir çekişte kendine doğru döndürdü ve "Buraya bak," dedi. "Postunun bir değeri var mı senin için?"

Misyoner, "Ben canımı Rabbime emanet etmişim," diye cevap verdi vakur bir edayla. "Onun bahçesini çapalamaktan başka şey bilmem."

"Kes ulan saçmalamayı! Din şehitliği mertebesine ulaşmak için can mı atıyorsun, nedir?"

"Rabbim isterse..."

"Eh, öyleyse aradığını burada bulacaksın; ama öncesinde ben sana bir nasihatte bulunayım. Sen ister kabul et, ister etme. Eğer burada konaklamaya kalkışacak olursan, daha çadırını bile kuramadan seni lokma lokma doğrarlar; hem yalnız seni değil, seninle birlikte adamlarını da, Bill'i de, karımı da."

"Yani, senin karım dediğin, ama Rabbimizin kızı olmayıp Şeytan'ın ve İblis'in kızı olan kadını."

"Onunla beraber beni de. Yalnız kendi canından olmakla kalmayacaksın, bizleri de canımızdan edeceksin. Bak, ben seni tanırım; geçen kış birlikte donuyorduk az daha, hatırlarsın ya... Senin aslında iyi bir adam olduğunu bilirim, ama aynı zamanda aptalın teki olduğunu da bilirim. Kâfirleri hak yoluna getirmeyi kendine iş edinmişsen buna kimsenin bir diyeceği olmaz; ama işini yaparken bir parça da aklını kullanıver. Şu Kızıl Baptist denilen adam Kızılderili değildir. Seninle, benimle aynı soydan geliyor. Ama senin bildiğin adamlara hiç benzemez; öyle azılı bir heriftir ki ben bile aşık atamam onunla. Domuzuna inatçıdır ve yobazın biridir; sen ne derece bu yolda yobazsan, o da aynı derecede öbür yolda yobazdır, ikiniz bir araya gelince bu işten kârlı çıkan cehennem olacaktır. Benimse aranıza girmeye hiç mi hiç niyetim yok. Anlaşıldı mı? Onun için, iyisi mi sen benim öğüdüme kulak ver, çek arabanı. Akıntı aşağı gidersen Ruslarla karşılaşırsın. Aralarında mutlaka Ortodoks papazlar vardır, onlar seni sağ salim Bering Denizinden geçirirler -Bering Denizini bildin mi? Hani şu Yukon Irmağının döküldüğü deniz işte. Oradan da uygarlığa dönebilmen çok zor olmaz. Şimdi, benim öğüdümü dinle de Tanrı'nın izin verdiği kadar hızlı kaç buralardan."

Misyonerin inadı inattı:

"Rabbini yüreğinde, Kitabı Mukaddes'i elinde taşıyan kişinin ne Şeytan'ın hilelerinden korkusu vardır, ne de ademoğlunun," diye cevap verdi. "Bu adamı göreceğim ve onunla cenkleşeceğim.

Hak yolundan ayrılmış birini yeniden hak yoluna döndürmek, bin tane kâfiri Hıristiyan yapmaktan daha sevaptır. Kötülüğe gücü yetenin iyiliğe de gücü yeter. Hıristiyan esirleri Kudüs'e geri getirmek için ta Şam'a kadar giden Saul da o yolculuğu sırasında buna tanık olmuştur. Kurtarıcı ağlayarak Saul'un yanına varmış ve, 'Saul, Saul, niçin bana eza edersin?' demiş. Bunun üzerine Saul da hemen Rabbin yanında yer almış ve o günden sonra, ruhları azaptan kurtarmada ondan daha güçlüsü çıkmamış. Ve işte, ey Tarsuslu Pavlos, ben de senin gibi Rabbin bahçesini işlemeye verdim kendimi; aşağılamalara, alaylara sırf onun uğruna katlanarak çile dolduruyorum."

Misyoner lafını bitirir bitirmez kürekçisine seslendi:

"İçinde çay olan o küçük torbayla bir çaydanlık su getir yukarıya. Geyik buduyla tavayı da unutma sakın."

Misyonerin kendi eliyle hak yoluna soktuğu iki adamı, sırtlarında taşıdıkları kamp malzemesiyle setin başına çıkar çıkmaz, üç adam yere diz çöktü, bu yabani diyarda yolculuklarını kazasız belasız sonuçlandırıp onları buraya sağ salim ulaştırdığı için Tanrı'ya şükretmeye koyuldular. Tapınmanın biçimsel yönlerini de, şiirsel yönlerini de çoktan ruhundan çıkarıp atmış olan Hay Stockard, dikildiği yerden bunların dualarını alaycı bir gözle, küçümseyerek izliyordu. Bu üç adamın aldığı poz, öteden hâlâ onları seyretmekte olan Kızıl Baptist'e hiç de yabancı gelmemiş ve ona dağlarda, ormanlarda, yıldızlı gökyüzünden damların altında yaşamını paylaşan kız ile, Hudson Körfezinde bir yerde yatmakta olan kız evladını hatırlatmıştı.

III

"Allah kahretsin Baptist, böyle bir şeyi düşünemem. Aklımın köşesinden bile geçiremem. Tut ki bu herif budalanın biri... Diyelim ki hiçbir kıymeti harbiyesi de yoktur! Ama yine de, anla işte, ona ihanet edemem ki!"

Kaba saba da olsa kendine göre birtakım ahlak kuralları olan Hay Stockard, bunları dile getirebilme çabası içinde bir an duraladı.

"Bu adam başıma bela oldu benim Baptist. Geçmişte de oldu, şimdi de oluyor. Akla gelecek her türlü belayı başıma sarıyor, ama anlayıver işte; bu adam benim ırkımdan, beyaz! Hem, hem, ne bileyim, benim yapacağım iş değil... Onun canına karşılık kendi canımı satın alamam... adam zenci bile olsa yine de yapamam!"

"Öyle olsun," diye cevap verdi Kızıl Baptist. "Sana merhamet etmiş, bir fırsat tanımıştım. Şimdi gidip kabilemin büyücüleriyle savaşçılarını toplayıp geliyorum. Ya sana tanrını inkâr ettireceğim ya da öldüreceğim seni! Ama istersen papazı bana teslim eder, böylece kimse kılına bile dokunmadan kendin çeker gidersin buradan. Yoksa burası sana mezar olur. Benim kabilemin insanları, kundaktaki bebeğinden en yaşlısına kadar, hepsi size düşman. Bizim oğlanlar sizin kanoları çoktan çalıp götürdü bile." Eliyle ırmağın alt başını işaret etti. Anadan doğma çıplak oğlanlar yamaçtan aşağı süzülüp kıyıya inmiş, kanoları çözmüş, akıntının ortasına kadar sürüklemişlerdi. Tüfek menzilinin dışına çıkınca da kanoların içine atlayıp çala kürek karşı kıyıya varmışlardı.

"Sen ver bana papazı, al kanolarını geriye. Hadi hadi! Kararını ver, ama acele etme."

Stockard başını olumsuz anlamda salladı. Gözleri bir an için, kendi öz oğulcuğunu emzirmekte olan Teslin'li Kızılderili kadına kaydı. Bir tereddüt geçirir gibi olduysa da, gözlerini kaldırıp karşısındaki adama bakınca tereddüdü kayboldu.

Sturges Owen, "Benim yüreğimde korku yok," diye sesini yükseltti diz çöktüğü yerden.

"Rabbim beni sağ avucu içinde taşıyor; ben de ona güvenerek kâfirlerin obasına girmeye hazırım. İman gücü dağları yürütür. Geç kalmış değiliz. En son anda bile ruhlarını kurtarıp onları hak yoluna getirebilirim."

Misyoner yerde hâlâ dizlerinin üstünde, yanındaki yerlilere usulüne uygun tapınma kurallarını öğretebilme savaşı verirken,

Bill, arkadaşının kulağına eğilerek, "Bir yüklenişte yere yıkıp sıkıca bağlayıver hergeleyi," diye fısıldadı. "Onu elinde rehin tutarsın, yerliler işi azıtırsa zımbalarsın."

"Olmaz," diye cevap verdi Stockard. "Bizimle konuşurken kılına bile dokunmayacağımıza dair söz verdim ona. Savaş kuralları Bill; savaş kuralları. Bak o bize karşı dürüst davrandı, önceden uyardı bizi... Ne yani, şimdi ben tutup da nasıl... yok, yok, olacak şey değil, sözümden dönmem ben!"

"O da sözünden dönmeyecektir, hiç kuşkun olmasın!"

"Kuşkum yok zaten, ama sözümü tutmayarak, bir melezin karşısında küçük düşüremem kendimi. Niye sen kendi elinle teslim etmiyorsun misyoneri? O kadar istiyorsan kendin teslim et!"

Bill ikircikli bir tavırla, "I, ı-ı," diye bir ses çıkardı.

"Ne o, ayakkabın mı vuruyor?"

Bill hafif tertip kızardı ve tartışmayı kesti. Kızıl Baptist hâlâ onların kesin kararını bekliyordu. Stockard onun yanına gitti.

"Bak Baptist, durum şöyle. Benim amacım Koyukuk'a gitmekti, yolumun üstüne senin köyün çıktığı için burada konakladım. Hiçbir kötü niyetim yoktu. Yüreğimde hiçbir kötülük taşımıyordum. Şimdi de taşımıyorum. Derken, senin papaz dediğin şu herif çıkageldi. Onu buraya ben getirmedim. Ben burada olsam da olmasan da onun geleceği varmış. Ama madem geldi bir kere, bu adam benim ırkımdan olduğu için onun yanında yer almak düşer bana. Ben de öyle yapacağım. Ayrıca şunu da söyleyeyim ki, bizim elimiz de armut toplamıyor. Kavga çıkmayagörsün! Her şey olup bittiğinde köyün ıpıssız kalacak, ses duyulmaz olacak. Bütün oba kıtlıktan çıkmışa dönecek. Gerçi biz de geberip gideceğiz, buna diyeceğim yok, ama senin en seçme savaşçıların da telef olup gidecek."

"Hiç değilse geriye kalanlar rahat edecek ya... Bir daha ne yabancı tanrıların adı geçecek buralarda, ne sizin papazlarınızın vırvırları kulakları tırmalayacak."

Her iki adam da omuz silkip arkasını döndü, Kızıl Baptist yürüyüp obasına gitti. Misyoner iki adamını yanına çağırıp yeniden

duaya çökertti. Stockard'la Bill baltalarını alıp çadırlarının yakınındaki seyrek çam ağaçlarına giriştiler; göğüs siperleri yapmak için bir sürü ağaç kestiler. Stockard'ın oğulcuğu uyuyakaldığı için kadın onu kürklerin üzerine yatırdı, çadırların çevresine tahkimat kuran iki erkeğe yardıma koştu. Üç yanı siperlerle çevrilen kamp böylece güven altına alınmış oluyordu, çünkü arkadaki açık bölüm sarp bir inişe baktığından, buradan bir saldırı beklenemezdi. Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra iki adam siperlerin dışına çıkıp sağda solda ne kadar çalı kümesi, ot öbeği varsa hepsini yolup ortalığı dümdüz ettiler. Karşılarındaki Kızılderili obasından savaş davullarının gümbürtüsü ve oba halkını kışkırtıp öfkelerini bilemeye çalışan büyücülerin çığlıkları yükseliyordu.

Bill ile Stockard baltalarını omuzlarına vurup siperlerinin içine dönerken, Bill, "En kötüsü de," dedi, "bunlar saldırmaya bir başladılar mı dalga dalga saldırırlar."

"Düşmanları tüfekleriyle iyi nişan alamasınlar diye de saldırmak için gece yarısını beklerler."

"Öyleyse eğlencenin başlamasına daha epey vakit var desene."

Bill baltasını bir yana koyup tüfeğine yapıştı ve özenle mevzi aldı. Kabile halkının tepesinde dikilen büyücülerden biri net bir görüntü içinde boy hedefi veriyordu. Bill ona nişan aldı.

"Tamam mıyız?" diye sordu.

Stockard cephane kutusunu açtı, kadını cephaneyle birlikte, tüfekleri rahatça doldurabileceği bir yere yerleştirdi ve "Başla!" işaretini verdi. Büyücü yere yuvarlandı. Bir anlık sessizlik oldu, ardından kulakları sağır eden bir vaveyla koptu. Kemik temrenli oklar sağanak gibi geldiyse de hepsi kısa düştü.

Bill namluya yeni bir fişek sürerken, "Şu hergeleyi bir görebilsem," dedi, "yemin ederim, iki kaşının arasından mıhlayacağım!"

"Boşuna hiç arama," dedi Stockard düşünceli bir tavırla. Baptist besbelli atılgan savaşçılarını yatıştırmış, güpegündüz saldırıya geçmelerine engel olmuştu ve şimdi saldırıya geçmek yerine onları kurşun menzilinin dışına çıkarmak için büyük bir telaşla kamp yerinden uzağa kaçırıyordu.

Rabbin eliyle kendisine verilmiş olan, kâfirleri hak dinine getirme görevine aşkla ve şevkle sarılan Sturges Owen, ya bir mucize yaratmak ya da bu uğurda şehit olmak amacıyla kâfirlerin obasına tek başına gitmeye kararlıydı; kararlı olmasına kararlıydı da, ilk silah sesini izleyen sessizlik içinde, her normal insanın başına gelebileceği gibi, yavaş yavaş kararlılığı onu terk etmeye başladı. Dünyevi korku uhrevi umutların yerini alırken, can derdi de Tanrı sevgisinin yerini aldı. Böyle bir şey misyonerin başına ilk kez geliyor değildi. Korkuya kapılacağını önceden kestirebiliyordu; bu konuda deneyimliydi. Daha önce kaç kez aynı duruma düşmüş, her seferinde zaafını yenmeye çalışmış, ama her seferinde de yenilen kendisi olmuştu.

Hay Stockard ve Bill'le birlikte bir kanoda, azgın bir ırmakta yaptıkları yolculuğu dün gibi hatırlıyordu. Öbür iki adam azgın suların sürüklediği iri buz parçaları arasında kanoyu idare edebilmek için çılgınlar gibi kürek sallarken, kendisi birdenbire dehşete kapılarak küreğini bırakıp ellerini havaya açmış, tanrısından yardım dilemeye koyulmuştu. Yalnız bununla kalsa iyiydi. Daha başka olaylar da vardı; hatırlanması hiç de hoş olmayan başka olaylar. Canının bu kadar tatlı, maneviyatının bu kadar zayıf oluşu ona utanç veriyordu. Ah, insanın şu tatlı canı! Şu tatlı canı! Can korkusunu bir türlü yenemiyordu. Tarihin sislerle örtülü geçmişinden bugüne dek, ta ezelden beri ataları bu korku sayesindedir ki, nesillerini sürdürebilmişti; bu korku sayesinde neslini sürdürebilmek kendisinin de alın yazısıydı. Kendi cesareti –eğer buna cesaret denebilirse– fanatizminden geliyordu; Stockard ile Bill'in cesaretleri ise köklü ülkülere bağlı oluşlarından. Onların da canı tatlıydı tatlı olmasına, ama ırksal gelenek daha ağır basıyordu. Onlar da ölümden korkmayan insanlar değildi, ama utanç içinde yaşamaktansa ölümü yeğleyecek kadar cesurdular.

Bir an için kendini başkaları uğruna feda etme düşüncesinin çekiciliğine kapılan misyoner yerinden doğruldu. Emekliye emekliye barikatlara doğru yaklaştı; niyeti barikatları aşıp Kızıl-

derili obasına gitmekti. Ne var ki tir tir titreyerek pelte gibi barikatların dibine yığıldı kaldı. Başladı feryada:

"Rabbimin dediği olur! Rabbimin dediği olur! Ben kim oluyorum ki Tanrı'nın iradesine karşı geleceğim? Her kulun alın yazısı onun kitabına yazılmıştır ve yazıldığı gibi olur. O kitapta yazılanı ben silebilir miyim? Kim oluyorum ben, kim oluyorum ki onun bir parçasını değiştirmeye kalkıyorum? Tanrı nasıl yazmışsa öyle olur ve yalnız onun dediği olur!"

Bill elini uzattı, misyoneri ensesinden kavradığı gibi kaldırıp ayağa dikti, tek kelime bile etmeden adamı önce çuval gibi sıkıca silkeledi, sonra tir tir titreyen bu etten külçeyi olduğu yere bıraktı ve gözlerini hak dinine yeni girmiş iki yerliye çevirdi. Ama onların gözlerinde korkuyu göremedi; tam tersine, dövüş bir an önce başlasa diye sevinçli bir sabırsızlık içindeydi adamlar.

Bir süredir karısıyla konuşmakta olan Stockard şimdi dönmüş, misyonere bakmaktaydı.

"Getir onu buraya," diye Bill'e emretti.

Sturges Owen boş bir çuval gibi getirilip ayaklarının dibine bırakılınca, "Hadi bakalım," dedi ona Stockard, "şimdi bizi Hıristiyan usulünce evlendir, karı koca ilan et, yalnız elini biraz çabuk tut." Sonra Bill'e döndü, özür diler yollu ekledi:

"Bu işin sonunun nereye varacağı hiç belli olmaz, onun için pürüzlü bir işim kalmasın diye düşündüm."

Kadın, beyaz efendisinin isteğine itirazsız boyun eğdi. Onun için bu tören hiçbir anlam taşımıyordu. Bir araya geldikleri ilk günden beri kendini zaten onun karısı sayıyordu. İki yerli tanık oldu; Bill, misyonerin yanı başında duruyor, adamın dizlerinin bağı çözülür gibi oldukça yakalayıp yakalayıp dikiyordu ayağa. Söylemesi gereken sözleri kadına zor bela Stockard tekrarlattı, yüzüklere sıra gelince, ortalıkta yüzük yerine geçecek daha iyi bir şey bulunmadığından, işaret parmağının ucuyla başparmağının ucunu birleştirip halka yaparak kadının parmağına geçirdi.

Bill, "Öpsene ulan gelini!" diye gürleyince misyoner karşı koyacak gücü kendinde bulamadı.

"Şimdi de çocuğu vaftiz et bakalım!" dedi Stockard.

"Ama doğru dürüst et ha!" diye emretti Bill.

Hay Stockard, "Bir vakitler Şelaleler bölgesinde altın aramak için yol hazırlığı yapıyordum," diye anlatmaya başladı; niyeti, bu evlenme törenini yaptırmaktaki amacını açıklamaktı. "Nevalemi düzerken en gereksiz ıvır zıvıra kadar hiçbir şeyi unutmamıştım da, en gereklisini, tuz almayı unutmuştum. Hiç aklımdan çıkmaz bu. Her şey kısmete bağlı. Şu kadınla bebek de eğer bu gece badireyi atlatabilirse, rızkları sağlanmış olsun bari diye düşünüyorum. Laf aramızda, çok uzak bir olasılık, ama olsun, biz oltamızı atalım da artık gerisi bahtlarına... boş da çıksa bir şey kaybedilmiş olmayacak."

Bir bakraç su vaftiz işini görmeye yetti ve bebek alınıp barikatın içinde güvenli bir yere yatırıldı. Erkekler ateş yaktı, akşam yemeği pişirildi.

Güneş kuzey yönüne doğru hızla yol alarak ufka iyice yaklaştı. O yanda gökyüzü kan kırmızı bir renge boyandı. Gölgeler uzadı, gün soldu, ormanın kuytularında hayat izleri yavaş yavaş silindi, sesler kesildi. Irmağın sığlıklarındaki yaban kazları bile şamatayı kesmiş, sözümona uykuya çekilmişlerdi. Yalnız Kızılderili obasında savaş davullarının gümbürtüsü ve ulumayı andıran savaş ezgileri dinmek bilmiyordu. Fakat güneş batar batmaz bunlar da kesildi. Gecenin mutlak sessizliği dört bir yana indi. Stockard dizlerinin üzerinde doğrulup barikat kazıklarının üzerinden dışarıya göz attı. Hasta bebeğin bir kez viyaklaması bile onu huzursuz etmeye yetmişti. Annesi bebeğinin üzerine eğildiyse de bebek bir daha ağlamadı, tekrar uykuya daldı.

Şimdi derin bir sessizlik çökmüştü ortalığa; ağırlığıyla insanı ezen bir sessizlik. Derken, ansızın, ardıç kuşları var güçleriyle şakımaya başladı. Gece gelip geçivermişti.

Barikatların önündeki açıklığa esmer gölgeler doluştu, ortalık bir anda kum gibi insan kaynamaya başladı. Oklar ıslık çalıyor,

yay kirişleri tın tın ötüyordu. Bunlara karabinaların keskin gümlemeleri karşılık veriyordu. Bir ara, güçlü bir kolun savurduğu bir mızrak, bebeğinin üzerine kapanmış ananın gövdesini delip geçti. Hızını kaybetmiş bir ok da her nasılsa kazıkların arasından geçip misyonerin koluna değdi.

Dalga dalga gelen saldırıyı durdurmak olanaksızdı. Ara yerde ölüler tepe gibi yığılıyor, ama arkadan gelenler bunların üzerinden geçip barikata okyanus dalgaları gibi saldırıyor, barikata çarparak kırılıyor, zaman zaman da barikatı aşıyordu. Yürekli olan erkekler yüklenen insan selinin altında ezilir, düşe kalka savaşı sürdürürken, Sturges Owen kirişi kırıp çadırlardan birine saklanmıştı. Ayakta kalabilen tek erkek Hay Stockard idi; yanına yaklaşanı yakalayıp it eniği gibi çalıyordu yere. Bir ara eline bir balta geçirdi. Bu sırada esmer bir el bebeği çıplak bacağından yakalayıp anasının altından çekti aldı. Bebeğin çelimsiz gövdesi Hay Stockard'a bir kol boyu uzaklıkta, Kızılderilinin tepesinde birkaç kez çevrildikten sonra barikatın kazıklarına şiddetle çarpıldı. Oracıkta öldü bebek. Bebeği öldürenin kafasını karpuz gibi ikiye bölen Stockard, barikatın dışına, açık alana attı kendini. Üzerine yağmur gibi ok yağdıran, mızrak yağdıran yabani suratlar çevresini almış, halkayı daralttıkça daraltıyorlardı. Yükselen güneşin kızıl ışıkları altında gölgeler bir gerileyip bir yaklaşıyordu. İki kez saldırdılar, ama Hay Stockard'ın vurduğunu deviren baltası önünde iki seferinde de geri püskürtüldüler. Ayaklarının altına düşen cesetleri çiğneyerek, ezerek vuruşuyordu Stockard; ortalık kan gölüne döndüğü için de bastığı yer kayıyordu. Gün açılıyor, ortalık aydınlanıyor, ardıç kuşları habire şakıyordu. Bir an geldi, Kızılderililer dehşete kapılarak geri çekilip durdular. Hay Stockard baltasını yere indirdi, sapına dayanarak iki büklüm oldu; soluk soluğa kalmıştı.

"Vay aslanım, be!" diye bir nara patlattı Kızıl Baptist. "Ne erkek adammışsın sen. Her şeye rağmen serbest bırakacağım seni, yeter ki inkâr et tanrını."

Bağıracak gücü bile kalmayan Stockard kısık bir sesle, ama yeterince zarafetle, bir ağız dolusu küfür savurarak öneriyi geri çevirdi.

"Al bakalım! Buna da erkek demeye bin şahit ister. Karı bu be, karı!"

Sturges Owen'i yakalayıp melezin önüne getirmişlerdi.

Kolundaki ufacık sıyrık hariç sapasağlamdı misyoner, ama korkudan fal taşı gibi açılmış gözleri fıldır fıldır dönüyordu. Bir an için gözü, baltasının sapına dayanarak öne eğilmiş, ötesinden berisinden saplanan oklar sallanan, kan revan içinde kalmasına rağmen zerre kadar umursamadan ve pes etmeye yanaşmadan hâlâ meydan okuyan yenilmez kahramana ilişti. Karanlık ölüm ülkesinin eşiğini aşmak üzere olan, ama bunu olağan bir şeymiş gibi karşılayabilen bu adamı müthiş kıskandı. Hiç kuşkusuz İsa Mesih ile bu adam aynı hamurdan yoğrulmuşlardı, oysa kendisi, Sturges Owen bambaşka hamurdandı. Peki, ama niye bu adam İsa Mesih'le aynı hamurdandı da kendisi değildi? Bunun günahı, kadim çağlardan bu yana, kuşaktan kuşağa zayıf genlerini aktara aktara kendisine de geçirmiş olan atalarındaydı; onu böyle zayıf, böyle uşak ruhlu yapan kendi atalarına lanet etti içinden. Böylesine bir öfke içinde ve bu koşullar altında onun yerinde çok daha güçlü bir adam bile olsa dininden dönerdi, nerede kaldı ki Sturges Owen dönmeyecek –tanrısını inkâr etmek artık onun için kaçınılmaz olmuştu. Dünyevi öfke, Tanrı'nın gazabına uğrama korkusuna baskın çıkmıştı. O bütün ömrünü tanrısına hizmet etmeye adamış, ama tanrısı onu yüzüstü bırakmıştı. Tanrısı ona iman vermiş, ama iman gücünü esirgemişti; tanrısı ona ruh vermiş, ama manevi güç vermemişti. Haksızlıktı bu.

"Nerede şimdi senin tanrın?" diye sordu melez.

"Bilmiyorum," dedi misyoner. Öğretmenin önünde derse kalkmış çocuk gibi bütün bedeni kaskatı kesilmişti.

"Yani, tanrın var mı yok mu?"

"Vardı."

"Ya şimdi?"

"Yok."

Hay Stockard gözlerine dolan kanları parmağıyla sıyırıp bir kahkaha patlattı. Bir düş gördüğünü sanan misyoner ona merakla baktı. Üzerine tuhaf bir duygu çöktü; bir uzaklık duygusu. Sanki her şeyden uzaklaşıyor, uzaklaşıyor, olan bitenle ve bundan sonra olacaklarla arasına büyük uzaklıklar giriyordu. O sadece bir seyirciydi –uzaktan seyirci, evet, uzaktan. Kızıl Baptis'in sesini çok uzaklardan gelir gibi zar zor duyabildi:

"Pekâlâ. Bu adamı bırakın gitsin, kılına bile dokunmayın. Barış içinde ayrılsın buradan. Ona bir kano ve yiyecek verin. Yüzünü Rusların bulunduğu yöne çevirin, oraya gitsin –gitsin de oradaki papazlara, ülkesinde Tanrı barındırmayan Kızıl Baptist'i anlatsın."

Kızılderililer misyoneri alıp kıyı setinin ucuna kadar götürdüler ve bundan sonra olacak trajediyi oradan seyrettiler.

Melez, Hay Stockard'a döndü, tekrarlamasını istediği sözü dayattı:

"Tanrı yoktur."

Kahraman adam buna kahkahayla cevap verdi. Genç Kızılderili savaşçılardan biri mızrağını kaldırıp hazır tuttu.

"Tanrın var mı?"

"Evet, var; atalarımın tanrısı."

Hay Stockard cevabını verdikten sonra, sapını daha iyi kavrayabilmek için baltasını şöyle yana aldı. Kızıl Baptist işareti verdi ve mızrak müthiş bir hızla Hay Stockard'ın göğsüne savruldu. Sturges Owen bulunduğu yerden, mızrağın kemikten yapılmış ucunun Hay Stockard'ın sırtından çıktığını, adamın yere yıkılırken bile güldüğünü ve üzerine düştüğü mızrağın kırıldığını gördü. Misyoner göreceğini gördükten sonra arkasını döndü ve ülkesinde Tanrı barındırmayan Kızıl Baptist'in dediklerini Ruslara iletmek üzere çıkacağı yolculuğa başlamak için setten aşağıya, ırmağın kıyısına indi.

MERAK KONUSU

I

BAYAN Sayther'in Dawson'a gelip kısa bir süre kalışını eğer tek kelimeyle anlatmak gerekirse, "göz kamaştırıcı" demek yetecektir. Fransız asıllı Kanadalı voyageur'lar* eşliğinde, köpeklerin çektiği kızaklarla ilkbaharda gelmişti; bir ay kaldığı Dawson'da gönlünü fethetmediği kimseyi bırakmayan hanımefendi, buzlar çözülür çözülmez bir yedekçi kayığı** içinde kuzeye hareket etmişti.

Kadın kıtlığı çekilen Dawson'da onun böyle apar topar çekip gitmesine kimse bir anlam verememiş ve kentin dört yüz kişilik ensesi kalınlar takımı bu işe fena halde üzülmüştü; ne var ki bunların üzüntüsü çok uzun sürmedi; Nome yöresinde yeni altın damarları bulununca, eski heyecanlar yerini yeni heyecanlara bırakıverdi.

Dawson'lılar gerçekten de Bayan Sayther'in gelişiyle çok mutlu olmuş, büyük bir hevesle ona kucak açmışlardı. Kadın hem güzel hem çekiciydi, üstelik de duldu. Bu nedenle daha Dawson'a ayağını basar basmaz, altın krallarından, para babalarından, yüksek memurlardan ve etek hışırtısı özlemiyle yanıp tutuşan genç serüvencilerden oluşan bir yığın hayran toplayıvermişti çevresine.

Maden mühendisleri, kadının merhum kocası Albay Sayther'in anısını saygıyla anarken, madenciler birliği ve altın arayıcılarına

---

* O dönemlerde gerek kızaklarla, gerek kanolarla yolculuk yapmak zorunda olup da bunu beceremeyenlerin gündelik hesabıyla kiraladıkları kılavuzlar vardı; malzeme, kumanya ve araç gereç sağlanmasından köpeklerin bakımına kadar bütün işleri de üstlenen ve çoğunlukla Fransız asıllı melezler olan bu adamlara voyageurs denirdi. *-çev.*

** Karadan, yedekçilerin halatla çektikleri büyük kayık. *-çev.*

kredi veren maden şirketlerinin temsilcileri de, merhumun para piyasalarında çevirdiği oyunlardan, son derece başarılı mali hokkabazlıklarından huşu içinde söz ediyordu. Zira, Albay Sayther, Birleşik Devletler'de bir madenci olarak ne kadar büyük bir üne sahipse, Londra borsasındaki ününün de bundan aşağı kalır yanı yoktu. Yeryüzünde hiç başka kadın kalmamış gibi, buraya gele gele neden bu ünlü adamın dul karısının kalkıp geldiği merak konusu olmuştu. Merak konusu olmuştu ama, Kuzey Ülkesi'nin çetin koşullarına ayak uydurabilme başarısını gösteren ve her taraftan sağlık fışkıran bu adamların öyle varsayımla marsayımla fazla alışverişleri de yoktu; onlar, gerçeklere önem veren iş bitirici adamlardı. Bu adamların çoğunun gözünde de Karen Sayther "esaslı bir gerçek"ti. Öte yandan Bayan Karen Sayther'in duruma onların gözüyle bakmadığı da ayrı bir gerçekti. Nitekim Dawson'da kaldığı dört hafta içinde, ona büyük bir zarafetle evlenme teklifinde bulunanların çetelesiyle aynı uzunlukta bir "reddedilenler" çetelesi oluştu. Dört haftanın sonunda ise, kadınla birlikte gerçek de kayıplara karıştı; geriye kala kala sadece merak kaldı.

Kör talih duruma el atmasa merakları hiç giderilemeyecekti. Kahpe feleğin son kurbanlarından Jack Coughran, Bayan Sayther'in ayakları dibine yüreğiyle birlikte Bonanza'daki zengin altın yataklarının bulunduğu yerde adına kayıtlı iki yüz metrelik arama ruhsatını da bıraktığı halde ret cevabını alınca, talihsizliğine yanarak, efkâr dağıtmak için sabaha kadar kafa çekmeye karar verdi. Efkâr dağıtırken de, gecenin hayli ilerlemiş bir vaktinde, Pierre Fontaine adında Fransız asıllı bir Kanadalı ile tanıştı; meğer bu adam Bayan Karen Sayther'in "voyageur"lerinin başı imiş. Ahbaplık ilerletilip kadehler arka arkaya yuvarlandıkça, sarhoşluğun da etkisiyle diller çözüldü, sohbet iyiden iyiye koyulaştı.

Pierre Fontaine, içki arkadaşının bir sorusu üzerine önce gürültülü bir geğirti salıverdi, sonra da "Ha?" dedi. "Madam Sayther neyçin mi* yapmak bu ülke ziyaret? Dahha eysi sen sor kendisine.

* Pierre Fontaine, İngilizceyi tam anlamıyla kafasını gözünü yararak Fransız aksanıyla konuşmaktadır. *-çev*

Ben bilmiyor heç bişşey. Amma Madamın ağızında var bir ismisi adamin; soruyor bana hep bu adami. Diyor bana ki, 'Pierre, sen bul bana bu adami, vereceyim sana çook paralar, vereceyim bin dolar sen bulur isen bu adami.' Bu adam mı? Ha, oui*. Bu adam ismi –siz nasil diyor– Dayvit Payni.** Oui m'sieu***, Dayvit Payni. Hepsi vakit bu adamin ismisi söylüyor madam. Hepsi vakit ben ariyor hepsi taraflar. Çook çalişiyor ben, amma yok Allah belasi herif... Bulamiyor ben, alamiyor bin dollar. Allah belasi!"

Pierre Fontaine başka bir soru üzerine, "Ha? Eee, oui," dedi. "Bir gün birkaç adamlar gelmiş Circle City'den ve bu adamlar söylemiş ki taniyorler o adami. Birch Creek biliyor sen; o adam imiş Birch Creek'de diyor bu adamler. Ha, Madam mi? O diyor ki, 'Bon!****' Öyle mutlu ki uçmuş havada. Hemmen bana konuşuyor. Söylüyor bana ki, 'Pierre, köpekleri kizaklara koş hemmen. Gidiyoruz çabbuuk. Adami bulur isek, vereceyim sana bin dollar daha fazla.' Ben söylüyor ona, 'Oui, çabbuuk. Allons, madam!"*****

Çenesi açildikça açilan Pierre Fontaine, "Kendim kendime ben söylüyorum bu iş tammam," diye sürdürdü anlatmasını. "İki bin dollar benim cepte artik. Nah sana, cepte! Başka biri adamler gelmiş Circle City'den, söylüyor bu adamler ki Dayvit Payni görmüşler Dawson'da az zaman eveli. Öyleysem Madam ile ben hiç gitmiyoruz Birch Creek'te. Oui, m'sieu. Madam konuşuyor bana, 'Pierre,' söylüyor; elimde veriyor beş yüz dollar. 'Pierre, hemmen git, yedekçi kayık satin al. Yarin gidiyoruz irmak yukari.' Tammam, oui, yarın irmak yukari. Ah! Sen taniyor o Sitka Charley? O Sitka Charley almış benden beş yüz dollar tammami kayik için. Allah belasi!"

Jack Coughran ertesi gün yemeyip içmeyip duyduklarını kelimesi kelimesine herkese yetiştirince, bu sefer de başka bir merak aldı Dawson ahalisini: Kimdi bu David Payne? Karen Sayther bu

---

* Fr. "Ha, evet."

** David Payne bir İngiliz adı olup, Deyvid Peyn biçiminde söylenir. *–çev.*

*** Fr. "Evet bayım."

**** Fr. "İyi!"

***** Fr. "Haydi, gidelim, madam."

adamı niçin arıyordu? Ne var ki Pierre Fontaine'in dediği çıktı ve aynı gün Bayan Sayther ile yabani kılavuzları apar topar çekip gitti. Yedekte çekilen kayıkla önce batı yakasını izleyerek (ve kayıkları akıntıya karşı sırıklarla yürüterek) biraz uzaklaştıktan sonra, bu yakada kıyı sarplaşıp akıntı hızlanınca, çarçabuk karşı kıyıya geçtiler, az sonra da Klondike City doğrultusunda ırmağı kaplayan sürüyle adacık arasında gözden kayboldular.

II

"Oui madam. Burasi aradimiz yer. Bir, iki, üç ada – Stuart İrmağinin aşasi. Üç adalar söylüyorlar, işte burasi."

Pierre Fontaine bir yandan açıklamada bulunurken, bir yandan da kayığın kıçını akıntıya karşı olduğu yerde tutabilmek için, kıyı setine sapladığı sırığı elinden kaçırmamaya çalışıyordu; böylece kayığın pruvası akıntıyla içeri doğru savruldu. Melez voyageur'lerden atik tetik birisi elinde tuttuğu iple hemen kıyıya atlayıp kayığı baştan ve kıçtan sıkıca bağladı.

"Ben gidiyor madam. Bakıp gelecek, çabbuuk."

Pierre Fontaine kıyı setinin yamacı üstünde gözden kaybolur kaybolmaz köpek havlamaları duyuldu, bir dakika geçmeden de geri döndü baş kılavuz.

"Oui madam. Kulübesi bulmuşum –burada. Bakinmişim etraf, bulamamişim adam. Değil o evde. Amma gitmemiş çook uzun zaman, yoksam birakmaz idi köppekler burada. Dönecek çook çabbuuk, ben iyi biliyor!"

"Yardım ediver de çıkayım şu kayığın içinden Pierre. Bu yolculuk bitirdi beni, her yanım sızlıyor. Oturduğum yeri biraz daha yumuşak hazırlayabilirdin!"

Kürklerle bezenmiş kuş yuvası gibi yerinden çıkan Karen Sayther dimdik doğrulttu bedenini. İnce uzun, narin yapılı, güzel bir kadındı. Hele bütünüyle ilkel, bütünüyle yabani o çevre içinde tam bir karşıtlık yaratacak kadar, bir zambak kadar narin görünüyordu.

Ne var ki Karen Sayther'in bu görünüşü aldatıcıydı. Gerek Pierre'in uzattığı elini kavrayan parmaklarının güçlü sıkışı, gerek yamacı tırmanırken gövdesinin ağırlığını taşıttığı pazularının bir kadından beklenmeyecek biçimde kabarması, gerek dik yamacı kolaylıkla tırmanmasını sağlayan bacaklarının güçlü hamleleri, o görüntünün aldatıcı olduğu gerçeğine tanıklık etmekteydi. Aslında kadının biçimli ve narin görünüşlü bedeninden kuvvet fışkırıyordu.

Bununla birlikte, kayıktan kıyıya inerken de, yamacı tırmanırken de kadını bir telaş ya da en ufak bir zayıflık belirtisi görülmeyen sert yüzüne yayılan pembelik şimdi bu güzel yüze eskisinden çok daha sıcak, çok daha anlamlı bir ifade kazandırmıştı; yüreği de şimdi daha hızlı ve bir başka türlü atıyordu.

Kulübeye merakla yaklaşırken, adımlarında saygılı bir çekingenlik vardı Karen Sayther'in. Yüzündeki pembelik iyiden iyiye koyulaşmış, yüz çizgilerine duygulu, çok tatlı bir yumuşaklık gelmişti.

Kulübenin yanı başına istiflenmiş odun yığınının önündeki yere saçılmış yongaları işaret etti Pierre:

"Bunları görüyor sen?" dedi. "Çook taze bu yongalar; var en çook iki gün, yok daha fazla gün."

Bayan Sayther başını sallayarak onu onayladı. Pencereden içeri göz atmak istediyse de, cam yerine kullanılan yağlı kâğıt ışığı geçirdiği halde görmeyi engellediği için hiçbir şey göremedi. Bunun üzerine yürüyüp kapının önüne geldi, bir an durdu. İçeri girmek niyetiyle kapı mandalını kaldırdı, bir duraksama geçirdi ve vazgeçerek mandalı yerine bıraktı.

Bayan Sayther kısa bir süre kapının önünde öylece durdu, sonra bir dizini yere dayadı, eğildi ve kaba saba yontulmuş kütükten yapılma kapı eşiğini öptü. Pierre kadının bu hareketini gördü ama hiç belli etmedi; ömrünün sonuna kadar da bu olayın anısını kimseyle paylaşmayacaktı. Bir saniye sonra, rahat rahat piposunu doldurmakta olan kayıkçılardan biri, reisinin alışılmadık derecede sert sesiyle irkildi:

"Hey! Sana söylüyor ben! Le Goire! Git çabbuuk, yap şu kayik daha yumşak. Ayi postlar daha fazla, battaniye daha fazla koy. Allah belasi!"

Ancak kayıkçının daha rahat oturulur hale getirmeye çalıştığı kuş yuvası az sonra bir başka emirle bozuldu ve postlarla battaniyelerin çoğu yamacın üstüne taşınarak yere serildi. Bayan Sayther bunların üzerine yayılıp rahat rahat beklemek istiyordu.

Bayan Sayther bir dirseğinin üzerine dayanarak uzanmıştı; gözlerinin önüne serilen geniş Yukon'u yattığı yerden seyrediyordu. Karşı yakada, çok içerilerde kalan dağların üstünde, gökyüzünü görünmeyen yangınların dumanı kaplamıştı. İkindi güneşinin ışıkları bu duman perdesini zar zor geçerek loş bir aydınlık verebiliyor, dolayısıyla gölgeler de soluk düşüyordu. Ladinlerle kaplı adacıkların, karanlık suların, buzullarla yarılmış yalçın dağların yer aldığı el değmemiş, lekesiz yaban çepeçevre ufka doğru göz alabildiğine yayılıyordu. Ne bu derin sükûneti bozan bir gürültü vardı, ne de ıssızlığı lekeleyen insan varlığı. Tüm ülke, uçsuz bucaksız uzayın gizleriyle yüklü bilinmezliğin gerçek dışına taşan ağırlığı altında eziliyor gibiydi.

Bayan Sayther'in içindeki huzursuzluğun nedeni belki de çevrenin bu niteliğiydi. Zira kadın uzandığı yerde ikide bir konumunu değiştiriyor, kâh ırmağın memba yönüne gözlerini çeviriyor, kâh bedenini döndürüp akış yönüne bakıyor, kâh bu koca ırmağa dökülen kolların puslar arasına gizlenmiş ağızlarını gözlüyordu. Böylece bir saat kadar bekledikten sonra kayıkçılara, geceyi geçirmek için ırmağın kıyısında kamp kurmaları emri verildi; Bayan Sayther'in yanında yalnız Pierre kaldı, o da hanımefendisiyle birlikte ırmağı gözlemeyi sürdürdü.

Uzunca bir sessizliğin ardından Pierre, ırmağın memba yönündeki adacığın ucuna diktiği gözlerini oradan ayırmaksızın, "Hah! İşte adam, geliyor," diye fısıldadı.

Bir kano, biri başta iskele yanında, diğeri kıçta sancak yanında olmak üzere iki kürek sulara dalıp çıktıkça ışıltılar saçarak akıntı aşağı hızla süzülüyordu. Kayığın kıçında oturanın erkek,

burnunda oturanın kadın olduğu ayırt edilebiliyordu; her ikisi de eş zamanlı olarak suya dalıp çıkan küreklerinin ritmik hareketleriyle uyum içinde, eğilip doğruluyordu. Bayan Sayther'in kadına baktığı bile yoktu –ta ki kano iyice yaklaşıp da kadının benzersiz güzelliği fark edilene kadar. İşte o zaman Bayan Sayther ister istemez dikkat kesildi. Bir genç kızdı bu. Vücudunun biçimli ve yuvarlak çizgilerini gösteren dar kesimli baştan aşağı boncuklarla süslü, geyik derisinden bir giysi vardı üzerinde; rengârenk, parlak, ipekli eşarbı pitoresk bir görüntü oluşturuyor ve kuzguni gür saçlarının bir kısmını örtüyordu. Ama Bayan Sayther'in asıl dikkatini çeken, kızın tunçtan dökülmüşe benzeyen yüzüydü.

Irksal özelliğini yansıtan hafif çekik, iri kömür karası gözler, son derece biçimli keman kaşların altından insanı delip geçer gibi dimdik bakıyordu. Elmacık kemikleri bir parça belirgin olmakla birlikte, teni ırkına özgü kirli sarı rengi taşımıyor ve pürüzsüz yanakları aşağıda hem yumuşaklık, hem kuvvet ifade eden incecik dudaklarla birleşiyordu. Yüzyıllar boyu kuşaktan kuşağa aktarılırken değişime uğramakla birlikte, öz niteliğini koruyabilmiş kadim Moğol kanının belli belirsiz izlerini taşıyan bir yüzdü bu. Titrek burun kanatları vardı; öte yandan burnun bütünü, uca doğru hafifçe kıvrılışıyla bu yüze sadece bir kartal görünümü vermekle kalmıyor, aynı zamanda kızın bir kartal kadar yırtıcı karakterini de meydana çıkararak genel görünüşün yarattığı çarpıcı etkiyi bir kat daha güçlendiriyordu. Bu kız gerçekten de Tatar tipinin ideal güzelliğini simgeleyen bir örnekti.

Kızılderililer, yirmi kuşakta bir de olsa içlerinden böylesine eşsiz bir yaratık çıkarabilmiş oluşlarıyla övünebilirlerdi.

Kayıktaki adamla tam bir uyum içinde, güçlü hamlelerle kullandığı küreğini suya iyice daldıran kadın, ani bir manevrayla kayığı siya ederek burnunu akıntıya çevirdi ve yağdan kıl çeker gibi kıyıya yanaştırdı. Göz açıp kapayana kadar yamacın üstünde biten kadın, yeni öldürülmüş bir geyiğin yarı gövdesini iple çekerek yukarıya aldı. Daha sonra adamla ikisi bir hamlede kanoyu karaya çektiler. Köpekler yıldırım gibi üşüşüp sevinç havlama-

ları ve çenilemeler arasında onların çevresini sardı. Genç kadın bacaklarına dolanan köpekleri tek tek okşayıp severken, adamın gözü, yattığı yerden kalkan Bayan Sayther'e takıldı. Dikkatlice baktı ve yanlış gördüğünü, bunun bir göz aldanması olduğunu sanarak gözlerini ovuşturup bir daha baktı.

Sadece, "Karen!" diyebildi. Yanaşıp elini uzattı. "Bir an için düş gördüğümü sandım," dedi. "Geçen bahar kara çok bakmaktan gözlerim bozulmuştu, o gün bugündür zaman zaman gözlerim aldatır beni."

Deminden beri yüreği göğsünü sıkıştırırcasına çarpmakta olan ve yüzü pençe pençe kızaran Bayan Sayther, her olasılığa hazırlıklıydı ama ona elini uzatan adamın bu soğuk tavrına hazırlıklı değildi. Buna rağmen kendini tutabilmeyi başardı ve adamın elini candan yürekten sıktı.

"Biliyorsun Dave, kaç kere gelmeye niyetlendim aslında, ama olmadı işte! Ne yazık ki... Ne yazık ki..."

David Payne, "Ne yazık ki benden yüz bulamadın," dedi gülerek; sonra, kulübeden içeri girmekte olan Kızılderili kızdan yana çevirdi bakışlarını.

"Ama seni anlıyorum Dave. Yerinde olsam ben de aynı şeyi yapardım herhalde. Neyse, artık geldim işte!"

David Payne onun sesindeki kadınca yalvarışı fark etmemiş veya umursamamış gibi şakacı bir tonla, "Öyleyse birkaç adım daha at da kulübeye girelim; önce şöyle bir karnını doyuralım senin. Hem yorulmuş olmalısın. Hangi yönden geldin? Yukarıdan mı? O zaman ya Dawson'da kışladın ya da buzlar henüz çözülmeden yolculuk yaptın. Kampın nerede?"

David Payne kapıyı açıp Bayan Sayther'e yol verirken, çoban ateşinin çevresinde toplanan kılavuzlara baktı.

"Ben geçen kış geldim buraya," diye sözünü sürdürdü. "Circle City'den kış ortasında ayrıldım, donmuş ırmak üzerinde kızakla yolculuk yaptım ve bir süre kalmak üzere buraya yerleştim. Henderson Çayı boyunda altın arıyorum. Eğer orada bir şey bulamazsam, Stuart Irmağı boyunu denemek niyetindeyim."

Bütün derdi konuşmayı daha kişisel bir mecraya çekmek olan Bayan Sayther, "Hiç, ama hiç değişmemişsin," dedi. "Yanılıyor muyum?"

"Daha az kilo, daha fazla kas; kastettiğin bu muydu?"

Karen Sayther ona cevap vermeksizin omuzlarını silkti, kulübenin loş ışığına uyum sağlamak için gözlerini kısarak kızı süzmeye başladı. Kızılderili kız, arasına ince dilimlenmiş domuz pastırması kattığı iri iri geyik eti parçalarını tavada kızartmakla meşguldü.

Eline aldığı bir huş ağacı dalını balta sapı yapmak için yontmakta olan adam, işinden başını kaldırmaksızın, "Dawson'da uzun süre mi kaldın?" diye sordu.

Merakla Kızılderili kızı süzmekte olan Bayan Sayther dalgınlıkla onun dediğini tam anlayamadığından, "İki üç gün kadar" diye cevap verdi, "ha, ne sormuştun sen? Dawson'da mı? Bir ay kaldım orada. Kurtulduğuma da seviniyorum. Kuzey Kutbunun erkekleri, ne bileyim, biraz kaba saba oluyor, ayrıca çok da sırnaşıklar."

"Ne denir; toprak üstünde çalışıp toprak üstünde yatıp kalkmak böyle yapıyor insanı. Görgüyü mörgüyü yaylı karyolanla birlikte memlekette bırakıyorsun. Ama sen akıllı davranmış, tam zamanında ayrılmışsın oradan. Mevsimin en iyi zamanında, sivrisinekler bastırmadan terk etmiş olacaksın buraları. Böyle bir deneyim geçirmediğin ve geçirmeyeceğin için şanslı saymalısın kendini."

"Dediğin gibidir herhalde. Ama sen bana biraz da kendinden söz etsene; nasıl bir yaşam sürdüğünü anlat örneğin. Komşuların, ahbapların nasıl insanlar? Ya da hiç komşun filan var mı?"

Karen Sayther bir yandan adamı soru yağmuruna tutarken, bir yandan da şömine setinin üstüne yaydığı bir çuvalın üstünde kahve döven kızı seyretmekteydi. Kız, uyguladığı yöntem kadar ilkel sinirlere sahip olduğunu gösteren son derece sakin, son derece ustalıklı hareketlerle, çuvalın katlanmış köşesi altına sıkıştırdığı kahve tanelerini ağır bir kuvars parçasıyla dövmekteydi.

Ziyaretçisinin Kızılderiliyi nasıl süzdüğü gözünden kaçmayan David Payne'in dudaklarından belli belirsiz bir gülümseme geldi geçti.

"Birkaç dostum vardı," diye cevap verdi. "Missoury'li üç beş delikanlı ile Cornwall'li iki kişi. Ama nevaleleri tükendiğinden, kumanya parasını çıkarmak için Eldorado'ya gittiler; ücretli işçi olarak çalışacaklarmış."

Bayan Sayther Kızılderili kızı düşünceli bir tavırla süzerken, "Ama ne de olsa," dedi, "çevrede bir sürü Kızılderili vardır herhalde, değil mi?"

"Kızılderili erkeklerin tümü, son bireyine kadar çok eskiden buraları terk edip Dawson yöresine göçmüşler. Burada şu gördüğün Winapie dışında bir tek Kızılderiliye rastlayamazsın. Şu gördüğün genç hanım da Koyukuk yöresinden geldi; ırmak yoluyla bin beş yüz kilometre uzaktan..."

Bayan Sayther hafif bir baş dönmesi geçirdi. Her ne kadar cesaretini hâlâ kaybetmemiş görünse de, karşısındaki erkeğin yüzü birdenbire geriye doğru çekilmiş, kilometrelerce uzaklaşmış gibi geldi ona; kulübenin üst üste konulmuş kütüklerden yapılma duvarları da çevresinde dönüyor, üstüne yıkılacak gibi oluyordu sanki. Allahtan o sırada sofraya buyur edildi de yemek sırasında kendini toplayabilme fırsatı buldu. Yemekte fazla konuşmadı, havadan sudan birkaç kelime etmekle yetindi. Erkek ise uzun uzun altın arama yöntemleri üzerine açıklamalara girişti: Irmağın aşağı yörelerinde yazın yapılan sığ kazılarla, yukarı yörelerde kışın yapılan derin kazılar arasındaki farkları anlattı.

"Kuzeye geliş sebebimi niçin hiç sormuyorsun?" dedi bir ara Karen Sayther. "Herhalde biliyorsun da sormuyorsun!"

Yemeklerini bitirip sofradan kalkmışlar, David Payne de yeniden balta sapı yontma uğraşına vermişti kendini.

"Son mektubumu aldın mı?" diye sordu kadın.

"Son mektubunu mu? Son mektubun hangisi bilmiyorum, ama herhalde o geçmemiştir elime. Ya Birch Creek'in oralarda dolaşıyordur, ya da Aşağı Irmaktaki depolardan birinin rafında

takılıp kalmıştır. Buralarda posta hizmetleri bir rezalet. Ne düzen var ne sistem, ne de..."

"Anlamazlıktan gelme Dave! Bana yardımcı ol, lütfen!"

Aralarındaki eski hukukun kendisine böyle bir yetki verdiği sanısıyla, bu kez sesini sertleştirerek konuşmuştu Karen Sayther. "Neden bana hal hatır sormuyorsun? Neden müşterek tanıdıklarımızdan hiç söz açmıyorsun? Geride bıraktığın dünya artık seni hiç mi ilgilendirmiyor? Kocamın öldüğünü biliyor muydun?"

"Yaa, öyle mi? Üzüldüm. Ne kadar oluyor?"

"David!"

Karen Sayther sinirinden ağlayacak hale gelmişti, ama sitemini hiç değilse ses tonuyla belli edebilmiş olması bir parça içini rahatlatmıştı.

"Mektuplarımdan hiçbirini mi almadın? En az birkaçının eline geçmiş olması gerekirdi; ama sen hiçbirine cevap vermedin."

"Kocanın öldüğünü bildiren mektubun herhalde sonuncusu olacak. O hiç elime geçmedi, birkaç tanesi de sanırım hâlâ yollarda sürünüyordur. Evet, iki üç mektubun elime geçti. O mektupları, şey, Winapie'ye de okudum; beyaz kız kardeşlerinin ne cadı olduklarını iyice anlasın da, ona göre hazırlıklı olsun diye. Şey, sanırım bundan iyi bir ders çıkarmıştır kendine. Haklı değil miyim?"

Karen Sayther iğnelemeyi hiç umursamamış gibi devam etti:

"Eline geçmeyen son mektubumda, senin de tahmin ettiğin gibi, Albay Sayther'in öldüğünü bildiriyordum. Bir yıl kadar oluyor. Ayrıca, eğer sen bana gelmezsen, benim sana geleceğimi söylüyordum. Verdiği sözü tutan biri olduğum için de geldim işte!"

"Verilmiş bir sözden haberim yok benim."

"Ya daha eski mektuplarım?"

"Evet, eskiden verilmiş bir sözün vardı, doğrudur. Yalnız, ben senden ne söz vermeni istediğim ne de sözüne cevap verdiğim için, o sözün bir hükmü yoktur. Ama verdiğin bir başka söz var; benim çok iyi hatırladığım o sözü belki şimdi sen de hatırlayacaksındır. Çok, ama çok uzun zaman geçti üstünden."

David Payne elindeki balta sapını yere bıraktı, ağır ağır başını kaldırdı:

"Aradan onca zaman geçmiş olmasına rağmen yılıyla, günüyle, hatta dakikası dakikasına tüm ayrıntısıyla hâlâ capcanlıdır belleğimde. Seninle bir gül bahçesinde bulunuyorduk –baş başa. Annenin bahçesiydi. Mevsimlerden bahardı; pıtrak gibi tomurcuklar açıyor, ağaçlar çiçeğe duruyor, senin damarlarına da baharın özsuyu yürüyordu. Seni kendime doğru çekmiş, dudaklarından doyasıya öpmüştüm –ilk öpüşmemizdi bu. Hatırlamıyor musun?"

"Ne olursun, eskileri karıştırma şimdi Dave! Eskileri karıştırma! Hiç hatırlamaz olur muyum? Yaptıklarımın hepsini hatırlıyor ve utanıyorum. Ne kadar gözyaşı döktüğümü bir bilsen! Ne kadar acı çektiğimi ah, bir bilsen! Ne büyük acılar içinde..."

"O vakit söz vermiştin bana –evet, söz vermiştin, üstelik de o günü izleyen tatlı günlerde sözünü binlerce kez yinelemiştin. Bana her bakışın, elinin bana her dokunuşu, dudaklarından dökülen her kelime verilmiş bir sözdü. Ondan sonra –ne diyeyim– adamın biri çıktı ortaya. Yaşlıydı bu adam; baban olacak yaştaydı. Yakışıklı filan da değildi üstelik, ama işini bilen biriydi; eh, dünyada böyleleri makbuldür. Her işini kitabına uyduran, herkesin saygısını kazanmış oturaklı bir beyefendi. Ama bunları bir yana bırakalım, işin asıl can alıcı noktasına gelelim: Adamın birkaç tanecik önemsiz madeni vardı; şöyle yirmi tane kadar. Bu da önemli sayılmaz; yüz binlerce dönüm toprak, komisyonculuktan gelen yüzbinlerce dolar, yüzbinlerce dolarlık tahviller ve..."

"Ama başka nedenler de vardı," diye onun sözünü kesti Karen Sayther. "Sana anlatmıştım. Üzerimde büyük baskı vardı; annemle babam, ailemizin içine düştüğü sıkıntı, para sorunları, yokluk... Ne berbat duruma düştüğümüzü sana anlatmıştım, sen de anlayış göstermiştin. Benim elimden bir şey gelmezdi ki! Ben isteyerek varmadım ki o adama. Beni feda ettiler ya da ben kendimi feda ettim –artık sen nasıl istersen öyle kabul et. Ama, Allah aşkına Dave! Düşünsene, bütün bunlara karşılık seni kaybetmiş

oldum ben. Ve sen bana haksızlık ettin hep. Neler çektiğimi bir düşünsene!"

"Sen kendi isteğinle varmadın o adama, öyle mi? Üzerinde baskı vardı, öyle mi? Kimin isteğiyle, kimin baskısıyla girdin o adamın yatağına peki? Kimsenin baskısıyla, kimsenin hatırı için, o adamın da başka bir adamın da yatağına girecek göz yoktur sende!"

Karen Sayther yalvarır gibi, "Ama hep sen vardın aklımda," dedi. "Senin aşk için biçtiğin ölçüler bana ters geliyordu. Hâlâ da ters geliyor. Anlayamıyorum açıkçası. Ama şimdiyi konuşmalıyız biz! Şimdiyi!"

"Önce senin evlenmekte beis görmediğin şu adamı konuşup bitirelim de! Nasıl biriydi o? Seni hangi yoldan büyüledi de kendine bağlayabildi? Benim bilmediğim ne gibi erdemleri vardı bu adamın? Ha, tuttuğu altın oluyordu; bak burası doğru. İhtimaller hesabını çok iyi bildiğine de hiç kuşku yok! Komisyonculuğa kafasının erdiği besbelli. Zekası kıt, ama muhakemesi iyi çalışan bir adam olduğunu anlamak hiç de zor değil: Dalavereli işlerin kokusunu çok iyi alıyor, kendisi elini pisliğe hiç bulaştırmadan bu işlerden para sızdırmasını çok iyi beceriyordu –üç oradan, beş buradan, gelsin paralar! Yasaların karşısında tertemizdi; zaten yasalar da ondan yana, bu bakımdan hiçbir sorunu yoktu. Hıristiyan ahlak anlayışımızla ters düşen bir yanı da yoktu evelallah! Toplumsal açıdan hiç de kötü bir insan değildi, tıpatıp ölçülere uygun bir adamdı. Ama soruyorum sana Karen; senin ölçülerine göre, benim ölçülerime göre, o gül bahçesinde oturduğumuz sırada ikimizin paylaştığı ölçülere göre nasıl biriydi o?"

"Unutma ki o öldü."

"Onun ölmüş olması gerçeği değiştirmiyor ki. Neydi o? Şarkıya kulakları tıkalı, güzelliğe gözleri kapalı, ruhen ölü, yalnız maddeden ibaret çok, çok büyük bir adamdı. Tembellikten yağ bağlamış bedeniyle, sarkmış yanaklarıyla, doymak bilmez iştahının tanığı olan o koca göbeğiyle..."

"Ama öldü gitti o. Şimdi biz varız! Seninle ben varız şimdi! Şimdi, şimdi! Duymuyor musun beni? Haklı olduğunu kabul ediyorum. Davranışlarımda çelişkiler bulunabilir. Günah işlemiş de olabilirim. Hepsi kabul. Peki ama, senin hiç 'suçluyum' diye haykırdığın olmadı mı hayatında? Ben sözümde durmadıysam, senin hiç sözünden döndüğün olmadı mı? O gül bahçesindeyken aşkın ebediydi, ya da hiç değilse, sen öyle olduğunu söylüyordun. Peki, nerede o aşk şimdi?"

David Payne iki eliyle göğsünü yumruklayarak, "İşte burada, hâlâ burada!" diye haykırdı. "Her zaman da buradaydı."

"Üstelik yüce bir aşktı seninki; senin aşkından yücesi yoktu," diye devam etti kadın, "ya da, o gül bahçesinde söylediklerinin hepsi laftan ibaretti. Her neyse! Buralara kadar gelip senin ayaklarının dibinde gözyaşı döktüğüm halde beni bağışlamadığına göre, demek yeterince yüce, yeterince arı değilmiş aşkın. Haklı değil miyim?"

Adam ne diyeceğini bilemedi. Ağzı açıldı, ama dudaklarının ucuna kadar gelen sözcükleri bir türlü söyleyemedi. Kadın allem etmiş, kallem etmiş, en sonunda yüreğini açtırmış, kendinden bile sakladığı gerçekleri almıştı ağzından. Üstelik çok da güzeldi. Şurada, karşısında dikilmiş, görkemli bir tutku anıtı gibi duruyor ve bu haliyle onu yakalayıp ister istemez o eski güzel günlerin tatlı anıları içine çekiyordu. Adam bakmamak için başını öte yana çevirdi, ama kadın da yana doğru iki adım atıp yine tam karşısına dikildi.

"Bak bana David! Yüzüme bak! Bak! Aynı insanım ben; hiç değişmedim ki. Aslında sen de aynı insansın; ama keşke bunu anlayabilsen. Biz değişmedik."

Kadın elini adamın omuzuna koydu, adam da elini uzatıp onu belinden kavramaya hazırlandı. Tam o esnada çakılan bir kibritin çıkardığı sesle irkilerek kendine geldi adam. İkisinin arasında geçenlerin farkında bile olmayan Winapie, mutfak artığı iç yağlardan yapılma mumun bir türlü almayan fitilini tutuşturmaya uğraşıyordu. Kulübenin o karanlık köşesinde belli belirsiz bir

kabartma gibi duran kız, ansızın tutuşuveren fitilin kızıl aydınlığında, yirmi dört ayar som altından muhteşem bir heykel gibi tüm güzelliğiyle beliriverdi.

Adam, kadını nazikçe iterek kendinden uzaklaştırırken, boğuk bir sesle, "Anlamalısın; olanaksız," dedi. "Olanaksız," diye yineledi. "Mümkün değil."

"Bak Dave. Aklı bir karış havada, olmayacak düşler gören delişmen bir kız değilim ben artık," Kadın yumuşacık bir sesle konuşmuş, ama tekrar adama yaklaşmaya cesaret edememişti.

"Aklı başında bir kadın olarak durumu anlayışla karşılıyorum. Huylu huyundan, erkek oyundan vazgeçemezmiş. Bu ülkede de bu gelenek bozulmuyormuş demek! Çok şaşırdığımı söyleyemem. Daha en başından anlamıştım zaten. Ama ne çıkar! Bu ülkeye göre bir evlilik seninki, gerçek evlilik sayılmaz ki; öyle değil mi?"

David Payne alçak sesle, "Biz Alaska'da böyle sorular sormayız insanlara," dedi. "Biliyorum, fakat..."

"Peki, öyleyse, bu ülkeye göre bir evlilik, işte o kadar!"

"Çocuk var mı?"

"Yok."

"Ya..."

"Yok, yok; beklenen de yok! Ama yine de olanaksız."

"Hiç de değil."

Kadın tekrar adama yanaşmıştı. Elini uzatıp adamın güneş yanığı elini usul usul okşuyordu.

"Bu ülkenin göreneklerini iyi bilirim ben –ister istemez öğrendim. Erkekler bu işi her gün yapıyor. Burada, dünyadan ve tüm dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş olarak yaşayacak değiller ya ömürlerinin sonuna kadar. Ne yapsınlar; buluyorlar bir Kızılderili kız, onun adına parası peşin ödenmiş bir yıllık kumanya siparişi veriyor, eline de üç beş kuruş tutuşturuyorlar, oldu bitti; kız da memnun onlar da... Bir yılın sonunda adam..." Karen Sayther sözünü tamamlamaya gerek görmediğini belli edercesine omuzlarını silkti.

"Buradaki kızın durumu da aynı. Kumanya şirketine biz de onun adına bir sipariş verivieriz olur biter; hem bir yıllık da değil, ömür boyu geçerli bir sipariş veririz. Sen onu bulduğunda neydi ki? Çiğ çiğ et yiyen bir vahşi! Yazın balık yer kışın geyik; av bolken tıka basa doyar, kıtlık oldu mu aç kalır. Sen olmasan ömrünün sonuna kadar da öyle kalacaktı. Seni bulduğuna hiç kuşkusuz çok sevinmiştir, ama eskisine oranla onu çok daha rahat ettirecek olanakları ömür boyu garantiye aldıktan sonra, gidişini hiç umursamayacak, hatta daha bile mutlu olacaktır."

"Asla, asla," diye itiraz etti David Payne. "Yanılıyorsun."

"Hadi Dave, anlasana canım; senin türünden değil o. Aranızda ırksal bir yakınlık yok ki! Topraktan bitmiş, toprağa yakın ve ne yapsan topraktan çekip alamayacağın bir yerli parçası. Yabani doğmuş, yabani ölecek. Oysa biz... sen ve ben gelişmiş, başat ırkın insanlarıyız. Yeryüzünü yaşanılır kılan bizleriz; yeryüzünün efendileriyiz! Biz seninle birbirimiz için yaratılmışız. Kalıtımın gücüne karşı gelinemez ve seninle ben aynı kalıtımı taşıyoruz damarlarımızda. Bu kalıtım bizim aklımıza da duygularımıza da egemendir. Senin temel içgüdülerin bunun böyle olmasını gerektirir, inkâr edemezsin. Senden önceki kuşakların sana aktardığı kalıtımsal niteliklerden kurtulamazsın. Senin ataların binlerce, yüzbinlerce yıldan beri sürdüregelmiş ırkını; şimdi sen burada kesemezsin bu süreci. Kesilmemeli. Atalarının kanı buna izin vermez. İçgüdü iradeden güçlüdür. Damarlarında dolaşan kudret senin ırkının kudretidir ve sen bu kudrete karşı duramazsın. Hadi Dave, gidelim buralardan. İkimiz de genciz henüz. Daha hayatın tadına doyamadık ikimiz de. Gel, hadi."

Köpeklerin karnını doyurmak için kulübeden çıkmakta olan Winapie'ye gözü ilişen adam, başıyla olumsuzluk bildiren bir işaret yaptı Karen Sayther'e cevap yerine; direnme gücünün azaldığı belliydi, ama yine de inatla, olumsuz anlamda başını sallamayı sürdürüyordu. Ama Karen Sayther'in eli usulcacık onun ensesine doğru kaydı ve yanağını adamın yanağına dayadı. Ansızın, hayatını buzlar ülkesinde heba ettiği duygusuna kapıldı adam; bütün

benliği isyan etti. Amansız doğa güçleriyle boğuşarak geçirdiği yıllar; onca çabaya rağmen hiçbir şey elde edemeden harcadığı yıllar; ayazla ve açlıkla savaştığı korkunç yıllar; kar fırtınaları arasında savrulup giden yıllar ve bir yaban hayvanınkinden farksız en ilkel yaşam koşullarının asla yerini dolduramayacağı kayıplar, bir bir geçiyordu gözlerinin önünden. O kayıplardan geriye sadece bir boşluk kalmıştı –hiçlikle özdeş, buz gibi bir boşluk. Oysa, yanı başında duran kadının ayartıcı yakınlığı onu alıp yeniden eski günlere, pırıl pırıl ışıklarla donanmış diyarlara, müzik sesiyle, neşeyle dolup taşan sıcacık ülkelere götürüyor, ona hayatının en tatlı günlerini hatırlatıyordu. Elinde olmaksızın o eski günler canlanıyordu gözlerinin önünde. Tanıdık yüzler canlanıyordu belleğinde. Çok eskilerde kalan tatlı anılar; mutluluk dolu günlerden parça parça görüntüler; birlikte söylenen şarkılar, atılan şen kahkahalar...

"Hadi Dave, gel gidelim. Servetim ikimize de bol bol yeter. Yumuşacık bir dünyada yaşamak varken..."

Kadın, çıplak denebilecek kulübenin içinde dolaştırdı gözlerini. "Servetim ikimize de yeter. Dünya ayaklarımızın önüne serilmiş neşesiyle, sevinciyle bizi bekliyor. Hadi, hadi!"

Kollarının arasında tir tir titreyen kadını sımsıkı göğsüne bastırıyordu adam. Kadını kollarının arasından bırakmaksızın yerinden doğruldu... Ama o sırada, kulübenin kütükten duvarlarının hafiflettiği birtakım gürültüler çalındı kulağına. Açlıktan gözü dönmüş köpeklerin korkunç hırlamalarıyla, dalaşan köpekleri ayırabilmek için onlara gırtlağını paralarcasına bağıran Winapie'nin tiz sesiydi duyduğu. Aynı anda gözlerinin önünde bambaşka bir sahne canlandı adamın.

Ormandaydı ve ölüm kalım savaşı veriyordu. Kırılan bacağını çelik kapandan her nasılsa kurtarabilmiş, ama gözü dönmüş, korkunç, dev gibi bir boz ayıyla boğaz boğaza gelmişti ve kendisi alttaydı. Saldıran köpeklerin hırlamaları ve onları kışkırtmak için Winapie'nin attığı keskin çığlıklar kulaklarında uğulduyordu. Ayının ağırlığı altında kemikleri çatırdarken, soluk soluğa,

her an biraz daha yaklaşan kızıl ölümü suratından uzak tutabilmek için umutsuzca direniyordu. Belleri kırılmış, karınları deşilmiş köpekler, dökülen bağırsaklarını yerlerde sürükleyerek acı acı uluyor, inliyor, çeniliyordu. Yeni yağmış bembeyaz karın yüzü dökülen insan ve hayvan kanıyla kızarıyordu. Öfkesinden kuduran yırtıcı ayı karşı konulmaz müthiş gücü ve koskoca cüssesinin olanca ağırlığıyla onu altına almış, eziyor, eziyor, şah damarına yaklaştıkça yaklaşıyordu. Ve işte, tam ölümle burun buruna geldiği sırada, gözlerinden şimşekler fışkırarak, saçları savrularak çılgınca bir öfkeyle ayının üzerine atılan Winapie, kocaman av bıçağını daldırıyor hayvanın gövdesine; daldırıp çıkarıyor, daldırıp çıkarıyor; bir daha, bir daha, bir daha...

Birdenbire ter bastı adamı; boncuk boncuk ter fışkırdı alnından. Gövdesine yapışan kadını silkeleyerek uzaklaştırdı kendinden ve sarsak adımlarla, sendeleye sendeleye gerileyerek duvara kadar dayandı.

Adamın içinden geçenleri tahmin edememekle birlikte, uğursuz anın gelip çattığını sezen kadın, onca çabayla ele geçirdiği fırsatı kaçırmakta olduğunu anlamıştı.

"Dave! Dave!" diye bastı feryadı. "Seni ona bırakmayacağım! Seni ona bırakmayacağım! Benimle gelmek istemiyorsan, ben seninle kalırım. Seninle birlikte, burada kalırız. Dünya bana vız gelir, sen benim için her şeyden önemlisin. Kuzey Ülkesi'ndeki eşin olurum senin. Yemeğini ben pişiririm, köpeklerinin karnını ben doyururum, kayığının önünde seninle kürek çekerim; kızağının önünde koşar, kar çiğnerim. Yapabilirim. İnan ki yapabilirim. Ben güçlüyümdür."

Kadını kendisinden uzaklaştırırken karşılaştığı dirençten onun ne kadar güçlü olduğunu zaten anlamıştı adam; Karen Sayther'in yüzünde okunan azimden de dediklerini yapabileceği açıkça belli oluyordu. Ne var ki adamın kül kesilen yüzünün çizgileri sertleşmiş, gözlerindeki sıcaklık kaybolmuştu.

"Pierre'le kayıkçıların paralarını verip şimdi savarım onları. İster papazın önünde nikâhımız kıyılsın, ister kıyılmasın; ister

nikah memuru olsun, ister olmasın, kalıyorum seninle. Şimdi, şu anda nereye istersen giderim, yeter ki sen söyle! Dave! Dave! Ne olur bana kulak ver! Geçmişte sana haksızlık ettiğimi söyledin; doğru, etmiştim. Şimdi bırak da kendimi bağışlatayım, günahımın kefaretini ödeyeyim bari. Geçmişte aşka değer biçerken yanıldıysam, bari şimdi sen bana doğrusunu öğret."

Kadın kendini adamın ayaklarının dibine attı ve hıçkırarak dizlerine sarıldı:

"Sen de beni seviyorsun, sen de beni seviyorsun –biliyorum. Düşün hele! Yıllarca ne büyük bir acıya katlanarak nasıl beklediğimi düşün! Çektiğim acıları bilemezsin!"

Adam eğildi, onu dirseklerinden tutarak ayağa kaldırdı, kapıyı ardına kadar açtı ve kadını tuttuğu gibi kapının dışına bıraktı. Emreden bir sesle, "Şimdi beni iyi dinle!" dedi. "Söylediklerinin hiçbiri olacak şey değil. Yalnız sen ve ben değiliz düşünülmesi gereken. Gitmen gerekiyor. Sana iyi yolculuklar dilerim. Sixty Mile'dan öte yolculuğunuz biraz çetin olacak, ama yanında dünyanın en mükemmel kayıkçıları var; sağ salim ulaştırırlar seni gideceğin yere. Ona veda etmek ister misin?"

Kadın kendini toparlamıştı bu arada, ama yine de son bir umutla adamın gözünün içine bakmaktan kendini alamadı.

"Şey... eğer... eğer Winapie razı olursa..." Sesi titremeye başlayınca arkasını getiremedi sözünün.

Adam onun aklından geçeni anlamış, düşüncenin iğrençliği karşısında afallamıştı, ama kendini toplayarak cevabını verdi:

"O elbette razı olur. Ama böyle bir şey düşünülemez bile. Bunu aklından çıkar. Böyle bir şeyi insan aklının köşesinden bile geçirmemeli."

Yüzü alev alev yanan kadın, "Öp beni," diye fısıldadı, daha sonra arkasını döndü ve yürüdü.

Hepsi çoktan uyumuş olan kayıkçıların arasında bir başına uyumadan hanımefendisinin dönmesini bekleyen Pierre'e,

"Kampı bozun Pierre," dedi kadın. "Yola çıkmamız gerekiyor."

Çoban ateşinin ışığında, kadının yüzündeki elem Pierre'in keskin gözünden kaçmamıştı, ama adam yine de bu olağanüstü emri dünyanın en olağan şeyiymiş gibi karşılamıştı:

"Oui Madam. Ne yana gidiyor biz? Dawson?"

Elinden geldiğince şen bir ses tonuyla, "Hayır," diye cevap verdi kadın. "Yukarıya çıkıyoruz; bırakıyoruz buraları. Dyea'ya gidiyoruz."

Baş kılavuz hanımefendisinin emrini ikiletmeden, uyuyan voyageur'lerin arasına daldı; küfür kefaret, tekme sille girişip, battaniyelerini sırtlarından çekip aldığı adamları uyandırırken, tiz sesiyle ortalığı velveleye vererek emirlerini yağdırmaya başlamıştı bile. Bayan Sayther'in ufacık çadırı göz açıp kapayana kadar bozulmuş, çanak çömlek toplanmış, battaniyeler dürülmüş ve kayıkçılar sırtlarında ağır yükleriyle sendeleye sendeleye kıyaya inmeye başlamışlardı. Bayan Sayther ise, denkler kayıklara güzelce istif edilene ve kendi oturacağı kuş yuvası onun rahat edeceği biçimde düzenlenip hazır edilene kadar kıyı setinin üstünde beklemeyi yeğlemişti.

Pierre bir yandan upuzun yedekleme halatını kulaç kulaç açarken, bir yandan da, "Adanın başına kadar yedekte çektirecek biz kayiki," diye açıklamada bulunuyordu Bayan Sayther'e. "Orasından sonra, sığ sularında niçin akinti yok çook fazla, oniniçin biz yapacayiz çook hizli yolculuk."

O sırada, duyarlı kulakları, geçen yıldan kalma kuru otların ezilirken çıkardığı çıtırtıları duydu, başını çevirip baktı. Kızılderili kız, tüylerini kabartmış kurt kırması köpeklerle birlikte onlara doğru geliyordu. Kulübede geçen olaylar sırasında en ufak duygu belirtisi göstermeyen kızın suratında, şimdi, müthiş bir öfkeyi anlatan gergin bir ifade olduğu Bayan Sayther'in gözünden kaçmadı.

Kızılderili damdan düşer gibi, "Ne yaptı sen benim adama?" diye sordu Bayan Sayther'e. "Hep yatıyor sedirde benim adam, hep görünüyor hasta gibi. Ben söylüyorum, 'Neyin var senin? Sen hastasını mı?' Ama o konuşmuyor hiç. Sonra söylüyor bana, 'İyi

yürekli Winapie, yalniz bırak beni. Yakında düzelirim.' Ne yapti sen benim adama, ha? Ben tahmin ediyor, sen kötü kadın."

Kendisi gecenin karanlığında yalnız başına çekip giderken, geride bıraktığı adamın yaşamını paylaşacak olan barbar kadının yüzüne merakla baktı Bayan Sayther.

Yabancı bir dilde meramını anlatabileceği uygun kelimeleri bulmakta zorluk çeken herkesin yaptığı gibi, Winapie, tane tane ve sistemli bir biçimde aynı şeyleri tekrarlıyordu:

"Ben tahmin ediyor, sen kötü kadın. Benim aklim söylüyor, en iyisi sen gitmek, hiç gelmemek. Ha? Ne diyor sen? Benim var bir tane adam. Ben Kızılderili kız. Sen Amerikan kadın. Senin yüz bakmak için güzel. Senin için çok adam var. Senin gözler mavi gök gibi. Senin deri beyaz. Senin deri yumuşak."

Kızılderili kız en ufak bir çekingenlik duymaksızın, esmer elini uzattı, karşısındaki kadının yumuşak yanağına dokundu. Kadının kılının bile kıpırdamamış olması, Kızılderili kızın gözünde sonsuza dek çok büyük bir değer kazandırmıştı. Pierre irkilip öne doğru bir adım attıysa da, Karen Sayther bir işaretle onu durdurdu. Gerçi Pierre'i durdurmuştu, ama adamın bu davranışından ötürü de ona minnet duymuştu. "Bir şey olmaz Pierre, lütfen uzaklaş," dedi.

Pierre saygılı bir tavırla, konuşulanları duyamayacağı bir mesafeye kadar geri geri gitti ve durdu; orada homurdana homurdana dikilirken, aradaki uzaklığı kaç zıplamada aşabileceğini hesaplıyordu kafasından.

"Beyaz, yumuşak, bebek gibi." Winapie kadının öbür yanağına da dokunduktan sonra elini çekti.

"Yakında sivrisinek gelmek. Sivrisinek soktu yer yara olmak; şişmek böyle, üf, kocaman; um, çok acıtmak. Çok sivrisinek, çok yara. Ben diyor, iyisi sen gitmek, sivrisinek gelmeden. Bu yanda gitsen..." Irmağın alt yanını işaret ederek, "varıyorsun St. Michael; bu yanda gitsen..." ırmağın üst yanını göstererek, "varıyorsun Dyea. İyisi, sen git Dyea. Güle güle."

Bunu izleyen olay karşısında Pierre'in ağzı şaşkınlıktan bir karış açık kaldı. Zira Karen Sayther yaklaşıp Kızılderiliyi kucaklamış, onu öpmüş, sonra da hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı.

Kızılderili kıza, "Ona göz kulak ol. İyi bak ona!" derken, Pierre'in bulunduğu yerden duyulacak kadar yüksek çıkmamıştı Karen Sayther'in sesi.

Bir an sonra Bayan Sayther kıyıya inen yamaçtan aşağı inerken durdu, geriye dönüp "Hoşça kal!" diye seslendi ve yamacı inip kayığa girdi. Onun ardından kayığa binen Pierre ipi çözdü, dümen görevi yapan sırığı yerine oturttu ve hareket işaretini çaktı. Le Goiere hemen eski bir Fransız şarkısı tutturdu; kıyıda, omuzlarına vurdukları yedekçi halatına asılırken öne doğru eğilen kayıkçılar, yıldızların soluk aydınlığında hayaletlere benziyordu. Dümen yerine kullanılan sırığın suyu yararken çıkardığı fışırtıdan başka bir ses duyulmadan, gecenin karanlığına ağır ağır gömüldü kayık.

EBEMKUŞAĞININ UCU

I

MONTANA Kid, ayaklarından Meksika işi iğneli mahmuzlarıyla tozluklarını çıkarıp attı ve Idaho'nun sığır çiftliklerine elveda dedi. Böyle yapmasının iki nedeni vardı: Birincisi, yasa ve düzene önem veren, ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı, içkicileri hiç hoş görmeyen çatık kaşlı uygarlığın buralara kadar burnunu sokarak sığır çiftliklerinin kırk yıllık yaşam biçimini altüst etmesi ve uygarlığın incelmiş insanlarının Montana Kid türünden kişileri dışlamasıydı. İkincisi ise, Birleşik Devletler halkının birdenbire coşarak ülke sınırlarını binlerce kilometre genişletivermiş olmasıydı. Amerikan halkının durmuş oturmuş olgun üyeleri, gelecek kuşakların delifişek üyelerine aralarında yer açmaktansa, onlara yepyeni topraklar sunmayı daha uygun görmüşlerdi; bu da onların ne kadar uzak görüşlü olduklarını kanıtlar.

Birleşik Devletler'in Rusya'dan satın aldığı yüzbinlerce kilometre karelik toprağın büyük bölümünün kıraç, geri kalan bölümünün de kar ve buzla kaplı olduğu bir gerçekti. Ama hiç değilse bu uçsuz bucaksız soğuk diyar, memleketlerinde boğulacak hale gelen bazı kişilere rahat bir soluk alabilme olanağı veriyordu; Montana Kid de bunlardan biriydi.

Montana Kid'in atlı kovalıyormuşçasına hızla kıyıya doğru yol almasının haklı bir nedeni vardı; gerçekten de onu birkaç polis müfrezesi kovalıyordu. O yöre insanlarından çok daha soğukkanlı oluşu sayesinde Pudget Sound limanına sağ salim varan

Montana Kid, kuzeye hareket eden bir gemiye kapağı attı. Deniz tutmasını başarıyla atlatan Kid, güverte yolcularına çıkarılan berbat tabldota rağmen hayatta kalabilme başarısını da gösterdi. İlkbaharın güzel günlerinden birinde, Dyea Limanında karaya ayak bastığında gerçi benzi biraz solmuş, avurtları da çökmüştü, ama yenilmez "azminden ve ele avuca sığmaz ruhundan hiçbir şey kaybetmemişti. Köpek ve kumanya satın almak için harcadığı paralarla, anlaşmazlık içindeki iki hükümete birden ödemek zorunda kaldığı ayakbastı paralarını da hesaba katınca, buranın hiç de söyledikleri gibi "yoksulların kâbesi" sayılacak bir yer olmadığını anladı. Montana Kid bu sonuca vardıktan sonra, kolay para kazanmanın yollarını araştırmaya koyuldu vakit geçirmeden. Kıyı ile dağ geçitleri arasında kalan bölgedeki dağınık yerleşim birimlerinde on binlerce göçmen barınıyordu. Montana da bu göçmenleri gözüne kestirdi. Çam kerestelerinden derme çatma bir baraka kurdurdu ve burada ufak ufak kumar oynatarak başladı işe. İşler tıkırında giderken, tatsız bir mesele yüzünden adamın birinin hayatını noktalamak zorunda kalınca, Kid'e yine yol göründü. İyice kuzeye çıkıp yabani diyarlara geldi. Burada nal mıhı ticaretine soyundu ve kısa zamanda piyasayı ele geçirerek nal mıhı tekeli kurdu. Bir zaman geldi, çok ihtiyaç duyulan at mıhını satın almak isteyenler, dördüne bir doları bastırmak zorunda kaldıklarını gördüler. Ne var ki bu iş de uzun sürmedi ve adamın biri yüz sandık dolusu nal mıhı getirip piyasayı düşürünce, Montana Kid stoklarını eritebilmek için yok pahasına elinden çıkarmak zorunda kaldı.

Ama Montana Kid kolay kolay yılacak adamlardan değildi; burada tutunamayınca başka bir yere postu serdi. Burada da profesyonel hamalları örgütledi. Örgüt kurulur kurulmaz taşıma ücretleri bir gün içinde kilo başına yirmi sent birden fırlayıverdi. Onun bu iyiliği altında kalmak istemeyen hamallar minnet borçlarını ödemek için Montana'yı parasal açıdan destekleme yoluna gittiler ve onun işlettiği kumarhanelerin müdavimi olarak bakara ve rulet masalarında kendilerini seve seve yoldurmaya

başladılar. Montana Kid kısa zamanda çok para kazanma hırsını aşırıya vardırınca, bu iş de uzun ömürlü olmadı. Bir gece hamallar toplanıp onun barakasını bastılar, bütün paralarına el koyup aralarında bölüştüler ve kıçına tekmeyi basıp meteliksiz olarak oradan uğurladılar.

Montana Kid'in gözü yılmak bilmiyordu, ama talihsizlikler de bir türlü yakasını bırakmıyordu. Kaçak içki sağlayan birtakım adamlarla tanıştı; hemen bir araştırma yaptı, kaçak içkiyi perakende satacak adamlar buldu ve gerek toptancılar, gerek perakendecilerle anlaştı. Kimsenin bilmediği tehlikeli bir dağ geçidini aşarken Kızılderili kılavuzunu kaybedince, daha siftah bile yapamadan Atlı Polis ilk parti malına el koydu.

Birbirini izleyen talihsizliklerin etkisiyle Montana Kid gitgide kavgacı, gaddar, pervasız biri haline geldi; herkesi düşmanı gibi görüyordu artık. Lake Bennett kampına vardığında bu ruh durumu içinde olan Kid, bütün hırsını buradaki adamlardan çıkarmaya kalkıp kampın altını üstüne getirdi; yirmi dört saat süreyle kampta tam bir terör havası estirdikten sonra ne olduğunu anlayamadan, bir anda kendini madenciler tarafından kuşatılmış buldu. Oracıkta bir toplantı yapan madenciler, Montana Kid'i hafif tertip okşadıktan sonra çekip gitmesini, bir daha da oraya ayak basmamasını uygun bir dille anlattılar. O güne kadar hayatta kalmasını bu tür erkek topluluklarına duyduğu derin saygıya borçlu olan Montana Kid, madencilerin buyruğuna uymakta gösterdiği acelecilik yüzünden, başka birinin kızağını aldığını oradan ayrıldıktan epey sonra fark edebildi. Buralarda köpekleriyle birlikte kızak çalmayı, sıcak ülkelerdeki at hırsızlığıyla bir tuttuklarından selameti kaçmakta bulan Montana Kid, buz tutmuş Bennett Gölünün karşı yakasına kapağı attıktan sonra durmayıp dağ yollarına vurdu, Tagish'e indi ve ilk kampını Bennett Gölünün yaklaşık yüz mil kuzeyinde kurdu.

İlkbaharın eli kulağındaydı; ırmakların, göllerin yüzeyini kaplayan, kızakla yolculuk yapmaya elverişli buzlar yakında çözülmeye başlayacaktı. Dawson kentinin ileri gelenlerinden

büyükçe bir grup, son fırsattan yararlanarak Yukon'un buzları çözülmeden güneye inmek üzere yola çıkmıştı. Bu grupla karşılaşan Montana Kid hepsiyle teker teker tanıştı, uzun uzun sohbet etti; hepsinin adlarını sanlarını, kılık kıyafetlerini, eşkallerini kafasının bir köşesine güzelce kaydettikten sonra Dawson'a doğru yoluna devam etti. Montana'nın çok güçlü bir belleği ve oldukça güçlü bir imgelemi vardı. Ama dürüstlüğe gelince, işte o erdemin zerresi yoktu onda.

II

Dış dünyada Dawson'a haberler çok zor ve çok geç ulaştığı için kasaba halkı hep havadis açlığı çeker, yeni haberler getirecek birini dört gözle beklerdi. O yüzden, Montana'nın kızağı Yukon'un son dönemecinden çıkar çıkmaz bütün Dawson halkı onu karşılamak için ırmağın kıyısına döküldü.

Hayır, yanında gazete getirmemişti. Durant'ın asılıp asılmadığından haberi yoktu. Savaş mı? Hangi savaş? Yo Birleşik Devletler'le İspanya'nın savaşa tutuşup tutuşmadığını da bilmiyordu. Dreyfus mu? Böyle birini hiç duymamıştı. O'Brien? Aa... haberleri yok muydu? Zavallı O'Brien boğulmuştu; Beyaz At Irmağını geçerken bütün grup boğulmuş, bir tek Sitka Charley kurtulabilmişti. Joe Ladue mu? Beş Parmak geçidinde donduğu için iki bacağını birden kesmişlerdi onun. Ha, Jack Dalton mu? O da "Deniz Arslanı" adlı yelkenlide bütün tayfalarla birlikte boğulmuştu. Bettles mi? Hani, şu bizim Bettles? Seymour Boğazında kayalara çarpan "Carthagina" gemisindeymiş; üç yüz yolcudan topu topu yirmi kişi kurtulabilmiş o kazada. Swiftwater Bill? Ha, o mu? Opera artistlerini Dawson'a taşıma işini o üstlenmişti, ama La Barge Gölünü geçerlerken buzların inceldiği bir noktada kızaklar, köpekler ve altı hanım sanatçıyla birlikte o da gölün dibini boylamıştı. Vali Walsh? Thirty Mile Çayını geçerken buz çökmüş, sekiz kızak ve bütün mürettebatıyla birlikte vali bey

de kaynamış gitmişti buzların altına. Deveraux? Ha, şu kurye! Marsh Gölü üzerinde Kızılderililer tarafından vurulup öldürülmüştü o.

Soruların da cevapların da ardı arkası kesilmiyordu. Haberi duyan da koşup geldiği için Montana Kid'in çevresini alan kalabalık büyüdükçe büyüyordu. Eşinden dostundan haber alabilmek için kalabalığı omuzlarıyla yarıp öne geçmeye çalışanları, kalabalık, omuzlarıyla geri itiyordu. Merakları giderilemeden dışarıda kalanlar, heyecandan küfür etmeyi bile akıl edemiyordu. Montana Kid donmuş ırmağın üzerinden kıyı setine çıktığında çevresini saran madencilerin sayısı iki üç yüzü bulmuştu. Montana Kid'i ortalarına alarak tören alayı gibi geçtiler kışlanın önünden. Opera binasına gelindiğinde, heyecanı son kerteye varan kalabalık dalgalanıyor, herkes tam orta yerde duran Montana Kid'e sokulmaya ve kaybettiği bir yakını hakkında bilgi almaya çalışıyordu. Montana'ya içki ısmarlamak isteyenlerin haddi hesabı yoktu. Klondike Klondike olalı Dawson kasabasının bir çe-ça-ka'ya* böylesine kucak açtığı görülmüş değildi. Bütün Dawson felaket haberiyle çalkalanıyordu. Kasaba bütün tarihinde arka arkaya bu kadar kırımı yaşamamıştı. İlkbaharda güneye gitmek üzere yola çıkan kasaba ileri gelenlerinden sağ kalan yoktu. Haberi duyan kasaba halkı kulübelerinden dışarı uğruyordu. Haber dere boylarında altın aramakta olanlara da ulaştırıldığı için, bir solukta bunca felaket haberlerini veren adamı görmeye çevreden de akın akın geliyordu madenciler; herkesin yüzünde heyecan, herkesin yüzünde üzüntü vardı. Bettles'in Rus melezi olan karısı hemen şöminesinin başına çökmüştü; bir yandan feryat figan onulmaz acısını dünyaya haykırırken, bir yandan da çöktüğü yerde ileri geri sallanıyor ve şömineden avuç avuç kül alıp başından aşağı döküyordu. Kışlanın bayrağı yarıya indirilmişti. Dawson yas tutuyordu.

Montana'nın niye böyle yaptığını kimse bilemez. Bunu kendi de bilmiyordu diye belki bir tahmin yürütülebilir.

* Che-cha-qua: Yabancı, dışarlıklı.

Davranışının sebebi her ne olursa olsun, kasabayı beş gün boyunca derin bir yasa boğmayı ve bu süre içinde biricik ilgi odağı olmayı başardığı gerçektir. Bu süre içinde kasaba onu en güzel yataklarda yatırarak, en iyi yiyecekleri sunarak ağırladı. Barlar kapılarını ona ardına kadar açıp içtiği içkilerden bir kuruş almadı. Nereye adımını atsa, ona büyük saygı gösteren insanları buldu karşısında. Yüksek memurlar bir parçacık daha bilgi alabilmek için önünde saygıyla eğildi. Kışlada ise Yüzbaşı Constantin ve diğer subaylar ona büyük bir ziyafet çekti.

Derken, bir gün Deveraux –hani şu Marsh Gölü üzerinde Kızılderililer tarafından vurulup öldürülen kurye– yorgun köpeklerini kayıt bürosu önünde durdurup kızağından sapasağlam indi. Kim ölmüş? Kim demiş? Hiç olur mu? Siz onun eline koca bir geyik budu verin de görün bakalım ölü müymüş diri miymiş! Vali Walsh mu? Onu Little Salmon'da kurdukları kampta gördüm. O'Brien? Buzlar çözülür çözülmez ırmak üzerinden kanoyla gelecek. Kimmiş ölen? Yok canım, siz onun eline koca bir geyik budu verin de...

Deveraux'un getirdiği haberler kulaktan kulağa hemen kasabaya yayıldı. Kışlanın bayrağı hemen gönderin tepesine toka edildi. Bettles'in karısı hemen bir banyo yapıp en cici elbiselerini giydi. Dawson halkı hemen bir toplantı yaptı ve Montana Kid'e uygun bir dille hemen oralardan yok olmasını söyledi. Montana Kid de yok oldu; ama yine alışık olduğu üzere, bir başkasına ait kızağın üzerinde... Onu Yukon'un üst başından kızağıyla gelirken gördüğü zaman sevincinden ne yapacağını bilmeyen Dawson ahalisi, bu kez ardından, "cehennemin dibi" gibi, "boynu devrilesice" gibi sözler de içeren beddualar okudu. Kızağıyla köpeklerinin kayboluşu Montana Kid'in kayboluşuyla aynı zamana rastlayan kişi, elinde bir şikâyet dilekçesiyle Yüzbaşı Constantin'e başvurdu. Yüzbaşı, Montana Kid'in yakalanması için çıkaracağı atlı polisin yanına onun da katılmasını önerdi ve adamı geçici polisliğe atayıp harcırah avansını da verdi.

III

Circle City yöresindeki altın arayıcıları harıl harıl altın arama işiyle uğraşır, su yolları üzerindeki buzlar kızak ayakları altında çözülme belirtileri göstererek ufalanırken, Montana Kid de, günlerin uzamaya başlamasından yararlanarak köpeklerini sabahtan akşam geç saatlere kadar haydalıyordu. Köpeklerin sahibi mutlaka izini sürecekti; bunu bildiği için, Birleşik Devletler'in egemenliğine giren topraklara bir an önce kapağı atmak istiyordu. Fakat yola çıkışının üçüncü günü, ilkbaharla giriştiği yarışı kaybettiği iyice belli oldu. Yukon, buzdan bukağılarını koparmak için homur homur homurdanarak kabardıkça kabarıyor, yüklendikçe yükleniyordu. Kızak yolunun geçtiği güzergâhta daha şimdiden buz üstünde büyük delikler, koca koca çatlaklar oluşmaya başladığından, bunların çevresinden dolaşması gerekiyor, dolayısıyla yol çok uzuyordu. Her saat, her dakika büyük gürültülerle çatır çatır parçalanan buzların çöktüğü yerlerde yeni yeni delikler açılıyor, hızla genişleyen muazzam deliklerin altından uğultuyla akan kudurmuş ırmak buzları kemiriyordu. Açılan büyük deliklerden taşan sular buzların üstünde ayak bileklerine kadar yükseliyordu.

Irmak üstündeki adacıklardan birinde, ırmağın ortasına doğru uzanan burnun en ucundaki oduncu kulübesine varmaya çalışan Montana Kid ve köpekleri, sık sık ayakları yerden kesildiği için yürümekten çok yüzmek zorunda kaldılar. Gelişinden memnun kalmadıkları anlaşılan oduncuların ekşi suratlarına aldırmayan Montana Kid, köpeklerini çözüp yemek pişirmeye girişti.

Donald ile Davy, bu yabani diyara ayak basan en yetersiz erkeklerin en mükemmel örneklerini oluşturuyordu. Kanada'da doğup büyümüş bu iki İskoçyalı tam anlamıyla birer şehir çocuğuydu. Büyük kentlerden birinde, bir tüccarın yazıhanesinde çalışırlarken, Klondike'da zengin altın yatakları bulunduğunu duyan bu iki salak, zengin olma hevesine kapılıp istifayı basmış, biriktirdikleri paraları ceplerine koydukları gibi Klondike

yolunu tutmuşlardı. Klondike'da altın arayıcılığı yapmayı çocuk oyuncağı sanan iki kafadarın dımdızlak ortada kalması çok uzun sürmemişti; şimdi de aptallıklarının cezasını çekiyorlardı. Beş parasız, bir lokma ekmeğe muhtaç ve sıla hasretiyle yanarak ortalıkta dolaşırlarken, P.C. Gemi Kumpanyası bunları bir mevsimliğine oduncu olarak tutmuştu. Buzlar çözüldükten sonra güz ortasına kadar ırmakta istimbot çalıştıran Kumpanyanın tekneleri için kış boyunca odun kesip istifleyecekler, boğaz tokluğuna aylarca eşek gibi çalıştıktan sonra da memleketlerine dönüş biletlerini ellerine verecekti Kumpanya. İlkbaharla birlikte çözülecek olan koskoca Yukon üzerinde nasıl bir buz sıkışması olacağını, sıkışan buzların ardından ırmağın nasıl yükseleceğini ve sonunda buzdan barajların patlayarak nasıl korkunç bir afet halinde yeri göğü inleterek akıntı aşağı ineceğini hiç hesaba katmayan iki kafadar, kendilerine kamp ve odun deposu yeri olarak, yerleştikleri bu adacıktan daha kötü bir yer seçemezlerdi.

Buz çözülmesi ve buz akını konusunda Montana Kid'in de bütün bilgisi kulaktan dolmaydı, ama hiç değilse onun kafası çalışıyordu. Dolayısıyla, bir yandan işini görürken, bir yandan da, hiç güven vermeyen adacıkta çevresine kuşkulu kuşkulu göz gezdiriyor, arada bir de ırmağın çok uzakta kalan karşı yakasına nasıl etsem de kapağı atabilsem diye özlemle bakıyordu. Karşı yakanın kıyısı boydan boya, uçurum gibi dik ve çok yüksek yamaçlardan meydana geldiği için, oraya kapağı atabilen biri buz akını ve sel afetinden paçayı kurtarırdı.

Yemeğini yiyip köpeklerinin karnını da doyurduktan sonra piposunu yaktı ve durum değerlendirmesi yapabilmek için dolaşmaya çıktı. Irmaktaki diğer adacıklar gibi burasının da akıntıya karşı gelen ucu biraz daha yüksekçeydi; Donald'la Davy de kulübelerini kurmak ve kestikleri odunları istiflemek için burasını seçmişlerdi. Irmağın uzak yakasına olan mesafe bin beş yüz metre kadar vardı, yakın olan yaka ile adacık arasında kalan boğazın genişliği ise yüz metreden çok değildi. Montana Kid bu dar boğaza bakarken bir an, köpekleri kızağa koşup yakın kıyıya ve

oradan da içerilere doğru gitmeyi geçirdi içinden, ama buzların üzerinde su epeyce yükselmişti ve oldukça hızlı akıyordu. Akıntı aşağı yönünde ırmak dirsek yaparak batıya dönüyordu ve tam da dirsek yaptığı yerde irili ufaklı, birbirine çok yakın bir sürü adacık vardı.

Montana Kid kendi kendine, 'İşte, sıkışma o noktada olacak,' diye mırıldandı.

O sırada, adacığın alçakta kalan ucuna doğru uzaktan sulara bata çıka altı kızağın gelmekte olduğunu gördü; bunların Dawson'a gittikleri anlaşılıyordu. Kızakların, köpeklerin ve adamların durumuna bakılırsa, artık ırmak üzerinde yolculuğun tehlikeli olmaktan çıkıp olanaksız hale geldiği açıkça görülüyordu. Nitekim yeni gelenler de adacığa ulaşıp, oduncuların kulübesine giden patikaya çıkana kadar akla karayı seçtiler. İçlerinden birinin kar körü olduğu anlaşılıyordu, zira uzunca bir iple ellerinden bir kızağın arkasına bağlanmış olan adam sendeleye sendeleye yürüyordu. Hepsi de kalın kürklere bürünmüş, güçlü kuvvetli gençten adamlardı, ama hepsinin de yorgunluktan canları çıkmıştı. Montana bir bakışta bunların kendi türünden olmadığını anlamıştı.

En öndeki, Donald'la Davy'yi şöyle bir süzdükten sonra gözlerini Montana Kid'e dikerek, "Merhaba! Dawson taraflarında işler ne alemde bakalım?" dedi.

Yabanın ortasında karşılaşan insanlar arasında resmiyete hiç bakılmaz. Burada da öyle oldu. Tanışma faslı biter bitmez topluca koyu bir sohbete dalındı. Yukarı ve Aşağı ülkelerle ilgili havadisler alınıp verildi, ama yeni gelenler Minook'da kışladıkları için ve bin beş yüz kilometre aşağıda kalan bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde havadis sayılabilecek hemen hemen hiçbir olay olmadığından, onların lafları çabucak tükendi. Montana Kid ise büyük denizin kıyısından yeni ayrıldığı için havadisle doluydu; bu yüzden, adamlar bir yandan kamp kurarken, bir yandan da on iki aydan beri uzak kaldıkları uygar dünya hakkında onu soru yağmuruna tuttular.

Böyle tatlı tatlı konuşurlarken, ırmaktan gelen tekdüze gürültüyü ansızın bastıran çok şiddetli, keskin bir çatırtıyla irkilerek hep birlikte kıyıya koştular. Su birdenbire çok yükselmiş ve buz tabakasının üstüne çıkmıştı; şimdi altından ve üstünden geçen çok güçlü iki akıntının arasında kalan buz tabakası, milyonlarca tonluk dev kütlesini kıyıların elinden söküp almaya çabalıyordu.

Adacığın kıyısında dikilen adamların şaşkın bakışları karşısında buz tabakası çatır çatır çatlayıp yarılıyor; açılan yarıkların kenarları canlı yaratıkların soluk alıp verişi gibi kalkıp kalkıp iniyor; yaylım ateş açan binlerce tüfeğin çıkardığı sese benzer keskin çatırtılarla tabakalar yükseliyordu.

O sırada, ırmağın üst başından onlara doğru gelen bir kızak göründü; buz tabakasının, henüz sellerin ulaşmadığı uzunca bir dilimi üzerinden hızla yaklaşan kızağın arkasında iki adam köpekleri deli gibi kamçılıyordu. Derken, seyredenlerin gözleri önünde, bir anda bellerine kadar suya gömülüverdi adamlar. Arkalarında, bir saniye önce ayaklarını bastıkları yerde kırılıp kopan büyük bir buz parçası önce havaya doğru yükseldi, sonra ters döndü. Bu yarıktan kabararak yükselen sular arkalarından hızla yüklenerek adamları da, kızağı da, koşumları birbirine dolanan köpekleri de devirerek önüne kattı. Göğüslerine kadar çıkan suyun içinde doğrulan adamlar, kaçmaya çalışacaklarına durdular ve kendi canları pahasına köpeklerini kurtarmak için, bıçaklarıyla koşum kayışlarını kesmeye giriştiler. Köpekleri kızaktan kurtardıktan sonra, burgaçlanan sulara bata çıka, kâh ayaklarının altında göçen buz tabakasına basarak, kâh yüzerek adacığın kıyısına kadar varabildiler.

Kıyıdan olayı seyretmekte olanlar, "Şöyle yap", "böyle yap", "şurdan gel", "buradan çık", diye sözümona akıl verirken, içlerinden ilk yardıma koşan Montana Kid oldu. Omuzlarından yakalayıp kıyı setinin üstüne çektikten sonra ayağa kalkmasına yardım ettiği adam doğrulur doğrulmaz, "Vay be!" diye ünledi. "Eğer Montana Kid'in ta kendisi değilse ben de ne olayım!" Sırtında

Atlı Polis örgütünün kırmızı üniformasını taşıyan adam sağ elini kaldırıp şakacıktan selama durdu.

"Senin için çıkarılan bir tutuklama emri var cebimde Kid," diye devam etti polis memuru. Göğüs cebinden hoşafa dönmüş bir kâğıt parçasını çıkarmaya çalışırken, "Umarım güçlük çıkarmaz, uslu uslu gelirsin," diye ekledi.

Montana Kid başını yana doğru çevirip altı üstüne gelen ırmağa şöyle bir baktı ve omuzlarını silkti. Onun bakışını gözleriyle izleyen polis memuru gülümsedi.

Polisle birlikte kıyıya çıkan öbür adam, "Köpeklerim nerede?" diye sordu Montana Kid'e.

Polis yol arkadaşının sözünü kesti ve onu önce oradakilere tanıtma inceliğini gösterdi:

"Beyler, yanımda görmüş olduğunuz arkadaşın adı Jack Sutherland'dır. Kendisi, Eldorado kıyısındaki yirmi ikinci parselin sahibi olup..."

Minook'dan gelenlerin arasından sarsak adımlarla ayrılan kar körü, polisin sözünü keserek, "Yoksa 1892 mezunlarından olan Sutherland mı?" diye sordu heyecanla.

Soruyu soranın elini yakalayarak sıkan Sutherland, "Ta kendisi," diye cevap verdi. "Ya sen?"

"A, sen beni tanımazsın. Senden çok sonrayım ben; ama seni tanımayan yoktur ki!" Kar körü olan adam arkadaşlarına doğru yarım dönerek, "Çocuklar," dedi, "bakın, bu Sutherland, bizim üniversitenin futbol yıldızı Jack Sutherland'ın ta kendisi. Ben birinci sınıftayken o üniversite futbol takımının kaptanıydı; orta saha oyuncusuydu o zaman. Hadi bakalım altın köstebekleri, gelin buraya da kucaklayın kaptanımızı! Sutherland, bak, bu Greenwich; bundan iki yıl öncesine kadar sıkı bir rugby oyuncusuydu."

Sutherland tanıştırıldığı adamın elini sıkarken, "Evet, gazetelerde hakkınızda çıkan yazıları okumuştum," dedi. "Hele bir maçınız vardı ki hiç unutmam, ilk golden önce attığınız bir depar vardı hani, kimse durduramamıştı sizi."

Güneşte tunçlaşmış tenine rağmen Greenwich'in yüzünün kızardığı belli oluyordu; utancından söyleyecek bir şey bulamayarak geri çekilip diğer arkadaşına yer verdi genç adam.

"Bu da Matthews; kendisi Berkley Üniversitesindendir. Aramızda Doğulu birkaç kaçık da var, Princenton Üniversitesinden. Yanaşın Princenton'lılar, yanaşın! Jack Sutherland aramızda!"

Bir anda Jack Sutherland'ın üzerine atılan gençler, adamı tuttukları gibi altı okka yaparak, o durumda kamp yerine kadar taşıdılar, sonra denklerinden kuru giysiler çıkarıp ona bunları giydirdiler, bardak bardak sıcak çay içirdiler.

Kimsenin ilgilenmediği Donald ile Davy, her akşam yaptıkları gibi iskambilin başına oturmuşlardı. Polis memuru da onların oyununu seyrediyordu. Montana Kid, denklerinin içinden birkaç çamaşır, bir çift de çorap çıkarıp polise vererek, "Al şu kuru çamaşırları giy sırtına," dedi. "Bu gece kaçmayayım diye herhalde koynunda yatırırsın beni artık!" diye ekledi.

Polis verilen kuru çorapları giyerken, "Aslında, hiç de kötü adam sayılmazsın," dedi. "Ama ne yapayım ki yine de seni Dawson'a götürmek zorundayım. Umarım sana fazla sert davranmazlar."

"Dur bakalım, acele etme hele!" Kid'in yüzünde tuhaf bir gülümseme belirmişti. "Ben gidersem Dawson'a doğru akıntı yukarı değil, akıntı aşağı gideceğim; üstelik ister istemez sen de benimle geleceksin."

"Olacak şey değil. Bir polis olarak benim görevim..."

"Boşver şimdi bu lafları, gel dışarı da göstereyim o zaman," diyerek ayağa kalkan Montana Kid, başparmağıyla omzunun üzerinden arkadaki iki İskoçyalıyı işaret ederek sürdürdü konuşmasını:

"Bu iki salak var ya!" dedi, "burasını kamp yeri olarak seçtikleri gün, kendi ölüm fermanlarını imzalamışlar! Önce al şu tütünü de piponu güzelce bir doldur hele –en iyi cins tütündür– ondan sonra da sıkma canını, keyfine bak. Birkaç lüle tütün içecek zamanın ya var ya yok!"

Montana Kid'in ne demek istediğini hâlâ anlayamayan polis merak içinde onunla birlikte çıktı kulübeden. Onların çıktığını görünce Donald'la Davy de kâğıtları atıp arkalarından gitti.

Minook'tan gelenler Montana Kid'in eliyle kâh ırmağın yukarısını, kâh aşağısını işaret ederek polise bir şeyler anlatmakta olduğunu görünce onlar da merakla Montana'nın yanına geldi.

"Hayrola, mesele nedir?" diye sordu Sutherland.

"Mesele filan yok." Montana Kid'in dünyaya boş vermiş bir hali vardı.

"Sadece, çok yakında kıyamet kopacak ve buradan kimse canlı çıkamayacak, o kadar! Şu aşağıdaki dirseği görüyor musun? Sıkışma işte orada olacak; milyonlarca ton buz da o sıkışmanın oluşturduğu barajın ardında birikecek. Önce yukarıdaki sıkışmalar açılacak ve yukarıdan gelen buz kitlesi aşağıdaki baraja yüklenecek. Aşağıdaki baraj daha çok dayanacak, buzlar da yığıldıkça yığılacak, en sonunda aşağıdaki baraj da birden patlayıverecek ve püf!" Elini dramatik bir ifadeyle bulundukları adacığın üstünde dolaştırdı; düşünceli bir tavırla, "Milyonlarca ton buz," diye ekledi.

"Peki ama bizim odunlar ne olacak?" diye sordu Davy.

Kid eliyle aynı hareketi tekrarladı. Bunun üzerine Davy feryada başladı:

"Aylarca çalışmıştık yahu! Olmaz öyle şey! Yo-yo, olamaz! Şaka yapıyorsun sen. Hadi, hadi, şaka olduğunu söyle!"

Ne var ki Montana Kid'in pis pis gülüp başını öte yana çevirdiğini görünce onun şaka yapmadığını anladı Davy. Bunun üzerine odun istiflerinin yanına koşup, odunları birer birer deli gibi kıyıdan geriye atmaya girişti. Bir yandan da, "Gelip yardım etsene Donald" diye bağırıyordu. "Niye yardım etmiyorsun? Kaç aylık emeğimiz heba olup gidecek! Üstelik memlekete dönüş paramız bunlar!"

Donald gelip onu kolundan tuttu, geri çekti ve sarstı. Ama öbürü silkinip kurtuldu Donald'ın elinden. "Duymuyor musun be adam?" diye haykırdı Donald'a. "Baksana, milyonlarca tondan bahsediyor. Odunların hepsini alır götürür billahi."

"Kendini topla biraz yahu," diye çıkıştı ona Donald. "Sen hafiften oynattın galiba!"

Davy onu duyacak durumda değildi. Çılgınlar gibi aktarıyordu odunları. Donald baktı ki arkadaşı laftan anlamıyor, onu bırakıp kulübeye döndü, paralarını sakladıkları kemerleri çıkardı, hem kendi kemerini hem de Davy'ninkini beline bağladı, kulübeden çıktı. Adanın su düzeyinden en yüksek yeri olan buruna gitti, çam ağaçlarının en uzununun yanında durdu.

Diğerleri kulübenin önünde toplanmıştı. Donald'ın baltasının sesini duyunda hep birden gülümsediler. Adacığın öbür yanında keşfe çıkmış olan Greenwich yanlarına gelerek, burada hapis kaldıkları haberini getirdi. Kanalı aşmalarına olanak yoktu. Minook'dan gelenlerin kör arkadaşları bir şarkı tutturdu, diğerleri de bir ağızdan ona katıldı:

Acaba doğru mu söylüyor dersin?
Söylediklerinde yalan yok mudur sence?
İstiyorsan onunla gidersin,
Ama o hep yalan söylüyor bence.

Davy bir an başını kaldırıp baktı ve güneşin eğik vuran ışıkları önünde diğerlerinin dans etmeye başladığını görünce bir inilti koyuvererek, "Günah denilen bir şey vardır yahu!" diye söylendi kendi kendine; "burada oduncuklarımızı kurtaracağız diye imanımız gevriyor, bize yazık değil mi? Bir tanesi bile gelip el atmıyor..."

Ona cevap olarak, şarkının birinci dizesi yükseldi hançerelerden:

"Acaba doğru mu söylüyor dersin?"

Irmaktan yükselen uğultu ansızın kesiliverdi. Uğursuz bir sessizlik kapladı ortalığı. Kıyılardan tamamıyla ayrılan buzlar hızla yükselmekte olan suların üstünde başıboş sürükleniyor, birbiri üstüne yığılıyordu. Sessizce, kayar gibi gelerek birbirinin üstüne binen buz kitleleri yüksele yüksele beş altı metreyi bulmuş, burnun üst başını sıyırmaya başlamıştı. Adacığın daha

alçak olan öbür ucu ise tamamıyla sular altındaydı. Derken bembeyaz sel, akıntı aşağı hızla akmaya başladı. Buz selinin harekete geçişiyle birlikte bir gümbürtü koptu ve ses gittikçe yükselerek korkunç bir hal aldı. Şimdi adacık, hızla üzerine gelip çarpan buz dağlarının darbeleriyle zangır zangır titriyordu. Korkunç bir basınç altında, yüzlerce ton ağırlığındaki buz dağları top gibi patlayarak parçalanıyor, bezelye tanesi iriliğinde milyonlarca buz parçacığı şarapnel gibi göğe fırlıyordu. Gittikçe kuduran buz selinin gürültüsünden adamlar seslerini duyurabilmek için birbirlerinin kulağına bağırmak zorunda kalıyordu. Zaman zaman gerideki kanaldan yükselen keskin ses bu uğultuyu bile bastırıyordu. Adacığa tam kafadan bindiren muazzam bir buz dağı adamların ayakları altındaki toprağı sarstı. Yirmi otuz çamı kökünden söken buz dağı yanlayıp ters dönerek, ırmağın dibindeki çamurlara bulanmış alt yüzünü gösterdikten sonra, kıyı setini ağaçlarıyla birlikte dipten dev bir bıçak gibi doğrayarak kulübenin üzerine doğru geldi. Görülebildiği kadarıyla, buz dağı kulübenin sadece bir köşesini hafifçe sıyırdı, ama bu kadarı bile kulübeyi darmadağın etmesine yetti; duvarları oluşturan yığma kütükler kibrit çöpü gibi dağıldı ve kulübe anında yerle bir oldu.

Montana Kid'le polis memuru, Davy'yi odun istiflerinin başından koparıp geriye çekmek için çabalarken, adam ağlamaklı bir sesle durmadan söyleniyordu:

"Ayların emeği! Ayların emeği! Memlekete dönüş paramız!"

Canını kurtarmaya çalışanlara karşı koyan adamı oradan ayırabilmenin başka yolu kalmayınca, polis memuru bastı tokadı Davy'nin suratına. Çeke çeke onu selamete çıkardıktan sonra bir tokat daha aşk eden polis, "Hiç merak etme, çok yakında memleketine doğru yola çıkacaksın," diye gürledi.

Donald en yüksek çamın tepesine çıkmıştı. Tünediği yerden, o dev boyutlu buz dağının odun istiflerini olduğu gibi süpürdükten sonra salına salına akıntı aşağı sürüklenişini seyretti. Buz selinin kudurganlığı geçmeye başladı; verdiği zararı yeterli bulmuş gibi, sel yavaş yavaş eski düzeyine çekilmeye başladı, akış hızı

azaldı. Buna paralel olarak gürültü de azaldığından, aşağıdaki adamlar şimdi kendilerine seslenen Donald'ı duyabiliyordu; ağacın tepesinden bas bas bağıran adam, ırmağın alt başına bakmalarını söylüyordu.

Montana Kid'in tahmini doğru çıkmıştı. Irmağın dirsek yaptığı yerdeki birbirine yakın adacıklar arasına sıkışan buzların oluşturduğu baraja takılan buz dağları üst üste bindikten sonra yanlara doğru genişleyerek, bir kıyıdan öbür kıyıya kadar uzanan muazzam bir set çekmişlerdi ırmağın önüne. Çıkış yolu bulamayan sular hızla yükselmeye başladı ve kısa sürede adacığın tamamı sular altında kaldı. Adamların dizlerine kadar çıkan suların içinde şimdi köpekler kulübenin kalıntıları arasında yüzüyordu. Bu düzeye kadar çıktıktan sonra suyun yükselmesi birdenbire duruverdi; ne yükseliyor ne de alçalıyordu. Akıntı da kesilmişti.

Montana Kid anlamlı anlamlı başını sallayarak, "Üst baştan da tıkandığı için gelmiyor," dedi.

"Şimdi işimiz şansa kaldı," diye yorumda bulunan Sutherland, "bakalım önce hangi baraj yıkılacak?" diye ekledi.

"Yüzde yüz haklısın," diye onu doğruladı Kid. "Önce üstteki baraj yıkılırsa kurtulma şansımız olamaz. Her şeyi siler süpürür."

Minook'dan gelenler sessizce biraz öteye açılıp orada bir halka oluşturdular. Birdenbire, o sessizliğin içinde, "Rumsky Ho" adlı okul şarkısının canlı ezgileri yeri göğü tuttu. Bunu, "The Orange and the Black" adlı okul marşı izledi. Montana Kid'le polis yanlarına yaklaşınca, açılıp onları da aralarına aldılar; ezgiyi çarçabuk kapan polisle Kid de onlara çok güzel uyum sağladı.

Koro şarkıdan şarkıya geçerken, öte yanda Davy, arkadaşının tırmandığı ağacın dibinde yalvarıp duruyordu:

"Hadi be Donald! Ne olursun be, yardım etsene! Ulan ne olur yardım etsen? İnsan hiç değilse elini uzatır bir parçacık!" Bir yandan yalvarıp bir yandan da ağaca tırmanmaya çalışıyor, ama çamın ıslak kabukları üstünde elleri kaydığı için başaramıyordu. Sonunda yalvarmayı bırakıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayan

Davy, avuçlarının kan revan içinde kalmasına aldırmadan hâlâ tırmanmaya çalışıyordu.

Oysa Donald'ın onu duyacak hali yoktu; gözlerini ırmağın üst başına dikmiş, soluk bile almadan orayı gözlüyordu. Biraz sonra korkudan çatallaşan sesiyle haykırdığı duyuldu:

"Aman Allah! Geliyor!"

Minook'dan gelenler, Montana Kid ve polis dizlerine kadar gelen buz gibi suların içinde el ele tutuştular ve hep bir ağızdan, hançerelerini paralarcasına, "Cumhuriyet için Savaşa gidiyoruz" marşını söylemeye başladılar. Ne yazık ki marşın o görkemli ezgisi, akıllara sığmaz bir gümbürtü ve uğultu içinde kaynadı gitti.

Hiçbir ölümlünün göremeyeceği bir manzarayı görmek sadece Donald'a nasip oldu. Göklere yükselen bembeyaz bir duvar, olduğu gibi, tek parça halinde adacığın üzerine yürüdü. Ağaçlarıyla, üstündeki insanlarıyla, köpekleriyle adacığı hızla yutuverdi bu beyaz duvar; Tanrı, doğanın yüzünü silmek ister gibi, eliyle şöyle bir sıyırıvermişti sanki yeryüzünü. Donald ancak bu kadarını görebildi ve tünediği yerde bir saniye kadar sallandıktan sonra buzdan cehennemin ortasına doğru fırlatıldı.

KAN KARDEŞİ

DİZ boyu karın içinde düşe kalka, bata çıka, soluk soluğa ilerlemeye çalışan Fortune La Pearle talihine de, Alaska'ya da, Nome kasabasına da, kâğıt oyunlarına da, bıçağının tadını tadan adama da lanetler okuyordu. Ellerine bulaşan kan henüz donmadığı için yapış yapıştı ve az önce geçen olay gözünün önünde yeniden canlanıyordu: Masanın kenarına tutunarak yavaş yavaş yere yığılan adam; yere saçılan kumar fişleri, dağılan kâğıt desteleri; odada bulunanların ürpererek donakalışları ve bunu izleyen ölüm sessizliği; put gibi kalakalan krupiyeler; fişlere uzanamayan eller; korku dolu yüzler ve bir an süren derin sessizliğin ardından, öç alma hırsıyla kudurmuş, kana kan isteyen kalabalığın göklere yükselen haykırışları ayağa kalkan tüm kasabanın soluğunu ensesinde duyarak kaçışı.

Karanlıkta izini kaybettirmek amacıyla yana sapıp kumsalın yolunu tutarken, lanet okurcasına, "Cehennemin tüm zebanileri peşimde be!" diye söylendi.

Açılan kapılardan vuran ışıklar gecenin karanlığını yırtıyor ve çadırlarda, kulübelerde, dans salonunda ne kadar insan varsa hepsi de kovalamaya katılıyordu. Göklere yükselen bağrış çağrış ve köpek havlamaları şiddetini arttırdıkça o da adımlarının hızını arttırıyordu. Koşuyor, koşuyordu. Göz gözü görmeyen karanlıkta kovalayanlar avlarını yakalamaktan umudu yavaş yavaş kesip kendilerini tüketmekten vazgeçince gürültü de dindi. Ama hep aynı hızda ilerleyen bir gölge inatla kovalamayı sürdürüyordu. Arada bir hızla başını çevirip geriye göz atan Fortune La Pearle o inatçı gölgeyi kâh bir açıklıkta, bembeyaz karın üstünde

net bir biçimde, kâh ışıksız bir kulübenin koyu karaltısına karışmış olarak belli belirsiz, kâh kumsala çekilmiş kayıkların arasından süzülürken görebiliyordu.

Yorgunluktan neredeyse bir kadın gibi ağlama raddesine gelen Fortune La Pearle, kadınca bir zaafla yenemediği korkusunu lanetler okuyarak dile getirirken yeniden kasabaya, ama kasabanın uç tarafına çevirdi yönünü. Burası neredeyse birbirinin içine girmiş çadırlarla, yeri köstebek yuvalarına çeviren altın arama çukurlarıyla, çukurlardan çıkarılan buz tutmuş toprak yığınlarıyla bir labirenti andırıyordu. Ayakları kâh teknelerin yanına bırakılmış bir tahta ızgaraya, kâh bir teknenin gergin palamarına, kâh bir sapanın halatına takılıyor, yerlere gelişigüzel bırakılmış iplere dolanıyor, düşüyor, kalkıyor, çekek kazıklarına toslayıp yuvarlanıyor, yeni bir çabayla kalkıp bu sefer kıyıya vurmuş çalı çırpı yığınlarına takılıp düşüyordu. Ara sıra, yeterince uzaklaştığını düşünerek soluklanmak için yavaşlıyordu; ateş gibi yanan ciğerlerine soluk yetiştiremiyor, başı çatlayacak gibi ağrıyor, yüreği çıkacak gibi çarpıyordu. Ama karanlığın içinden hoplaya hoplaya gelen gölge peşini bırakmıyor, soluk almasına fırsat vermiyordu ki! Birazcık yavaşlar yavaşlamaz ardındaki gölgenin neredeyse kendisine yetişmek üzere olduğunu görüyor, ister istemez yeniden hızlanıyor, çatlayacak hale gelen yüreğini zorladıkça zorluyordu.

Birdenbire kör inançlarının etkisiyle müthiş bir kuruntuya kapıldı, buz gibi bir ürperti dolaştı sırtında. Kendisini kovalayan gölgenin, öldürdüğü kumarbazın hayaleti olduğu kuruntusuna kapılmıştı. Yorulmak nedir bilmeyen bu sessiz, bu yapışkan gölge, bir an için alınyazısının son dönemecinde –fişlerin paraya çevrildiği, kazançların ve kayıpların hesabına oturulduğu o son dönemeçte– karşısına dikiliverecek olan Azrail'in ta kendisiymiş gibi göründü.

Fortune La Pearle'in tuhaf inançları vardı; insan zekâsının uzay ve zaman kavramlarından sıyrılıp tüm yalınlığıyla öncesizlik ve sonrasızlığın gizine ulaştığı; hayatın gerçeklerini içeren

talih kitabının sayfalarını bir bir okuyabildiği; insanın doğaüstü bir anlama yeteneğine kavuştuğu bazı olağanüstü, ender anlar bulunduğuna inanırdı. İşte bunun da böyle anlardan biri olduğuna hiç kuşkusu yoktu. Hele kıyıdaki labirentten kurtulup içerideki açık alana vurduğunda, peşindeki gölgenin şekli şemali belli olacak kadar yaklaştığını görünce, haklı olduğuna tamamıyla inandı. Dizlerinin bağı çözülerek, ıssız açık arazide, bembeyaz karların üzerinde ansızın durarak geri döndü. Kolçağından çıkarıp ileriye doğru uzatarak kaldırdığı sağ elinde tuttuğu revolver yıldızların solgun ışığında donuk donuk parladı.

"Sakın ateş etme; silahsızım."

Gölgenin insan biçiminde görünmesi, insan sesiyle konuşması ve konuşurken korkuyla titremiş olması, Fortune La Pearle'in bağı çözülmüş dizlerine yeniden güç verdi; ama bu sefer de ani ferahlamanın etkisiyle midesine kramp girmişti.

O gece, Eldorado adındaki kumarhane-meyhane karışımı salonun kaba saba peykelerinden birinde oturan Uri Bram, eğer cinayete tanık olduğunda silahsız olmasaydı, olaylar belki de bambaşka bir seyir izlerdi. Bu adamın daha sonra hiç hesapta olmayan bir yol arkadaşıyla birlikte upuzun bir yolculuğa çıkmasının nedeni de aynı olguyla açıklanabilir belki. Ama her ne hal ise, Uri Bram ikinci kez, "Sakın ateş etme!" diye tekrarladı. "Görmüyor musun silahsızım işte!"

Tabancasını indiren kumarbaz, "Öyleyse ne demeye ardıma takıldın be adam?" diye sordu.

Uri Bram omuzlarını silkti:

"Niye peşine takıldığımın önemi yok şimdi. Benimle gelmeni istiyorum."

"Nereye?"

"Benim barakama; kasabanın ta öbür ucundadır."

Bunun üzerine Fortune La Pearle mokasenli ayaklarını şöyle iki yana açıp karların içinde yere sıkıca bastıktan sonra, açtı ağzını yumdu gözünü; Uri Bram'ın ne aptallığını bıraktı, ne deliliğini.

"Kim oluyorsun ulan sen?" diye sordu. "Sen beni ne sanıyorsun? Enayi miyim ki sen istedin diye boynumu yağlı ilmeğe uzatayım?"

Beriki gayet sakin cevap verdi:

"Ben Uri Bram'ım. Barakam kasabanın nah şu ucunda. Senin kim olduğunu bilmiyorum. Ama ikinci bir Kabil gibi insanın canını aldığını biliyorum; canını aldığın adamın kanı hâlâ kol yeninin üstünde duruyor. Herkesin fellik fellik seni aradığını ve senin sığınacak bir yerin olmadığını da biliyorum. Benim baraka ise nah, şuracıkta ve..."

"Bana bak ulan geveze," dedi Fortune La Pearle, "ya hemen sesini kesersin, ya da seni şuracıkta Habil'e benzetirim alimallah! Şan olsun diye yaparım. Vallahi de yaparım, billahi de yaparım! Bin kişi ardıma düşmüş beni ararken, ne işim var ulan senin barakanda benim? Benim bütün derdim bir an önce buradan uzaklara gitmek, uzaklara, uzaklara, uzaklara! Namussuz domuzlar! Hani şeytan diyor ki, karart gözünü, dön gerisin geri, ser domuzların üç beşini yere! Domuzoğlu domuzlar! Girişiver diyor şeytan! Şöyle ağız tadıyla, dört başı mamur bir dövüş çıkar, ondan sonra da ne olacaksa olsun, bitsin bu iş! Hayat dediğin ne ki zaten! Postunu kaptırmamak için uğraşıp didinmekten başka ne var hayatta? Bıktım artık!"

Kendi perişanlığını böyle uluorta açıklarken bu dünyada ne kadar yalnız bir insan olduğu kafasına dank ederek afalladı, gerçeğin ağırlığı altında ezildiğini hissetti. Uri Bram fırsatı kaçırmadı. Aslında hiç de konuşkan biri olmayan bu adam, hayatının en uzun konuşmasını yaptı. Buna benzer uzunca bir konuşmayı ileride, uzun zaman sonra bir kez daha yapacaktı.

"Ben de işte bu yüzden barakamdan söz ettim ya sana! Seni orada güzelce saklarım, kimse bulamaz. Yiyecek içecek de bol. Başka kurtuluş yolu yok senin için. Ne köpek bulabilirsin, ne kızak. Deniz donduğu için oradan da kaçamazsın. St. Michael karakolu ise yakın; Anvik karakolu da uzak sayılmaz; sen daha yarı yoldayken ulaklar haberi yetiştirir. Senin için başkaca çıkar

yol yok. Benim yanımda kalır, bu iş soğuyana kadar beklersin. Bir aya kalmaz fırtına diner, milletin öfkesi yatışır; bir bakarsın York'da ya da bilmem nerede yeni damarlar bulunur, millet yollara düşer, sen de onların burnunun dibinde, onlarla birlikte yolculuk edersin, o hengâmede ruhları bile duymaz. Herkesin kendine göre bir adalet anlayışı vardır –benimki de kendime göre işte. Sen Eldorado'dan çıkıp kumsalda kaçmaya başladığında peşine takılışımın nedeni seni yakalayıp teslim etmek filan değildi. Benim aklım öyle şeylere ermez; bana göre değil böyle şeyler. Her koyun kendi bacağından asılır; ben öyle düşünürüm."

Caninin cebinden bir dua kitabı çıkardığını görünce sustu Uri Bram. Kuzeybatı yönünde kutup fecri sarı sarı pırıldarken, o dondurucu soğukta iki adam başlıklarını ve yün eldivenlerini çıkarıp çıplak elleriyle dua kitabını tuttular. Böylece, Fortune La Pearle ona kitaba el bastırarak ve söylediklerini birer birer tekrarlatarak yemin ettirdi; Uri Bram yeminine ölene dek bağlı kaldı, bağlı kalmamak gibi bir niyet de taşımıyordu zaten.

Kendisini koruma altına alan bu adamın tuhaf halleri garibine gittiği ve içine bir kurt düştüğü için, barakanın kapısına vardıklarında bir tereddüt geçirdi Fortune La Pearle. Ama mumun ışığı barakanın içini aydınlatıp da içeride kimsecikler bulunmadığını ve eni konu rahat bir yer olduğunu görünce gerginliğini attı. Uri Bram kahve pişirirken o da kendine bir sigara sardı. Dışarının dondurucu ayazından sonra barakanın sıcaklığı iliklerini ısıtmıştı; bütün kasları gevşeyerek sedirin üstüne sırt üstü uzandı, tüttürdüğü sigaranın dumanı arasından Uri Bram'ın yüzünü dikkatle incelemeye koyuldu; gözlerinin küstahça ifadesinden, eski güvenini yarı yarıya kazandığı belli oluyordu.

Uri Bram'ın yüzünden güçlü biri olduğu anlaşılıyordu, ama bu her zaman rastlanan türden bir güç değildi –görülmemiş, duyulmamış türden; kavranılması olanaksız, ele gelmez türden bir güçtü bu. Yüzünün derin çizgileri çizgiden çok birer yara izi gibi duruyordu. Şakadan ve başka bir insani duygudan eser bulunmayan bu yüzde taş gibi bir sertlik vardı sadece. Gür, çalı gibi

kaşların altından gri gözleri iki buz parçası gibi donuk donuk bakıyordu. Yüzünde iki çirkin çıkıntı oluşturan elmacık kemiklerinin altında avurtları iyice çöküktü. Güçlü çene kemikleri müthiş bir inatçılığı ve azmi simgelerken, daracık alnı son derece yalın ve gerektiğinde acımasız olabilecek bir kişiliği yansıtıyordu. Burnu, dudakları, ağzının iki yanından inen derin çizgiler, ses tonu, hepsi ama hepsi haşin bir tabiatın işaretiydi. Tamamıyla içine kapalı ve dış dünyayla hemen hemen hiç alışverişi olmayan bir insanın yüzüydü bu. Geceleri meleklere dert yanan, sabah oldu mu ağzını sımsıkı kapatıp kimseye tek kelime etmeyen türden bir insanın yüzü. Uri Bram dar bir insandı; dar, ama derin. İnsanlarla ilişkilerinde alabildiğine geniş, ama kafa yapısı bakımından sığ bir insan olan Fortune La Pearle'in bu adamı anlayabilmesi mümkün değildi. Uri Bram eğer neşeliyken şarkı söyleyen, üzüntülüyken de ahlayıp oflayan biri olsaydı, Fortune La Pearle o zaman onu anlayabilirdi. Oysa ne bu adamın hiyeroglif kadar karışık yüz çizgilerinden bir anlam çıkarabilmek mümkündü, ne de o karmakarışık suratın altında gizlenen ruhun derinliklerine inebilmek.

Kahveler içildikten sonra, "Hadi bakalım, Erkek, biraz yardım edeceksin bana!" diye emretti Uri. "Bakarsın gelen melen olur, onun için hazırlık yapmalıyız."

Fortune adının "Erkek" değil, Fortune La Pearle olduğunu ve Fransız dilinde nasıl söylendiğini karşısındakine önce iyice belletti, ondan sonra uslu uslu yardım etti. Ranza, bir ucu köşeye gelecek biçimde duvara bitişikti. Yer döşemesi de kabukları bile soyulmamış kütüklerden yapılmıştı. Ranzanın altında kalan bölümünde ise kütüklerin yalnız kabukları değil, yosunları bile hâlâ üstlerinde duruyordu. Oradaki yosunlu kütüklerin üç dört tanesi testereyle kesilip çıkarıldı, ortaya çıkan boşluğun tabanına kütüklerden sıyrılan yosunlar güzelce yerleştirildi, bunların üstüne branda bezinden yapılmış denizci torbaları atıldı, en üste de kat kat boş un çuvalları serildi. Böylece, Fortune La Pearle'in rahatça yatabileceği bir yer hazırlanmış oldu. Uri Bram, ranzanın

altındaki bölümden kesip çıkardığı kütüklerin uçlarını güzelce düzelttikten sonra bunları sağlamca birbirine tutturdu, böylelikle rahatça açılıp kapanabilen ama kolayca göze çarpmayan bir kapak elde edilmiş oldu. Birbirine eklenmiş hayvan postlarından yapılma, Uri Bram'ın altında uyuduğu koskocaman örtü, ranzanın tümünü örttükten sonra yerlere kadar da sarktığı için kapak iyice gözden gizlenebilir, dışarıdan gelen biri hiçbir şey anlayamazdı.

Bunu izleyen haftalarda Nome kasabasında ne kadar kulübe, ne kadar çadır varsa hepsi didik didik arandıysa da, gizlendiği kovukta rahat rahat yatan Fortune La Pearle bulunamadı. Aslına bakılırsa, Uri Bram'ın kulübesini ararlarken fazla ince eleyip sık dokumamışlardı; zira John Randolph'un katilinin onun kulübesinde saklanabileceği kimsenin aklının köşesinden geçmezdi. Yalnız, aramaların sürdürüldüğü o günlerde kulübeye tıkılıp kalmak Fortune La Pearle'e epey zor gelmişti. Dışarıya adımını bile atamayan adam kulübenin içinde bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyor, can sıkıntısından saatler boyunca pasyans açıyor, durmadan sigara içiyordu. Gülüp söylemeyi, sohbet etmeyi, şakalaşmayı seven neşeli bir adam olmasına rağmen, Uri'nin inatçı suskunluğuna kısa zamanda ayak uydurmayı becerebilmişti. O da çok konuşmuyordu; kendisini arayanların ne yaptığı, ne düşündüğü ve yolların durumuyla köpek fiyatları üzerine ettiği üç beş kelimeden öteye geçmiyordu; bu tür konuşmaları bile çok seyrek yapıyor, kısa kesiyordu.

Fortune La Pearle vakit geçirmek için kendi kendine bir iş icat etti. Kâğıt oyununda yeni bir sistem yaratma uğraşına verdi kendini. Her gün iskambil kâğıtlarının başına oturuyor, saatlerce yerinden kalkmadan ha bire kâğıt karıp dağıtıyor; dağıtılan kâğıtları açıp, gelen elleri bir yere not ediyordu. Tuttuğu notlar upuzun bir liste oluşturduğu halde, o durmadan kâğıt karıp, kâğıt dağıtmayı sürdürüyordu. Kendini bütünüyle verdiği bu uğraşından bile bıktığı oluyordu bazı bazı. O zaman ellerini masaya koyar, başını öne eğer, eski günlerin hayallerine dalıp giderdi: Nome kasabasının sabaha kadar çalışan kumarhaneleri,

kumarhanelerdeki hareketli yaşam, vardiya usulüyle sabahlara kadar çalışan krupiyelerle erketeciler ve durup dinlenmeden dönen rulet tekeri gözlerinin önünden geçer, rulet topunun tıkırtısı kulaklarında yankılanırdı. Böyle zamanlarda mahvolmuş, yapayalnız bir insan olduğu gerçeği korkunç bir tokat gibi çarparak beynini uyuşturururdu. O uyuşukluk içinde saatlerce yerinden kımıldamadan ve gözünü kırpmadan dalgın dalgın önüne bakarak otururdu. Bazen de, kendisine hep haksızlık edildiğine inandığı "kahrolası dünyadan" hıncını alamamış olan adamın yüreğinde biriktirdiği öfke çenesine vurur, gözü dönmüş bir halde, susmak bilmeden konuşur da konuşurdu.

Durmadan aynı sözü tekrarlar, "Hayat dediğin, postu kaptırmama oyunundan başka bir şey değildir," derdi. Tekrarlamaktan büyük zevk aldığı bu söz etrafında döner dolanır, aynı lafı başka başka biçimlerde söyler, ama hep aynı tema içinde kalırdı.

"Kara bahtım bana hiç yar olmadı ki*," diye yakınırdı. "İlk kazığı doğar doğmaz yemişim; anam sütünü bile helal etmemiş bana. Anam, attığı zarların hileli olduğunu ancak ben doğduğum zaman anlayabilmiş; benim doğumum onun kaybı olmuş, kazancı değil. Ne yapayım, benim kabahatim mi? Doğurmasaydı o da beni. Kabahati bana yüklemeye ne hakkı vardı? Ama kabahati bana yükledi işte, öz anam bile. Bana bir kerecik güler yüz göstermedi. Niye bana hiç fırsat tanımadı sanki? Niye hiç kimse bana bir fırsat tanımak istemedi? Seattle'da niye meteliksiz kaldım? Niye kayıkçılık yapmak zorunda kaldım? Buraya, Nome'a gelene kadar neler çektim; domuzlardan bir farkım yoktu. Neden? Hangi şeytanın aklına uydum da yolumu değiştirip Eldorado kumarhanesine daldım? Güzel güzel Koca Pete'e gidiyordum ben, ama yolda canım bir sigara yakmak istedi, bir de baktım yanımda kibrit yok... Hadi, dedim kendi kendime, şu kumarhaneye gireyim de birinden kibrit isteyeyim. De bakalım şimdi, niye kibritim yoktu yanımda? Niye durup dururken canım sigara içmek iste-

* "Fortune", Fransızca baht anlamına gelir. Adam, kendi adına göndermede bulunarak kelime oyunu yapıyor. -*çev.*

di? Ya, görüyor musun? Nasıl da her şey birbirine denk düşüyor, nasıl birbirini tamamlıyor? Çünkü her şey önceden yazılıp çizilmiş, defterim daha ben doğmadan dürülmüş; işte onun için! John Randolph da aynı sebepten tahtalıköyü boyladı ya zaten! Canı cehenneme! Layığını buldu! Dilini tutmasını bilseydi ya; bana da bir fırsat tanısaydı ya... Niye yapmadı? Meteliksiz olduğumu bal gibi biliyordu. Ya ben! Niye hâkim olamadım o kör olası elime? Ha, niye? Niye? Niye?"

Fortune La Pearle böylece içini boşalttıktan sonra bir köşeye kıvrılıp yatar, aklının yettiği kadar, alın yazısı denilen şey üzerine düşüncelere dalardı. O böyle coştuğu vakitler Uri'nin kılı bile kıpırdamaz, ağzından tek kelime çıkmazdı; sadece, karanlık bakışlı gözleri daha bir donuklaşırdı o kadar. Bu iki adamın ortak hiçbir yanı yoktu; Fortune da bunun böyle olduğunu bildiği için, Uri'nin neden kendisine arka çıktığını merak ederdi zaman zaman.

Günler haftalar böylece gelip geçti ve bekleme süresi sona erdi. Gözünü kan bürümüş bir topluluğun öç alma hırsı bile, altın hırsının önünde yenilgiye mahkûmdur. John Randolph'ın cinayete kurban gitmesi olayı da böylece Nome kasabasının vakayinamesine kaydedilip defteri kapatıldı. Katil ortaya çıksaydı, Nome halkı altına hücum telaşı içinde olmasına rağmen yine de yola çıkışlarını bir iki gün erteler, adaletin yerine getirilmesini sağlardı; ama Fortune La Pearle'i aramakla kaybedecek zamanları yoktu artık. Denize yakın kırmızı topraklarda ve içerilerdeki dere yataklarında altın bulunmuştu; artık deniz yolu açılır açılmaz herkes kesesini tıka basa doldurup, dünya nimetlerinin sudan ucuza satıldığı diyarlara yelken açmaya bakıyordu.

Bir gece, Fortune La Pearle'in de yardımıyla Uri Bram köpekleri kızağa koştu, denkleri kızağa yerleştirip sıkıca bağladı ve iki adam donmuş ırmak üzerinden kış ortasında güneye doğru yola çıktılar. Ama hep güneye doğru gitmediler; St. Michael'a gelince deniz kıyısından ayrılıp içeriye vurdular, dağ geçitlerini aştılar ve Yukon Irmağının denize döküldüğü yerden yüzlerce kilometre içeride, Anvik'de Yukon'a kavuştular. Oradan daha da içerilere

girip Yukon Irmağını izleyerek iyice kuzeye çıktılar; Koyukuk'u, Tanana'yı, Minook'u geride bırakarak Büyük Körfezi dolandılar, Fort Yukon'a vardılar, ama burada da durmayıp Kuzey Kutup Dönencesine girdiler; büyük düzlüklere kavuşunca, tekrar yüzlerini güneye çevirdiler.

Çok zorlu bir yolculuk oluyordu. Uri eğer, Eagle'da birkaç yerde arama ruhsatı bulunduğunu ve o ocaklarda onun hesabına çalışan işçilerin altın çıkardığını söylememiş olsa, bu adamın bu zorlu yolculuğa niye kendisiyle katlandığına akıl sır erdiremezdi Fortune La Pearle. Eagle kasabası, birlikte yolculuklarının son durağı oluyordu. Eagle'dan sonra beş on kilometre daha gidildi mi, Fort Cudahy'deki kışlanın tepesinde dalgalanan İngiliz bayrağını görürdünüz. Ondan sonra sırasıyla Dawson, Pelly, Beş Parmak Geçidi, Sığın Geçidi, Linderman Kasabası, Chilcoot Geçidi ve ver elini Dyea.

Eagle kasabasını yanda bırakıp geçtikten sonra, ertesi sabah erkenden kalktılar. Birlikte son gecelerini geçirmişlerdi ve artık ayrılma vakti gelip çatmıştı. Fortune La Pearle'in yüreği pır pır ediyordu. Günler yavaş yavaş uzamaya, havada belli belirsiz ilkbaharın kokusu duyulmaya başlamıştı. Buradan öte yol Kanada topraklarına giriyordu. Özgürlüğe kavuşmasına pek bir şey kalmamıştı. Güneşli günlerin eli kulağındaydı ve bundan sonraki her gün onu Büyük Okyanus kıyısına –özgürlüğün kapısına– biraz daha yaklaştıracaktı. Dünya kocamandı ve o, Fortune La Pearle, nasıl olsa bu koca dünyada başının çaresine bakardı. Uri köpekleri kızağa koşup Fortune La Pearle'in denklerini kızağa yerleştirirken, o ıslık çalıyordu keyifle. Kahvaltı boyunca da oynak bir ezgiyi mırıldandı durdu. Ne var ki, her şey hazır edildiği ve Fortune La Pearle bir an önce yola çıkmak için sabırsızlandığı halde, Uri Bram ateşin yanına istif edilmiş odunlardan bir tane daha alıp ateşi besledi, sonra da ateşin başına çöktü.

Başını kaldırıp düşünceli bir tavırla Fortune La Pearle'in yüzüne bakarak, "At Kıran Yolu'nu duymuş muydun hiç?" diye sordu.

Onu böyle yolundan alıkoyduğu için Uri Bram'a içinden küfür eden Fortune, olumsuzluk belirten bir baş işareti yaptı.

Uri Bram alçak sesle ve ağır ağır anlatmaya başladı:

"İki insan bazen öyle zor koşullar altında tanışır, öyle zor koşullar altında arkadaş olurlar ki, bir daha asla unutulamaz o arkadaşlık. Ben de At Kıran adı verilen yolda, işte öyle zor koşullar altında bir adamla tanışmıştım. 1897'de Ak Geçit üzerinden ticari mal ve eşya nakliyatı yapılırken, yüreği yorgunluğa dayanamayarak çatlayan pek çok adama mezar oldu orası; oraya At Kıran Yolu adı verilmesinin bir sürü sebebi vardır, ama asıl sebep, sayısız atın o çetin yolda kırılmasıdır. Havanın dona çekmesiyle birlikte sivrisinekler gibi düşüp düşüp ölmeye başladı atlar. Skaguay'den ta Bennett'e kadar at leşiyle doldu ortalık. Rocky Dağları aşılırken yorgunluktan çatlayıp öldüler. Göller yöresine inildiğinde açlıktan kırıldılar. Yolu izi olmayan yerleri aşabilen aştı, aşamayan uçurumların dibini boyladı; ırmak geçilirken birçoğu yükleriyle birlikte kaynadı gitti, birçoğu da kayalara çarpa çarpa parçalandı; kiminin bacağı taşlar arasına sıkışıp kırıldı, kimi yükünün ağırlığını çekemeyerek boğuldu; bataklık geçilirken kimi bir anda gözden kayboluveriyor, kimi de çamura ağır ağır gömülüp can çekişe çekişe ölüyordu. Bataklık üzerindeki tahta köprüden geçilirken ayağı kayıp açıkta kalkmış kazıkların üzerine düşen pek çoğu bağırsakları deşilerek öldü. Sahipleri atlarını ölesiye çalıştırıyor, çalışamayacak duruma gelenleri ise vurup öldürüyor, ellerinde yeteri kadar at kalmayınca kıyıya iniyor, satın aldıkları yeni atlarla dönüyorlardı. İçlerinde öyle adamlar vardı ki, can çekişen hayvanlarını vurmak için harcayacakları bir kurşuna bile kıyamaz, yükü boşaltır, nallarını söker alır, hayvanı düştüğü yerde öylece bırakırlardı. Bunların çoğu, yani o çetin yola dayanabilenlerin çoğu, zaten taş yürekli adamlardı, ama o yol –At Kıran Yolu– bunların tümünü hayvana çevirdi; tam bir yabani hayvan olup çıktılar.

İşte o yol üzerinde bir adamla tanıştım; Hazreti İsa'nın yüreği, Hazreti İsa'nın sabrı vardı bu adamda. Haksever bir insandı. Öğle molası verilip dinlenmeye geçildiğinde, o gider, hayvanları da kendisi gibi rahat rahat dinlenebilsin diye yüklerini boşaltırdı. Elli kiloluk balyasına elli dolar, hatta bazen daha fazla ödeyip yem alır, yedirirdi atlarına. Palan vurmasından sırtı yara olan atı varsa, kendi battaniyesini katlayıp palanın altına koyardı, yara büyümesin diye. Öbür adamların atlarının sırtında ise yumruk girecek kadar yaralar açılırdı da oralı olmazlardı. Nalı düşen atlarına yeni nal çakmazlar, o yüzden toynakları aşına aşına ta bukağılığa kadar dayanan hayvanların ayakları cılk yara olur, kan revan içinde kalırdı. Bu adam ise son dolarını at nalı satın almak için harcamıştı. Nereden bildiğimi soracak olursan, biz bu adamla aynı yatakta yatar, aynı kaptan yemek yerdik de oradan biliyorum. Erkek geçinen adamların adamlıktan çıktığı, ruhlarını teslim ederken bile Tanrı'ya küfür edecek kadar alçaldıkları o koşullarda, biz bu adamla kan kardeşi olmuştuk. Evet efendim, kan kardeşimdi benim o. Yorgunluktan neredeyse yere yıkılacak hale geldiği zaman bile, eğer hayvanlardan birinin kolanını gevşemiş görürse, kolanı güzelce sıkmadan içi rahat etmez, öbür hayvanların sefaleti karşısında ise gözleri yaşarırdı. Bir seferinde dimdik bir yamacı tırmanıyorduk. Hayvancağızlar tıpkı duvara tırmanan kediler gibi ön ayaklarını can havliyle kaldırıp kayalara tutunmaya çalışıyor, tutunamayıp gerisin geri yuvarlanıyorlardı; yuvarlanıp ölen hayvanların leşleriyle dolmuştu yol; leş kokusu insanın burnunun direğini kırıyordu. Ve bu adam orada, leş kokularının ortasında durdu, bütün katar geçip gidene kadar zorda kalan hayvanlara, güzel sözlerle yüreklendirerek, hatta bazen arkalarından iterek yardım etti. Yere düşen hayvanları kaldırabilmek için uğraşırken arkadan gelenleri durdurduğu için ona kızıp üzerine yürüyenler bile oldu, ama onun üzerine yürüyen o heriflerin hiçbiri de sağ çıkmadı o yolculuktan. Yolun sonuna gelindiğinde kan kardeşimin atlarıyla benim atlarım sapasağlam kalmıştı, ama ikimizin de parası tükenmiş, atlarımıza yem ala-

cak tek kuruşumuz kalmamıştı. Yol boyunca elli atının ellisinin de canını çıkaran biri bizim atlara alıcı oldu –dayanıklı Oregon atlarıydı bizimkiler. Herif bize beş bin dolar teklif etti. Biz ise meteliksiz kaldığımızdan hayvanlarımızı besleyecek durumda değiliz; ne var ki dağ geçitlerinde olsun, bataklıklarda olsun o herifin atlarının nasıl canına okuduğunu unutmuş da değiliz. Kan kardeşim hiç ses etmeden bir yanda onunkiler diğer yanda benimkiler olmak üzere atlarımızı iki kümeye ayırdı. Sonra benim yüzüme baktı; hiç konuşmadan bakışlarımızla anlaştık. Tüfeklerimizi aldık, hepsini vurduk hayvanların. Atlarımızı satın almak isteyen herif de gırtlağını paralayana kadar lanet okudu bize. Eveet, At Kıran Yolu üzerinde tanışıp kan kardeşi olduğum o adam..."

Deminden beri Uri Bram'ı alaycı bir gülümsemeyle dinlemekte olan Fortune La Pearle tamamladı cümleyi:

"John Randolph'ın ta kendisiydi."

Uri bir baş işaretiyle onu doğrulayarak, "Anladığına sevindim," dedi.

Suratına yine o eski kindar ifadeyi takınan Fortune La Pearle, "Ben hazırım," diye karşılık verdi. "Hadi bakalım, elinden geleni ardına koma, yalnız biraz acele et."

Uri Bram ağır ağır ayağa kalktı:

"Ben Tanrı'ya inanan bir adamım, hayatım boyunca Tanrı yolundan hiç ayrılmadım. Tanrı'nın adil olduğuna inanırım. İnanıyorum ki, şu anda da ikimiz arasında bir seçim yapmak için yukarıdan bize bakıyordur. İnancıma göre Tanrı adaletin benim aracılığımla, benim şu sağ elimle yerine getirilmesini istemektedir. Bence işin doğrusu ikimizin de eşit şansa sahip olmasıdır; bırakalım hükmü Tanrı versin."

Bunu duyunca Fortune La Pearle'in yüreği sevinçle hopladı. Uri'nin Tanrısı onun için bir anlam taşımıyordu, ama şans mabuduna inancı tamdı. Hele kumsalda kendisini kovalayanların elinden kurtulduğundan beri şans mabudunun kendisini kolladığından emindi.

"Ama elimizde sadece bir tane tabanca var," diye itiraz etti.

Uri Bram, karşısındakinden tabancasını istedi, eline aldığı Colt revolverin topunu dışarı çekip kaç mermi olduğuna baktıktan sonra, "Sırayla ateş ederiz," dedi.

"Bir el yirmi bir oynarız," diye atıldı Fortune La Pearle, "kim kazanırsa ilk atışı o yapsın; kararı kartlar versin!"

Uri bir baş işaretiyle razı olduğunu anlatınca, Fortune La Pearle hemen kâğıt destesini çıkarıp koydu ortaya. Kumar heyecanı sarıvermişti yüreğini. Şans mabudunun bu kez de kendisini terk etmeyeceğinden yüzde yüz emindi. Desteyi karıp kesti. Büyük çeken kâğıt dağıtacaktı. Yakında güneşli günlerin geri geleceği düşüncesiyle yüreği pır pır ediyordu Fortune La Pearle'in. Büyük kâğıt çekip dağıtma hakkını kazanınca sevincinden havalara uçacaktı neredeyse. Kâğıtları tekrar kardı, kestirdi ve dağıtmaya başladı. Ellerini açtıkları zaman Uri Bram'ın elinin kaybettiği, Fortune La Pearle'in ise yirmi biri bulduğu anlaşıldı.

Fortune La Pearle anlaştıkları gibi elli adımlık uzaklığa açılmak için adımlarını sayarken, kurtuluş artık gözüne çok yakın görünüyordu.

Uri Bram tabancanın karşısında tam cephe vererek göğsünü gere gere dikilirken, son bir açıklamada bulundu:

"Yüce Tanrım benden yardımını esirger de sen beni devirirsen," dedi, "köpekler de, kızak da –şurada neyim varsa hepsi senindir. Hepsini sana sattığımı gösteren bir satış belgesi imzaladım; cebimden alırsın."

Okyanus üzerinde pırıl pırıl parlayan bir güneşi hayal etmekte olan Fortune La Pearle, başını silkeleyerek hayali uzaklaştırdı ve nişan aldı. Hafiften esen ilkbahar yeli çam ağaçlarının dallarını sallayarak dikkatini dağıttığı için tabancasını indirerek yel kesilene kadar bekledi, tekrar nişan aldı, tekrar indirdi tabancasını. Üçüncü seferinde dizini yere dayadı, tabancayı kaldırıp iki elinin arasında sımsıkı kavradı ve ateş etti.

Uri Bram olduğu yerde yarım döndü, şöyle bir sallandı ve ağır ağır karların üzerine çöktü. Fakat Fortune kurşunu tam kalbe

isabet ettiremediğini anlamıştı; yoksa adam öyle dönemez, hiç sallanmadan küt diye yıkılırdı.

Uri Bram canını dişine takıp olağanüstü bir gayretle ayağa kalktı, eliyle işaret ederek tabancayı istedi. O anda Fortune La Pearle'in aklından bir kez daha ateş etmek geçtiyse de, bu düşünceyi hemen kovdu kafasından. Şu ana kadar şansı hep yaver gitmişti, şimdi oyunbozanlık ederse uğuru kaçar diye korkuyordu. Hayır, oyunu dürüst oynayacaktı. Ayrıca Uri küçümsenemeyecek bir yara aldığı için, o ağır tabancayı havada uzunca bir süre tutup doğru dürüst nişan alabilmesi mümkün görünmüyordu.

Tabancayı yaralı adamın eline tutuştururken, "E, nerede bakalım tanrın şimdi?" diye dalga geçti onunla.

"Yüce Tanrı henüz son sözünü söylemiş değil," diye karşılık verdi Uri Bram, "sen hazır ol da görürsün Tanrı'nın ne diyeceğini."

Fortune elli adım uzaklaşıp Uri Bram'ın karşısına dikildi; ama onun gibi tam cephe vermeyip hedef küçültmek amacıyla göğsünü yan döndürdü.

Uri Bram ayakta sallanıyor, dizleri titriyordu; ama yine de aralıklı olarak hafif hafif esen yel tamamıyla kesilene kadar bekleyecek gücü bulabildi. Elindeki tabanca gitgide ağırlaşıyor ve Fortune La Pearle'in tahmin ettiği gibi, vurabilme olasılığı azalıyordu. Buna rağmen tabancayı kaldırmayı başardı, elini uzattı, tabancayı önce başının hizasından yukarıya kaldırdı, sonra yavaş yavaş indirirken, tam Fortune La Pearle'in göğsünün sol yanı arpacıkla aynı çizgi üzerine geldiği anda bastı tetiğe.

Fortune La Pearle ne döndü ne de sallandı; sadece gözlerinin önünde canlandırdığı güneşli San Francisco hayali hızla silinirken, bembeyaz karlar karardıkça karardı ve kara bahtına savurduğu son küfür döküldü dudaklarından.

UÇAN GELİN

"BEN erkek olsaydım..."

Kadının yarım bıraktığı lafının altındaki kinayeye her ne kadar kulak asan olmadıysa da, çadırdaki iki erkeğin üzerine dikilmiş kara gözlerinde okunan hor görme ifadesi, karşısındakileri utandırma açısından bir parça daha etkili oldu.

Bu bakışlar karşısında, Tony adındaki gemici oturduğu yerde azıcık kımıldandı. Buna karşılık, şövalye ruhlu Dick Humphrie kadına daha da sevecen, daha bir iyilikle baktı. Bir vakitler somon balığı ticaretinden büyük paralar vuran Cornwall'lı bir balıkçı olan Dick, sert yüreğinde kadınlar için daima yumuşak ve epeyce büyük bir yer bulunduran gerçek bir şövalye olduğu için, kendi deyimiyle "kadınların heyheyleri üzerindeyken" kusurlarına bakmazdı; böyle durumlarda gözlerinin hiçbir şey görmediğini bilirdi.

Dolayısıyla, iki erkek de ağızlarını açıp cevap vermediler kadına. Onu üç gün önce yarı donmuş bir durumda bulup çadırlarına almışlar, sıcak tutup karnını doyurmuşlar, eşyalarını Kızılderili hamalların elinden kurtarmışlardı. Eşyaların kurtarılması da hiç kolay olmamıştı yani; avuç avuç dağıttıkları dolarları Kızılderililer yeterli bulmayınca kaba kuvvete başvurmak zorunda kalmışlardı. Winchesterini kaptığı gibi göz-gez-arpacık deyip Kızılderililerin üzerine doğrultan Dick Humphrie, onları silah tehdidi altında tutarken, Tommy de kendi kafasından biçtiği ücretlerini dağıtmıştı hamallara. Yaptıkları aslında o kadar önemli bir şey sayılmazdı, ama 1897 yılının altına hücum çılgınlığıyla gözü dönmüş erkek sürüleri arasında, Klondike gibi bir yerde

bir başına şansını arayan bir kadın için, doğrusu, gökten inmiş bir yardımdı. Kendi dertleri kendilerine yeten erkek milletinin dönüp de arkasına bakacak hali olmadığı gibi, buralarda böyle kutup kışının ortasında bir başına hayatıyla kumar oynamaya kalkan bir kadına da zaten hoş gözle bakılması beklenemezdi.

"Ben erkek olsaydım, yapacağımı bilirdim!"

Beş kuşaktan doğma büyüme Amerikalı olan Molly, yarım bıraktığı lafını gözlerinde şimşekler çakarak böyle tamamladı; beş kuşaktan kalıt aldığı yiğitlik birikimi gözlerinden okunuyordu.

Bunu izleyen sessizlikte Tommy bir tava dolusu peksimeti kuzinenin fırınına sürüp ateşini besledi. Güneşte esmerleşmiş olmasına rağmen teninin pembe beyaz olduğu belliydi Tommy'nin; şimdi sobanın önünde eğilirken, o pembe tenin kıpkırmızı kesildiğini anlamak için ensesine bakmak yeterdi. Dick ise kucağına aldığı bir yığın deri koşum içinden ayırdığı bir tanesine elindeki çuvaldızı sakin sakin daldırıp çıkarmaktaydı; kudurgan bir fırtınanın dışarıdan habire tokatladığı çadırın içinde, bir fırtına koparmaya hazırlanan kadının tavrından zerre kadar rahatsız olmadığı belliydi bu iyi yürekli adamın.

Sevecenlikten titreyen sesiyle sordu Dick:

"Sen erkek olsaydın ne yapardın peki?" Çuvaldızı derinin içine saplı bırakıp bir an işinden başını kaldırmıştı.

"Erkek olduğumu gösteririm. Arkalığı sırtıma vurduğum gibi düzülürdüm yola. Yukon'un yakında buz tutacağını bile bile, mallar iki adımlık yolda öyle beklerken, çadırda yan gelip yatmazdım ben! Oysa siz! Siz azıcık rüzgârdan ve birazcık ıslanmaktan ödünüz koparak eli kolu bağlı oturup duruyorsunuz burada; bir de erkek olacaksınız. Amerikan erkekleri nerede siz nerede! Onların eline su dökemezsiniz. Şimdi burada Amerikan erkekleri olacaktı ki görecektiniz; gökten ateş yağsa bana mısın demeden çoktan Dawson yolunu tutmuş olurdu onlar. Oysa sizler, sizler... Ah, ben erkek olacaktım ki..!"

"Erkek olmadığına ben çok memnunum şekerim," dedi Dick. Çuvaldızı itip ucunu öbür yandan çıkardı, çuvaldızın deliğinden ge-

çirdiği sırımı iki kez dolayıp ilmek yaptıktan sonra çuvaldızı sırımla birlikte geri aldı, hızlı hızlı bir iki kez çekiştirip ilmeği sıkıladı.

Güçlü bir rüzgâr sağanağı müthiş bir şamar aşk edip geçerken, ince yelken bezinden çadıra vuran sulu sepkenin patırtısı duyuldu. Baca güçlü rüzgâr sağanağı yüzünden bir an çekemediği için duman geri tepti, çıralı ladin odunlarının keskin kokusu yayıldı çadırın içine.

Sobanın önünde yüzü gözü dumandan görünmez olan Tommy eğildiği yerden başını şöyle bir kaldırdı; dumandan kızaran gözleri öfkeyle bakıyordu.

"İllallah be! Kadın kısmı neden hiç laftan anlamaz acaba?"

"Erkek kısmı neden erkekliğini göstermez peki?"

Tommy karşısındaki kadın kadar yürekli olmayan birinin ödünü koparacak kadar okkalı bir küfür savurarak ayağa fırladı, çadırın kapısını oluşturan yelken parçalarını bağlayan camadan kamçılarını koparırcasına çözdü, çadırın ağzını ardına kadar açtı.

İki erkekle birlikte kadın da başını uzattı, üçü birden dışarıya bir göz attı. Hiç de cesaret verici bir görüntü değildi: Brandaları suyu içerek neredeyse göçecek hale gelen üç beş çadır zorla ayakta duruyor, çadırların önünden başlayarak dimdik inen ve şarıl şarıl akan sel suları altında görünmeyen zemin, biraz aşağıda, köpüre köpüre akan ırmağın uçurum kadar dik yamacına varıyordu. Dağdan inen sel şahlanarak, köpürerek karışıyordu ırmağa. Alüvyonlu ince toprak katmanında zar zor tutunup boy vermeye çalışan tek tük bodur ladinler, buradan itibaren ormanlık bölgenin başladığına tanıklık ediyordu.

Karşı yakada, epeyce uzakta kalan ve sulu sepken sağanağın altında ana çizgileri iyice seçilemeyen buzul, ölü beyazlığıyla heyula gibi yükseliyordu yerden. Çadırdaki üç kişinin tam da başlarını uzatıp baktıkları sırada, buzulun dev bir cephe oluşturan ön kitlesi olduğu gibi koparak vadinin dibindeki volkanik kalıntıların üzerine inince, göklere yükselen korkunç gümbürtü fırtınanın tiz çığlığını yutuverdi. Molly irkilerek elinde olmaksızın geri çekildi.

"Bak, kadın! Bak! Gözünü dört aç da öyle bak! Buradan Crater Gölüne kadar beş kilometre çeker. Bu fırtınada iki buzul aşacaksın... dizlerine kadar suya girip kaygan taşlara basa basa ırmağı geçeceksin... kudurmuş ırmağın akıntısına karşı koyacaksın... Bak! Bak diyorum sana! Bak da gör, Amerikan kadını seni! İşte! Nah, şuracıkta senin o Amerikan erkeklerin!"

Tommy hırsından titreyen eliyle, biraz ötede çırpınan çadırları işaret ediyordu. "Amerikan erkekleriymiş! Nah sana erkekler! Hepsi de ana kuzusu! Bak bakalım, var mı bir tane yola çıkan içlerinde? Var mı arkalığını sırtına vuran? Sen mi kaldın erkekliği bize öğretecek, ha? Bak diyorum sana, bak!"

Buzuldan dev gibi bir kitle daha koparak gümbürtülerle yuvarlandı. Çadırın açık ağzından içeri dolan rüzgâr, yere çakılı kazıklara bağlanan çadırı balon gibi şişiriyordu. İçerisini dolduran duman burgaçlanıyor, çadır ağzındaki ipleri çözülmüş yelken parçaları deli gibi çırpınıyordu. Tommy yelken parçalarını yakalayıp çarçabuk yeniden bağladı ve kuzinenin başına, gözlerini yaşartan zorlu işine döndü. Dick Humphrie onardığı koşum kayışlarını bir köşeye fırlatıp piposunu yaktı. Molly de bir parça yatışmış görünüyordu.

Yatıştığı, kadınlık yanının kısa bir süre için de olsa ağır basmasından belli oldu.

"Giysilerimin hepsi orada kaldı," dedi ağlamaklı bir sesle. "Giysilerim eşyanın en üstünde duruyordu; şimdi hepsi mahvolacak! Mahvolacak diyorum size!"

Molly cümlesini bitirirken, son heceyi ağzından pek titrek bir sesle çıkarmıştı. Bunu fark eden Dick derhal duruma el koydu.

"Hadi hadi, sen üzme canını kadıncağızım," dedi. "Üzülmene hiç değmez. Bak, ben senin amcan yaşındayım; senden büyük kızım var benim. Hele bir Dawson'a gidelim, cebimdeki son dolarıma kadar harcayıp ne ciciler alacağım sana."

Birdenbire şirretliği yeniden depreşen Molly, dilini tutamayarak ağzına geleni söyleyiverdi:

"Hele bir Dawson'a gidelim miş!" Müthiş bir hor görme vardı sesinde. "Dawson'a gidene kadar yolda kocarsınız da cenazeniz varır oraya ancak! İkinizin de canı kalmamış, baksanıza ufacık bir çukura bassanız yolda, maazallah düşer de bir karış çamurda boğulursunuz. İngiliz erkekleri işte ne olacak! İngiliz erkekleri!"

Son iki sözcüğü, iki erkeğin suratına çarpar gibi, ağzı bozuk bir kadının bile kullanmaktan çekineceği en ağır küfür yerine söylemişti. Şu iki herifi eğer bu da etkilemezse başka ne etkileyebilirdi ki? Tommy'nin ensesi yine kıpkırmızı kesildiyse de, adam dilini ısırdı, ama yine de ağzını açıp tek kelime etmedi. Dick'in gözleri ise daha da baygın bakıyordu şimdi. Onun Tommy'ye göre esaslı bir avantajı vardı, vaktiyle bir beyaz kadına kocalık etmişti ne de olsa.

Doğma büyüme Amerikalı beş kuşağın kanını damarlarında taşıyor olmak, bazı koşullar altında insanın başına bela açabilir; Amerikan kanı taşıyan kişinin yakın akrabalarıyla bir çadıra tıkılıp kalması da bu belalı koşullar arasında sayılabilir. Bu çadırdaki erkeklerin ikisi de safkan İngilizdi. Kadının ataları ise kuşaklar boyunca karada ve denizde İngilizlere dayak atıp durmuştu. Bundan sonraki kuşakların da atalarının yolundan gidip İngilizleri pataklamaya devam etmesi gerekirdi, çünkü bu onların hakkıydı. Önceki kuşaklar, sonraki kuşaklardan bu hakkı korumasını beklerdi. Gerçi Molly bugünün kadınıydı, ama damarlarında akan kan şanlı geçmişinin ateşi ile kaynıyordu. Şu anda giyinirken –lastik çizmelerini ayaklarına geçirirken; yağmurluğunu giyerken; arkalığı sırtlanırken– bu işleri bir başına yapmıyordu Molly Travis. Binlerce atanın hayaleti de onunla birlikte çenesini kenetlemiş, tıpkı onun gibi gözleri azimle parlayarak sıkıyorlardı kemerlerinin tokalarını. O –Molly Travis– erkek geçinen şu İngilizleri utandırmaya azmetmişti ve onlar –atalarının sayısız hayaleti– kendi soylarından gelen bu kadının üstünlüğünü destekliyordu.

İki erkek hiç karışmadan seyrediyordu. Yalnız bir sefer Dick, böyle havada yağmurluğun kâğıt kadar kıymeti harbiyesi olma-

yacağını belirterek, kendi balıkçı muşambasını almasını salık verdi ona. Ama Molly Travis, kimseye ve kimsenin bir şeyine muhtaç olmadığını öyle sert bir biçimde ve öyle bir burun kıvırarak belirtti ki, hemen piposunu çekiştirmeye koyulan Dick, kadın çadırdan çıkıp gidene kadar ağzını açmadı bir daha.

Sellerin götürdüğü çamurlu zeminde kadının ayak sesleri uzaklaşırken, "Başarabilecek mi dersin?" diye sordu Dick. Gerçi umursamayan bir ses tonuyla sormuştu, ama yüzünün ifadesi sesinin tonunu yalanlıyordu.

"Ne başarması! Bu rüzgâra karşı yürüyebilecek ve sığınağa varabilecek ha? Oraya kadar varabilse bile soğuktan ve yorgunluktan aklını kaçırmazsa ben de ne olayım. Hıh, başaracakmış! Zaten delinin teki, şimdi iyice oynatır artık. Bilmezmiş gibi laf ediyorsun Dick. Horn Burnunu yelkenliyle dönmüş adamsın. Fırtınalı havada yelkenlide tayfalık etmenin ne demek olduğunu benden iyi bilirsin. Buz tutmuş yelkenleri dürüp, buz tutmuş selviçeleri çözmenin, buz tutmuş kamçılarla camadan vurmaya çalışmanın ne demek olduğunu bilmez misin? İnsanın canına tak eder, kaldırıp kendini serenin tepesinden aşağı atacağı gelir; kazık kadar adamların bebek gibi ağladığını bilirim ben. Giysilerini alacak, öyle mi? Oraya vardığında, eğer varabilirse tabii, bir bohça dolusu etekliği tencereden tavadan ayırt edebilirse aşkolsun!"

"O zaman, bana kalırsa gitmesine göz yummakla hata ettik; ne dersin?"

"Boş versene yahu! Allah aşkına Dick! Defolup gitmesine göz yummasak, şu çadırda kaldığı kadar canımıza okur, yolculuğumuzun geri kalanını da zehir ederdi bize. Bu kadının zoru ne biliyor musun: Yiğitlik taslamak! Aklını bununla bozmuş! Ama bu sefer yiğitliğine azıcık halel gelecek."

"Haklısın," diye onu doğruladı Dick, "fazla hırslı. Ama yine de yaman kız şu Molly. Böyle bir yolculuğun üstesinden tek başına gelmeye çalışacak kadar dik kafalı bir eşek; ama olsun! 'Aman beni tut! Aman düşmeyeyim! Aman beni kucağında taşı!' diyen kadınlara bin kere yeğlerim ben böylesini. Senin gibi benim gibi

erkekleri doğuran anaların hamurundan yaratılmış o da. Onun için, o kadar yiğitlenmesini fazla görmeyeceksin. Erkeği erkek yapan böyle kadınlardır işte! Kadın olmayı erkeğe uçkur çözmekten ibaret sayan yaratıkların memesinden emdiğin süt seni erkek yapmaya yetmez. Bir kaplana dişi kediden ana olur, ama inekten ana olmaz."

"Yani her deliliğine eyvallah diyeceğiz, öyle mi?"

"Benim demek istediğim şu: Keskin ağızlı bir bıçakla ince bir dalı, kör ağızlı bir bıçakla kesebildiğinden çok daha rahat kesersin. Ama keskin bıçak iyi kesiyor diye onunla kütük kesmeye kalkıp bıçağı körletmenin de âlemi yoktur."

"Eh, senin dediğin gibi olsun bakalım. Yalnız, ben kendime bir kadın seçecek olsam, biraz daha az keskin ağızlısını seçmeye bakardım doğrusu."

"Sen kadınlardan ne anlarsın canım!" dedi Dick.

"Biraz anlarım işte." Tommy uzanıp Molly'nin çıkardığı ıslak çorapları aldı, sobanın başında kurusunlar diye iki dizinin üstüne koydu.

Tommy'nin hareketlerini başından sonuna kadar sert bir ifadeyle izleyen Dick, kalkıp Molly'nin büyük el çantasını açtı, içinden tek tek birtakım iç çamaşırları çıkardı, gelip o da sobanın başına ilişti ve ıslak çamaşırları o da Tommy gibi dizlerinin üzerine yaydı.

"Hatırladığım kadarıyla hiç evlenmediğini söylemiştin, öyle değil mi?" diye sordu Tommy'ye.

"Öyle mi demiştim? Eh, evlendim de diyemem, yani... ben... aman bee! Evet! Evlendim işte! Onun gibi bir kadın da her erkeğe nasip olmamıştır!"

Dick eliyle sonsuzluğu anlatan bir işaret yaparak, "Göçtü mü bu dünyadan?" diye sordu.

"He ya!.."

"Doğum yaparken..." diye ekledi Tommy bir anlık bir suskunluktan sonra. Fokur fokur kaynayan fasulye tenceresini kuzinenin ön tarafından aldı, o kadar sıcak olmayan kenarına doğru

çekti. Daha sonra peksimetlere eğilip bir göz attı, bir odun kıymığıyla peksimetleri teker teker yokladı, onları da bir kenara çekip üzerlerini ıslak bezle örttü. Tam bir erkeğe yaraşır biçimde merakını içinde saklayan Dick, ses çıkarmadan bekliyordu.

"Molly ile kıyaslayacak olursan, bambaşka bir kadındı o. Bir Siwash* idi," diye anlatmaya başladı Tommy.

Dick başını sallayarak anladığını belirtti.

"Molly gibi gururlu, onun gibi dik başlı değildi, ama her türlü güçlüğe erkeğinin yanında göğüs germesini bilirdi. Erkeğiyle birlikte gık demeden saatlerce kürek çekerdi, erkeğiyle birlikte açlığa katlanırken peygamber sabrı gösterirdi. Şalupanın burnu dalgaların içinde kaybolurken o baş üstünde durup bir erkek gibi yelken boğardı. Bir seferinde Teslin yöresinde altın aramaya çıkmıştık; Surprise Gölünü geride bırakmış ve Küçük Sarıbaş dağlarının öte yanına geçmiştik. Kumanyamız bitti, köpekleri yedik. Köpekler bitti, deri namına ne varsa hepsini yedik –koşumları, çarıkları, kürkleri. Bir kere bile yakınmadı; yakınmak şöyle dursun, gıkı bile çıkmadı. Bu yolculuğa çıkmadan önce bolca avlanıp çok kumanya biriktirmemiz gerektiğini hatırlatmıştı bana, ama kumanyamız tükendiğinde, bir kere bile 'Ben sana demedim mi?' lafını duymadım ağzından. Açlıktan günden güne süzülüp iğne ipliğe döndüğü, ayağındaki lekeni bile kaldıracak gücü bulamadığı, yürümekten ayaklarında yaralar açıldığı o günlerde, 'Üzülme', derdi bana. 'Sen üzme canını Tommy. Büyük Reis George'un karısı olup her gün şölen sofrasında oturacağıma, senin kadının olup açlıktan ölmeye razıyım ben Tommy,' derdi. Büyük Reis George dediği de Chilcoot kabilesinin reisiydi; benim kadınım olmadan önce reisin gözü vardı onda. Ne günlerdi be... Oralara geldiğimde genceciktim; bıyıklarım yeni yeni terliyordu henüz. Unalaska'da Kutup Yıldızı adlı balina gemisindeki işimi bırakıp su samuru avlayan bir tekneye bindim; avlana avlana ta Sitka'ya kadar indik. Orada Mutlu Jack ile tanıştım; adını duymuş muydun?"

* Kuzey Amerika'nın yerli kabilelerinden biri. *-çev.*

"Columbia'da benim yanımda çalışmıştı," diye cevap verdi Dick. "Benim adıma tuzakçılık yapardı. Biraz yabaniydi, içkiye ve kadına da çok düşkündü; aynı adamdan söz ediyoruz değil mi?"

"Ta kendisi. Birkaç mevsim onun yanında dolaştım. Çerçilik yapıyorduk –kaçak içki, battaniye mattaniye, onun gibi şeyler işte. Derken elden düşürüp bir şalupa satın aldım kendime; onun ekmeğine mani olmayayım diye de oralarda ticareti bırakıp ta Juneau'ya kadar geldim. Kilisnoo ile de orada tanıştım; kısaca Tilliy derdim ben ona. Limanda yerliler için danslı bir eğlence düzenlemişlerdi, orada karşılaştık. Reis George, büyük geçitlerin arkasında kalan geniş ormanlık bölgeyi yıl boyunca harmanlayıp, ne kadar yerli obası varsa hepsiyle tatlı alışverişler yapmış, kabilesinin yarısını arkasına takıp Dyea'dan buraya gelmişti. Dansta kum gibi Siwash'ların aralarında beyaz olarak bir tek ben varım. Sitka yolunda karşılaştığım iki üç yerli delikanlıyı saymazsak, beni tanıyan yok orada. Oysa ben Siwash'ların gelmişini geçmişini ezberlemişim; onlar hakkında bilinecek ne varsa hepsini öğrenmişim Mutlu Jack'tan.

Orada herkes Chinook dili konuşuyor, ben de bu dili çoğundan iyi biliyorum, ama kimsenin haberi yok. Lynn Kanalındaki Haine'nin Misyonundan kaçan iki genç kız var; bunlar beni gözlerine kestirmiş, akılları sıra benimle gırgır geçecekler. İkisi de bir içim su aslında; o yana da bir olta sallamaya niyetlenmedim değil, ama baktım ki ikisi de çok toy –hani sen 'keskin ağızlı bıçak' diyordun ya, bunlar da öylesinden işte–, o yüzden oralı olmadım. Ben orada yabancıyım ya bunlar akılları sıra aralarında beni gırgıra alacak. Ama konuştuklarının hepsini anladığımdan hiç haberleri yok...

Ben onları duymazdan gelerek Tilly ile dans etmeye devam ediyordum. Kanımız da iyice birbirine ısınmaya başlamış artık Tilly ile. O sırada toy kızlardan biri arkadaşına, beni kastederek, 'Şuna baksana, kendine bir kadın arıyor,' dedi. Öbürü de saçlarını şöyle bir geriye atarak, 'Buradaki kadınlar erkeğe benzer erkek ister, yani bunun hiç şansı yok!' diye cevap verdi. Etraf-

ta bunu duyan ne kadar Kızılderili varsa –kadını erkeği yaşlısı genci bu lafı tekrarlayarak gülüşmeye başladı. Arada bir de bana bakıp bakıp yüzüme karşı sırıtıyorlar. Kızlardan biri, yine beni kastederek, 'Pek de şeker şey, kız gibi,' demez mi! Tabii inkâr edecek değilim; yüzüm gerçekten de tüysüzdü o zamanlar, ama nice babayiğit adamların arasında erkekliğimi çoktan kanıtlamışım ve bu yüzden, fena halde canım sıkıldı bu lafa. O sırada, bu lafı edenin arkadaşı, herkesin duyacağı kadar yüksek sesle, 'Baksana, Reis George'unkiyle dans ediyor,' dedi. 'Biraz sonra Reis George bunu yakalar, küreğinin palasıyla kıçına vura vura kovalar buradan.' O ana kadar asık bir suratla oturan Reis George bu lafı duyar duymaz kahkahayı patlattı, dizlerini döve döve gülmeye başladı. Herif de çam yarması gibi, küreğini kullanmaya kalkar mı kalkar; hiç belli olmaz yani!

Tilly'yi belinden sıkıca kavrayıp döndüre döndüre oradan biraz uzaklaştırdıktan sonra, 'Kim bu kızlar?' diye sordum. Adlarını duyar duymaz, Mutlu Jack'ın anlattıklarından hatırladım onları. Jack bu kızlar haklarında öyle şeyler anlatmıştı ki, kızların kendi kabile halkı bile çoğunu bilemezdi o anlatılanların. Bunlar laf atmaya devam ededursun, ben sesimi çıkarmadan Tilly'ye kur yapmayı sürdürdüm. Millet kahkahadan kırılırken, kendi kendime, 'Azıcık daha sabret Tommy,' diyordum; 'azıcık sık dişini.'

Sabredip bekledim; ta k, dans bitip de Reis George beni dövmek için oraya bir kürek getirtene kadar. Ben dansı kestiğimde, herkes bela çıkaracağımı sanarak dikkat kesilmiş, merakla bekliyordu. Oysa ben, hani nasıl derler, hiç istifimi bozmadan, usul usul dosdoğru kalabalığın ortasına doğru yürüdüm, ama çaktırmadan da kızlara doğru yanaşmıştım bu arada. Kızlar hâlâ ben hiçbir şeyin farkında değilim sanıyordu. Bense ciddiyetimi bozmuyorum, ama dişlerimi sıkmışım, gülmemek için kendimi zor tutuyorum. Ansızın dönüverdim kızlara doğru, 'Eğlenmeniz bitti mi artık?' diye sordum.

Benim Chinook dilinde konuştuğumu duyunca bunların ne hale geldiğini bir görecektin! Ondan sonra açtım kutuyu. Hak-

larında bütün bildiklerimi sayıp döktüm. Önce atalarından başladım; analarının, babalarının, kardeşlerinin de, kendilerinin de ne mal olduklarını bir bir söyledim; söylenmemiş hiçbir şey bırakmadım. Hırsızlıklarını da, fahişeliklerini de bir bir döktüm ortaya. Hiç çekinmeden, hiç de acımadan veryansın ettim. Bütün millet başımıza toplandı. Dillerini benim gibi konuşan bir beyaza rastlamamışlardı. Kızların ikisi de dillerini yutmuştu, oysa millet gülmekten kırılıyordu. Reis George bile küreği unutmuştu; ya da benim öyle eti kolay yenecek kuşlardan olmadığımı anladığı için unutmuş görünüyordu.

Kızlar başladı yalvarıp yakarmaya: 'Aman Tommy, yapma Tommy, kulun kölen olayım Tommy' diye iki göz iki çeşme zırlayıp duruyorlar, 'Söz, bir daha yapmayacağız; ne olursun kimseye söyleme!' Hiç dinler miyim! Ne mal olduklarını biliyorum yosmaların. Duyulmasından korktukları ne kadar pislikleri varsa döküyorum önlerine. En sonunda bunların ikisi de dizlerime kapanarak yalvarmaya başladı kimseye söylemeyeyim diye. O zaman Reis George'a döndüm, onu tepeden tırnağa şöyle sertçe süzdüm. Bakışım karşısında seninki şaşaladı; üzerime gelmeyi gözü yemediğinden, gülerek işi şakaya vurdu.

Derken efendim, Tilly ile ayrılma vakti geldi o akşam. Ayrılırken, oralarda bir hafta kadar oyalanacağımı, kendisini sık sık görmek istediğimi söyledim ona. İçi dışı bir olanlar nasıldır bilirsin; sevdiklerini de, sevmediklerini de dobra dobra söylerler insanın yüzüne karşı; o da işte o türden, çok dürüst bir kızdı, toprağı bol olsun. Benden hoşlandığını hiç çekinmeden söyledi. Evet efendim, yaman kızdı vesselam; Reis George'un ona abayı yakmasına hiç şaşmadım doğrusu.

İşim rast gidiyordu. Daha ilk görüşmede Tilly'yi kendime bağlamıştım. Niyetim kızı tekneme atıp kaçırmaktı: fora edecektim yelkenleri, ver elini Wrangel. Bu yanda gürültü patırtı dinene kadar oralarda oyalanırım diyordum; zamanla nasıl olsa öfkeler yatışır, her şey unutulur diye düşünüyordum. Ne var ki evdeki hesap çarşıya uymadı. Ben onu yağdan kıl çeker gibi kapıp ka-

çabileceğimi sanıyordum, ama kazın ayağı öyle değilmiş meğer! Kızın bir amcasının olduğunu öğrendim. Aile büyüğü olarak bir bu ihtiyar kalmış. Adam veremli, bir ayağı çukurda; ha öldü ha ölecek. Arada bir düzelir gibi oluyor ama nafile, iflah olacak gibi değil. Tilly de onu bu halde bırakmaya kıyamıyor; amcası ölene kadar yanında kalıp ona bakmaya kararlı. Benim de yola çıkma vaktim gelmiş. Ayrılmadan bir gün önce kendi kendime, 'Varayım şunların çadırına, adamı şöyle alıcı gözle iyice bir inceleyeyim de, bu işin ne kadar süreceğini kestirmeye çalışayım bari,' dedim. Moruk bir aile büyüğü ya; kızı Reis George'a vermek için meğer söz kesmemiş mi! Beni görünce cinleri tepesine fırladı, o kadar öfkelenince de kan kusmaya başladı.

Tilly'yle limanda vedalaşırken, 'Geri dönüp beni almayı unutma,' dedi bana. 'Tabii,' dedim; 'sen bana bir haber uçur yeter, hemen döner alırım seni.' Sonra öptüm onu; yani, bizim usule göre, beyaz adam nasıl öperse öyle öptüm. Eh, sevda da var tabii; öyle ateşli öpüyorum ki, kız başladı yaprak gibi titremeye, benim de aklım başımdan gitti. Şeytan diyor ki, 'Git ulan çadıra, al moruğu at uçurumdan aşağı...'

Velhasıl oradan palamarı alıp Wrangel rotasını tuttum ben. St. Mary'de biraz kaldım, hatta Queen Charlotte adalarına kadar da uzandım. Bu arada her türlü ticarete girdim çıktım –ticari mal taşımacılığı, viski kaçakçılığı, aklına ne gelirse– benim şalupaya iş çıksın da ne olursa olsun; ince eleyip sık dokuduğum yoktu doğrusu.

Derken kış bastırdı, hem de fena bastırdı. Tipisi de ayazı da bol bir kış. Beklediğim haber bu sırada ulaştı bana. Haberi getiren çulsuz,* 'Gel,' dedi bana. 'Killisnoo diyor, sen şimdi gelmek, sen acele etmek.' Ben de bunun üzerine, 'Gelmeyi anladık da acelesi ne oluyor?' diye sordum çulsuza. O da bana anlattı: 'Reis George,' dedi, 'yapmak büyük şölen, yapmak Killisnoo kendi kadını.'

Dediğim gibi, kış çok fena bastırmıştı. Kuzey Buz Denizinden kopan yel bir üfürüyor ki hiç sorma! Bıçak gibi kesiyor. Kü-

* Çalışıp para kazanmak için memleketinden ayrılmış bekâr Kızılderili. *–çev.*

peşteden aşan deniz suyu güverteye değer değmez olduğu yerde dönüveriyor. Ben de içi geçmiş şalupayla böyle havada ta Dyea'ya kadar yüz mil orsa seyri* yapacağım –düşün artık! Yola çıkarken, Douglas Adasından bir yerliyi yanıma tayfa olarak aldım. Yan yola gelmeden adam baş üstünden denize uçtu. Gerçi hemen bütün yelkenleri kavança** edip üç sefer tramola*** attım, ama nafile, ara ki bulasın!"

Dick, Molly'nin eteklerinden birini kurutmak için asarken, Tommy'nin öyküsünü keserek, "Buz gibi suya girer girmez mide krampından hemen iki büklüm olmuştur," diye yorumda bulundu. "İki büklüm olunca da tabii, kurşun külçesi gibi dibi boylamıştır."

"Aynı fikirdeyim. Neyse, yolculuğu bir başıma tamamladım. Akşam karanlığında Dyea'yı tuttuğumda ölü gibiydim. Şansıma deniz yükselmişti de, bundan yararlanarak şalupayı ırmak ağzından içeri sokabildim. Rüzgâr almayan kuytu bir yer bulur bulmaz hemen yanaştım kıyıya. Zaten oradan öteye bir metre daha gitmeme olanak kalmamıştı, zira ırmağın tatlı suyu taş gibi donmuştu. Benim şalupada da bütün kandilisalar,**** bütün makaralar buz tuttuğu için ana yelkeni indirmek şöyle dursun, floku indirmeyi bile göze alamadım.

Önce teknedeki kaçak yükten bir şişe açtım, ağzımı dayayıp yarım litre yuvarladım güzelce. Sonra her şeyi derhal hareket edilebilecek gibi alesta bıraktım ve Kızılderililere benzemek için bir battaniyeye sarındım, dosdoğru obanın yolunu tuttum; karanlıkta bile bulmamam söz konusu değildi, zira çok büyük bir yerleşim yeriydi. Civarda ne kadar Kızılderili kabilesi varsa hepsi düğüne gelmişti. Köpek Kulağı kabilesi, Küçük Balık kabilesi; hatta

---

* Orsa seyri: Yelkenli tekneyle rüzgâra karşı yapılan seyir. –*Türkçe Ed.*

** Kavança: Dönüşlerde, yelken bombasının bir yandan öbür yana geçirilmesi. –*Türkçe Ed.*

*** Tramola: Rüzgârı bir kunturadan (yelkenin bir yanından) öbür kunturaya alarak teknenin rotasını değiştirmek. –*Türkçe Ed.*

**** Kandilisa: Eğik ya da yatak serenlerle yan yelkenleri yerlerine kaldırıp indirmekte kullanılan donanımlar (halatlar). –*Türkçe Ed.*

misyonlardan bile gelen Kızılderililer vardı. Vaşaklar kabilesi ise tekmil kanolara doluşmuş, geride bir kişi bile bırakmadan gelmişlerdi –bebeklerini, köpeklerini bile getirmişlerdi–. Tilly'nin düğününü kutlamak için bin kişiye yakın Kızılderili orada toplanmıştı, ama ortalıkta bir tane beyaz adam yoktu.

Battaniyeye sarınıp yüzümü de örttüğüm için kimse beni fark etmedi. Ayaklarıma dolaşan küçük çocuklar ve köpekler arasından zor bela geçip en öne kadar gelebildim sonunda. Ağaçlarla çevrili büyük bir alanda yapılıyordu düğün; çepeçevre koca koca ateşler yakılmıştı, yerdeki kar da binlerce ayak altında çiğnene çiğnene beton gibi olmuştu. Reis George ve onun baş yardımcısıyla karşılıklı oturuyordu Tilly. Baştan aşağı boncuklarla süslü al giysileri içinde bakmaya kıyılamayacak kadar güzeldi. Ben çaktırmadan Tilly'nin yanı başına kadar sokuldum. Başka kabilelerin namlı büyücüleri şamana yardım ediyordu. Sihirbazların yaptığı numaraları seyrederken sırtımda soğuk ürpertiler duyuyordum. Gussie adında lepiska saçlı bir kız vardı; ağabeyi bir gemici parçasını kız kardeşine layık görmediği için kızın benimle çıkmasına izin vermemişti, o yüzden pataklamıştım adamı –nedense o aklıma geliverdi. Tilly'ye bakarken Gussie'nin hayalini görür gibi oluyordum. Hey gidi hey; nereden nereye...

Neyse, ben böyle eski günleri düşünürken, büyücülerin şamataları da son kerteye varmıştı; ayıbalığı postlarına bürünmüş sihirbazlar, büyücüler ortada dört dönüyor, kulakları sağır eden çığlıklar atıyorlardı. Tam o kertede ben Tilly'nin kulağına doğru eğilip, 'Hazır mısın?' diye fısıldadım. Canına yandığım! Ne bir şaşkınlık, ne bir irkilme, ne benden yana kaçamak bir bakış, kılı bile kıpırdamadı kızın. Hiç istifini bozmadan, kirpiğini bile oynatmadan, durgun su gibi usulca cevap verdi: 'Biliyordum. Nereye?' Ben de usulca fısıldadım: 'Irmak ağzında, suyun buz tuttuğu yerde, kıyıya inen dik yamacın oraya. Ben işareti verir vermez fırla.'

Ortalıkta başıboş dolaşan kızak köpeklerinin ne kadar çok olduğunu söylemiş miydim? Gözlerinle görsen inanamazdın, o kadar çok. Sağda solda, ötede beride, her yanda sürü sürü müba-

rekler. Hem öyle yabana atılacak türden de değil, evcilleştirilmiş birer kurt hepsi. Kızılderililer köpekleri azalınca dişileri ormana salar, orada üreyip çoğalsınlar diye; o yüzden canavar gibi olur bunlar. Yapıştılar mı paralamadan bırakmazlar adamı. Benim dikildiğim yerde de tam ayaklarımın dibinde bu canavarların en irilerinden iki tanesi yatıyor. Önümdekinin kuyruğunu bir elimle kavrayıp canını yakacak kadar büktüm; tam o başını döndürüp elimi kapmak için ağzını açtığı anda, arkamdaki köpeği ensesinden tuttuğum gibi bunun ağzının içine soktum burnunu. Aynı zamanda da, 'Haydi!' diye bağırdım Tilly'ye.

Ne kavgacı olduklarını sen de bilirsin ya... Göz açıp kapayana kadar yüzlerce köpek birbirine girdi; bunlar alt alta üst üste dalaşıp boğuşurken, Kızılderili kadınlar da arada kalan bebelerinin derdine düşüp şaşkın tavuklar gibi koşuşmaya başlayınca ortalık ana baba gününe döndü. Tilly çoktan savuştuğu için ben de ardına düştüm. Gelgeldim, omzumun üstünden gerideki kargaşaya şöyle bir göz atınca, birden şeytan dürttü beni. Sırtımdaki battaniyeyi yere atıp gerisin geri kalabalığın içine yürüdüm.

Bu arada köpekleri ayırmaya çalıştıkları için herkes bir yana dağılmıştı ve Tilly'nin yokluğu fark edilmemişti. Ben dosdoğru gidip Reis George'un önüne dikildim. Elini sıkıp, 'Merhaba!' dedim. 'Dilerim verdiğin şölenlerin dumanları hiçbir zaman eksik olmasın ve de yaman avcıların ilkbaharda bol bol kürkle dönsün.'

Allah seni inandırsın, herif beni gördüğüne bir sevindi ki anlatamam Dick! Aklı sıra beni çırak çıkarıp Tilly'ye o konmuştu ya, şimdi fırsat bu fırsat böbürlenip eğlenecek benimle! Benim Tilly'ye vurgun olduğumu o civardaki Kızılderili obalarında duymayan kalmadığı için, tam düğün sırasında ortaya çıkışım, Reise böbürlenme fırsatı vermiş oluyordu. Battaniyeyi sırtımdan attığım için herkes kim olduğumu anlamış, yılışık yılışık gülüşmeler, laf atmalar başlamıştı hemen. Kalabalığın keyfine diyecek yoktu ya, biraz daha keyiflensinler diye ben saf oğlanı oynamaya başladım: 'Hayrola Büyük Reis?' dedim. 'Kimin düğünü bu böyle?' Şaman hemen atılıp Reis George'a saygısını göstermek için

yerlere kadar eğilerek, 'Reis George'un düğünü,' dedi. 'Ben onun iki karısı var diye biliyordum.' Şaman yine bel kırıp doğrulduktan sonra, 'Reis almak daha çok karı,' dedi; 'olmak üç tane karı.' 'Eh, hayırlı olsun,' dedim ben. İlgilenmiyormuş süsü vererek yürüyüp gidecek gibi yaptım, ama millet durur mu? Zokayı yutmuşlar bir kere. Bir avaz bağırmaya koyuldular hemen: 'Killisnoo, karı!'

Dönüp Reis George'un suratına baktım. Başıyla doğruladı, sonra baba hindi gibi kabara kabara göğsünü şişirdi.

Ben gayet sakin, 'Killisnoo sana karı olmayacak,' dedim. Birden suratı kararıveren herif elini bıçağına atarken, ben yine gayet sakin, 'Sana karı marı yok,' dedim. Bedenimi dikleştirip şöyle bir poz aldım. 'Bak!' diye haykırdım. 'Bak, şimdi çok güçlü bir büyü yapıyorum. İyi seyret, ha!'

Kolçaklarımı çıkardım, kollarımı sıvadım, ellerimi havaya kaldırıp büyü yaparmış gibi beş on kere salladım, ardından da ulur gibi, 'Killisnoo! Killisnoo!' diye uzata uzata iki sefer bağırdım.

Büyü yaptığıma gerçekten de inandıkları için hepsini bir korku aldı. Gözlerini benden ayıramadıklarından, Tilly'nin ortadan kaybolduğunu hiçbiri fark edecek durumda değil. Üç sefer daha 'Killisnoo!' diye bağırdıktan sonra durup bekledim. Ardından üç sefer daha. Büyüye iyice inansınlar da sinirleri adamakıllı bozulsun diye böyle yapıyorum. Reis George her ne kadar niyetimi sezememiş olsa da, bu şaklabanlığa son vermek istediğinden bana engel olmaya kalkıştı. Ama şaman onu durdurdu, beklemesini söyledi. Ne kıratta bir büyücü olduğumu anlamak için, esaslı bir büyücülük numarası yapmamı istermiş meğer. Herif sihirden, büyüden başka bir şey bilmediği gibi, beyaz adamın büyüsünden de biraz çekiniyor gibiydi.

Bunun üzerine ben yine kurt uluması gibi, öyle acıklı acıklı, öyle uzun bir 'Killisnoo!' daha çektim ki, Kızılderili kadınlarının hepsi tir tir titremeye başladı. Erkeklerden de tıs çıkmıyor.

Bir sıçrayışta gelip kadınların önünde dikildim; sen de bilirsin ya, Kızılderili kadınları erkeklerinden daha kolay kandırırsın.

Birbirine sokulan kadınlara doğru parmağımı uzatarak, 'Balon!' diye bağırdım. Sonra, uçan bir kuşu gösterir gibi parmağımı yukarı çevirerek, 'bakın, balon!' diye, gözlerimle parmağımın ucunu izlerken, parmağımı ağır ağır daha yukarıya, iyice yukarıya, gökyüzüne doğru kaldırdım. Hepsi birden parmağımın hareketini izliyordu gözlerini kırpmaksızın.

Derken, parmağımla işaret ettiğim şey gökyüzünde kaybolu vermiş gibi, ansızın çekiverdim parmağımı. Reis George'un gözlerinin içine bakarak, 'Killisnoo,' dedim ve bir kez daha parmağımla gökyüzünü işaret edip, 'Killisnoo,' diye tekrarladım.

Allah seni inandırsın Dick, yutturmaca işe yaradı. Sorsan, en az yarısı Tilly'nin uçarak gökte kaybolduğunu gördüklerine yemin ederdi. Bunların çoğunun, getirdiğim kaçak viskilerle Juneau'da kafayı buldukları zaman, daha da acayip hayaller gördüklerini biliyordum. Onların gözünde ben, kötü ruhları şişelerin içine kapatabilen biriydim zaten. Eh, ruhları şişelerin içine kapatabilen biri olarak, Tilly'yi de pekâlâ gökyüzüne uçurup kaybedebilirdim, değil mi? Kadınların bir kısmı çığlık çığlığa bağrışmaya başladı. Küme küme birbirine sokulan erkekler fısıldaşıyordu. Kollarımı kavuşturup başımı dikleştirerek onlara doğru bir döndüm, hepsi korkuyla büzülerek geri çekildi. Şimdi oradan kirişi kırmanın tam zamanıydı. Ben gitmeye davrandığım sırada, 'Yakalayın!' diye çığlığı bastı Reis George. Üç dört kişi üzerime atılacak olduysa da şimşek gibi dönüp bunların üzerine doğru üç beş el numarası yaptım, onları da Tilly'nin arkasından yollayacakmışım gibi gökyüzünü işaret ettim. Sıkıysa dokunsunlar artık! Ne gezer! Dünyaları versen adamları kıpırdatamazsın yerlerinden. Reis George herifleri saldırtmak için bağırıp çağırıyor, tepiniyordu ama nafile; adım attıramadı onlara. Bunun üzerine kendisi beni tutmaya kalkıştı. Aynı numarayı buna da çekince, Reisin eli ayağı kesiliverdi.

'Hadi bakalım,' dedim; 'söyle samanlarına, şurada yaptığım büyünün bir benzerini yapsınlar da görelim. Ben Killisnoo'yu gökyüzüne yolladım, senin şamanlar da geri getirsin bakalım.'

Ne var ki şamanlar da büyücüler de hadlerini bilen adamlardı. Gitmeye hazırlanırken Reis Geoge'a dönerek, 'Karılarının sana som balığı sürüsü kadar çok erkek evlat doğurmalarını dilerim,' dedim. 'Dilerim, kabilenin totem direği topraklarının üstünde hep dikili kalsın, ocağın hiç sönmesin,' diyerek, arkamı döndüm, yürüdüm.

Ama tepeyi aşıp da onların görüş alanından çıktıktan sonra, şalupaya doğru yokuş aşağı arkama bile bakmadan nasıl tabanları yağladığımı görecek olsalar, eminim büyümün bozulduğunu ve emrimdeki kötü ruhların bu sefer beni kovaladığını sanırlardı.

Tilly boş oturmayıp tekneyi saran buzları kırmak için harıl harıl çalıştığından hiç üşümemişti; ben oraya vardığımda tekne harekete hazırdı. Vay babam vay! Karayelin önünde bir gidişimiz var ki sorma... Pupa yelken giden teknenin başı gömüldükçe buz gibi sular güverteyi bir baştan bir başa yalıyor, ama biz önceden tedbirimizi almışız, ambar muşambalarını çekip tirizleri vurmuşuz. Ben dümendeyim, Tilly de buzlanan donanımlarla uğraşıyor. Bütün gece böyle soluk almadan çabaladık, en sonunda Kirpi Adasına zar zor kapağı atabildik. Kapağı attık atmasına da ıslanmadık yerimiz kalmamış ki! Titremesini bilmesek donacağız yani! Bir tane kuru battaniye yok. Tilly ıslak kibritleri koynuna soktu da öyle kurutabildi.

Ya, işte böyle! Demek kadından anlarmışım bir parça. Yedi yıl Dick, tam yedi yıl; dile kolay! Limanlık havayı pek az gördük; çoğunlukla kudurgan denizlerle boğuştuk durduk; o hem bana karılık etti, hem de tayfalık; bir kez bile gık dediğini duymadım. Ama öldü gitti işte... Karakış ortasında, Chilcat Karakolunun öbür yanında, doğum yaparken öldü karıcığım. Bir kulübeye sığınmıştık. Kar pencerenin tepesine kadar yükselmişti dışarıda, kapıyla eşiğin arası da boydan boya buz tutmuştu. Kulübenin dışında sessizlik ve kurt ulumaları; kulübenin içinde sessizlik ve ölüm; başka bir şey yok! Elimi tutmuştu, ölene kadar da bırakmadı. Senin kulakların sessizliğin böylesini işitmemiştir Dick; dilerim Allah'tan ölüm sessizliğini hiç işittirmesin, ölümle yan

yana oturtturmasın seni. Sessizlik nasıl mı işitilir? Ölüm hırıltıları canavar düdüğü gibi gelir kulaklarına; ölüme koşan yürek, kıyıyı döven okyanus dalgaları gibi güm güm güm öter kulaklarında. O bir Kızılderili kadınıydı Dick, ama kadındı! Beyaz değildi Dick, ama apaktı! Sonuna doğru, 'Kuştüyü yatağımı sakla Tommy,' dedi bana. 'Olur, saklarım,' dedim. Canının acısından gözlerini yusyuvarlak açarak baktı, 'Tommy,' dedi bana; 'sana iyi bir karı oldum ben, onun için bana söz vermeni istiyorum; söz ver.' Kelimeler gırtlağına yapışıyordu sanki. 'Bundan sonra kendine alacağını kadın beyaz olsun,' dedi. 'Bir daha Siwash kadın almayacağına söz ver bana. Şimdi Juneau'da beyaz kadınlar çok, biliyorum. Senin insanların, sana Kızılderili erkeği diyor; beyaz kadınlar seni görünce başlarını öte yana çeviriyor; beyaz erkekler gibi giremiyorsun evlerine. Neden? Çünkü karın bir Siwash. Doğru demiyor muyum? Ama bu çok kötü. İyi ki ölüyorum. Bana söz ver! Beni öp ki söz verdiğini bileyim.'

Onu öptüm, sakinleşti; 'Hah, bu iyi!' diye fısıldayarak daldı. Sonuna doğru, artık ben soluğunu duyabilmek için kulağımı dudaklarına yaklaştırmıştım ki, son kez gözlerini açtı: 'Unutma, Tommy, kuş tüyü yatağımı sakın unutma!' dedi. İşte böyle öldü benim kadınım, oralarda, Chilcat Karakolunun öbür yanında, doğum yaparken."

Fırtına bindirdikçe bindiriyor, çadır yere yatacak kadar eğilip eğilip doğruluyordu. Tommy çayı demleyip Molly'nin dönüşüne hazır tutmak için sobanın kenarına alırken, Dick piposunun tütününü tazeledi.

Amerikan kanı taşımakla övünen bizim şimşek bakışlı ne yapıyordu peki bu arada? Soluğunu kesen fırtınaya karışı düşe kalka, kâh emekleyerek, kâh sürünerek çadıra ulaşmaya çabalıyordu. Yelken gibi rüzgâr tuttuğu için ilerlemesini son derece güçleştiren koskoca bir yük taşıyordu sırtında. Kadın, çadırın ağzını kapayan yelken bezinin kenarını uyuşmuş parmaklarıyla tutabilmek için tırmalarken, Tommy ile Dick fırlayıp açtılar. Canını dişine takıp son bir çabayla çadırdan içeri adımını atabilen

Molly oracığa yığılıp kaldı. Tommy hemen sırt kayışlarının tokalarını çözüp yükü sırtından aldı. Yük çantasını kaldırıp kenara koyarken, çantanın içinden tencere ve sahan tıngırtıları duyuldu. Bir bardak viski doldurup Molly'nin yanı başına gelen Dick, kadına belli etmeden Tommy'e göz kırptı. Tommy de ona göz kırparak karşılık verirken, "giysi" sözcüğünü söylemeye hazırlanır gibi ağzı açıldıysa da, Dick sert bir baş işareti yaptı.

Molly viskiyi içip azıcık kendine gelir gibi olunca, "Kadıncağızım," dedi Dick, "bak burada kuru çamaşırların var. Sen onları giyene kadar biz de Tommy ile dışarı çıkar, birkaç kazık daha çakıp çadırı sağlamlaştırırız. İşini bitirince seslenirsin bize, gireriz içeri, birlikte oturur, afiyetle yeriz yemeğimizi. Fazla oyalanma e mi, o güzel sesini duymayı özledik."

İki adam çadırın rüzgâraltı yanında çömelmiş beklerken, Tommy soğuktan dişleri takırdayarak, "Kalıbımı basarım Dick," dedi, "senin o sözünü ettiğin keskin bıçağın ağzı bu sefer adamakıllı körelmiştir. Bu yolculuğun sonuna kadar bizi rahat bırakır artık."

Dick, ipinden kurtulduğu için deli gibi çırpınan uzun bir branda parçasından yüzünü korumak için başını omuzlarının arasında saklayarak eğilirken, "Hiç sanmam Tommy" dedi; "o keskin ağız onun koruyucu meleği; tıpkı senin ve benim gibi, tıpkı kendimize örnek aldığımız analarımız gibi."

YARALI SURAT

JACOB Kent'in başına hayatta ne geldiyse, hep açgözlülüğünden gelmişti. Açgözlülüğünün başına açtığı onca dert yüzünden herkesten kuşku duymaya başlamış ve bu güvensizlik duygusu süreğen bir hastalık halini alınca, hepten geçimsiz, çekilmez bir adam olup çıkmıştı. Bunlar yetmezmiş gibi uyurgezerlik illeti de olan Jacob Kent, türlü saplantıları olan bir adamdı.

Babadan kalma dokumacılık mesleğiyle güzel güzel geçinip giderken, günün birinde Klondike'da altın bulunduğu haberiyle ortalık çalkalanmaya başlayınca, gözünü altın hırsı bürüyüveren adam, tezgâhını mezgâhını yüzüstü bırakıp soluğu vahşi kuzeyde aldı. Gelir gelmez de Sixty Mile Menzil Durağı ile Stuart Irmağı arasında, tam yarı yolda kurulmuş bir kulübeye yerleşti. Dawson'a gidip gelirken onun kulübesinde konaklayan yolcular, Jacob'u, kalesinde oturup gelen geçenden baç alan bir derebeyine benzetirdi. Birini derebeyine benzetebilmek için bir parça tarih kültürüne sahip olmak gerekir tabii; oysa oradan gelip geçen yolcular bu kültüre sahip değildi. Dolayısıyla bu kültürsüzler takımı, Jacob Kent'i tanımlarken biraz ilkel bir yöntemi benimseyerek zengin küfür dağarcıklarına başvururlardı.

Bu arada şurasını da belirtmekte yarar var: Jacob Kent'in yerleştiği kulübe kendi malı değildi. Yıllarca önce iki altın arayıcısı kütükten yapılma bir salla Yukon Irmağı üzerinden gelip bu noktada karaya çıkmış, sallarını bozup bu kulübeyi kurarak oraya yerleşmişlerdi. Gelip geçene yardım eli uzatmaktan zevk alan bu iki konuksever adam gittikten sonra da, yolcular orada konaklamayı bir gelenek haline getirmişti; Dawson'a gidip gelenler gece

bastırmadan buraya varmaya bakardı. Kulübe tam yarı yolda olduğu için yolcuların çok işine yarıyordu; en önemlisi de yolcuları kamp kurma, kamp bozma zahmetinden kurtarıyordu. Yolcuların kural haline getirdiği bir gelenekleri vardı: kulübeyi son terk eden yolcu, gitmeden önce bolca odun keser, ocağın yanı başına güzelce istif eder, kendisinden sonra gelecek yolcu için hazır bırakırdı. Beş altı kişiden tutun da yirmi kişiye kadar konakçının barındırmadığı gece hemen hemen yoktu. İşte bu durumu gören açgözlü Jacob, kulübenin sahipsiz mülk olduğu ve kim orada yaşıyorsa onun malı sayılacağı savıyla bir güzel kulübenin üstüne oturdu. O günden sonra da yorgun yolcular, kuru tahta üzerinde yatmak için geceliğine adam başı birer dolar ödemek zorunda bırakıldı. Geceleme ücreti altın tozu olarak ödenir, altın tozunu terazide Jacob Kent tartar, tartıdan çalmayı da hiç ihmal etmezdi. İşini çok iyi bilen dalavereci, bu yetmezmiş gibi bir de suyunu konuklarına taşıtır, odununu onlara kırdırırdı. Soygunculuğun dik alası denirdi buna; ama soyulanlar çoğunlukla yumuşak insanlar olduğundan, bu adamdan nefret etmelerine rağmen, ellerini kana bulamak istemez, alçak herifin günah defterindeki hesabının kabarmasına göz yumarlardı.

Havaların belli belirsiz de olsa ısınmaya yüz tuttuğu bir nisan gününde Jacob Kent, tıpkı av bekleyen bir örümcek gibi kulübenin önüne oturmuş, hem tatlı tatlı güneşleniyor, hem de ağına düşecek bir sinek var mı diye yolu gözlüyordu. Yol denilen de, göz alabildiğine iki yana doğru uzanan buz tutmuş Yukon Irmağı üzerinde, belli belirsiz seçilebilen, kırk beş santim eninde ve üç bin kilometre uzunluğunda bir kızak izinden başka şey değildi. Bu noktada genişliği rahat rahat beş kilometreyi bulan Yukon Irmağı, dünyadaki tüm yolların belki de toplamından fazla lanet yemiş olan bu üç bin kilometrelik kızak izini bağrında taşıyarak, Jacob Kent'in gözleri önünde kuzey-güney doğrultularında iki büyük kıvrımın ardında kayboluyordu.

O gün öğle üzeri güneşlenirken her zamankinden keyifliydi Jacob Kent. Bir gece önce tam yirmi sekiz yolcu konaklayarak

rekor kırmıştı. Gerçi biraz rahatı bozulmuş, ranzasının altında yatırdığı dört kişi sabaha kadar horladığı için doğru dürüst uyuyamamıştı, ama buna karşılık torbasına da hatırı sayılır miktarda altın tozu eklenmişti. Pırıl pırıl parlayan sarı hazinesini biriktirdiği bu torba, Jacob Kent için hem yaşamının en büyük zevk kaynağı, hem de en büyük dert kaynağıydı. O torba, daracık ağzının içinde cennetle cehennemi bir arada bulunduruyordu. Bir göz kulübede eşyanın tabiatı gereği mahremiyet sağlanamadığından, Jacob Kent sürekli olarak hazinesinin çalınacağı korkusu ile yaşıyor, hayatı zehir ediyordu kendine. Kulübesinde konaklayan o saçı sakalı birbirine karışmış, haydut kılıklı heriflerden biri pekâlâ yürütebilirdi hazineciğini. Bu yüzden sık sık karabasan görürdü; karabasanlarında hep hazineciğini çalarlar ve Jacob kan ter içinde uyanırdı. Zamanla karabasanları ve kuruntuları birbirine karıştırmaya başlayan adamın gözüne birtakım hayaletler görünür olmuştu ve bu hayaletlerin bazıları hiç değişmiyordu. Karabasanlarında da, düşlerinde de, kuruntularında da hep aynı kılıkta, aynı biçimde görünen bu haydut hayaletleriyle tanış olmuştu artık. Hele bu haydutların reisi olan tunç yüzlü biri vardı ki, tam bir baş belasıydı; Jacob Kent'e en çok musallat olan hayalet, bronz yüzünde derin bir bıçak yarası izi olan o hayduttu. Sırf o yaralı suratın yüreğine saldığı korku yüzünden, uyanık kaldığı sürece, zamanının büyük bölümünü hazinesini saklayacak yer aramakla geçirirdi. Hazinesini saklayacak yeni bir yer bulduktan sonra üç beş gün kadar rahat soluk alır, ama tam içi rahat etmişken, hazinesini çalmaya gelen Yaralı Surat'ı yine suçüstü yakalardı. Torbasını adamın elinden kurtarabilmek için var gücüyle çekiştirirken kan ter içinde uyanır, hemen yatağından kalkıp torbasını sakladığı yerden alır, daha gizli bir yere saklardı.

Jacob Kent kuruntularının ürünü olan bu hayaletlere hiç de kuruntu gözüyle bakmazdı. Çeşitli saplantıları arasında, kendisine musallat olduklarına inandığı bu haydutların da gerçekte var olduklarına ve o sırada nerede bulunursa bulunsun, ne yapıyor olursa olsun, ruhlarının kendi hazinesini ele geçirmekten başka

dertleri olmadığına inanırdı. Kör inançlarının tutsağı haline gelen Jacob Kent böylece, yolculardan sızdırdığı altınlarla bir yandan servetine servet katarken, bir yandan da dertlerine dert katıyordu,

Jacob Kent o öğle üzeri tatlı tatlı güneşlenirken, aklına gelen bir fikirle irkilerek ayağa fırladı. Hayatta en büyük zevki, altın tozlarını tartmak, yeniden tartmak, hiç durmadan tartmaktı; gelgelelim bu işin zevkini istediği gibi çıkarmasını engelleyen, bugüne kadar da üstesinden gelemediği bir derdi vardı. Altın tozlarını tarttığı terazisi çok küçüktü; tartı ağırlıklarının toplamı da 600 gram olduğu için, bir seferde bundan fazlasını tartamıyordu. Oysa biriktirdiği altın tozlarının ağırlığı bunun üç katından fazlaydı. Tüm altınlarını bir seferde tartamadığı için dünyanın en büyük zevkinden yoksun kalıyordu Jacob efendi. Yani, sırf tümünü bir seferde tartamadığı için, hazinesinin keyfini çıkarma zevkinden yarı yarıya yoksun kalmış sayıyordu kendini. Dahası, hazine sahibi olmanın yalnız zevki değil, altınların sağladığı kudret sahibi olma duygusu da güdük kalmış oluyordu. Jacob Kent'in ayağa fırlamasının nedeni, aniden aklına gelen bir fikirle işte bu soruna buluverdiği çözümdü. Kızak yolu üzerinde her iki yöne doğru gözlerini gezdirerek uzun uzun, dikkatle inceledi. Görünürde hiçbir şey yoktu; içi rahatlayarak kulübesine girdi.

Masanın üstünü iki saniyede boşaltarak terazisini kurdu. Bir kefeye 600 gram tutarındaki mühürlü ağırlıkları koydu, öbür kefeye de terazi dengeye gelene kadar altın tozu boşalttı. Ağırlıkları kefeden aldı ve aynı kefeye yine terazi dengeleninceye kadar altın tozu boşattı. Daha sonra, bir kefedeki altın tozlarını olduğu gibi öbür kefeye aktardı ve boşalan kefeyi torbadan döktüğü altınlarla yeniden doldurarak kefeleri denkleştirdi. Böylece, torbadaki altın tozu bittiğinde, her bir kefede 1200 gramdan 2400 gram altın tozu bir seferde tartılmış oluyordu. Yanaklarından şıpır şıpır ter akıyordu Jacob Kent'in, ama tarif edilemeyecek kadar mutluydu, zevkten kendinden geçmişti âdeta; eli ayağı titriyordu adamın. Torbayı aldı, kefelerden birinin üzerine dikkatle silkeledi, silkeledi ve en sonunda o kefe ağır ağır inip tablaya oturdu. Bu sefer,

kefeleri tekrar dengeye getirmemek için, yukarıda kalan kefeye küçük küçük ağırlıklar eklemeye başladı; yarım dirhem ve dört çekirdek ilavesiyle kefeler yeniden dengelendi. Jacob Kent başını gururla kaldırdı, bedenini dikleştirdi ve büyülenmiş gibi gözlerini teraziye dikti. Torbasında altının zerresi kalmamıştı, ama bu teraziyle daha kaç torba dolusu altın tartılabilirdi. Bir çekirdekten, birkaç libreye kadar istediği ağırlıkta altını rahat rahat tartabilirdi artık. Mammon* parmaklarını Jacob Kent'in yüreğine geçirmiş durmadan sıkıyordu. Gün batıya doğru iyice devrilmiş, yatay gelen ışınlar ardına kadar açık duran kapıdan terazi kefelerindeki altın tepeciklerine çağmıştı. Tunçtan bir Kleopatra heykelinin memelerini andıran altın tepecikleri, üzerlerine vuran güneşi yumuşacık bir pırıltıyla yansıtıyordu. Zaman ve uzam duygusu yok olmuştu sanki.

"Vay be!.. Eğer orada yüzlerce dolarlık altın yoksa, ben de ne olayım!"

Jacob Kent topaç gibi geriye dönerken, hep elinin altında bulundurduğu ağızdan dolma eski model çiftesine uzandı. Ne var ki kapı ağzında duran adamın suratını görür görmez eli ayağı tutuldu, aynı zamanda baygınlık geçirir gibi oldu. Karşısındaki adam Yaralı Surat'ın ta kendisiydi.

Adam da şaşırarak bakakalmıştı.

Neden sonra boş ver gibisinden elini sallayarak, "Benden korkmana gerek yok yahu," dedi. "Ne sana ne de tozlarına zarar gelir benden." Jacob Kent'in ter içindeki yüzüne, tir tir titreyen dizlerine bakarak düşünceli bir tavırla, "Ne tuhaf adamsın sen be!" diye ekledi. Jacob Kent'in soluk bile alamadığını görünce, "Ağzını açıp da bir kelam eder insan yahu!" diye devam etti. "Bir derdin mi var senin? Dilini mi yuttun, nedir?"

Konuşma yetisine en sonunda kavuşabilen Jacob Kent, tir tir titreyen işaret parmağını adamın suratına doğru uzatıp, bir yanağını yukarıdan aşağıya kesen korkunç yara izini göstererek, "Na-na-na-nasıl oldu bu?" diye kekeledi.

* Zenginlik ve hırs mabudu. *-çev.*

"Gemide oldu. Ben ana serenin üstünde duruyordum; tayfalardan birinin nereden aklına estiyse, beni oradan aşağı kakıçla indirmeye kalktı, zıpkının ucu da yanağıma girip boydan boya yırttı işte. Şimdi, eğer merakını giderdiysen, sen söyle bakalım bu seni neden ilgilendiriyor? Ha? Ben de bunu merak ettim tamam mı! Benim suratımdan sana ne, ha? Canına yandığım suratı hoşuna gitmedi mi, ha! Söylesene ulan! Beğenemedin mi suratımı? Kibar beyimizin gözünü mü rahatsız etti suratımız? Ha? De bakalım!"

Jacob Kent suratına yapışmış gibi duran sapıkça bir sırıtışla ağır ağır oradaki bir tabureye çökerken, "Yok, yok sadece merak etmiştim de..." diyebildi.

Yabancı haşin bir tavırla, "Böylesini hiç görmüş müydün?" diye sordu.

"Hayır."

"Suratıma çok yakışıyor ama, değil mi?"

Jacob Kent işi şakaya vurmak amacıyla, "Yakışıyor," diye cevap verdi, ama havayı yumuşatayım derken tam tersine baltayı taşa vurmuştu; adamın birdenbire bu kadar köpüreceğini hiç beklemiyordu doğrusu.

"Yuh ulan, insan bozuntusu! Ulan, canına okuduğum hergelesi! Ne demek ulan yakışıyor? Suratımdaki şu yara izinden daha çirkin bir şey gördün mü ulan? Bu kadar çirkin bir şey insan suratına hiç yakışır mı, ha? Ne demek istiyorsun sen? Ben senin..."

Ondan sonra da bu ateşli deniz kurdu, dünyanın dört bucağından derlediği en nadide, en yakası açılmadık küfürleri, hem de gelmişi geçmişiyle, soy sop, ana baba, eşikteki beşikteki de dahil olmak üzere, hiç kimsenin hatırını bırakmadan öyle bir aşkla, öyle bir şevkle sıraladı ki, Jacob Kent inme inmiş gibi kalakaldı. Bir ara, karşısındakinin vurmaya kalkışacağını sanarak kollarını kaldırdı ve geriye çekilerek büzüldü olduğu yerde. Ödü kopan Jocab'un öyle komik bir görünüşü vardı ki, adam sövmeyi bırakıp kahkahalarla gülmeye başladı. Bir yandan gülerken, bir yandan da kesik kesik konuşuyordu:

"Güneş görmüş kar gibi eriyiverirsin işte böyle... Adamı böyle yaparlar... Çirkin suratıma katlan bakalım; ister istemez bana arkadaşlık yapacaksın. Hadi bakalım, önce şu sobayı yak. Ben köpekleri çözüp karınlarını doyuracağım. Sobayı iyi doldur ha! Odunlara acıma; orman iki adım ötede, ağaç da bedava nasıl olsa, kes kesebildiğin kadar... Baltanın sapına yapışıp çalış bakalım biraz. Bir kova da su getirmeyi unutma sakın. Hadi bakalım, hopla, çabuk çabuk! Ağırdan alayım demeyesin, yoksa patlatırım ensene!"

Duyulmuş şey değildi. Jacob Kent soba yakacak, odun kesecek, şu taşıyacak, bir konuğa hizmet edecek!

Jacob Kent'i böyle işe koşan adamın adı Jim Cardegee idi. Yol kesen derebeyi gibi gelen geçen yolcudan haraç alan bu pis tefeci hakkında pek çok şey dinlediği için, Dawson'dan yola çıkarken kafası bunlarla doluydu. Yol boyunca da karşılaştığı herkes bu soyguncunun kötülüklerini anlatmıştı ona. Gemiciler genellikle şakacı olur, şakalaşmayı pek sever. Jim Cardegee de şakacı takımından bir denizci olduğu için, kulübeye vardığında, hakkında o kadar çok şey dinlediği şu adamın şakacıktan gözünü korkutmayı kafasına koymuştu. Ama adamın bu kadar da korkacağı hiç aklına gelmemişti; yüzündeki yara izinin neden herifi bu derece korkuttuğunu anlayabilmiş değildi, ama çok korkuttuğu açıktı. Dolayısıyla, tıpkı hevesli alıcı bulan tüccarın malını pahalıya satmak için elinden geleni ardına koymayacağı gibi, Jim de eline geçen fırsattan sonuna kadar yararlanmaya karar verdi.

Başını şöyle yana eğip ortalıkta dört dönen ev sahibini beğenen gözlerle izlerken, "Sen ne de hamaratmışsın, maşallah!" dedi. "Ta Klondike'lara kadar gelmene ne gerek vardı? Dört başı bayındır bir barmen olurdun sen yahu; para kırardın vallahi! Buraya gelene kadar senin hakkında duyduklarımın haddi hesabı yok; ama böyle nazik, efendime söyleyeyim, böyle konuksever biriyle karşılaşacağımı hiç ummazdım doğrusu."

Jacob Kent çiftesini alıp adamı delik deşik etmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu ama, suratındaki şu yara izi olmasa ah! O yara izi elini kolunu bağlıyordu Jacob'un. Düşlerinde onun ha-

zinesini çalan hayalet ete kemiğe bürünüp gelmiş, karşısında duruyordu işte! Düşlerinde, karabasanlarında hazinesini ele geçirmek için her türlü hileye başvuran hayaletin, ona dünyayı zindan eden hayaletin aslı buymuş demek... Demek, hazinesini çalmak için bu sefer ete kemiğe bürünüp gelmiş! Başka türlü düşünülemez ki... Gizlisi saklısı yok; karşısında duruyor işte! Yüreğinin gümbürtüsünü bastırmak nasıl elinden gelmiyorsa, gözlerini o yara izinden ayırmak da elinden gelmiyordu. Ah, o yara izi! Ne yapsa olmuyor, ne etse olmuyor, gözleri gelip gelip hep o yara izine takılıyordu.

Battaniyelerini yere sermekle uğraşan Jim Cardegee eğildiği yerden bir ara başını çevirince, büyülenmiş gibi yüzüne dikili bakışlarla karşılaştı. Bu sefer sahiden tepesi atan gemici, "Ne bakıyorsun ulan?" diye kükredi. "Benim suratımdaki yara senin bir yerine mi batıyor? Suratımı görmekten madem bu kadar rahatsız oluyorsun, yat döşeğine, dön arkanı da zıbar. Bak bu dediğime kulak ver, yoksa karışmam süpürge sopası! Açarım façanı ha!"

Korkudan soluğu kesilen Jacob Kent lambayı ancak üçüncü üfleyişte söndürebildi. Kunduralarını bile çıkarmadan ranzasına yatıp battaniyelerin altına büzüldü. Yere serili sert döşeğine uzanan gemici ise çoktan horlamaya başlamıştı.

Bir eli köhne çiftesinin üstünde, gözleri karanlığa dikili, öylece yatıyordu Jacob Kent; sabaha kadar gözünü kırpmamaya kararlıydı. Ranzasının başucundaki boş barut kutularından birine alelacele boşalttığı altın tozlarını gizli bir köşeye saklamaya vakit bulamamıştı; iki buçuk kiloluk hazinesi ranzasının başucundaki kutuda, meydanda kalmıştı. Gelgelelim, bütün çabasına rağmen uykuya yenik düştü Jacob efendi; altınlarını düşüne düşüne, yüreğinde hazinesinin ağırlığıyla işkilli bir uykuya daldı. Jacob Kent böyle kuruntularla dolu bir kafayla uyuya dalınca, ne kendisi bu gece korkulu düşler görecekti, ne de Jim Cardegee ertesi gün altın yıkama işine soyunacaktı.

Sobadaki ateş son çabasını da harcadıktan sonra karardı, kulübenin duvarlarını oluşturan yosunlu tomrukların aralıkla-

rından giren ayaz içerisini soğutmaya başladı. Dışarıda köpekler ulumayı-havlamayı kesti, kuyruklarını toplayarak karların üzerine kıvrıldılar ve acımasız köpek sürücülerinin bulunmadığı, tıka basa kurutulmuş balıkla dolu bir cennetin düşüyle uykuya vardılar. Kulübenin içinde gemici kütük gibi uyurken, yine karabasan gören ev sahibi yattığı yerde dönüp duruyordu. Gece yarısına doğru birdenbire battaniyeleri üstünden atıp kalktı. Ondan sonra yaptığı şeyleri, zifiri karanlıkta, bir kibrit bile çakmadan başarabilmesi mucizedir. Belki gözlerini karanlığa alıştırmak için, belki de konuğun yüzündeki korkunç yara izini görmemek için, ama her ne için ise, gözlerini yumulu tutuyordu. Bu durumda el yordamıyla barut kutusunun kapağını açtı, büyük kalibreli çiftenin her iki namlu ağzından, zerresini bile yere dökmeden bol bol barut doldurdu, keçelerini koyup harbiyle güzelce sıkıladı, öteberiyi kaldırdıktan sonra yatağına döndü. Gün ışığı pencereyi örten yarı saydam yağlı kâğıttan odaya solgun bir aydınlık vermeye başladığı sırada Jacob Kent uyandı. Uyanır uyanmaz da hazinesi yerinde duruyor mu diye hemen kutunun kapağını açıp baktı. Altın tozlarının yerinde yeller esiyordu. Jacob Kent'in nasıl olup da o anda yüreğine inmediği şaşılacak şeydir. Oysa, yüreğine inmek bir yana, yerde yatan adama sakin sakin şöyle bir baktı, yine büyük bir sükûnetle kutunun kapağını kapadı ve sırt üstü ranzasına uzandı. Yüzüne hiç beklenmedik bir dinginlik gelmişti. Kılı kıpırdamıyordu. Yüzünde ne en ufak bir kaygı ne en ufak bir huzursuzluk vardı. Orada öylece uzunca bir süre düşünceye dalmış olarak yattı. Sonra ağır ağır kalktı, büyük bir sükûnetle ve hiç acele etmeden, en ufak bir gürültü de çıkarmadan odanın içinde dolaşarak bir şeylerle uğraştı.

Jim Cardegee kütükten yapılma mahya kirişinin tam altında yatmaktaydı ve rastlantıya bakın ki, tam da adamın başının üstünde, kirişe çakılı kocaman bir kanca bulunuyordu. Jacob Kent elindeki kalın urganı usulcacık bu kancadan geçirdi; urgan, iki ucu da yere değecek kadar uzundu. Jacob Kent urganın bir ucunu beline bağladı, öbür ucunu ilmek yaptı. Çiftesini alıp horozunu

kaldırdı ve biraz önce getirip oraya koyduğu, geyik derisinden yapılmış beş altı tane uzun sırımın yanı başına, elinin altında bulunacak biçimde bıraktı. Gemicinin yüzündeki o korkunç yara izinin eline değmesinden tiksinmesine rağmen dişini sıktı, ilmeği uyuyan adamın başından geçirdi. Tüfeği yerden aldı, adamın üstüne doğrultarak geri geri yürüyüp bir ucu beline bağlı olan urganı iyice gerdi.

Boğulma raddesine gelen Jim Cardegee dehşet içinde doğruldu yattığı yerden; bir yandan tıkanırcasına öksürürken, bir yandan da burnunun ucuna uzatılmış çifte namlunun karanlık deliklerine hayretle bakıyordu.

Jacob Kent ipi azcık gevşeterek, "Nereye koydun?" diye sordu.

"Hay senin... aahhh!"

Kent'in belini biraz geriye çekmesi gemicinin soluğunu tıkamaya yetmişti.

"Ulan ne nere... hıı!"

"Nereye koydun?" diye tekrarladı Kent.

Urgan yine biraz gevşetildiği için rahat soluk almaya başlayan gemici, "Neyi?" diye sordu.

"Altın tozunu."

"Ne altın tozu be?" dedi gemici şaşkın şaşkın.

"Bilmezden gelme, benim altınlardan söz ediyorum!"

"Görmedim bile senin altınlarını! Sen beni ne sanıyorsun, banka kasası mıyım ben? Hem, ne yapayım senin altınını?"

"Altınımı ne yapacağını bilemem, ama yerini söyletene kadar senin boğazını sıkmaya devam edeceğimi biliyorum. Parmağını bile oynatmaya kalkışacak olursan, kafanı uçururum şu çifteyle!"

Urgan gerilmeye başlayınca, "Çekme ulan," diye çığlığı bastı Jim Cardegee.

Kent urganı bir parça boşlayınca, gemici boynu acımış numarasıyla başını sağa sola oynata oynata ilmeği azıcık gevşetmeyi ve çenesinin ucunu ipe dayamayı başardı.

Adamdan itiraf bekleyen Jacob Kent, "Eee?" diye sordu.

Öbürü ise oralı olmayarak sırıttı. "Hadi ulan hadi, asacaksan as beni. Hadi, as da görelim!"

Ondan sonra, aynen Jim Cardegee'nin umduğu ve tahmin ettiği gibi, trajedi diye sahneye konan oyun komediye dönüşüverdi. Geri geri giderek urganı geren Jacob Kent, bütün ağırlığını vermesine, deliler gibi hoplayıp debelenmesine rağmen, kendisinden çok daha ağır olan gemicinin ayaklarını bir türlü yerden kesemiyordu. O ne kadar çabalarsa çabalasın, yine de gemicinin ayak uçları yere değiyor, dolayısıyla ağırlığının büyük bölümünü taşıyordu; ilmeğe geçmiş boynunu ise, ipin dayandığı çenesi kurtarıyordu. Jacob Kent, adamı sallandıramayacağını görünce, urganı hep bu biçimde gergin tutmaya karar verdi; ya altınların yerini söyletecek, ya da adamı yavaş yavaş boğacaktı. Ne var ki, Yaralı Surat hiç de boğulacağa benzemiyordu. Beş dakika, on dakika, on beş dakika geçti ve Jacob Kent baktı ki adam bana mısın demiyor, bu yöntemden umudu kesip urganı gevşetti.

"Eh, ne yapalım," dedi, "madem sallandıramıyoruz, biz de kurşuna dizeriz öyleyse. Asılarak ölmek istemeyenleri kurşuna dizerler ya..."

"İyi ama kulübenin döşemesini berbat edeceksin, her yer kan içinde kalacak." Can derdine düşen Cardegee zaman kazanmak amacıyla "Bak ben ne diyorum..." diye devam etti. "Bana kalırsa en iyisi, seninle şöyle kafa kafaya verelim, bu işi enine boyuna bir düşünelim beraberce. Şimdi sen, altın tozlarının kaybolduğunu söylüyorsun, yerini de benim bildiğimi iddia ediyorsun; ben de diyorum ki, yerini bilmiyorum. Onun için, iyisi mi, kafaları biraz çalıştıralım da doğru dürüst bir rota çizelim kendimize."

Kindar bir ifadeyle aynen gemiciyi taklit ederek, "Çekme ula...n!" diye bir çığlık koparan Jacob Kent, adamın lafını ağzına tıkamıştı. "Ben sana dünyanın kaç bucak olduğunu öğreteyim de hele, o zaman çizersin rotanı! Hele bir kımıldayayım de, kalbura çeviririm alimallah!"

"Bana acımıyorsan, anama acı bari!"

"Senin gibi birini doğurduğu için, asıl, Allah acısın anana." Tam o sırada, gemicinin kendisine doğru hareketlenir gibi olduğunu görerek, çifte namluyu adamın alnına dayadı.

"Ne oluyor? Bir sıkıntın mı var? Hele bir kımılda! Hele kılının kıpırdadığını göreyim! Kelleni yok bil!"

Ne var ki tüfek adamın alnına dayalı, parmak hep tetikte böyle uzun süre durulamayacağından, Jacob Kent adamı yere yatırıp, ellerini ve ayaklarını sırımlarla güzelce bağladı; dokumacılıktan gelen alışkanlıkla, o becerikli elleriyle işini göz açıp kapayana kadar bitirdi. Sonra adamı sürüyerek kulübenin dışına çıkardı, güneşin gökteki hareketini izleyebileceği bir yere bıraktı. Gemici, bırakıldığı yerden yolu da görebiliyordu.

"Şimdi sana öğleye kadar zaman tanıyorum, ondan sonra..."

"Ne olacak?"

"Cehennemin yolunu tutacaksın. Ama itiraf edersen, atlı polisler gelene kadar burada tutarım seni, sonra da onlara teslim ederim."

"Vay be!.. sen ne iyi yürekli adammışsın da haberimiz yokmuş! Ettiği lafa bak! Ben burada melek kadar suçsuzum, sen kalkmışsın beni cehenneme postalamaktan söz ediyorsun. Ulan zibidi! Ulan korsan bozuntusu! Ulan ben senin..."

Jim Cardegee bu kez sövgü dağarcığını tüketmekle yetinmeyip, dünya sövgü edebiyatına yepyeni örnekler de armağan etti. Jacob Kent gidip bir tabure aldı; rahat rahat oturmak varken ayakta dikilecek değildi ya! Sövgü dağarcığı tükenip icat yeteneği de son sınırına dayanınca çenesini kapayan denizciyi ciddi bir düşünce aldı. Gözlerini ikide bir gökyüzüne kaldırıp doğu yönüne bakıyor, çok hızlı yol alıyor diye güneşe içinden söverken, bir yandan da ne kadar ilerlemiş olabileceğini hesaplamaya çalışıyordu. Günün bu kadar ilerlemiş bir vaktine kadar hâlâ kızağa koşulmadıkları için şaşkına dönen köpekler gelip denizcinin çevresine toplandı. Sahiplerinin çaresiz bir durumda yere yatıyor oluşu huzursuz etmişti hayvanları. Ne olduğunu anlayamamakla birlikte, bir terslik olduğunu hisseden kurt kırması azılılar acı acı ulumaya başladı.

Bir yandan "Çekilin! Hadi, yallah! Gidin başımdan!" diye bağırıp, bir yandan da bağlı ayaklarıyla onlara tekme savurmaya çalışan Jim Cardegee yattığı yerde solucan gibi kıvranırken farkında olmadan yer değiştirdiği için, birdenbire kocaman bir çukurun kenarında buldu kendini. Köpekler çekilip gidince, daha önce gözüne çarpmayan bu çukurun buraya hangi amaçla açılmış olabileceğini düşünmeye başladı. Gerçekçi bir tahmin yürüterek doğru sonuca ulaşması uzun sürmedi. Ademoğlu doğuştan tembeldir, gerektiğinden fazla çalışmayı sevmez diye akıl yürütmüştü. Kendine bir kulübe yapan adamın, kulübenin damını toprakla örtmesi gerekir. Bu önermeden hareketle de, adamın toprağı mümkün olan en kısa mesafeden taşımak isteyeceği sonucuna varılır. Dolayısıyla, kendisinin şimdi kenarında yattığı çukur, Jacob Kent'in sahip çıktığı kulübenin damını örtmekte kullanılan toprağın çıkarıldığı çukurdur. Aklını kullanırsa, bu bilgiden zaman kazanmak için yararlanabileceğini düşündü. Bunun üzerine bütün dikkatini, ellerini arkadan bağlayan sırımlar üzerinde topladı. Elleri arkadan bağlı olduğu, kendisi de sırt üstü yattığı için, yerdeki kar ellerini ıslatmıştı. Ellerini ıslatan kar, sırımları da ıslatmış olmalıydı. Ham derinin ıslanınca gevşeyip esnediği ise bilinen bir olguydu. Dikkat çekecek kadar çaba harcamasına gerek kalmadan, bileklerini biraz oynatıp, sırımların esnediğini anlayınca bu işi sürdürdü.

Bu arada, ah bir gelen olsa diye habire yolu gözlüyordu. Nitekim çok geçmeden, Sixty Mile yönünde, çok uzaktan bir benekçik göründü. Sıkışarak kabarmış buz kitlelerinin arasında bir görünüp bir kaybolan beneğe takılan gözlerini kaygıyla güneşe çevirdi. Güneş neredeyse başucu noktasına yükselmişti. Jim Cardegee, zaman zaman buz kitlelerinin arkasında, zaman zaman inişli çıkışlı yerlerde bir görünüp bir kaybolan beneği izlerken, düşmanının dikkatini çekmemek için uzun uzun bakmaktan kaçınıyordu. Bir ara Jacob Kent ayağa kalkıp yolu gözleriyle tarayınca Cardegee'nin ödü koptu, ama kızak o sırada bir sırtın arkasında gözden kaybolmuştu; ne iyi ki tehlike geçene kadar da ortaya çıkamadı.

Cardegee, öbürünün dikkatini kendi üzerine çekmek için, "Bana bu yaptığının cezasını çekeceksin!' dedi; "Bak görürsün, seni astırmazsam! Cehennemin yolu nasıl tutulurmuş görürsün sen!" Bir an sustu, sonra aklına gelen yeni bir fikirle seslendi öbürüne:

"Hey, bana bak! Hortlaklara inanır mısın sen?"

Kent'in birdenbire nasıl irkildiğini görünce, doğru yolda olduğuna iyice kanaat getirerek daha bir güvenle devam etti Jim:

"Hortlakların bir âdeti vardır, sözlerinde durmayan, verdikleri sözü yerine getirmeyen adamların yakasına yapışırlar. Sen beni tam öğle vakti öldüreceğini söylemiştin, ama tam vaktinde öldürebilecek misin bakalım? Tam vaktinde öldüremezsen, hortlayıp yakana yapışırım senin; hiç şakası yok bu işin. Duydun mu dediğimi? Yani, bir dakika, hatta bir saniye bile erken öldürürsen beni, hapı yuttun demektir... hemen hortlayıverip binerim ümüğüne!"

Jacob Kent ikircikli görünüyor, ama konuşmuyordu.

Cardegee üstelemeyi sürdürerek, "Kronometren var mı senin?" diye sordu. "Hangi boylamda bulunduğunu biliyor musun? Doğru zamanı nereden bileceksin?" İki dakika bile kazansa kârdır diye celladını oyalamaya çalışıyordu Cardegee. "Senin saatin beylik saatlerden mi, yoksa şimendifer marka mı? Şu sebeple soruyorum ki, yani, eğer saatin yanlışsa, beni tam vaktinde öldüremezsin! O zaman ruhum huzur bulmaz, hortlarım. Namusluca uyarıyorum seni, sonra söylemedi deme. Hem, senin saatin bile yok anlaşılan. O zaman nereden bileceksin? Hadi bakalım, cevap ver! Nereden bileceksin vaktin geldiğini, ha?"

"Sen hiç meraklanma; ben zamanını bilirim, paşa paşa yolcu ederim seni," diye cevap verdi Kent.

"Ben yanımda hep güneş saati taşırım. Bak, kızağımda duruyor."

"İşe yaramaz. İğnesi otuz iki derecelik sapmayla gösterir."

"Benimkinin zaman aralığı ona göre ayarlı."

"Nasıl ayarladın? Pusula yardımıyla mı?"

"Yok canım, Kutup Yıldızına göre ayarlandı."

"Emin misin?"

"Tabii."

Cardegee canı yanıyormuş gibi mahsustan inlerken, yola doğru kaçamak bir göz attı. Buzdan örtü üzerinde bir sırtı aşan kızak iniş aşağı hızla geliyor, rahat bir koşu tutturan köpekler kızağı uçuruyordu. Artık iyice yaklaşmışlardı; bir buçuk kilometre ya kalmış ya kalmamıştı.

"Şu benim güneş saatine gidip bir baksana; öğle çizgisine ne kadar yaklaşmış acaba gölge?"

Kent gidip ilkel aracı getirdi, dikkatle inceledikten sonra, "Yedi buçuk santimetre," diye bildirdi.

"Tam on iki demeden tetiği çekmek yok ama, tamam mı? Söz mü?"

Kent kabul ettiğini bildirdikten sonra ikisi de sustu. Cardegee'nin bileklerini bağlayan sırımlar yavaş yavaş da olsa esneyip gevşiyordu. Cardegee artık sırımları ellerinin üzerinden geçirmeye çalışıyordu.

"Yahu, bir baksana, kaç santim kaldı acaba?"

"İki buçuk santim."

Gemici, kendini çukura tam zamanında atabileceğinden iyice emin olmak için, acıdan kıvranır gibi yaparak, çukurun kenarına biraz daha yanaştı, aynı anda da sırımlardan birini ellerinin üzerinden aşırmayı başardı.

"Ne kadar kaldı?"

"Yarım santim kadar bir şey." Kent, cümlesini tamamladığı anda, kızak ayaklarının buz üzerinde çıkardığı hışırtıyı duyarak gözlerini yola çevirdi. Sürücü, kızağın üzerine yüzükoyun uzanmıştı; ta kulübenin hizasına kadar dümdüz uzanan hafif eğimli inişte köpekler kızağı uçuruyordu. Kent hızla dönerek tüfeğini omuzladı.

Cardegee, "Yahu dur, daha on iki olmadı!" diye can havliyle feryadı bastı. "Namussuzum yakanı bırakmam!"

Jacob Kent bir tereddüt geçirdi. Kurbanından üç metre kadar ötede, güneş saatinin yanında dikiliyordu. Kızaktaki adam da burada tuhaf bir şeyler döndüğünü herhalde fark etmiş olacaktı ki, kızağının üstünde doğrulmuş, var gücüyle kırbaçlıyordu köpekleri.

Güneş saatinin gölgesi on ikiyi gösteren çizginin üzerine geldi. Kent nişan aldı, serinkanlı, ciddi bir sesle, "Hazırlan!" dedi. "Saat on ikiye gel..."

Ne var ki Kent tetiği çekmeden bir saniye önce Cardegee kendini çukura atıvermişti. Kent tetiği çekmeden durdu, çukurun yanını gitti ve Bom! Tüfek, çukurun içinde doğrulan denizcinin tam suratının önünde gümledi. Patlayan tüfeğin namlularının ağzından hiç duman çıkmamış, onun yerine, namlu kuyruğunun dipçikle birleştiği bölümün yan tarafından kocaman bir alev sütunu fışkırmış ve Jacob Kent yüz üstü yere devrilmişti.

Yamacı hızla tırmanan köpeklerin çektiği kızak yere devrilen Jacob Kent'in üzerinden geçerken, kızağın durmasını beklemeden yere atlayan sürücüsü çukura doğru koştu; Jim Cardegee de o sırada ellerini bağlayan sırımları iyice gevşetmiş, çukurdan çıkmaya çabalıyordu.

Yeni gelen, tanıdık bir yüzle karşılaşınca, "Jim!" diye bağırdı. "Hayrola, neler oluyor burada?"

"Ne olacak? Hi...ç! sırf idman olsun diye ara sıra böyle şeyler yaparım ben; sağlığıma iye geliyor da! Hayrolası var mı ulan salak? Çabuk, bileklerimdeki şu düğümleri çöz; acele et de gözünü patlatmayayım! Çubuk ol, çabuk; zevzek sen de!"

Öbürü belinden çıkardığı bıçakla Jim Cardegee'nin bileklerindeki sırımları keserken, "Hıh!" dedi Cardegee. "Neler oluyor muş! Ben de anlamadım daha."

Jacob Kent'i sırt üstü çevirip baktılar. Adam ölmüştü. Nuh nebiden kalma, ağızdan dolma kocaman çifte ölünün yanında paramparça duruyordu; tahta aksamıyla demir aksamı tamamıyla birbirinden ayrılmıştı. Sağ namlunun kuyruk kısmı parçalan-

mış, namlu demiri şeritler halinde dışarıya doğru bükülerek lale gibi açılmış.

Gemici tüfeği yerden alıp merakla incelemeye koyuldu. Namlunun parçalanan kısmından ışıl ışıl parlayan sarı tozlar aktı yere. Jim Cardegee ancak o zaman anladı ne olduğunu.

"Vay canına yandığımın be!" diye bir nara patlattı. "Ulan, bu kör olasıca tozlar sahici altın be! Charley! Koş ulan, koş! Yıkama tavasını al gel, çabuk!"

İNATÇI

Enlemi elli üç derece kuzey deyince orada durun
İşlemez oradan öteye yasası ne Tanrı'nın ne kulun

JAN yerde yuvarlanırken bile dövüşüyordu; hem ellerini hem ayaklarını kullanıyor, yumruk yetmedi mi tekmeyi basıyor, tekme yetmedi mi yumruğu yapıştırıyor, kafa göz demeden veriştiriyordu. Hiç konuşmadan, gaddarca dövüşüyordu. Jan'ın dövüştüğü üç adamdan ikisi bir yandan bu saçı sakalı birbirine karışmış, bu gem vurulmaz devi bastırmak için yakalamaya çalışırken, bir yandan da, "Şöyle yap, buradan yakala, şurdan tut," diye birbirlerine akıl veriyorlardı. Üçüncü adam ise sadece feryat figan bağırıp duruyordu; onun parmaklarından birini Jan dişleri arasına kıstırmıştı.

Jan'ı kurt kapanına almaya çalışan Kızıl Bill, "Bırak şu huysuzluğu be Jan!" dedi soluk soluğa; "yetti yahu, debelenme artık! Uslu dursan da seni şöyle adam gibi asıversek olmaz mı yani!"

Ne var ki Jan üçüncü adamın parmağını dişlerinin arasından bırakmadan, altüst olmuş çadırın içinde yerlere dağılan kap kaçak arasında debelenmeyi sürdürüyordu.

Bay Taylor bedeninin konumunu Jan'ın dişlerine kaptırdığı parmağının konumuna uydurmaya çalışırken, gücenik bir ifadeyle, "Bu davranışınız bir centilmene hiç de yakışmıyor beyefendi," diye azarladı Jan'ı. "Bu yörede kızak çeken köpeklerin önünde kar çiğnemiş hiçbir erkeğin, beyefendilik yönünden kendisiyle boy ölçüşemeyeceği bir centilmen olan Bay Gordon'ı öldürdünüz. Siz, onursuz bir canisiniz efendim!"

"Üstelik arkadaş hatırı da dinlemiyorsun," diye lafa karıştı Kızıl Bill. "Birazcık hatırımızı saysan, öküzler gibi debelenmez, ortalığı dağıtmazdın böyle. Hadi Jan, hadi benim akıllı çocuğum. Üzme bizi daha fazla. Bırak şu inadı da güzellikle teslim ol; biz de hiç canını acıtmadan asıverelim seni, bitsin bu iş."

Gemici Lawson, "Hazır olun!" diye kükredi. "Ben işaret verir vermez, şu fasulye tenceresini kafasına geçirip bastıracağız aşağı."

"Ama benim parmağım ne olacak?" diye itiraz etti Bay Taylor.

"Kurtar öyleyse parmağını sen de! İşimize hep senin o parmağın engel oluyor."

"Kurtaramıyorum ki Bay Lawson. Canavar kıstırmış dişlerinin arasına, bırakmıyor işte. Zaten kopmasına az kaldı."

"Hazır olu...n!" Tam Lawson işareti çaktığı sırada Jan tüm gövdesiyle doğrulup silkelenince, birbirine girmiş dört adam hep birlikte yalpa vura vura çadırın öbür ucuna doğru gittiler; giderken de yerde yatan başka bir adamı çiğneyip geçtiler. Çiğnedikleri adamın başındaki bir yaradan kan akmaktaydı.

Gerek bu kavga gürültünün, gerek o adamın yerde başından kanlar akarak yatıyor olmasının biricik nedeni, Jan dedikleri devi kudurtan öfkeydi. Ülkesinin bereketli topraklarını bırakıp kuzeyin cansız topraklarına gelen; bu soğuk ıssızlıkta memleketinin güzelim vadilerini düşleyerek ömür tüketen; burnunda taze biçilmiş otların, yeni sürülmüş toprağın burcu burcu kokusunu duyarak köyünün düşünü kuran adamın öfkesi böyle oluyor işte! Stuart Irmağı boyunda, Forty Mile'da, Circle City'de, Koyukuk'da, Kotzebue'da geçen beş dondurucu yıl boyunca Jan durmadan hep ekmişti ve oralarda ektiklerini şimdi Nome'da biçiyordu. Ama onun ektiklerini biçtiği Nome kenti bugünün uygar ve güzel Nome'u değil, daha Anvik'in hatta Eldorado kasabasının bile kurulmamış olduğu zamanların, 1897'nin Nome'uydu.

Bütün kabahat bir Yankee olan John Gordon'daydı. Sıla hasreti yüzünden zaten kabına sığamaz hale gelen, sonra da sarhoş

olana kadar kafayı çeken Jan, dişlerini gıcırdata gıcırdata, kan çanağına dönmüş gözlerini devire devire hırsını alabileceği birini ararken, sen tut bu adama ağır bir laf et... İşte bu nedenle çadırın içini bir anda barut dumanı kokusu sarmış, bu nedenle John Gordon başından kanlar akarak yere uzanmış ve bu nedenle Jan, kendisini bir beyefendiye yaraşır biçimde asmak isteyen arkadaşlarının, güzellikle teslim olması yolunda yaptıkları tüm önerileri geri çevirerek, köşeye sıkıştırılan bir kurt gibi ölümüne kavgaya girişmişti.

"Bir öneride bulunmama izin verirseniz Bay Lawson, ben derim ki, şu sırada sizin dediğiniz gibi bir girişimde bulunmadan önce, bu sefil yaratığın dişlerini bir şeyle kanırtıp açsak çok iyi olacak. Zira ne ısırıp koparıyor parmağımı, ne de bırakıyor. Yılan gibi kurnaz, görüyorsunuz, yılan gibi."

"Şurdan nacağı verin biriniz bana!" diye ünledi denizci. "Verin şu nacağı elime!" Eline aldığı çeliğin ucunu Bay Taylor'ın parmağının yanından Jan'ın dişleri arasına sokarak kanırttı. Burnundan soluyarak inatla direnen Jan, suaygırı gibi sesler çıkarıyordu.

"Hazır ol! Yükleniyorum! Tama...m, işte bu kadar!"

"Çok teşekkür ederim efendim; ne kadar rahatladığımı anlatamam doğrusu." Bay Taylor teşekkürünü bitirir bitirmez, çılgınlar gibi debelenen Jan'ın iki bacağını birden yakalama manevrasına girişti.

Ne var ki gazaba gelmiş bir Toton tanrısı gibi, sırtındaki iki kişiyle birlikte ağır ağır yerden doğruldu Jan. Yüzü gözü kan revan içinde, ağzından köpükler saçarak sövüyordu; beş yıl katlandığı dondurucu soğuğun acısını kudurmuş bir cehenneme benzeyen kızgınlığıyla çıkarmak istiyor gibiydi. Şimdi öbür üç adam da onunla birlikte, sarmaş dolaş kaykıla yalpalaya ağır ağır yerden doğrulurlarken, toprağın derinliklerinden yeryüzüne çıkan sekiz ayaklı, sekiz kollu bir esatir canavarını andırıyorlardı. Don yağı kandili devrilerek söndü. Gün ortasında çöken alacakaranlığın solgun ışığı kalın çadır bezinden içeri işlemiyordu.

"Tanrı aşkı için Jan, aklını başına topla!" diye yalvarmaya başladı Kızıl Bill. "Sana bir kötülük yapacak değiliz ki yahu; ne canını yakacağız, ne de bir şey: Şunun şurasında güzel güzel asacağız, ama bırakmıyorsun ki doğru dürüst, şöyle adam gibi asalım... Seninle bu kadar yıllık arkadaşlığımız var, binlerce kilometre birlikte yol tepmişliğimiz var, yemiş içmişliğimiz var, ama bir de senin bizlere yaptığına bak! Bu kadar da olmaz ki ama kardeşim! Hiç yakıştıramıyorum sana Jan!"

"Hey Taylor! Ayaklarını bir türlü tutamadın şunun sen de! Baksana, rahat rahat kullanıyor bacaklarını. Sıkıca yapış be adam, yapışır yapışmaz da yana doğru yüklen."

"Baş üstüne Bay Lawson. Ben size haber verir vermez siz de bütün ağırlığınızla yüklenin." Kentucky'li centilmen Bay Lawson, karanlıkta el yordamıyla Jan'ın bacaklarını bularak sarılmayı başardı. "Sanıyorum şimdi tam sırasıdır efendim!"

Dertop olmuş dört adam havada şöyle bir sallandı ve toplam üç yüz kiloyu bulan olanca ağırlığıyla çadırın yan duvarı üzerine yıkıldı. Çadır kazıkları yerlerinden sökülüp gergi ipleri boşalınca, çadır olduğu gibi savaş alanının üzerine çöktü.

Üzerlerine çöken çadırın kıvrımları arasında el yordamıyla aradığı sakallı boynu bulup, boynun sahibinin göğsüne çıktıktan sonra iki başparmağını birden kıllı ümüğe bastıran Kızıl Bill, "Yetti artık, be!" diye gürledi. "Ortalığı birbirine kattın; şimdi burasını eski haline getirmemiz yarım günümüzü alacak."

Bay Taylor'ın kısılmış bir sesle, "Gırtlağımı bırakırsanız çok müteşekkir kalırım efendim," dediği duyuldu.

Kızıl Bill bir homurtu koyuverip altındakinin gırtlağını bırakır bırakmaz, ikisi birden yerde sürüne sürüne çadırın altından sıyrılıp dışarı çıktılar. Hemen hemen aynı anda da Jan, bir tekmede kendini gemiciden kurtarıp bembeyaz karların üzerinde tabanları yağladı. Hemen kaçanın ardına düşen Lawson, bir yandan da köpekleri saldırtmak için bağırmaya başladı:

"Haydi! Sizi gidi tembel itler sizi! Kalkın bakalım! Tut Buck! Tut Bright!"

Köpek sürüsünün en önünde koşan Buck ile Bright çabucak gemiciye yetişip onu geride bıraktıktan sonra kaçan caniyle aralarındaki mesafeyi hızla kapatmaya başladı.

Aslında ne o üç adamın Jan'ı böyle kovalamalarına, ne de Jan'ın böyle kaçmasına gerek vardı. Bir yanları tamamıyla karla örtülü, uçsuz bucaksız, çırılçıplak bir yabandı; öbür yanları da donmuş bir deniz. Barınacak çadırı, örtünecek battaniyesi, ağzına atacak bir lokma yiyeceği olmadan fazla uzaklaşamazdı ki Jan. Diğerlerinin yapması gereken tek şey oturup beklemekten ibaretti. Ayazda eli ayağı donmaya, midesi kazınmaya başladı mı, nasıl olsa kendiliğinden dönüp gelecekti Jan. Fakat hiçbirinin aklı başında değildi. Hepsine bir tür delilik nöbeti gelmişti. Ayrıca kan döküldüğü için, şimdi ille de bu dökülen kanın öcünü almak istiyorlardı.

"Öç benimdir; karşılığını ben vereceğim,"* demiştir Rab. Ne var ki Rab bunu sıcacık güneş altında insanların parmaklarını oynatacak enerjilerinin kalmadığı, yumuşak iklimli bir ülkede söylemiş. Oysa insanlar Kuzey Ülkesi'nde, kaba kuvvetle desteklenmedikçe duaların pek de işe yaramadığını anladıklarından, sorunlarını kendi bileklerinin gücüyle çözümlemeyi yeğlerler. Gerçi bu insanlar da Tanrı'nın her zaman her yerde 'hazır ve nazır' olduğunu bilmez değildir, ama ne yapsınlar ki, Tanrı bu ülkeyi yılın altı ayı karanlıkta bıraktığından, onu bulabilmeleri pek de kolay değildir. Bu yüzden, eğriyi doğruyu karanlıkta el yordamıyla bulmaya çalışan bu insanların 'On Emir'i' çoğu kez kuşkuyla karşılamalarına, hatta işe yaramaz saymalarına şaşmamak gerekir.

Can derdine düşen Jan, nereye gittiğini hiç düşünmeksizin burnunun doğrultusunda koşuyor da koşuyordu. Şu anda onun biricik kaygısı canını kurtarıp 'yaşamak'tı.

Buck boz bir hayalet gibi Jan'ın üstüne doğru havada uçtu, ama tutturamadı. Jan onu çılgınlar gibi tekmelerken ayağı takılıp sendeleyince, aynı anda Bright beyaz dişlerini Jan'ın parkasına geçirip onu karların üzerine yuvarladı.

* İncil, Yeni Ahit: "Romalılara Mektup", 12:19.

Üzerine çullanan köpek sürüsünün ve irikıyım üç erkeğin ortasında kalan Jan, şimdi can havliyle daha da gaddar dövüşüyordu. Bir kolunu Lawson'ın boynuna dolamış sıkarken, eliyle de, ensesinden kavradığı kurt kırmasını zapt etmeye çalışıyordu. Köpek kurtulmak için hamle yaptıkça, Jan'ın kolu daha beter sıktığından, denizci boğulmak üzereydi. Jan sağ elinin parmaklarını Kızıl Bill'in uzun ve kıvırcık saçlarına dolamış, adamın tarla cadısına benzeyen kafasını bırakmıyordu. En altta ise pestili çıkmış bir halde Bay Taylor debeleniyordu. Zaten dev gibi bir Alman olan Jan'a deli kuvveti de gelince, bu muazzam güç karşısında üç adam çaresiz kalmıştı; dört adam kilit olmuştu âdeta.

Derken, görünürde hiçbir neden olmadığı halde, Jan birer birer bırakıverdi hepsini; karların üstüne sırt üstü uzandı, hiç kımıldamadan uslu uslu bekledi. Düşmanları işkillenerek birkaç adım öteye kaçıp uzaktan kuşkulu kuşkulu bakmaya başladılar; Jan kötü kötü sırıtıyordu zira.

Sırıtmayı sürdüren dev, koyu bir Alman şivesiyle, "Benim arkedeşler," dedi, "ziz istedi ki ben takinayim terbiyem, işte takınmışım terbiyem simdik. Hayden bakim, ziz ne yapcek benimlen?"

Kızıl Bill yatıştırıcı bir ses tonuyla, "Aferin Jan!" dedi; "bak, ne güzel, hep böyle uslu dur e mi! Er geç aklını başına toplayacağını biliyordum zaten. Sen böyle uslu dur, biz de işi bir çırpıda bitiriverelim, tertemiz."

"Hangi iş bitirecek ziz? Nasil tertemiz?"

"Canım, asacağız ya seni işte... İçimizde bu işten anlayan biri bulunduğu için kendini talihli sayman gerekir be Jan. Birleşik Devletler'deyken bu işi birkaç kez yapmıştım, onun için püf noktasını iyi bilirim."

"Kimi asiyor ziz? Beni asiyor?"

"İyi bildin."

"Ha! Ha! Şu adam saçmalik konuşmaya bakiniz! Hayden, ver elini, kalkacayim; astırtıracayim kendimi."

Jan sözünü bitirdikten sonra yuvarlanıp yüzükoyun döndü, dört ayaküstüne geldi ve ağır ağır yerden kalkıp koskoca gövdesiyle dikildi. Çevresine bir göz gezdirdikten sonra, "Herr Gott!"* dedi. "Bakiniz söylediği şey şu adamin! Asacak imiş beni! Ha! Ha! Ho! Ho! Ben hiç sanmiyor! Hiç sanmiyor! Ja,** ben hiç sanmiyor!"

Bu arada bir koşu gidip upuzun ama kalın bir sırımla çarçabuk dönmüş olan Lawson, elindeki sırımın ucunu uğursuz bir özenle ilmek yaparken, Jan'ın bozuk şivesini taklit ederek, "Ben saniyor!" diye dalga geçti onunla. "Seni gidi yalı kazığı seni! Ben saniyor! Burada linç yasasının hükmü geçer, biz de bir güzel uygulayacağız o yasayı."

Jan, Lawson'ın kendisine doğru uzattığı ilmekten iki adım geriye çekilerek uzaklaştı. "Dur, bir tanecik dakika!" dedi. "Ben simdik soruyor önce bir soru, sonra yapiyor bir öneri çok güzel. Kentucy, sen biliyor linç yasayi?"

"Bilirim efendim. Bu, özgür beyazların bir yasası olup, beyefendiler tarafından çok eskiden beri uygulanagelen, son derece saygın bir görenektir aynı zamanda. Rüşvetle satın alınabilen mahkemelere her zaman güven duyulmasa da, linç yasasının aksadığı hiç görülmemiştir. Üstelik, mahkeme masrafları da yoktur. Tekrar ediyorum efendim, mahkeme masrafı yoktur. Mahkemelerde her şey parayla satın alınabilirken, bu özgür ülkede adalet bedava sağlanır efendim. Soluduğumuz hava gibi bedava, içtiğimiz rom kadar sert olan bura adaletinin çabukluğuna gelince..."

"Kısa kes yahu," diye Bay Taylor'ın rüzgârını kesen Lawson, "hele dur da şu yalı kazığının derdi neymiş, anlayalım bir," diye ekledi.

"Simdik sen söyleyecek bana Kentucky: bir tanesi adam, başka bir tanesi adam öldürse, linç yasa asiyor o adam?"

"Kanıtlar yeterince güçlü ise evet efendim."

Kızıl Bill lafa karışarak, "Senin davada kanıtlar bir düzine adamı astırmaya yetecek kadar güçlü Jan," dedi.

---

* Alm. "Tanrım!"

** Alm. "Evet"

"Sen şimdi karışmak yok Bill," dedi Jan. "Senin ilen konişcem sonra. Simdik sorcem Kentucky bir tanecik başka soru. Linç yasa asamamiş ise o adam, o zaman ne?"

"Linç yasasına göre efendim, asılamayan adam serbest bırakılır, işlediği cinayet de yanına kâr kalır. Ayrıca efendim, yüce anayasamız da şöyle bir hükmü içermektedir: 'Bir kimse aynı suçtan ötürü ikinci kez idam cezasına çarptırılamaz.' Evet efendim, anayasamızın buyruğu budur, ya da buna benzer bir şey işte, ama aynı kapıya çıkar."

"Ama sonra adami kurşunlamak yok, kafasinda topuz indirmek arkadan yok, böyle mi?"

"Yok efendim."

"Goot!* Öküz kafaliler, hepsiniz duydu Kentucky ne demiş? Simdik konişcem ben Bill ilen. Sen bilyor bu iş çok iyi, ascak beni sen çok güzel, böyle mi? Ne diyor sen?"

"Hiç şüphen olmasın Jan... Yani, bana güçlük çıkarmazsan demek istiyorum, öyle temiz asarım ki sen bile bayılırsın. Bu işin üstadı sayılırım ben."

"Senin kafasi kocaman, içinde var çok bilgi. Bilirsin aritmetik, bilirsin iki ile bir yapıyor üç; böyle mi?"

Bill başıyla doğruladı.

"Öyleyse sen biliyor, ne zaman sende var iki tane şey, demek sende yok üç tane şey; böyle mi? Simdik dinle dikkat ilen ben ne diyor. Asmak için lazım üç tane şey. Birincisi şey, lazım adam asmak için. Goot! İşte adam ben. İkincisi şey, lazım urgan. Lawson elinde urgan. Goot! Üçüncüsü şey, lazım urgan bağlamak bir yerde. Simdik sen bak açik gözler ilen etrafta! Urgan nerde bağlayacaksin? Var mi bağlamak için yer? Ha? Ne diyor sen simdik?"

Hepsi birden, ellerinde olmaksızın gözlerini karla örtülü dümdüz arazide ve donmuş deniz üzerinde gezdirdiler. Gölge düşürebilecek, dikine duran hiçbir nesnenin bulunmadığı; hatta en ufak bir çıkıntıdan bile yoksun; çepeçevre, göz alabildiğine dümdüz, kupkuru, tekdüze bir beyazlıktan, ıssız bir beyazlıktan baş-

* Alm. "İyi"

ka şey görünmüyordu. Gözlerinin önüne serili manzarayı sadece buz tutmuş deniz, kıyıyı belirleyen hafif eğim, arka planda kalan alçacık tepeler ve bunların tümünün üzerini kaplayan bembeyaz kardan örtü oluşturuyordu.

Kızıl Bill iniltiye benzer bir ses koyvererek, "Ne bir ağaç, ne bir kaya çıkıntısı, ne bir kulübe, ne telgraf direği!" diye mırıldandı. "İki metrelik adamın ayakuçlarını yerden kesecek hiçbir şey yok anasını sattığım! Vazgeçtim... benden buraya kadar!" diye sözünü tamamlarken, Jan'ın kafasıyla omuzlarının arasını birleştiren noktaya takılı gözlerinde, hevesi kursağında kalmış birinin özlemi okunuyordu. Üzgün bir sesle, "Sen de boş ver artık," dedi Lawson'a. "At o elindeki sırımı yere. Tanrı bu cenabet ülkeyi insanlar diledikleri gibi yaşayabilsin diye yaratmamış ki! Al işte, gerçek meydanda!"

Jan kazandığı zaferin sevinciyle sırıttı:

"Simdik ben gitcem çadırda, yakcem benim pipo."

"Görünüşte sen haklısın, Bill!" diye cevap verdi Lawson. "Ne var ki evladım, sen aynı zamanda dangalağın tekisin! Bak bunu da meydanda olan bir başka gerçek olarak kafanın bir köşesine kaydet. Siz karacıların, biz denizcilerden öğreneceği pek çok şey var. Çifte bocurgat ayağı diye bir şey duymuş muydun? Duymadın mı? Öyleyse şimdi gözlerini aç, dikkatle seyret."

Lafını bitirir bitirmez üç beş adım öteye yürüdü, geçen güz karaya çektikleri filikanın durduğu yere geldi. Çeşitli deniz gereçleriyle birlikte karlar altında kaybolmuş filikanın üstündeki karları hızlı hızlı eşelemeye koyuldu. Çok geçmeden filikanın upuzun iki küreğini çekip çıkardı. Kürekleri palalarının ucundan dik açı oluşturacak biçimde sıkıca bağladı birbirine. Daha sonra, küreklerin tutamaklarının açıklığına denk düşecek bir aralıkla, karların içine yan yana iki çukur açtı ve kumlu zemine ulaşıncaya kadar derinleştirdiği bu iki çukurun kenarına tutamaklar gelecek biçimde yatırdı kürekleri. Filikanın içinden aldığı kalın iki urganın birer ucunu kürek palalarının birleşme yerine güzelce bağladıktan sonra, urganlardan birinin boşta kalan ucu-

nu Bill'in eline tutuşturdu, öbür urganın baştaki ucunu da götürüp iki üç adım ötedeki iri bir buz kitlesine bir kez doladı.

"Ben buradan çekmeye başlayınca, sen elindeki urganı azar azar salacaksın Bill," diye ona talimat verdi.

Çok geçmeden Jan'ın dehşetle yerinden uğrayan gözlerinin önünde kendi darağacı ağır ağır yükselmeye başladı. Elinde olmaksızın yumruklarını kaldırarak geri geri giden Jan, "Olma...z! Olma...z!" diye bağırmaya başladı. "Kalleşler! Alçak oğlusular! Hayde gelin, hepsiniz! Birer birer geliniz, hepsiniz birden geliniz! Hepsiniz canina okucam! Yapcam zizi çok kötülük! Ölecem, ama astirttirmacam!"

Denizci, darağacının ipini tutmakta olduğu için, çılgın herifle boğuşmayı iki arkadaşına bıraktı. Üç koca adam birbirine giriverdi bir anda. Teptikleri karlar savruluyor, göz gözü görmüyordu. Doğanın serdiği tertemiz, bembeyaz örtü üzerinde, insanoğlunun en pis tutkusuyla yazılmış bir trajedi oynanıyordu.

Dertop olmuş üç adam karların üzerinde yuvarlanırken, bir ara Jan'ın havada debelenen bir ayağını burnunun ucunda gören Lawson saniye sektirmeden elindeki urganı ayağa dolayıp gemici düğümünü atıverdi. Ondan sonra da çılgınlar gibi dövüşmesine rağmen Jan'ı yavaş yavaş alt etmek eskisi kadar zor olmadı. Karların üstünde dev bir pergel gibi yatan küreklerin çatılmış uçlarına doğru ağır ağır, santim santim yaklaşmaya başladı Jan'ın koca gövdesi. Kızıl Bill ilmeği hazır edip kaşarlanmış bir cellat ustalığıyla Jan'ın sol kulağının altından geçirdi. Bay Taylor'la Lawson da boşta kalan germe ipini yakalayıp işareti alır almaz darağacını yükseltmeye hazır beklediler. Geri çekilip yapmakta olduğu resme bakan bir ressam gibi Bill de hayran hayran sanat eserini inceleyerek oyalanmaktaydı.

"Herr goot! Bakiniz, bakiniz, oraya!"

Jan'ın sesindeki dehşet ifadesi adamları duraklattı. Çöken çadır ayaklanmış, alacakaranlığın içinde alçala yüksele, yata kalka üstlerine doğru geliyordu. Adamlar büyülenmişçesine bakarken,

John Gordon bir yolunu bulup çadırın altından dört ayak üstünde dışarı çıkmayı başardı.

Tam, "Canına yandığım çadır..." diye başlamıştı ki, karşısındaki manzarayı görünce sesi aniden kesiliverdi. Öfkeden gerilmiş bir yüzle dört adama doğru koşarken, "Durun! Ben ölmedim!" diye bağırıyordu.

Bay Taylor, patronunun iznini almadan konuşma cesaretini göstererek, "Cüretimi bağışlamanızı dilerim Bay Gordon, ama kurtulduğunuz için sizi kutlamadan edemeyeceğim," dedi. "Ucuz atlattınız doğrusu, çok ucuz!"

"Sen kendi salaklığını kutla! Çadırın altında geberip gidecektim, haberin bile olmayacaktı ulan..."

John Gordon'ın ondan sonra akıcı bir İngilizceyle sayıp döktüğü en etkileyici aşağılama sıfatlarını burada tekrarlamanın gereği yok.

John Gordon yeterince içini boşaltıp öfkesini attıktan sonra, "Bayılma numarası yapan kadınlar gibi yığılıvermişim oracığa," diye devam etti. "Sen hiç numaradan bayılan kadın görmüş müydün Taylor?"

"Evet efendim, sevgili memleketimizde birkaç sefer görmüştüm."

"Aynen öyle. Höt deyince bayılıveren kadınlara döndüm billahi! Oysa, kurşun başımın derisini şöylece sıyırıp geçti sadece. Birazcık sersemletti tabii, ama o kadar da olacak elbet." Sonra, elleri ayakları bağlı adama döndü:

"Kalk ayağa Jan. Ya benden özür dileyeceksin, ya da seni eşek sudan gelene kadar pataklayacağım. Sizler geri çekilin bakalım."

Elleri ayakları bağlanmış bile olsa hâlâ yenilgiyi kabul edemeyen dev, bir türlü kırılmayan inadıyla, "Ben sanmiyor!" dedi. "Sen şözyor benim ipler, ben önce seni yiyor, ondan sonra ötekiler birer birer, ama istiyosalar hepsi birden, alçak oğlusuları gelsin hepsi birden, canina okucam!"

YİĞİTLİK SINAVI

BUZ tutmuş tüyleri, kötü kötü bakan gözleriyle canavar gibi bir kafa çadırın kapı örtüsünü aralayıp içeri uzandı.

Çadırda oturanlar bir ağızdan, "Defol! Çekil! Namussuz! Seni gidi hırsız! Yallah!" diye bağırmaya başladı. Bettles eline geçirdiği bir sahanı küt diye burnunun üstüne indirince, köpek hızla geri çekildi. Louis Savoy kapı örtüsünün bağcıklarını çözüp yeniden bağladı, örtünün alt ucunu sertleşmiş karların içine bir tavanın sapıyla iyice gömdükten sonra teperek sıkıladı ve üşüyen ellerini ısıtmak için hızlı hızlı ovuşturdu. Dışarıda hava buz gibiydi. İspirtolu termometre kırk sekiz saat önce eksi yirmi dereceye dayanmıştı ve ısı durmadan düşmeye devam ediyordu. Soğuk dalgasının ne zaman biteceği belli değildi. Böyle zamanlarda çadırdan çıkmak şöyle dursun, sobanın başından ayrılmak bile akıl kârı değildi ve çadırda oturanların, soludukları havanın soğumamasına çok dikkat etmeleri gerekirdi. Zira bu dikkati göstermeyenlerin ciğerlerini üşütmesi işten bile değildi. Ciğerler üşütülünce insan kuru kuru öksürmeye başlar, özellikle tavada et kızartıldığı zaman öksürük nöbetleri tutar, sonra da ilkbaharda veya yaza doğru başkaları buz tutmuş toprağı kazarak adam boyu bir çukur açar. Ciğerlerini üşüten adamın cesedi bu çukura atılır, üstü yosunla örtülür ve kıyamet günü sapasağlam, ama buz tutmuş olarak ayağa kalkacağı inancıyla orada bırakılır. İnsan bedeninin kıyamet gününe kadar sağlam kalabileceğinden kuşku duyan imansızlar, ölmek için Klondike'dan daha uygun bir yer bulamaz kendine doğrusu. Yalnız, sakın ola bu önermeden, Klondike'ın yaşamak için de uygun bir yer olduğu anlamı çıkarılmasın.

Dışarıda dondurucu bir hava vardı, ama çadırın içi de aşırı sıcak değildi. Ev eşyası olarak nitelenebilecek tek şey, çadırda yaşayanların istisnasız hepsinin gözü gibi baktığı sobaydı. Çadır zemininin yarısı ince çam dallarıyla örtülmüştü; bunların üstünde yatak yorgan yerine postlar ve kürkler vardı, altında ise fazla sıkıştırılmamış kar tabakası. Zeminin çam dallarıyla örtülü olmayan yarısını örten kar tabakası ise çok çiğnenmekten beton gibi sertleşmişti; bu bölümde, yere dağılmış olarak tencere, sahan, tava gibi kutup kamplarında rastlanan türden mutfak gereçleri duruyordu. Gürül gürül yanan soba akkor haline gelmişti, ama bir metre ötesinde, masa yerine kullanılan kocaman buz bloku hiç erimeden, aynen dere yatağından kesilip çıkarıldığı günkü gibi duruyordu; köşeleri bile hâlâ sivriliğini koruyordu. Çadırın tepesinden çıkan soba borusunun deldiği yerin altında ve borunun çevresinde brandadan yapılmış üst üste üç kat halinde davlumbazlar vardı; en alttaki davlumbaz sobadan yükselen sıcak havayı tutmaya, onun üstündeki buharı toplamaya, en dıştaki de birikerek yoğunlaşan nemi atmaya yarıyordu. Onların üstündeki çadırın tavanı ve yan duvarları ise bir buçuk santimetrelik kristalleşmiş bembeyaz bir buz tabakasıyla kaplıydı.

"A...h! Aaa..!" diye bir inleme duyuldu. Bir köşede battaniyelere sarınmış olarak postların üstünde yatan saçı sakalına karışmış, bitkin görünen gençten bir adamdı inleyen; bir yerlerinin ağrıdığı anlaşılıyordu. Gözlerini açmadan, sesi gittikçe yükselerek inlemeye devam ederken, birdenbire battaniyeleri üstünden atıp yattığı yerde yarım doğruldu ve ısırgan otu kümesi içine girmiş biri gibi çırpınıp silkelenmeye başladı.

"Kasları tutulmaya başladı!" diye bağırdı Bettles; ardından, "Yatırın onu çocuklar!" diye emir verdi.

Altı arkadaşı emri alır almaz, tamamıyla iyi niyetli bir acımasızlıkla gencin üzerine çullanıp onu önce yüzüstü yatırdılar ve olanca ağırlıklarıyla çiğnemeye koyuldular.

Masaj yerine geçen çiğneme bittikten sonra tekrar doğrulup oturan genç sakin bir sesle, "Kar üzerinde yapılan yolculuğun Al-

lah belasını versin!" diye mırıldandı. "Buralara gelmeden önce, bacaklarımı güçlendireyim diye yaptığım kır koşularını uç uca eklesem, memleketin bir yanından öbür yanına kadar tutar; bu yetmezmiş gibi art arda üç sezon rakip takımda savunmada oynadım. Sonra da yeterince dayanıklılık kazandığımı sanıp kalktım geldim bu Allahın cezası ülkeye; hangi dayanıklılık? Dayanıklılık şöyle dursun, erkeğe benzer tarafım kalmadı be! Çıtkırıldım hanım evlatlarına döndüm burada."

Genç adam sırtına bir battaniye aldı, kamburunu çıkararak sobanın başına oturdu ve bir sigara sardı.

"Yakınıyor değilim," diye devam etti; "acı ilacı yutmasını bilirim de halimden utanıyorum işte; mesele bu. Elli kilometrelik bir yolculuğun beni bu duruma düşürmesini hazmedemiyorum, ne yapayım! Hani el bebek gül bebek yetiştirilmiş muhallebici oğlanlar vardır, asfalt yolda beş kilometre yürüseler her yanları tutulur; aynen onlara döndüm. Pöh! Kendimden iğreniyorum vallahi! Kibritin var mı?"

Bettles sesini yumuşatarak babacan bir tavırla, "Üzme kendini evlat," dedi. Kibriti genç adama uzatırken de ekledi:

"Alışana kadar biraz zaman ister; acele etmeyeceksin. Biz de geçtik bu yollardan. Karda iz açarak yaptığım ilk yolculuğu dün gibi hatırlarım. Tutulmak da laf mı? Hiç unutmam; yolculuğun sonunda su içmek için eğilip ağzımı oluğa dayadığımda, doğrulabilmem on dakika sürmüştü. Eklemlerim kaskatı kesilmiş, bütün kaslarım halat gibi bükülmüştü, nah böyle; açabilirsen aç! Kramp da ne kelime! Her yanım öyle bir tutulmuştu ki, kampta ne kadar adam varsa beni çiğnemeye girişti de yarım günde anca açabildiler. Sen bu gencecik yaşında yine iyi dayandın; üstelik gözün de yılmıyor. Gelecek yıl bu vakitler bizim gibi tecrübelilere ayak uyduracak hale gelirsin. Ayrıca senin bir de avantajın var; kuru yapılı olduğun için sevinmelisin... Ben ne babayiğit adamlar görmüşümdür, kas dokularının arasında fazlaca yağ dokusu bulunduğu için kocayamadan tahtalıköyü boylamışlardır. Oysa sen yağ tutmuyorsun, iyi bir bünyen var."

"Yağ dokusu mu dedin?"

"Aynen öyle dedim. Bu yağ dokusu var ya; şimdi, bu yağ dokusu adamın iriliğine göre değişir. İrileştikçe yağ dokusu artar. O yüzden, iri adam güçlü kuvvetli olur, ama yürümeye gelemez. Güç kuvvet başka şey, dayanıklılık başka şey çünkü."

"Bak bunu hiç duymamıştım."

"Duymamış mıydın? Evladım, bunu bilmeyen yoktur ki; kime sorsan söyler. İri yarı adam güçlü kuvvetli olur, ama dayanıklı olmaz –iki kere iki dört! Hem iri yarı hem de dayanıklı olamazsın, anladın mı! İri yarı olursun, manda gibi yük çekersin, ama iş dayanıklılığa geldi mi otururşun aşağı. Ne kadar zayıf yapılı olursan o kadar dayanıklı olursun. Köpeğin de sıskası dayanıklı olur ya, aynen onun gibi; derisi kemiğine yapışmış ite yol dayandıramazsın. Yani arkadaş, iş dayanıklılığa geldi mi iri adam kuru adamla aşık atamaz; işte o kadar!"

"Tabii ya!" diye lafa karıştı Louis Savoy. "Bunda şaşılacak bir şey yok. Vaktiyle bir adam tanımıştım, manda kadar iriydi. Sulphur Creek'de altın bulununca bu iri adam, ufak tefek bir adamla birlikte yola çıkmıştı. Ufak tefek olanını sizler de bileceksiniz: Lon McFane. Hani şu kızıl saçlı, hep sırıtan ufacık İrlandalı var ya, o işte. Bu ikisi gece gündüz durmadan yol yürümüşler. İri olanı pes edip yatmış karların üstüne. Ufak olanı başlamış bunu tekmelemeye; tekmelemek yetmemiş, açmış ağzını; ne muhallebici çocukluğunu bırakmış, ne karılığını. Neyse efendim, sonunda kaldırmış mandayı ayağa; ite kaka, dürte tekmeleye bunu benim kulübeye kadar getirebilmiş. Herif gerçekten de manda kadar ha! Ama öyle bitmiş ki, o kadar olur; bu bir girdi yattı battaniyelerin altına, üç gün üç gece kalkamadı. Hayatımda onun kadar iri adam görmedim. Kimse de görmemiştir. Dediğin o yağ dokusundan o herifte çok vardı işte."

Prince adındaki maden mühendisi, "Ama bir de Axel Gunderson'u düşünsenize!" diye itiraz yollu lafa karıştı. Maden mühendisi sözünü ettiği dev yapılı İsveçlinin ölümüne yol açan trajik olayların etkisinden hâlâ kurtulamamıştı besbelli. Üzüntü-

lü üzüntülü kolunu kaldırıp doğu yönünü göstererek, "O koskoca adam da oralarda bir yerde kaldı işte. Ama hiç de sizin anlattıklarınıza benzemezdi," dedi.

Bettles de onu destekleyerek, "Salt Water'a ayak basan erkeklerin en irisiydi o," diye sözü Prince'in ağzından aldı. "Ama o iriliğiyle koşarak geyik kovalayıp yakalardı; geyik yorulur, o yorulmazdı. Ne var ki istisnalar kaideyi bozmaz. Onun kadınını da düşünsene, Unga'yı da söylesene! Unga'yı giyimli kantara vursan kırk beş kilo çekmez; o kadar kuru. Ama de bakalım, Axel'den geri kalır yanı mı vardı dayanıklılık konusunda! Doğruya doğru, Axel gibi bir yiğit daha gelmemiştir dünyaya; ama hangi işe koşarsan koş, Unga ondan aşağı kalmazdı. Kaç erkeğe taş çıkartırdı yiğitlikte. Altından kalkamayacağı hiçbir güçlük yoktu."

"Canım, o kocasına âşıktı da ondan," diye itiraz etti mühendis. "Güçlüklere katlanması, yiğitliği filan hep aşk yüzünden."

"Orası ayrı. Ama aşk başka şey, yiğitlik ise..."

"Bakın ne diyeceğim size kardeşler," diye Bettles'in lafını kesti Sitka Charley. Bağdaş kurduğu yiyecek sandığının üstünde dimdik oturan Kızılderili, istifini bozmadan sürdürdü konuşmasını:

"İri adamların kasları arasında bulunan yağ dokularından söz ettiniz; yiğit kadınlardan söz ettiniz; aşktan söz ettiniz; çok da güzel söylediniz! Dediklerinizin hepsi doğrudur. Ama bakın ben size ne anlatacağım; acaba böylesini duydunuz mu hiç? Yalnız bu anlatacaklarım çok eskilere aittir. İnsanların buralara yeni yeni ayak basmaya başladığı zamanlardı; kamp ateşleri birbirinden yıldızlar kadar uzak kalırdı o zamanlar. İşte o günlerde bir ara benim de iri yarı bir adamla, bir yağ topağıyla ve bir kadınla ilgili serüven geçti başımdan. Kadın ufacık tefecikti, ama mangal kadar yüreği vardı; sözünü ettiğim herifin öküz kadar yüreği varsa, kadının yüreği onunkinden büyüktü; yani, gerçek yiğitlik ondaydı. İşte o iri adam, o ufacık kadın ve ben, kara kışın ortasında, kıtlığın hüküm sürdüğü bir vakitte, diz boyu karları çiğneyerek ta Büyük Okyanus kıyılarına kadar upuzun bir yolculuk yaptık

birlikte. Kadının aşkı da yiğitliği kadar büyüktü, erkek olarak bundan fazlasını söylemek bana yakışmaz."

Sitka Charley sustu, uzanıp nacağı aldı ve sandığın yanı başında duran iri buz kalıbından ufak ufak parçalar yonttu. Yonttuğu parçaları avuç avuç sobanın üstündeki altın yıkama tavasının içine attı. İçme suyunu tavada erittikleri bu buzdan sağlıyorlardı. Adamlar birbirlerine sokularak sobanın çevresindeki çemberi biraz daha daralttılar. Kaslarına kramp giren genç ise bir parça rahatlayabilmek için ötesini berisini ovuşturmaya devam etti, ama boşuna uğraştığı yüzünden anlaşılıyordu.

"Kardeşlerim," diye devam etti Sitka Charley; "damarlarımda Siwash kabilesinin al kanı aksa da yüreğimin rengi aktır. Atalarımdan aldığım kusurları kanımda taşırım, beyaz arkadaşlarımdan aldığım erdemleri ise yüreğimde. Daha bacak kadar çocukken gerçeği anladım ben. Anladım ki, bu topraklar sizin ırkınızdan olanlara bağışlanmıştır; anladım ki, hiçbir Siwash sizin karşınızda duramaz; anladım ki, Kızılderililer size boyun eğmezse tıpkı geyikler gibi ve ayılar gibi telef olup gideceklerdir. Ben de işte, soğukta kalıp ölmektense, geldim sizin ateşinize sokuldum ve sizlerden biri oldum. Görmüş geçirmiş bir adamım ben. Türlü türlü insanla düşüp kalktım, türlü türlü insanla yolculuk yaptım, huylusuyla huysuzuyla pek çok beyaz tanıdım. O yüzden kendime sizleri örnek almaya alıştım; ben de aynen sizler gibi oturur kalkar, sizler gibi düşünür ve insanları sizin ölçülerinize vurarak tartarım. Dolayısıyla, sizin ırkınızdan biri hakkında ağzımdan kötü bir laf çıkarsa sakın alınmayın; 'Sitka Charley Kızılderili olduğu için bize kötü gözle bakıyor, dili doğru söylemiyor,' demeyin. Tamam mı?"

Sobanın çevresine sokulmuş adamların hançerelerinden onaylama anlamına gelen bir homurtu yükseldi.

"Kadının adı Passuk idi. Chilcat kabilesindendi. Chilcat'lerin totem direği o zamanlar iç bölgelerde değil, denize yakın bir yerdeydi. Dürüstçe bir pazarlık sonunda kadını kabilesinden satın aldım. Satın almamın nedeni, kadına kanımın kaynamış olma-

sı veya yüzünün gözünün güzelliği filan değildi. Hayatta ilk kez gördükleri kazık kadar erkeklerin koynuna sokulan çocuk yaştaki kızlar kadar ürkek ve çekingen biriydi; gözlerini yerden kaldırdığı yoktu ki gözlerini göreyim. Her neyse; dediğim gibi, yüreğim bir parçacık akmamıştı bu kadına. Onu satın almamın tek nedeni çok uzun bir yolculuğu hazırlanıyor olmamdı. Bu yolculuk için bir yardımcıya şiddetli ihtiyacım vardı; hem köpeklerimle ilgilenecek, hem de ırmak üzerinden yapacağım uzun yolculuklarda benimle birlikte günlerce kürek sallayacak bir yardımcı bulmam gerekiyordu. Üstelik, o zamanlar çulsuz olduğumdan, tek battaniyemi benimle paylaşabilecek biri olmalıydı. O yüzden Passuk'u seçtim.

"O zamanlar Devlet memuru olduğumdan söz etmiş miydim size? Etmediysem şimdi söylüyorum işte; siz de öğrenmiş olun. Neyse, bizi, yani beni, Passuk'u, köpekleri, kızakları bir savaş gemisine bindirdiler ve Bering Denizinin kuş uçmaz kervan geçmez bir kıyısına, buzların üstüne bıraktılar; yanımıza da kurutulmuş yiyeceklerden oluşan bir miktar kumanya verdiler. Devlet memuru olduğumdan bana güveniyorlardı; o yüzden büyük miktarda para ve birtakım mektuplarla birlikte, henüz insan ayağı basmamış yerlerin haritalarını bana emanet etmişlerdi.

Mektuplar mühürlüydü ve su geçirmez torbalar içine konmuştu. Ben bunları Mackenzie Irmağının ağzında buzlar arasına sıkışıp kalmış balina gemilerine götürecek, kaptanlarına teslim edecektim. Bütün ırmakların anası olan bizim Yukon'u saymazsak, bu Mackenzie kadar büyük ırmak görmedim ben hayatımda.

"Her neyse, bunların hiçbirisinin benim anlatacağım şeyle ilgisi yok, zira size balina gemilerinden de, dev gibi buz dağları tarafından tıkanmış Mackenzie'nin kıyısında geçirdiğim berbat kıştan da söz edecek değilim. İlkbaharla birlikte günler uzamaya başladığında, karların yüzü buzlanır buzlanmaz Passuk'la ben güneye doğru yola çıkıp Yukon Ülkesi'ne kadar indik. Yorucu bir yolculuk oldu, ama ne de olsa kış yolculuğu kadar değil. Kâh karadan kızakla, kâh ırmak üzerinden kano ile yol alarak sonunda

Forty Mile kasabasına vardık. Yeniden beyaz insan yüzüne kavuştuğum için seviniyordum. Irmağın kıyısına çadırımızı kurduk Passuk'la. O yıl çok sert bir kış yaptı. Kışın karanlığı ve ayazıyla birlikte kıtlık da çöktü üzerimize. Hükümet temsilcisinin emriyle yiyecek bütün halka eşit olarak dağıtıldı. Adam başına yirmi kilo unla, on kilo domuz pastırması düştü. Kuru fasulye hiç kalmamıştı. Kasabanın bütün köpekleri açlıktan sabahlara kadar uluyordu. Herkesin avurdu çökmüş, midelerimiz neredeyse sırtımıza yapışmıştı. Boğa gibi adamlar çöpe dönmüş, çöp gibi olanlar ise çoktan ölüp gitmişti. İskorbüt hastalığına tutulmayan hemen hemen kalmamıştı.

"Bir gün çağrı çıkarıldı, o gece herkes büyük mağazada toplandı. Mağazanın bomboş raflarını görünce kendi boş midelerimiz aklımıza geldiğinden hepimiz çok fena olduk. Ortadaki büyük sobanın çevresine toplanmış, sobada yanan ateşin ışığında konuşuyorduk; bahara sağ çıkan olursa, mumlar bari onların işine yarasın diye mum bile yakılmıyordu. Durumu aramızda görüştük, tartıştık ve perişanlığımızı dünyaya duyurmak için Büyük Okyanus kıyısına haberci yollama kararı aldık. Bunun üzerine bütün gözler bana çevrildi; nedenine gelince, o civarda benden usta, benden yaman bir ulak bulunmadığını bilmeyen yoktu da o yüzden herkes beni gözüne kestirmişti.

"Buradan Haines Misyonuna kadar bin yüz kilometre çeker yol," dedim, "Tamamını da kızağın önünde kar çiğneyerek, iz açarak gideceğim. En seçme köpeklerinizle birlikte bolca kumanya da verirseniz giderim. Passuk da benimle gelecek."

"Şartlarımı kabul ettiler. O sırada aralarından biri kalktı, 'Ben de onlarla gideceğim,' dedi. Long Jeff dedikleri uzun boylu, iri kemikli, iri kaslı çam yarması gibi bir Yankee idi bu; yüksekten atmasını da çok severdi. Eğer ben yolda kalırsam, haberi misyona o ulaştıracakmış. Çünkü efendim, onun gibi yol tepen az bulunurmuş ve kendisi yaban öküzü sütüyle beslenmiş olup kar çiğnemede üstüne yokmuş. Ben o sıralar henüz toy olduğumdan Yankee'leri iyice tanıyamamışım. Bunların çok konuşanlarının

boş konuştuğunu, büyük işler başaran adamların ise ağzını kapalı tutmasını bilenler arasından çıktığını ben nereden bileceğim o zamanlar! Neyse, köpeklerin en seçmelerini, mevcut yiyeceklerin en iyilerini alıp Passuk, Long Jeff ve ben yola vurduk.

"İçinizde taze kar çiğnememiş, kızak arkasında saatlerce dikilmemiş ya da buzlarla kaplı ırmağın ne demek olduğunu bilmeyen kimse bulunmadığından, çektiğimiz zahmet üzerinde fazla duracak değilim; yalnız şu kadarını söyleyeceğim, gün boyunca alabildiğimiz yol bazen on beş, bazen de kırk kilometre oluyordu, ama çoğunlukla on beş kilometrede kalıyordu. Ayrıca, en iyilerinden seçip verdikleri kumanyamız da çok kıt olduğundan, daha yolun başından itibaren idareli davranıyorduk. En seçme köpekleri almıştık almasına, ama o zavallılar da zaten açlıktan yarı ölü hale gelmiş hayvanlar arasından seçildikleri için ayakta zor duruyorlardı. Beyaz Irmak boyuna vardığımızda üç kızağımız ikiye inmişti, biz ise topu topu üç yüz kilometre yol ancak alabilmiştik. Bırakmak zorunda kaldığımız kızağın köpekleri kalan iki kızağı çeken köpeklerin midesini boylamıştı; hiçbir şeyi ziyan etmiyorduk yani.

"Pelly'ye varana kadar ne bir kamp ne de bir insan yüzü gördük. Orada yiyecek bulacağımızı umuyordum, ayrıca, ayaklarında yaralar açıldığı için ahlayıp oflamaya başlayan Long Jeff nasıl olsa Pelly'de kalır, ondan da kurtuluş olurum diye düşünüyordum. Gelgelelim misyon görevlisini bulduğumuzda, gördük ki adamın kendisi neredeyse açlıktan ve hastalıktan ölmek üzere; avurtları çökmüş, gözlerine tuhaf bir pırıltı gelmiş, ciğerleri ise her soluk alıp verişinde düdük gibi ötüyor. Bize bomboş yiyecek sandıklarını gösterdikten sonra kendi mezarını da gösterdi. Adam mezarını kazdırıp hazırlatmış, köpekler cesedini çıkarıp yemesinler diye mezarını örttürmek için de şimdiden mezarın kenarına tepe gibi taş yığdırmış. Misyonda bir avuç Kızılderili kalmıştı, onların da bir kısmı çok yaşlı erkekler, geri kalanı küçük çocuklardı; içlerinden bir ikisinin bile bahara çıkabileceği şüpheliydi.

"Oradan da böylece yüreklerimizde bir ağırlık ve midelerimizde bir hafiflikle ayrıldık. Büyük Denize ulaşıp Haines Misyonuna varabilmemiz için önümüzde daha sekiz yüz kilometrelik yol vardı. Yılın en kısa günlerinin içinde olduğumuzdan her gün neredeyse yirmi dört saat karanlıkta kalıyorduk; tam öğle vakti bile güneş güney yönünde ufuk çizgisinin üstüne çıkamıyordu. Neyseki buz sıkışmalarının yarattığı engebelerle çok karşılaşmadığımız ve rahat yol alabildiğimiz için köpekleri gece gündüz demeden haydalıyordum. Forty Mile'dakilere de söylediğim gibi, bütün yol boyunca taze kar çiğnemek zorunda kaldığımızdan lekenleri ayağımızdan çıkaramıyorduk. Bu yüzden ayaklarımızda yaralar açılıyor, yara olan yerler kabuk bağlayıp yeniden açılıyor, bir türlü iyileşmiyordu. Ayaklarımızda açılan yaralara her gün bir yenisi ekleniyordu ve işleyen eski yaralar öyle acıyordu ki, gözlerimizden yaş akıyordu. Sonunda bir sabah, Long Jeff küçücük bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlamaya başladı. Kar çiğnesin diye onu hafif kızağın önüne koydum, oysa o ayaklarını rahat ettirmek için lekenlerini çıkardı. Tabii lekensiz olarak bastığı karlar çiğnenmediği gibi, üstelik karda ayaklarının açtığı deliklere arkadan gelen köpekler dalıp tökezliyor, delikten kurtulmak için debelenirken de kızak çekmeye harcayacakları gücü boşuna harcamış oluyorlardı. Zaten hepsi bir deri bir kemik kalmıştı; kemikleri derilerini delip dışarı çıkacakmış gibi geliyordu insana. Bunun üzerine adama sert bir iki söz söyledim; bir daha yapmayacağına söz verdi, ama sözünü tutmadı. Bu sefer kırbaçla benzettim onu ve bir daha kar çiğnerken lekenlerini çıkarmaya kalkışmadı, köpekler de batmaktan kurtuldu. Kaslarındaki yağ dokusu ve ayak yaralarının acısı onu çocuğa çevirmişti.

"Şimdi gelelim Passuk'a. O çam yarması gibi herif ateşin başından bir adım ayrılmaz, bebekler gibi durmadan ağlarken, Passuk aşımızı pişirir, sabahları köpekleri koşmama yardım eder, akşamları da köpekleri çözmeme yine o yardımcı olurdu. Köpekleri kurtaran da yine o oldu. Çekti ayağına lekenleri, geçti en öne, hep o kar çiğnedi, köpeklere yol açtı. Passuk'u size nasıl anlatsam?

Onun böyle her işin altından kalkması bana olağan geldiği için üzerinde durmuyordum. Zaten başımda bin bir dert olduğundan onu düşünecek halde değildim, üstelik de çok toydum daha; kadından anlayacak yaşta değildim. Ancak çok daha sonraları, dönüp de geriye baktığım zaman değerlendirebildim onu.

"Long Jeff artık bize iyiden iyiye yük olmaya başlamıştı. Köpeklerin kızakları çekecek gücü kalmamışken o mahsus geride kalıp gizli gizli kızağa biniyordu. Kızaklardan birinin yönetimini de Passuk üzerine aldığı için adama hiç iş düşmüyordu. Sabah günlük istihkaktan payına düşeni verdim eline ve yaya olarak yola çıkardım onu. Ondan sonra benim kadınla ikimiz kampı bozduk, kızakları yükleyip bağladık, köpekleri koştuk. Öğle üzeri, güneş alay eder gibi şöyle azıcık yüzünü gösterdiği sırada adamın arkasından yetiştik ve yanından geçerken yanaklarının buz tabakasıyla kaplı olduğunu gördük; yanaklarında donan gözyaşlarıydı bu. Gece kampımızı kurduk, onun istihkakını ayırıp kenara koyduk, kürklerini de güzelce yaydık, hazır ettik. Yerimizi kolay bulabilmesi için de kocaman bir ateş yaktık. Saatler sonra bu topallaya topallaya geldi, ahlaya oflaya azığını yedi ve hemen devrilip yattı. Adam hasta değildi. Sadece ayaklarında leken vurmasından birkaç yara açılmıştı, yorgundu ve açlıktan zayıf düşmüştü. Passuk'la benim de ayaklarımız yara içindeydi, biz de yorgunduk, biz de açlıktan zayıf düşmüştük; üstelik bütün işi Passuk'la ikimiz görüyorduk, o hiçbir iş yapmıyordu. Gelgelelim, onun kaslarının arasında, kardeşimiz Bettles'in sözünü ettiği o yağ dokusu vardı. Hiçbir iş yapmadığı halde yine de ona günlük istihkaktan eşit pay veriyorduk.

"Derken günün birinde yolumuzun üstüne iki hayalet çıktı –o bembeyaz, sessiz ıssızlıkta iki hayalet; beyaz bir adamla beyaz bir çocuk. Buz tutan Le Barge Gölü üzerindeki kampları, kırılan buzun altında olduğu gibi kaynayıp gitmiş, bu ikisi sırtlarında birer battaniyeyle kalmışlar. Geceleri ateş yakıp sabaha kadar ateşin başında oturuyorlarmış. Ellerinde kalan bir parçacık unu idare edebilmek için, azar azar sulandırıp içiyorlarmış. Adam bana un

torbasını gösterdi, bir buçuk kilo un ya vardı ya yoktu torbada, açlıktan kırılan Pelly kampına kadar ise önlerinde üç yüz kilometre yol vardı. Geride bir Kızılderili bıraktıklarını söylediler; dediklerine göre Kızılderiliye haksızlık etmeyip payına düşen kumanyayı vermişler, ama adam bunlara ayak uyduramamış. Ben yutmadım tabii. Kendi yedikleri kadar ona da verseler, Kızılderili mümkünü yok geride kalmazdı. Kendimize yetecek kadar bile kumanyamız kalmadığından, onlara da bir şey veremedim tabii. Bu ikisi bizim köpeklerden en besilisini gözlerine kestirmiş, onu çalmaya kalkıştılar. En besili dediğim köpeğin de derisi kemiğine yapışmış. Neyse, bunların burnuna tabancamı dayayıp defolmalarını söyledim. Sarhoş iki hayalet gibi Pelly yolunu tuttular.

"Elimde kala kala bir kızakla üç köpek kalmıştı ve köpeklerin üçü de bir deri bir kemik. Ateşi beslemedin mi soba nasıl ısı vermezse, kulübe nasıl soğumaya başlarsa, biz de öyleydik işte. Yeterince beslenemediğimiz için acı soğuğa dayanamayan derilerimiz donup çatlıyordu; suratlarımız öyle kararmıştı ki anamız görse tanıyamazdı. Ayaklarımız yara bere içindeydi. Sabahleyin ayaklarıma lekenleri takarken canımın acısından bağırmamak için küfür ettim hep. Passuk ise gık bile demeden yol açmak için öne geçti hemen. Long Jeff ise hüngür hüngür ağlamaya başladı.

"Thirty Mile Irmağının üzerindeki buz tabakası incelmişti; her geçen gün hızını biraz daha arttıran akıntı alttan alta buzu yiye yiye inceltmiş, buz tabakasında yer yer çatlaklar hatta koca koca delikler açılmıştı. Her sabah bizden önce yola çıkan Long Jeff'i bir sabah ileride dinlenirken bulduğumuzda, bir de baktık ki adamla aramızda su var; oraya daracık ve kof bir buz köprüsü üzerinden geçmiş, ama kızağın geçmesi mümkün değil. Bunun üzerine araştırıp başka bir buz köprüsü bulduk. Passuk hafif olduğu için önden o geçti; buzun çökme olasılığına karşı, uzun bir sırık alıp buz köprüsüne çapraz olarak elinde tutmayı ihmal etmedi. Lekenleri çok geniş, kendisi de çok hafif olduğu için rahatça geçti karşıya. Karşıdan seslenip köpekleri çağırdı. Kızak geçerken buz köprüsü çöktü ve köpekler, ayaklarında lekenleri, el-

lerinde de sırıkları olmadığı için suya yuvarlandılar. Ben kızağın bir ucuna yapıştım, ama akıntı çok güçlü olduğundan köpeklerle birlikte geri çekemedim; sonunda, koşum kayışlarını kızağa bağlayan sırım kopuverdi, köpekler de buzun altında kaynadı gitti. Gerçi köpeklerde et namına bir şey kalmamıştı, ama hiç değilse bir hafta bizi idare ederler diye düşünüyor, buna güveniyordum. Oysa şimdi o da gitmişti elimizden.

"Ertesi sabah geri kalan kumanyayı üç eşit parçaya ayırdım; zaten pek az bir şey kalmıştı. Ondan sonra Long Jeff'e, 'Bak,' dedim, 'bize ayak uydurabilirsen bizimle gelirsin, uyduramazsan gelemezsin; kararı sana kalmış. Biz yanımıza ağırlık almadan yola çıkıyoruz; hızlı gideceğiz."

"Koskoca herif ağlaya ağlaya ayaklarının yara olduğundan dem vurdu, başka bahaneler ileri sürdü, bağırıp çağırdı, kendisini yarı yolda bir başına bıraktığımızı ve yoldaşlık onurunu ileri sürerek acı sözler söyledi. Oysa Passuk'un ayakları da, benim ayaklarım da onunkilerden berbat durumdaydı, çünkü ikimiz de lekenlerle kar çiğneyip durmuştuk. Long Jeff, bir adım atacak hali olmadığını söyleyip, 'Eğer yola çıkarsam vallahi ölürüm,' deyince başka çaremiz kalmadı; Passuk bir kürk paltoyu sırtladı, ben de bir tencere ile bir balta aldım yanıma. Tam yola çıkacağımız sırada Passuk, Long Jeff için bıraktığımız azığa bakıp, 'Kumanyayı böyle bebek gibi bir erkeğe bırakmak yazık,' dedi. 'Onun ölmesi daha iyi.' Ben olmazlanıp dedim ki, 'İnsan biriyle yola çıktı mı onunla yoldaş olur; yoldaş olundu mu yoldaş kalınır.' Bunun üzerine Passuk bana, geride, Forty Mile'da bıraktığımız adamları hatırlattı; onların hepsinin de Long Jeff'den çok daha iyi adamlar olduğunu ve ilkbaharda yiyeceğe kavuşabilmek için bütün umutlarını bana bağladıklarını söyledi. Ben yine de olmazlanınca, göz açıp kapayana kadar belimden tabancamı kaptı Passuk; ondan sonra, kardeşimiz Bettles'in dediği gibi, kocayamadan tahtalıköyü boyladı Long Jeff. Bu yaptığından ötürü Passuk'u adamakıllı azarladım, ama oralı bile olmadı; hiç üzgün görünmediği gibi, özür de dilemedi. Onu azarlamıştım, ama içimden de hak vermemiş değildim hani."

Sitka Charley sustu, sobanın üstündeki altın yıkama tavasına buz parçaları attı. Kimse konuşmuyordu. Dışarıda köpekler soğuktan yakınmalarını uzun uzun uluyarak dile getirdikçe, sobanın başındaki adamların sırtları ürperiyordu.

"Günler birbirini kovalıyor, Passuk'la ben karların içinde lekenlerle zorlukla yol alabiliyorduk. Derken, o ikisinin –karşılaştığımız o iki hayalet vardı ya, işte onların– ateş yakıp geceledikleri yerlere rastlamaya başladık yolumuzun üstünde. Salt Water'a kadar daha çok uzun bir yol vardı önümüzde; hemen hemen bütün kumanyamız tükendiği için, oraya ulaşabilmemiz ancak bir mucizeye kalmıştı. Biraz daha yol aldıktan sonra o beyaz adamla çocuğun geride bıraktığı Kızılderiliye rastladık; onun da hayaletten farkı yoktu. Yüzünü Pelly yönüne çevirmiş, uyurgezer gibi yürüyordu karşılaştığımızda. Kumanyayı paylaştırmada beyaz adamla çocuğun kendisine haksızlık ettiğini ve üç günden beridir ağzına bir tutam bile un girmediğini söyledi. Her gece çarığından bir parça kesip yanında taşıdığı ufak tasın içinde kaynatır, onu yermiş adam. Kıyı yörelerinden bir Kızılderili olduğu için anlattıklarını Passuk benim dilime çeviriyordu da öyle anlayabiliyordum.

"Adam Yukon'un yabancısıydı, yolu da bilmiyordu; sadece Pelly'nin güneyde olduğunu biliyordu o kadar. Pelly uzak mıydı? İki uyumalık yol muydu? On uyumalık mı? Yüz uyumalık mı? Bilmiyordu adam; sadece, hangi yönde olduğunu biliyor ve o yöne gidiyordu. Artık geri dönemeyecek kadar yurdundan uzaklaştığı için devam etmek zorundaydı.

"Bizim de yokluk içinde olduğumuzu gördüğünden, dili varıp yiyecek isteyemedi. Passuk, palazları tehlikede olan bir keklik gibi kaygıyla bir yabancıya bakıyordu bir bana; aklından bir şeyler geçirdiği, ama bir türlü karar veremediği yüzünden belli oluyordu. Bunun üzerine ben Passuk'u kenara çekip dedim ki: 'Bu adama haksızlık etmişler. Yiyeceğimizden bir parça ayırıp vereyim mi ona?' Kadının yüreğinde tutuşan sevincin ışığını gözlerinde görür gibi oldum, ama bu çok kısa sürdü. Beni ve yabancıyı uzun

uzun süzdü; dudakları gergin, dişleri kenetlenmişti. Sonunda bana şöyle dedi: 'Hayır. Salt Water'a kadar daha çok uzun bir yol var önümüzde ve yolumuzun üstünde ölüm bekliyor. Ölüm benim erkeğim olan Charley'ye yol versin, bu yabancı adamı alsın.' Böylece adam, yüzü Pelly yönüne dönük olarak sessiz beyazlığa daldı. O gece sessiz sesiz ağladı Passuk. Daha önce ağladığını hiç görmemiştim. Acaba ateşimizin dumanından mı yaşardı gözleri diye düşündüm, ama ondan olamazdı, çünkü yakmak için hep kuru dalları toplamıştık, bir tane bile yaş dal atmamıştık ateşe. Onun böyle kederlenmesine şaştım kaldım. Gece gündüz hiç gün ışığı görmeden hep karanlıkta yaşamanın verdiği sıkıntıdan, çektiği zahmetlerden olsa gerek diye düşündüm kendi kendime.

"Hayat çok tuhaf bir şey. Bunun üzerinde çok düşündüm, ama işin içinden çıkamadım. Sorularıma cevap bulmaya uğraştıkça daha beter kafam karıştı. İnsan neden bu kadar sarılır hayata? Hiç kimsenin kazanamadığı bir oyundur hayat. Yaşamak, eziyetlidir; yaşamak, acı çekmektir; yaşamak, eninde sonunda ihtiyarlamak, elden ayaktan düşmek demektir, hepimizin sonu budur. Sonunda hepimiz, sönmüş ateşin soğuk küllerine döneriz. Bebek doğduğunda ilk soluğunu alırken acı çeker; ihtiyar adam son soluğunu acı çekerek verir ve insan bu iki soluk arasında acıdan, kederden, üzüntüden başka bir şey tatmaz. Düşe kalka, hep ileride bekleyen Ölüm'ün kollarına doğru gittiğini bilerek ilerler hayat yolunda, ama yine de ikide bir dönüp geriye bakmaktan ve hayatta kalmak için çabalamaktan kendini alamaz. Oysa Ölüm acı vermez. Acı veren Hayat'tır. Ama yine de bizler Hayat'ı sever, Ölüm'den nefret ederiz. Çok tuhaf.

"O geceden sonra gelen günlerde Passuk ile aramızda hemen hemen hiç konuşma geçmedi. Geceleri karların üstüne ölü gibi seriliyorduk; gündüzleri ise ölümüz yürüyordu. Çevremizde de her şey ölüydü. Ne bir keklik, ne bir sincap, ne bir tavşan görebiliyorduk –hiç, ama hiçbir canlı yaratık yoktu. Beyaz örtüsünün altında akan ırmağın bile sesi duyulmuyordu. Ormandaki tüm ağaçların özsuyu donmuştu. Bugünkü gibi müthiş bir ayaz

vardı; geceleri yıldızlar irileşir, elle tutulacak kadar yaklaşır, zıplayıp oynaşırdı. Gündüzleri ise bizimle alay eder gibi yalancı güneşler çıkar, yalancı ışıklar gözlerimizi alırdı. Karlar elmas tozu gibi parlardı. Ne bir ses, ne bir çoban ateşi; sadece acı soğuk ve Sessizlik...

"Dediğim gibi, artık ölülerimiz yürüyordu, zaman kavramını yitirmiştik. Yüzümüzü Salt Water yönüne çevirdiğimiz için, ayaklarımız bizi Salt Water'a sürüklüyordu; biz gitmiyorduk. Tahkeena yakınlarında kamp kurmuşuz da Tahkeena'ya geldiğimizi bile fark etmemişiz. Gözlerimizin önüne serilen White Horse Irmağını görmeden geçmişiz. Canyon belini aşmışız, ama ayaklarımız bunun farkında bile olmamış. Bütün duyularımız körelmişti çünkü. Yürürken sık sık düşmeye başlamıştık, ama düşerken bile yüzümüz Salt Water yönüne dönük olarak düşüyor, kalkarken de yüzümüz aynı yöne dönük olarak kalkıyorduk.

"Son azığımızı da üleştik. Yalnız, azığımızı her zaman eşit paylaştığımız halde, Passuk nedense benden daha sık düşüyordu. Caribou Beli'ne vardığımızda Passuk tamamıyla tükendi. O gece tek kürkümüzün altına uzandık ve ertesi sabah yola çıkamadık. Orada kalıp Passuk'la el ele Ölüm'ü karşılamak geçiyordu aklımdan; çünkü yola çıktığımızdan bu yana değişmiştim ben, artık olgunlaşmış, bir kadını sevmenin ne demek olduğunu ben de öğrenmiştim. Haines Misyonuna daha yüz elli kilometre vardı ve misyonla aramızda, orman çizgisinin ardında, koca Chilcoot'un iki yalçın zirvesi aşılmaz bir duvar gibi yükseliyordu. Ben bu yüzden Ölüm'ü beklemeyi düşünürken, Passuk benimle konuşmaya başladı; sesi o kadar yavaş çıkıyordu ki, duyabilmek için kulağımı ağzına dayamak zorunda kaldım. Artı beni öfkelendirmekten de korkusu kalmadığı için, yüreğini çekinmeden açıp bana olan sevgisini ve anlamadığım başka bir şeyler anlattı. Sonunda şöyle dedi:

" 'Sen benim erkeğimsin Charley; ben de sana kadınlığı iyi yaptım, kusur işlemedim. Seninle yaşadığımız günlerde ateşini yaktım, aşını pişirdim, köpeklerine baktım, seninle birlikte kü-

rek salladım, kar çiğneyip yol açtım, hiçbir zaman yakınmadım. Ne babamın kulübesindeki ocağın sıcaklığını, ne de Chilcat'te bol bol bulunan yiyecekleri özlediğimi söyledim. Sen konuşurken ben susup dinledim. Senin verdiğin emirleri ikiletmeden yerine getirdim. Söylediklerim doğru değil mi Charley?' 'Doğru,' dedim, 'söylediklerinin hepsi doğru.' Bunun üzerine bana dedi ki: 'Chilcat'e geldiğinde benim suratıma bile bakmadan, köpek satın alır gibi satın almıştın beni; alıp götürmüştün. O zaman yüreğimde sana karşı kin vardı; senden hem nefret ediyor, hem de korkuyordum. Ama bu dediklerim çok eskidendi; beni yeni satın aldığın sıralardaydı. Sonra yavaş yavaş nefretim geçti, çünkü, köpeğine iyi davranan biri gibi sen de bana iyi davranıyordun. Yüreğin soğuktu ve yüreğinde bana yer yoktu, ama yine de bana kötü davranmıyor, haksızlık etmiyordun. Sen ancak cesur adamların, yiğit erkeklerin girişebileceği büyük işleri başarırken hep yanında bulunduğum için, seni başka türden, başka kandan erkeklerle karşılaştırma olanağım vardı. Yaptığım her karşılaştırmada hep sen öne çıkıyor, diğer bütün erkeklerden ayrı bir erkek olarak onurunla yüceliyordun gözümde. Senin ağzından ne akılsızca bir laf çıktığını duydum, ne de yalan konuştuğunu duydum. Yavaş yavaş seninle gurur duymaya başladım ve bir gün geldi, yüreğimin tümünü sen doldurdun; düşüncelerimde de artık yalnız sen vardım. Altın ışıklarını gökyüzünden eksik etmeyen, hiç batmayan yaz güneşim oldun benim. Gözümü hangi yana çevirsem, hep bu güneşi görüyordum artık. Oysa senin yüreğin hep soğuk kaldı, orada bana bir yer açmadın!' Ben de ona dedim ki: 'Bu söylediklerin doğru. Yüreğim soğuktu ve sana yer yoktu. Ama bu eskidendi. Şimdi ise, güneşin geri geldiği ilkbaharda yağan kar gibi yumuşak yüreğim. Yüreğimin buzları çözüldü. Şimdi yüreğimin içi akarsuların çağıltısıyla dolu ve ilkbaharda çiçeğe duran yeryüzü gibi göveriyor içim. Kekliklerin kanat şakırtılarını, ardıç kuşlarının cıvıltılarını, ilkbaharın türkülerini yüreğimin ta içinde duyuyorum, çünkü yüreğimin kara kışı geride kaldı, buzları çözüldü ve ben kadınımı sevmeyi öğrendim.'

"Passuk gülümsedi ve kürkün altında bana biraz daha sokuldu, 'Şimdi mutluyum,' dedi. Başını göğsüme yasladı, uzun bir süre konuşmadan öyle kaldı. Soluğunu zor duyabiliyordum. Sonra konuşmaya başladı, ama zayıf bir fısıltı halinde çıkıyordu sesi: 'Benim için yolun sonu geldi; çok yorgunum. Ama ölmeden önce sana anlatmak istediğim şeyler var. Çok eskiden, ben Chilcat'de küçücük bir kızken, bir gün babamın kulübesinde kürk balyaları arasında oyun oynuyordum. Erkeklerin hepsi avdaydı, kadınlarla delikanlılar da et kurutmakla uğraştıkları için kimsenin benimle ilgilendiği yoktu. Mevsimlerden ilkbahardı ve ben kulübede yalnız başınaydım. Keçeleşmiş tüyleri salkım saçak sallanan, kış uykusundan yeni uyanmış aç bir boz ayı kapıdan başını uzattı. Av dönüşü köye ilk varan ağabeyim olmuş, ayıyı görüp koşmuş kulübeye. Tam zamanında yetişen ağabeyim ateşten aldığı yanar odunlarla ayının üstüne yürüdü; koşumların çözülmesine bile vakit olmadığı için arkalarında kızağı sürükleyerek köpekler de saldırdı ayıya. Büyük bir dövüş oldu, çok gürültü çıktı. Yerlerde yuvarlandılar, ateşin üstüne devrildiler, kürk balyalarını dağıttılar, kulübenin altını üstüne getirdiler. Sonunda ayı öldürüldü. Koca hayvanın ölüsü yerde yatarken, ağabeyimin birkaç parmağı canavarın dişleri arasında kopmuş olarak duruyordu ve ayının pençelediği yüzünden kanlar akıyordu. Pelly'ye ulaşmaya çalışan Kızılderiliyi hatırlıyor musun? Ateşimizin başında ellerini ısıtırken bir elinin parmaklarının eksik olduğu dikkatini çekmiş miydi? O Kızılderili benim ağabeyimdi işte. Ve sen ona yiyecek vermek isteyince ben sana engel oldum. O bir lokma yiyeceği olmadan sessizliğe daldı, çekti gitti.'

"İşte kardeşlerim, Caribou Beli yakınlarında, karların üstünde ölüsünü bıraktığım Passuk'un aşkı böyle bir aşktı. Kendisini ardı sıra sürükleyip öldürücü bir yolculuğa çıkaran adam uğrunda, öz ağabeyini feda etmeyi göze alacak kadar büyük bir aşk. Öyle bir aşk ki, yalnız ağabeyini değil, kendini de feda etmişti. Neden diyecek olursanız, anlatayım size: Passuk gözlerini son kez yummadan önce elimi tuttu, sincap kürkünden yapılma par-

kasının altına soktu, belinin yan tarafına götürdü. Elimin altına içi dolu bir torba geldi; onun neden sürekli güçten düştüğünü o zaman anladım. Kumanyamızdan günlük istihkakı ayırıp bölüştüğümüzde meğer o istihkakının yarısını yer, yarısını bu torbada biriktirirmiş; bu iş böyle günlerce sürmüş olmalıydı, çünkü torba ağzına kadar doluydu.

"Elimi hiç bırakmadan, 'Passuk yolun sonuna geldi,' dedi; 'ama senin daha epeyce yolun var Charley. Büyük Chilcoot geçidini aşacak, deniz kıyısına inecek, Haines Misyonuna varacaksın. Yolun ondan sonra da yıllarca devam edecek, seni yabancı topraklara, yabancı sulara çıkaracak ve hep şanla, şerefle dolu olacak. Yolun seni pek çok beyaz kadına, pek çok güzel kadına götürecek, ama Passuk'un aşkından büyük bir aşka asla götüremeyecek!'

"Kadınımın doğru söylediğini ben de biliyordum. Ama nedense birdenbire çılgınlığa kapıldım. Dolu yiyecek torbasını bir kenara fırlattım, benim de yolun sonuna geldiğimi söyledim ona. Gözleri dolu dolu oldu ve bana şöyle dedi: 'Sitka Charley kadar onurlu bir erkek, onun kadar doğru sözlü bir erkek görmedim bugüne kadar; eskiden onun ağzından doğru olmayan bir tek laf çıkmazdı. Sitka Charley şimdi bunları unuttu mu ki, burada, Caribou Beli'nde boş sözler konuşuyor? Kendisine yiyeceklerin en iyisini, köpeklerin en seçmelerini veren Forty Mile'daki adamları da mı unuttu? Passuk erkeğiyle hep gurur duyarak yaşadı. Şimdi yiğit ol yeniden; kalk ayağa, lekenleri geçir ayaklarına ve yola çık. Passuk senin eskisi kadar yiğit olduğunu görsün ki yine seninle gurur duyabilsin.'

"Passuk kollarımın arasında soğuyup kaskatı kesilince ayağa kalktım, attığım torbayı arayıp buldum, lekenleri ayağıma geçirip yeniden vurdum yola; ama sendeleyerek yürüyordum. Dizlerim tutmuyordu, ayrıca başım dönüyor, kulaklarını uğulduyor, gözlerim kararıyordu. Ayakta düş görüyordum. Çoktan unuttuğum çocukluk günlerime dönmüştüm. Kabilemle birlikte büyük şölendeydim; ağzına kadar dolu aş kazanının önünde oturuyor-

dum. Sonra şarkı söylemeye başladım. Deniz fili derisinden yapılmış davullar çalıyor, kızlı erkekli herkes şarkı söylüyordu, ben de onların ezgilerine ayak uydurarak dans ediyordum. O sırada Passuk gelip elimden tuttu, beni çekerek götürmeye başladı. Uykum geldi, yatmak istedim, ama Passuk bırakmadı; ben uyumak istiyordum, o uyandırıyordu beni. Üstüme büyük bir yorgunluk çöküyor, ikide bir tökezleyip yuvarlanıyordum, o zaman da Passuk elimden tutup kaldırıyordu. Yolumu şaşırıp derin karların içine daldığım zaman yine o yetişip beni çeviriyor, doğru yola sokuyordu. İşte böyle, tıpkı içkiyle başı dumanlanıp olmadık hayaller gören bir sarhoş gibi düşler içinde düşe kalka deniz kıyısını tutup Haines Misyonuna vardım."

Sitka Charley elini uzatıp çadır kapısını kapayan örtüyü kaldırdı. Öğlen olmuştu. Güney yönünde Güneş buzdan bir tepsi gibi Henderson Sırtını sıyırmaya çabalıyor, onun her iki yanında birer yalancı güneş alev alev yanıyordu. Dondurucu havada yüzen buz zerrecikleri elmas tozu gibi ışıldıyordu. İleride gözden kaybolan donmuş kızak izinin beri başında, kabarık postu buz tutmuş kurt kırması bir köpek azmanı uzun burnunu gökyüzüne dikip ağıt yakar gibi uludu.

YOL AYRIMI

Sana sevda, sana sevda böyle bağlamışken kuvvetle beni,
Ey güzel yârim söyle, nasıl koyup gideyim buralarda seni?
Bir Schwabia* halk şarkısı

ŞARKIYI söyleyen temiz yüzlü, gözlerinin içi gülen genç adam eğildi, fokur fokur kaynayan kuru fasulye tenceresine biraz su ekledi, sonra elinde bir odunla doğruldu ve mutfak gereçleriyle yiyecek sandığının çevresine doluşmaya başlayan köpekleri kovdu. Masmavi gözleriyle, mısır püskülü gibi uzun, sapsarı saçlarıyla yüzüne bakmaya kıyılamayacak kadar yakışıklı, körpe bir delikanlıydı. Kardan takkelerini giymiş sık çam ağaçlarının çevrelediği kampın üzerine, ağaç tepelerinin oluşturduğu beyaz çizgiye yaslanmış hilalin donuk ışığı vuruyordu. Çam ağaçlarıyla çevrelenen kamp dış dünyadan tamamıyla yalıtılmıştı. Hava öyle ayaza çekmişti ki, gökte iri iri yıldızlar zıplayıp hoplayarak, çakarak dans ediyormuş gibi görünüyordu göze. Güneydoğu yönünde, ufukta ağır ağır kaybolmakta olan donuk yeşilimsi aydınlık, Kuzey Kutup fecrinin açılış cümbüşünü müjdeliyordu.

Çoban ateşinin berisinde, kocaman bir ayı postunun üstünde iki adam yatıyordu. Ayı postu bu iki adamın yatağıydı. İnce çam dalları üst üste yığılarak oluşturulmuş on beş santim kalınlığında bir koruyucu katman, ayı postunu karla örtülü zeminden yalıtıyordu. Yatanların battaniyeleri dürülü olarak arkalarında duruyordu. Başlarının üstünde korunak olarak branda bezinden bir tente vardı; aslında, buna tente bile denemezdi: üste gelen iki

* Swabia adının Almanca yazılış biçimidir. Swabia, bugünkü Baden, Würtenberg'i içine alan bir Alman dukalığı idi. *-çev.*

ucu iki ağaç arasına gerilmiş, alttaki iki ucu da kırk beş derecelik bir açıyla yere tutturulmuş bir parça çadır bezinden ibaretti. İki adam sırtlarını bu çadır bezine vererek yatıyordu. Çadır bezi, hemen önlerinde yanan çoban ateşinin ısısını tutup, bir parçacık da olsa adamların üzerine doğru yayıyordu. Güldür güldür yanan ateşin yanı başına çekilmiş bir kızağın üstünde oturan bir başka adam çarık onarmakla meşguldü. Sağ yanda, biraz ileride duran donmuş bir çakıl yığını ile onun yanı başındaki kaba saba bocurgat, bu adamların her gün sabahtan akşama kadar, altın çıkarmak için orada kazma kürek salladıklarına tanıklık ediyordu. Sol yanda, saplarından kara gömülü duran dört çift leken ise, karları basılmış kamp yerinden ayrıldıkları zaman hangi koşullarda yürünebildiğini gösteriyordu.

Schwabia halk şarkısı, Kuzey Kutbunun çok yakınındaki bu yaban elde insanın kulağına nedense daha bir dokunaklı geliyor, zahmetli bir günün yorgunluğunu çıkarmaya çalışan adamların maneviyatı üzerinde hiç de olumlu bir eki yaratmıyordu. Bu şarkı yüzünden üzerlerine hüzün çöküyor, ikide bir başlarını çevirip güney yönüne bakarak, bellerin, geçitlerin ardında kalan sıcak ülkelerin hasretiyle iç çekiyorlardı.

İçlerinden biri daha fazla dayanamayarak, "Tanrı aşkı için Sigmund, kes şunu!" diye bağırdı. Yumrukları sıkılıydı, ama kimse görmesin diye, üzerinde yattığı ayı postunun kıvrımları arasında saklıyordu ellerini.

"Ama neden keseyim Dave Wertz?" diye hayretle sordu Sigmund. "Benim yüreğim şen olduğu zaman neden şarkı söylemeyeyim?"

"Şarkı söylemen için hiçbir neden yok ortada da onun için. Çevrene şöyle bir baksana be adam! On iki aydır burada ne zıkkımlandığımızı bir düşünsene; nasıl hayvanlardan farksız yaşadığımızı düşünsene!"

Daha fazla günaha girmekten böylece alıkonan Sigmund, mısır püskülü saçlarını savura savura bir sağa baktı, bir sola baktı; tüyleri buz tutmuş kurt azmanı köpekleri de gördü, adamların

ağızlarından çıkan buğuyu da gördü, yani, görülebilecek ne varsa gördü. Bir kahkaha atarak, "Yüreğim niçin şen olmasın?" dedi. "İyi işte her şey, çok iyi, çok güzel. Zıkkımlandığımız her şey de yarıyor bize –bak!" diyerek, bir kolunu kıvırdı ve şişirdiği pazısını öbür eliyle tapışladı. "Hayvan gibi yaşıyorsak, karşılığını da krallara layık bir zenginlikle alıyoruz. Yalan mı? Tava başına yirmi dolarlık altın veriyor damar; kalınlığının da en az üç metre olduğu aşikâr. Hepimiz biliyoruz ki ikinci bir Klondike burası. Bak işte, yanı başında yatan Jim Hawes da biliyor ve hiç yakınmıyor o. Hitchcock'a baksana! Yaşlı nineler gibi oturmuş çarıklarını yamayarak güzel güzel oyalanıyor işte. Bir tek sen varsın sabırsızlanan içimizde. İlkbahara kadar dişini sıkıp uslu uslu çalışsana! İlkbaharda bol sulu yıkamalara bir başlayalım, krallardan da zengin olacağız; ama dişini sıkamıyorsun ki! Tutturmuşsun ille de Birleşik Devletler'e döneceğim diye. Ben de bir an önce oraya dönmeye can atıyorum. Doğup büyüdüğüm memleketim orası benim. Ama ben dişimi sıkıp sabredebiliyorum; tavaların her gün tereyağı gibi silme altınla dolacağı ilkbaharı bekliyorum. Oysa sen küçük bir çocuk gibi, rahat günlerinin özlemiyle vır vır edip ağlıyorsun. Pöh! Niçin şarkı söylemeyecekmişim:

Bir yıla kalmaz, bir yıla kalmaz,
bağ bozumundan önce dönerim.
Ve sen benim sadık yârimsen,
Düğünümüzü yaparız hemen.

Bir yıla kalmaz, bir yıla kalmaz,
Bağ bozumundan önce dönerim.
Ve sen benim sadık yârimsen,
Düğünümüzü yaparız hemen,
Yaşarım senin aşkınla ebediyen.

Köpekler tüylerini kabartıp hırlayarak ateşin aydınlığına doğru yanaştı. Öteden, karlar üzerinde tekdüze aralıklarla atılan adımların çıkardığı gıcırtılar ve her adımda kardan çekip çıkarılan leken sapının kara sürtünürken çıkardığı, dökülen şeker

sesine benzer hışırtılar duyuluyordu. Sigmund şarkısını yarıda kesti, küfürler eşliğinde salladığı odunlarla kovaladı hayvanları. O sırada, kürklere bürünmüş konuğun yüzünü ateşin alevleri aydınlattı ve bir Kızılderili kız ateşe yaklaşıp ayaklarından lekenleri çıkardı, sırtındaki sincap kürkünden parkanın başlığını geriye yıkıp dört adamın ortasında dikildi. Ayı postunun üstünde yatan iki adamla Sigmund onu alışık oldukları üzere, "Hoş geldin Sipsu!" diye karşılarken, kızakta oturmakta olan Hitchcock da hafif kayarak kızın oturması için yanında yer açtı. Kıza, onun konuştuğu dille, yani kırık dökük bir İngilizce ve Chinook dili karışımı uydurma bir dille hitap ederek, "Ne var ne yok bakalım Sipsu?" diye hal hatır sordu. "Köyünde kıtlık hâlâ devam ediyor mu? Geyiklerin ve diğer av hayvanlarının ortadan kayboluş nedenini bulabildi mi büyücünüz?"

"Evet, kıtlık bitmedi. Av hayvanı çok az. Köpeklerimizi yemeği düşünüyoruz. Büyücümüz belanın nedenini buldu; belayı defetmek için yarın kurban töreni yapacağız."

"Kimi kurban edeceklermiş bakalım? Yeni doğmuş bir bebeği mi, yoksa ölmesi yaşamasından hayırlıdır diye kocamış kadınlardan veya sarsak moruklardan birini mi?"

"Bu sefer öyle yapmayacaklar; bu bela çok büyük olduğu için değerli bir kurban seçti büyücümüz; kabile reisinin kızı olan beni, Sipsu'yu."

"Allah belalarını versin!" Hitchcock laneti öyle bir ağzını doldura doldura, öyle içinden gelerek savurmuştu ki, hem çok şaşırdığını, hem de kıza büyük bir ilgi duyduğunu anlamamak imkânsızdı.

"O yüzden seninle ben şimdi bir yol ayrımındayız," diye sükûnetle devam etti kız. "Son bir kez birbirimizin yüzünü görelim diye geldim; son kez."

İlkel bir soydan gelen kız, kabilesinin ilkel gelenekleri içinde doğup büyümüştü; dolayısıyla hayata kaderci bir gözle bakıyor, insan kurban etmeyi çok doğal buluyordu. Gündüze ve geceye, yağmura ve doluya, tomurcukların açmasına ve yaprakların ku-

rumasına hükmeden güçler kızgındı; öfkelerinin yatışması için kurban istiyorlardı. Onlar kurbanlarını çeşitli biçimlerde alırdı: insanları kudurmuş sellerde boğar, buzulların yarıklarına düşürür, boz ayının pençelerine parçalatır, öksürüklü bir hastalığın pençesine düşürerek eriye eriye, kan kusarak ölmelerine neden olurlardı. Törenle insan kurban edilmesi de böyle bir şeydi işte. Arada hiçbir fark yoktu. Kabilenin büyücüsü güçlerin ne istediğini çok iyi bilir, bu konuda hiç yanılmazdı. Bu da çok doğaldı. Ölüm çeşitli biçimlerde gelse de, sonuçta hepsi birdi– güçler, öldürmek istemeye görsün bir kez, eninde sonunda istediklerini alırlardı.

Oysa Hitchcock apayrı bir soydan geliyordu. Onun geleneklerinde ne bu derece katı inançlara ne de körü körüne boyun eğişe yer vardı. O yüzden, "Öyle şey olmaz Sipsu," dedi. "Sen henüz çok gençsin, hayatının baharındasın. Sizin büyücünüz salağın teki! Ayrıca yaptığı seçim de ne kadar kötü yürekli olduğunu gösteriyor. Hayır, bu iş olmayacak!"

Sipsu gülümseyerek cevap verdi:

"İyi yürekli olmayan hayatın kendisidir ve bu pek çok örnekten bellidir. Birincisi, ikimizi ayrı ayrı yaratmış –seni beyaz, beni esmer yapmış; bu kötü. İkincisi, seninle benim yollarımızı önce birleştirdi, şimdi de ayırıyor; bu da kötü. Elimizden bir şey gelmez. Eskiden bir gün tanrılar bize yine kızmışlardı; o sırada köyümüze senin kardeşlerinden üç kişi gelmişti. Üçü de beyaz, üçü de çok iri adamlardı. Kurban törenine karşı çıktılar ve senin gibi onlar da, 'Hayır, bu iş olmayacak,' dediler. Onlar hemen oracıkta öldüler ve o iş oldu."

Hitchcock anladığını belli etmek için başını salladı, yana doğru dönüp sesini yükseltti:

"Buraya bakın arkadaşlar! Köyde akıl almaz saçmalıklar oluyor! Şimdi de Sipsu'yu kurban etmeye hazırlanıyorlar. Ne diyorsunuz?"

Wertz'le Hawes bakıştılarsa da seslerini çıkarmadılar. Sigmund başını önüne eğdi, dizlerinin arasına aldığı çoban köpe-

ğini tapışlamaya koyuldu. Memleketinden ta buralara kadar getirdiği ve hiç yanından ayırmadığı köpeğine çok düşkündü. Aslında, şarkılarının esin kaynağı olan, ufak bir madalyon içindeki resmini koynunda taşıdığı bir kız hediye etmişti bu köpeği ona; Sigmund'un dudağına veda öpücüğünü kondurup onu Kuzey Ülkesi'ne uğurlarken, kendi köpeğini vermişti.

"Ne diyorsunuz?" diye tekrarladı Hitchcock.

Hawes biraz düşünüp taşındıktan sonra, "Belki de ortada o kadar ciddi bir sorun yoktur," dedi. "Bunlar kızın uydurması da olabilir yani."

"Konu kızın uydurup uydurmadığı değil!" Arkadaşlarının isteksizliği karşısında kan beynine sıçrayan Hitchcock, yüzüne sıcak bastığını hissetti.

"Konumuz şu: eğer kız doğru söylüyorsa, karşı çıkacak mıyız? Ne yapacağız?"

"İşlerine karışmak için bir sebep görmüyorum ben," diye fikrini söyledi Wertz. "Kendilerinin bileceği iş. Karar veren de onlar, uygulayacak olan da onlar, bize ne! Onların ezelden beri uyguladığı gelenekleri böyle. Dinlerinin bir parçası; biz karışamayız ki! Biz kendi işimize bakalım; altın tozlarını çıkaralım da şu Allahın belası ülkeden bir an önce çekip gidelim. Hayvanlara göre bir yer burası, insanlara göre değil. Bu kara şeytanların da hayvandan farkı var mı yani! Onların işine burnumuzu sokmanın alemi yok!"

Hawes incecik sesiyle, "Ben de aynı görüşteyim," diye atıldı. "Burada topu topu dört kişiyiz, Yukon ise yüz elli kilometre uzakta; Yukon'la aramızda da bir tek beyaz adam bulamazsın. Eee? Elli tane Kızılderiliye karşı elimizden ne gelecek? Heriflerle bozuşursak tası tarağı toplayıp gitmemiz gerekir; dövüşmeye kalkarsak bizi çiğ çiğ yerler. Üstelik tam da altın damarını bulmuşuz şurada! Bırakılır mı yani? Sizi bilmem, ama ben bırakmam arkadaş!"

"Al benden de o kadar!" diye ona katıldı Wertz.

Sigmund usul usul şarkısını söylemekteydi:

Bir yıla kalmaz, bir yıla kalmaz,
Bağ bozumundan önce dönerim.

Hitchcock sinirli bir tavırla başını hızla ona doğru çevirince, Sigmund şarkıyı kesip fikrini belirtmek gereğini duydu:

"Şimdi durum şu Hitchcock," diye başladı lafa. "Elli altmış savaşçı Kızılderili eğer bu kızı öldürmeyi kafasına koymuşsa, bizim elimizden bir şey gelmez. Bir saldırışta topumuzu silerler yeryüzünden. Biz öldüğümüzle kalırız. Kız kurtulmuş olmaz ki! Başkalarının töresine ne diye karışalım? Ha, kuvvetli taraf biz olsak, o zaman anlarım."

"İyi ya, kuvvetli olan taraf biziz," diye onun sözünü kesti Hitchcock. "Dört beyaz adam yüz Kızılderiliye bedeldir. Ayrıca, kızı da hesaba kat!"

Sigmund dalgın dalgın köpeğini okşarken, "Benim hesaba kattığım bir kız var," dedi. "Gözleri yaz göğü gibi masmavi, gülüşü yaz denizi gibi yumuşacık, saçları tıpkı benimkiler gibi lepiska; üstelik, ördüğü zaman bileğim kalınlığında olur beliklerinin her biri. Bu berbat yerden çok uzaklarda, güzelim memleketimde yolumu gözlüyor. Yükümü tutmama şunun şurasında az bir şey kadı, bu fırsatı tepemem."

"Ben olsam, onun mavi gözlerine bakarken, kanları elime bulaşmış olan kızın kara gözlerini hatırlar, utanırdım," diye acı acı alay etti Hitchcock. Çünkü o onurlu bir davada bütün çıkarlarını göz ardı ederek, enine boyuna düşünmeden öne atılabilen yiğit yaradılışlı erkeklerdendi.

Sigmund başını olumsuz anlamda salladı:

"Hitchcock beni kışkırtmaya çalışma boş yere!"dedi. "Sen delisin diye ben de sana uyup deliliğe kalkışacak değilim. Burada bir iş adamı gibi soğukkanlılıkla hareket etmemiz gerekir; boş şeylerle uğraşacak halimiz yok. Ben buraya hava değişimine gelmedim. Hem, zaten elimizi bile kaldırmamıza fırsat vermezler. Kız kendi talihine küssün; ne yapalım, halkının töresi böyle işte! Bu sefer de bizim burada bulunduğumuz sıraya denk geldi bu iş, hepsi o kadar. Kızılderililer bu işi binlerce yıldan beri yapıyor,

bundan sonra da yapacaklar. Bize benzer bir yanları yok ki; bambaşka bir ırktan onlar -kız da öyle. Hayır, sana katılamam; ben de Wertz ve Hawes'la beraberim, ayrıca..."

Tam o sırada köpekler hırlayarak birbirine sokuldu, aynı anda da karların üzerinde lekenlerle yürüyen bir sürü ayağın çıkardığı hışırtılar duyuldu. Kürklere bürünmüş, uzun boylu, avurtları çökmüş bir sürü Kızılderili karanlığın içinden birer birer çıkıp sessizce yanaştı. Çoban ateşinin aydınlığında koyu gölgeleri bembeyaz karların üstünde heyula gibi oynaşıyordu. İçlerinden biri - kabilenin büyücüsüydü- genizden gelen kalın sesiyle Sipsu'ya bir şeyler söyledi. Kırmızı boyayla suratına çektiği çizgiler adamın yabani görünüşünü bir kat daha artırıyordu. Sırtına aldığı kurt postunun kafasını başının üzerinden öne doğru sarkıtmıştı; kurt kafasının açık ağzında bembeyaz yırtıcı dişleri pırıl pırıl parlıyordu. Sipsu ile konuşan büyücü dışında kimse ağzını açıp tek kelime etmedi. Altın arayıcıları barışı korumadan yanaydı. Sipsu yerinden kalktı, lekenlerini ayaklarına taktı.

Hitchcock'a dönerek, "Elveda benim erkeğim," dedi.

Hitchcock ise ne ona cevap verdi, ne bir işaret yaptı, ne de birerli koldan ormanın içinde kaybolan Kızılderililerin ardından başını kaldırıp baktı.

Bu ülkeye gelen beyazlardan çoğunun aksine, mükemmel bir uyum sağlama yeteneğine sahipti Hitchcock; bununla birlikte, bu Kuzey Ülkesi'nin yerli kadınlarıyla ilişki kurabileceğini gösteren hiçbir belirti de yoktu. Büyük kentlerden birinin kozmopolit havası içinde yetişmiş olmasına rağmen, toprak ananın bu esmer kızlarından biriyle evlilik ilişkisi içine girme gereğini duymamıştı hiçbir zaman. Eğer duysaydı, hayat felsefesi böyle bir evliliğe engel olmazdı. Ama hiç gerek duymamıştı işte. Sipsu'ya gelince; bu kızla çoban ateşinin başında söyleşmekten hoşlanıyordu, o kadar. Bu hoşlanmada bir erkeğin bir kızla kurduğu kadın-erkek ilişkisi türünden bir nitelik asla yoktu. O sırf, bu ıssız yaban elindeki donuk yaşantısına bir renk katabilmek amacıyla ve yetişkin bir adamın küçük bir çocukla ilgilenmesi

kabilinden arkadaşlık kurmuştu bu kızla; hepsi o kadar. Ne var ki Yankee soyundan ve New Englan'da yetişmiş olmasına rağmen, şövalye ruhu taşıyan sıcakkanlı bir erkekti. Parayı ve parasal ilişkileri hor görür, hatta insan ilişkilerinin değerini düşüren maddiyattan tiksinirdi.

İşte şimdi de orada, başı önde sessizce otururken ırkından kalıt aldığı yüce niteliklerin gücünü taşıyan kanı damarlarında için için kaynıyor, şövalyelik ruhu galeyana geliyordu. Arada sırada ona kaçamak göz atan Wertz'le Hawes'un belli belirsiz de olsa huzursuzlandıkları anlaşılıyordu. Sigmund'da da vardı aynı huzursuzluk. Hitchcock çok güçlüydü ve her an tehlikelerle burun buruna oldukları bu yaşam koşulları içinde, Hitchcock birçok sefer, çeşitli vesilelerle kanıtladığı o üstün gücüyle hepsini etkilemişti. O yüzden şimdi hepsi, Hitchcock'un eyleme geçmesinden korkuyordu; hem korkuyor, hem de acaba ne yapacak diye merak ediyorlardı. Ne var ki, çok uzun bir süre sessizliğini bozmadı Hitchcock. Ortada yanan ateş sönmeye yüz tutarken Wertz kollarını iki yana açıp tatlı tatlı gerindi, geniş geniş esnedi ve yatacağını bildirdi. O zaman Hitchcock oturduğu yerden indi, koca gövdesiyle dikildi ortada:

"Allah hepinizin canını cehennemin en dibine yollasın, ödlek herifler! Benim için hiçbiriniz yoksunuz artık!" dedi. Gerçi bunu söylerken son derece sakindi, ama yine de ağzından çıkan her heceden ve heceleri vurgulayışından müthiş bir gücün taştığı hissediliyordu:

"Hadi bakalım, üleşmeye oturuyoruz! Hemen şimdi. Size nasıl uygun geliyorsa öyle üleşeceğiz. Arama ruhsatlarında dörtte bir payım var; sözleşmelerde de öyle yazıyor zaten. Deneme tavalarından çıkardığımız altın bir kilo kadar vardır. Getirin bakalım teraziyi, hemen bölüşeceğiz. Sen de Sigmund, kumanyadan benim dörtte bir hakkımı ayırıp bir kenara koy bakalım. Köpeklerden dördü zaten benim, ama dört daha istiyorum. Arama ve çıkarma gereçleriyle öbür kamp gereçlerinden hakkıma düşen dörtte bir payı, köpeklere karşılık size bırakıyorum. Ayrıca, al-

tından bana düşen payı ve tüm cephanesiyle birlikte 45'lik tabancamı da bunlara ekliyorum. Ne diyorsunuz?"

Üç adam bir kenara çekilip öneriyi aralarında görüştüler.

Tekrar Hitchcock'un yanına geldiklerinde, sözcülük görevini üstlendiği anlaşılan Sigmund öbürleri adına da konuştu:

"Her şeyimizi seninle dürüstçe, eşit olarak paylaşacağız Hitchcock. Her şeyde dörtte bir hakkın var, dolayısıyla sen de o kadarını alacaksın; ne azıcık fazla ne azıcık noksan. Alıp almamak da sana kalmış; orasına karışmayız. Yalnız, köpeklere senin kadar bizim de ihtiyacımız var, onun için dört köpeğini alır gidersin, başka köpek veremeyiz. Kamp ve madencilik gereçlerinden sana düşen payı almak istemiyorsan, o da senin bileceğin iş. İster al ister bırak; bize göre hava hoş."

"Her şey tıpatıp kitabına uygun olacak yani," diye alay etti Hitchcock. "Öyle olsun bakalım. Razıyım. Ama elinizi çabuk tutun. Bu kamptan da, bu kamptaki solucanlardan da bir an önce kurtulmak istiyorum."

Herhangi bir yorumda bulunan olmadığından, paylaşma kısa sürede tamamlandı. Hitchcock fazla bir yük tutmayan malını mülkünü kızaklardan birine yükledi, köpeklerini toparlayıp kızağa koştu. Kamp ve madencilik gereçlerinden payına düşenleri orada bıraktıysa da, fazladan altı köpeğe yetecek koşum alıp kızağa yerleştirdi; payına düşmeyen o altı koşumu alırken, "İtiraz edecek olanın canına okurum," der gibi, üç adamı kötü kötü süzmekten de geri kalmadı. Neyse ki itiraz eden çıkmadı. Ormanın içinde kaybolan Hitchcock'un ardından bir süre bakıp omuzlarını silktiler.

Bir adam yüzükoyun uzandığı karların üzerinde sürüne sürüne ilerliyordu. Adamın her ileri hamlesinde, Kızılderili köyünün geyik derisinden yapılma çadırları biraz daha büyüyordu. Sağdan soldan arada bir aç köpek ulumaları, birbiriyle dalaşan köpeklerin hırlaşmaları duyuluyordu. Bir aralık köpeklerden biri yerde sürünen adama doğru geldi, ama adam derhal ölü gibi hareketsiz kaldı. Köpek yaklaştı, burnunu uzatıp kokladı, biraz daha sokuldu

ve böyle azar azar sokularak, karanlık bastığında orada olmayan o yabancı nesneye burnu değecek kadar yaklaştı. İşte tam o anda Hitchcock –çünkü bu adam Hitchcock idi– eldivensiz elini şimşek gibi uzatarak kurt kırmasını gırtlağından yakaladı. El gırtlağını daha yakaladığı anda ölümünün geldiğini anlamıştı köpek. Nitekim biraz sonra adam sürüne sürüne ilerlerken, köpek yıldızların altında boynu kırılmış olarak yatıyordu. Hitchcock böyle sürüne sürüne kabile reisinin çadırının dibine kadar sokuldu. Çadırın dibinde uzunca bir süre sessizce yatarak içeriden gelen konuşmaları dinledi büyük bir dikkatle; konuşanların seslerinden, Sipsu'nun çadırın neresinde oturduğunu anlamaya çalışıyordu. Çadırın kalabalık ve herkesin çok heyecanlı olduğu anlaşılıyordu.

Sonunda kızın sesini de duydu ve hemen dört ayaküstünde onun sesinin geldiği yere yanaştı; şimdi Sipsu ile arasında sadece çadır örtüsü olan geyik derisi vardı. Hemen karları eşelemeye koyuldu ve çok geçmeden, çadırın altından başıyla omuzları girebilecek kadar bir oyuk açmayı başardı. Çadırın içindeki sıcak hava yüzüne çarpınca durup bekledi. Bacakları ve gövdesinin büyük bölümü çadırın dışındaydı. İçeriye başını sokmuştu, ama kaldırıp bakmaya korktuğu için hiçbir şey göremiyordu. Başının bir yanında post balyası duruyordu. Post balyası olduğunu kokusundan anlamıştı, ama yine d, emin olmak için eliyle usulca yokladı. Öbür yanında yüzüne sürünen tüylü nesnenin ise bir giysi olduğunu anlamıştı. Bu Sipsu olmalıydı, eliyle usulca yokladı. İçinden, 'Ah, kız bir konuşsa da iyice emin olabilsem,' diye geçiyordu. Kız konuşmadığı için çaresiz tehlikeliyi göze aldı.

Kabile reisiyle büyücünün bağıra bağıra konuştuklarını duyuyor, çadırın uzak köşesinden ise aç bir bebeğin yakınmalı sesi çalınıyordu kulağına. Hitchcock solucan gibi kıvrıla büküle yan döndü ve tüylü giysiye yanağı sürünerek, usul usul kaldırdı başını. Soluk seslerine kulak verdi. Soluyanın bir kadın olduğunu anladı; şansını denemeye karar verdi.

Kadının yan tarafına başını yavaş yavaş, ama güçlü bir biçimde bastırdı ve kadının bu temasla irkildiğini hissetti. Tekrar

durup bekledi. Biraz sonra yan tarafa doğru sarkan bir kadın eli yoklaya yoklaya Hitchcock'un başını buldu, dalgalı saçlarının arasında bir an duraladı. Bir an sonra el, Hitchcock'un başını usulca yukarıya kaldırdı. Hitchcock'la Sipsu göz göze geldiler. Kızın yüzünde en ufak bir heyecan belirtisi yoktu. Sipsu olağan bir davranışla, bedenini hafifçe yana çevirdi, dirseğini post balyasının üstüne atarak balyaya yaslandı, parkasının eteğini düzeltmek ister gibi yapıp iyice yaydı. Böylelikle Hitchcock kimsenin göremeyeceği biçimde gizlenmiş oldu. Derken, Sipsu, yine son derece doğal bir davranışla, bedeninin alt tarafını biraz balyadan uzaklaştırıp, balyaya daha rahat bir pozda yaslandı. Bu durumda Hitchcock'un başı kızın koltuk altıyla memesi arasında bulunuyordu. Kız başını biraz daha öne doğru eğince, kulağı Hitchcock 'un neredeyse dudaklarına değecek kadar yaklaştı.

"Uygun bir anını kollayıp çadırdan çık," diye fısıldadı Hitchcock; "açık alanı geç, derenin kıvamındaki bodur çam kümesinin olduğu yere git. Orada kızağımı yüklenmiş ve köpekleri koşulu olarak harekete hazır bulacaksın. Bu gece seninle ikimiz Yukon'a doğru yola çıkıyoruz. Hızlı yol almamız gerekiyor, onun için köyden çıkarken yakalayabildiğin kadar köpeği –artık, kaç tane olursa– enselerinden tutup oraya getirmeye çalış."

Sipsu başını eğerek kabul ettiğini belirtti. Mutluluktan ışıl ışıl parlıyordu gözleri; bu erkeğin onun uğruna giriştiği kahramanlık kızı müthiş gururlandırmıştı. Irkının bütün kadınları gibi o da doğduğu andan itibaren, erkeğin emrine itaat etmeyi öğrenmişti ve Hitchcock, "Git!" derken bunu emreden bir tonda söylemişti. Sipsu'nun Hitchcock'a cevap vermesine gerek yoktu, erkeğin isteğinin kendisi için yasa olduğunu o da biliyordu, Hitchcock da...

Hitchcock gitmeye hazırlanırken, "Köpekler için koşum bulmaya çalışma," diye ekledi. "Seni orada bekleyeceğim. Ama oyalanma. Gecenin arkasından gün doğar, doğmak için de bizim keyfimizi beklemez."

Yarım saat sonra Hitchcock kızağın yanında, üşümemek için kollarını savurup ayaklarını yere vururken, Sipsu'nun iki yanın-

da birer köpekle geldiğini gördü. Yabancı köpeklerin yaklaştığını gören kendi köpekleri havlamaya başladı, Hitchcock da hayvanları susturana kadar kırbacının sapını kullanmak zorunda kaldı. Rüzgâr köy yönüne doğru esiyordu, şu anda da en korktuğu şey seslerinin köyden duyulmasıydı.

Sipsu getirdiği iki köpeğe koşumları vururken, Hitchcock, "Onları kızağa yakın bağla," diye emretti. "Benim köpeklerin önde bulunmasını istiyorum."

Sipsu getirdiği köpekleri kızağa bağlar bağlamaz, Hitchcock'un köpekleri bir anda bunların üzerine saldırdı. Hitchcock her ne kadar tüfeğinin dipçiğiyle acımadan giriştiyse de, uyuyan köyün yanı başında kopan gürültüye engel olamadı.

Kızağa yüklenmiş denklerin arasından baltasını çekip eline alırken, kaygılı bir sesle, "İşte şimdi istemediğimiz kadar köpeğimiz olacak," dedi. "Ben bir yandan bizim takımı korumaya çalışırken, bir yandan da yakalayabildiğim köpeği sana vereceğim; verdiğim köpeği hemen kızağa koşmaya bak."

İki üç adım kadar öne çıkıp iki çam ağacının arasında bekledi. Köyün köpekleri ortalığı velveleye vermişti bile. Hitchcock ne yandan gelecekler diye bütün dikkatiyle çevreyi gözlüyordu. Çok geçmeden bembeyaz karların üzerinde beliren koyu bir leke hızla büyüyerek biçim almaya başladı. Kızılderili köyündeki köpeklerin önderi olduğu anlaşılan hayvan tıpkı bir kurt gibi yumuşak ve uzun adımlarla hızla yaklaşırken, arada havlayarak, çok gerilerden kendisini izleyen sürüye yerini belli ediyordu. Hitchcock ağacın gölgesine saklandı. Tam köpek yanından geçerken uzanıp hayvanı daha havadayken ön ayaklarından yakaladığı gibi yere çalı. Sonra da kulağının dibine çok iyi hesaplanmış bir yumruk vurup, sersemleyen köpeği Sipsu'nun önüne attı. Sipsu köpeğe koşum vurmakla uğraşırken, Hitchcock da elinde baltayla iki çam ağacının arasındaki geçit noktasını tuttu. Çok geçmeden, karanlıkta cam gibi parlayan gözler ve bembeyaz dişler hızla yaklaştı, biraz ilerisinde sıkışık bir küme halinde toplandı. Sipsu büyük bir hızla çalışıyordu. O işini bitirir bitirmez, Hitchcock

şimşek gibi atılıp sürünün içinden bir köpeği kaptı, işlemi üç kez daha tekrarladı ve kızağa koşulmuş köpekler on adede ulaşınca, "Bu kadar yeter!" diye seslendi.

Hitchcock bağırarak Sipsu'ya hareket emrini verdi. Kızın tiz sesi "Hayda..!" diye yükselir yükselmez, yerlerinde duramaz hale gelmiş azmanlar hep birden ok gibi ileri atıldı; kızak yerinden öyle hızlı fırladı ki, dengesini kaybeder gibi olan Sipsu'nun yuvarlanmasına ramak kaldı.

Tanrıların kabile büyücüsüne çok kızdığı anlaşılıyordu, zira kafasına önce tüfeğin dipçiğini yiyip yere yıkılan adam, tam kendini toparlayıp ayağa kalkmaya çalışırken, bu sefer öndeki köpek büyücünün lekenlerine basıp ayaklarından çıkarınca, gerisinden gelen dokuz köpekle kızak da adamı çiğneyerek üzerinden geçti. Büyücü buna rağmen çarçabuk ayağa kalkıp kızağın arkasından koşmaya başladı. Eğer Sipsu geriye dönüp elindeki uzun köpek kırbacıyla büyücünün iki kaşı arasına müthiş bir darbe indirmemiş olsaydı, o gece olaylar çok farklı bir biçimde gelişebilirdi. Koşarak kızağa yetişmeye çalışan Hitchcock, canının acısından sarhoş gibi iki yana sallanan büyücüye bir omuz attıktan sonra çenesine de bir yumruk patlattı.

Böylece ilkel din adamı, kabile reisinin kulübesine döndüğünde, hikmetler dağarcığına yeni bir bilgi eklemişti: beyaz adamın yumruğunda yabana atılamayacak gizli bir güç vardı. Hemen oracıkta toplanan savaş konseyine nutuk çekerken, beyaz adamlara duyduğu kin ve öfkeyi kustu büyücü:

"Kalkın bakalım tembeller! Kalkın, haydi! Siz pabuçlarınızı giyene kadar yemeğiniz hazır!"

Dave Wertz üstündeki ayı postunu atıp ayağa kalktı, geniş geniş esnedi. Hawes ise şöyle bir gerindi ve uyku mahmurluğuyla, ağrıyan kolunu tembel tembel ovaladı. Uzanıp çarıklarını alırken, "Hitchcock nerede sabahladı acaba?" diye sordu. Çarıkların taş gibi sertleştiğini görünce, ayaklarının ucuna sakına sakına basarak çarıklarını yumuşatmak için ateşin yanına gitti. "Gittiği

iyi oldu doğrusu," diye ekledi. "Gerçi çok çalışkan adamdı, ama olsun, ben memnunum ondan kurtulduğumuza."

"Haklısın. Hep kendi dediği olsun isterdi. Onun da kusuru bu işte –buyurganlık. Sipsu'nun onun elinden çekeceği var. Ne dersin, Sipsu'ya çok mu tutkun?"

"Sanmam. O bu işi bir ilke sorunu yaptı; hepsi o. İnsan kurban edilmesini canavarlık sayıyordu –aslında canavarlık tabii– ama öyledir diye bizim başkasının işine burnumuzu sokup genç yaşta tahtalıköyü boylamamız gerekmez elbet."

"İlkeyse ilke, her şeyin de bir zamanı ve yeri vardır; Alaska'ya gelen adamın ilkelerini memleketinde bırakması daha doğru olur, öyle değil mi ama?" Wertz de arkadaşının yanına gelmişti; ikisi de harıl harıl donmuş çarıklarını eğip bükmeye, giyilebilir hale getirmeye çalışıyorlardı.

"Biz de bir parça yardım etse miydik acaba Hitchcock'a, ne dersiniz?"

Sigmund bu görüşe katılmadığını belli etmek için başını iki yana sallamakla yetindi. Bütün dikkatini yaptığı işe vermişti. Kahvenin pişirildiği saplı tasın içinde çikolata renginde bir köpük kabarmaktaydı, domuz pastırması dilimlerinin de tavada çevrilmesi gerekiyordu. Ayrıca, o sırada Sigmund, gülüşü yaz denizi gibi yumuşak olan mavi gözlü kızı düşünerek usul usul şarkı mırıldanıyordu.

Onun halini gören arkadaşları, konuşmayı kesip aralarında gülüştüler. Saat sabahın yedisi olduğu halde şafağın sökmesine daha üç saat vardı. Kutup fecri çoktan kaybolmuştu gökte; şimdi kamp yeri koyu karanlığın içinde yanan çoban ateşiyle ışıktan bir vaha gibiydi. Çoban ateşinin ışığına karşı üç adamın gövdesi keskin çizgilerle iz düşüm veriyordu.

Arkadaşlarının alay etmediğini gören Sigmund, bundan cesaret alarak, deminden beri usul usul mırıldandığı eski şarkının son kıtasına gelince, yükseltti sesini:

Bir yıla kalmaz, bir yıla kalmaz,
bağ bozumundan önce dönerim...

Tam o sırada karabinalarla açılan yaylım ateşi gecenin sessizliğini yırttı. Hawes soluk alma çabasıyla ağzını alabildiğine açtı, gövdesini doğrultmaya çalıştı ve olduğu yere yığıldı. Wertz sessizce yana doğru kaykıldı, başı aşağı sarktı. Öksürür gibi bir ses çıkardı ve ağzından kan boşandı. Mısır püskülü saçlı Sigmund, boğazına tıkanan şarkıyla doğruldu, kollarını havaya kaldırdı ve ateşin üstüne boylu boyunca kapaklandı.

Kabile büyücüsü gözlerine kara boyalar sürmüştü ve öfkesi tepesindeydi; zira Wertz'in karabinasını kim alacak diye kabile reisiyle aralarında kavga çıkmış, kuru fasulyelerden payına düşenle yetinmeyip daha fazlasını istemesi kavganın büyümesine neden olmuştu. Ayı postuna da sahip çıkmaya kalkışması ise kabile üyelerinin homurdanmasına yol açmıştı. Ardından, yavuklusu tarafından Sigmund'a hediye edilen çoban köpeğini öldürmek istemiş, ama köpek elinden kurtulup kaçtıktan başka, büyücü hazretleri köpeği kovalayayım derken altın arayıcılarının açtığı çukura düşmüş ve bu arada omuzu çıkmıştı.

Kamp yeri, geride bir çöp bile bırakılmaksızın güzelce yağmalandıktan sonra, Kızılderili savaşçılar hep birlikte köylerine döndü. Köyün kadınları bayram ettiler. Daha yağmanın sevinci sürerken, güneydeki tepenin beri yamacında büyük bir geyik sürüsü görüldü; sürünün tamamı köyün avcıları tarafından öldürülünce kabile büyücüsünün saygınlığı bir kat arttı. Kabile halkı aralarında fısıldaşarak, büyücülerinin tanrılarla konuşan büyük bir büyücü olduğunu söylediler birbirlerine sır verir gibi.

Daha sonra, her şey olup bittikten ve ortalık yatıştıktan sonra, büyücünün elinden kaçırdığı çoban köpeği ıssız kamp yerine döndü ve ölülerin başında bir gün bir gece durmadan uludu.

Kızılderililer ortadan kaybolan çoban köpeğini çoktan unutmuştu; ama çok değil, iki üç yıla kalmadan, kabilenin avcıları orman kurtları arasında, hiç de orman kurduna benzemeyen, postları daha açık renkli, değişik türden kurtların türediğini gördüler.

I

"SEN tembel herifin birisin! Tembelliğine bakmadan bir de benimle evlenmek istediğini söylüyorsun! Boşuna konuşuyorsun. Tembel bir erkek asla benim kocam olamaz!"

Joy Molineau düşüncesini Jack Harrington'a aynen bu şekilde açıkladı. Daha bir gece önce aynı şeyleri Louis Savoy'a da söylemişti; yalnız arada ufak bir fark vardı: Louis Savoy'la konuşurken ana diliyle, yani Fransızca konuştuğu için meramını çok daha açık, çok daha net bir biçimde ifade edebilmişti.

"Ama biraz beni dinle Joy..."

"Yok yok! Tembel erkekleri dinlemem ben; nesini dinleyeceğim? Aylak aylak kulübemin çevresinde dolanıyorsun, ikide bir beni ziyarete geliyorsun; işin gücün yok mu senin? Ne kadar kötü! Evlenmekten söz ediyorsun ama aileni nasıl geçindireceksin? Bir gram bile altın tozu yok kesende; neden? Oysa başka erkeklerin keseleri tıka basa dolu."

"Vallahi çok çalışıyorum Joy. Kar kış demeden dere boyuna gitmediğim gün yok. Şimdi de oradan geldim buraya, daha yeni döndüm. Köpeklerim dinlenmeye vakit bulamadı. Başkalarının şansı var; ellerini attıkları yerden altın çıkarıyorlar; ama benim şansım yok işte! Ne yapayım şansım yok!"

"Hıh! Şu adam, hani Kızılderili karısı olan şu McCormack, gidip Klondike'da zengin damarlar bulduğu zaman, sen gitmedin ama. Başkaları gitti, gidenlerin hepsi de zengin oldu."

"Canım, ben o sırada Tanana Irmağının oralardaydım; o ırmak boyunda altın aramakla meşguldüm," diye itiraz etti Har-

rington. "Eldorado'dan da, Bonanza'dan da hiç haberim olmadı. Duyduğum zaman iş işten geçmişti artık."

"Orası başka, onu karıştırma. Önemli olan şu: sen uyuyorsun!"

"Ne?"

"Uyuyorsun. Dünyadan haberin yok senin. Bak, şu Eldorado çayının orda zengin bir damar el değmemiş olarak duruyor. Adamın biri gidip kazıklarını çakmış, sonra da ortadan kaybolmuş. Adama ne olduğunu bilen yok. Kazıklarını çaktıktan sonra gören olmamış. Aradan altmış gün geçmeden, aynı yere kimse kendi kazığını çakamaz, ruhsat başvurusunda bulunmaz. Ama altmış gün dolunca, bütün milletin ruhsatı kapmak için nasıl tabanları yağladığını göreceksin. Zaten yarış düzenlenecek; kayıt bürosuna ilk varana verecekler ruhsatı. Göreceksin, bir kanat takmadıkları kalacak; öyle hızlı gidecekler. Çünkü ruhsatı alan zengin olacak. İşte o adam ailesini rahat geçindirebilir."

Harrington merakını belli etmemeye çalışarak, "Altmış gün ne zaman doluyormuş?" diye sordu. "Kazıkları çakıp sonradan kaybolan kimmiş?"

Kadın onun sorusunu duymamış gibi kaldığı yerden sürdürdü konuşmasını:

"Aynı şeyleri Louis Savoy'a da söyledim dün gece. Bana kalırsa, o kazanır yarışı."

"Louis Savoy'un canı cehenneme!"

"Dün gece kulübeme geldiğinde, Louis Savoy da senin için aynı şeyi söyledi. Ayrıca dedi ki: 'Ben çok güçlüyümdür Joy. Nefesim de çok iyidir, kolay kolay şişmem. Köpeklerime gelince, bu civarın en iyi köpekleridir. Bu yarışı ben kazanacağım. O zaman beni kocalığa kabul eder misin?' Ben de onun üzerine dedim ki..."

"Ne dedin?"

"Eğer kazanabilirsen, senin karın olurum dedim."

"Ya kazanamazsa?"

"Kazanamazsa, eh o zaman, siz nasıl söylüyordunuz bakayım, hah buldum; çocuklarımın babası olamaz."

"Ya ben kazanırsam?"

"Sen mi kazanacaksın? Ha! Ha! Güldürme beni! Asla!"

Joy Molineau'nun kahkahaları sinir bozucuydu, ama haspaya da yakışıyordu doğrusu. Harrington da aldırış etmedi zaten. Joy Molineau'yu tepesine çıkartalı çok olduğundan, alışmıştı artık. Üstelik kadının aşağılamalarına muhatap olan yalnız kendisi değildi. Ona âşık olan bütün erkeklere eziyet eder, erkekler de eziyetlerine seve seve katlanırdı; isterse katlanmasınlar, ne mümkün! İşte, şu sırada da ayazı yiyerek al al olmuş yanaklarıyla; bir kadının gözlerinden başka hiçbir yerde rastlanamayacak ışıltılarla dolu gözlerinin o baştan çıkarıcı ifadesiyle; hafifçe aralık duran dudaklarıyla her erkeğin aklını başından alacak kadar çekiciydi. Uzun tüylü postlarıyla sahiplerini ısıtmak ister gibi çevresini alarak ona sokulan kızak köpeklerinin arasında oturuyordu; köpeklerin önderi Canavar, uzun burnunu sahibinin kucağına koymuştu.

"Ya ben kazanırsam?" diye üsteledi Harrington.

Kadın, gözlerini sevgili köpeğinden ayırıp, kendisini seven adama şöyle bir baktı, yine köpeğine çevirdi.

"Sen ne dersin Canavar? Bu adam eğer güçlü çıkar da, yarışı kazanıp ruhsatı alırsa, onun karısı olalım mı? Ha? Ne dersin?"

Canavar, kulaklarını ensesine yatırarak Harrington'a hırladı.

Aklına estiği gibi davranmayı seven Joy Molineau, damdan düşer gibi, "Hava iyice ayaza çekti," diyerek aniden ayağa kalktı, köpeklerinin koşumlarını düzeltmeye koyuldu.

Sevdalı adam, ifadesiz bir yüzle kadını süzüyordu. Bu kadınla tanıştığı ilk günden beri hiçbir konuda onun kesin bir cevabını, kesin bir tutumunu göremediği ve hep tahminler yürütmek zorunda kaldığı için, erdemlerinin arasına sabırlı olmayı da katmıştı Harrington.

"Haydi! Canavar! Haydi!" diye bağırarak köpeklerini haydayan kadın, hareket halindeyken atladı kızağının üstüne.

"Haydi!.. Marş!"

Başını çevirmeden, gözünün ucuyla Forty Mile yolunda uzaklaşan kızağı izliyordu Harrington. Kızak yolun çatalına ulaştı, Fort Cudahy sapağına girdi ve biraz ileride durdu. Joy Molineau tüm gövdesiyle döndü:

"Hey! Tembel herif!" diye seslendi Harrington'a. "Canavar peki diyor; ama kazanırsan!"

Bu tür şeyler uzun zaman gizli kalmaz; nitekim nerden duyulduysa, birkaç gün içinde olayı Forty Mile'da duymayan kalmadı. Joy Molineau'nun âşıkları arasına en son katılan bu iki adamdan hangisinde karar kılacağı üzerine uzun zamandan beri tahminler yürütmekte olan millet, bu sefer de, gelecek yarışta iki âşıktan hangisinin kazanacağı üzerine bahse tutuşmaya başladı. Kasaba ikiye ayrıldı ve her iki taraf da kendi tuttukları adamın kazanabilmesi için var gücüyle çalışmaya koyuldu. Yörede bulunabilecek köpeklerin en iyilerini ele geçirebilmek için iki taraf birbirine giriyordu, zira yarışın kazanılabilmesi için her şeyden önce iyi, hem de çok iyi köpekler gerekliydi. Öte yandan, yarışın kazanılması ya da kaybedilmesi her iki âşık için de çok büyük bir önem taşıyordu. Yarışı kazanan, bugüne dek dünyaya bir eşi daha gelmemiş bir kadını kendine eş yapmakla kalmayacak, aynı zamanda, en az bir milyon dolar değerindeki bir altın madenine de konacaktı.

McCormack'ın Bonanza'da çok zengin altın yatakları olduğu haberi o sonbaharda duyulur duyulmaz, Aşağı Ülke'nin –Circle City ve Forty Mile da içinde olmak üzere– ne kadar kasabası varsa tümünün ahalisi iki kişi dışında Yukon'a akın etmişti: Jack Harrington'la Louis Savoy o sırada batıda altın aramaktaydılar, o yüzden onların haberi olmamıştı. Yöreye akın edenler ister dere boyları olsun, ister geyiklerin otladığı düzlükler, hiçbir ayrım gözetmeksizin önlerine gelen yere kazıklarını çakmış, kapatılmadık arazi bırakmamışlardı. Kapatılan yerlerden biri de, bütün dere boyları içinde en verimsiz görünen Eldorado Deresi boyuydu. Olaf Nelson adında biri Eldorado Deresi boyunda, kazı yapmaya en elverişli bölümde beş yüz metre uzunluğunda bir yeri kazık-

larla işaretleyip, kazıkların üzerine işaretlerini de usulüne uygun koyduktan sonra sırra kadem basmıştı. O sıralar en yakın kayıt bürosu Forty Mile yakınlarında, adını aldığı çayın karşı yakasında bulunan Fort Cudahy polis karakolundaydı. Eldorado Deresinin taşının toprağının altın olduğu anlaşılıp da millet bu sefer oraya akın edince, Olaf Nelson'un kayıt bürosuna uğramadığı, dolayısıyla mülkünün tapu kaydını da yaptıramadığı kısa zamanda ortaya çıkmış oldu. Gözünü altın hırsı bürümüş milletin aklı fikri Olaf Nelson'un kazıklarını çaktığı, ama üzerine geçiremediği o arazi parçasındaydı; zahmetsizce çıkarılabilecek en az bir milyon dolar değerinde altının dere yatağında kendilerini beklediğini biliyordu herkes. Gelgelelim o altınlara kimse elini süremiyordu; zira yasalara göre bir arazi parçasına kazıklar çakılıp işaretler konduktan sonra kayıt işlemi altmış gün içinde yaptırılabilir ve bu süre tamamlanmadan başka biri aynı yer üzerinde hiçbir hak iddia edemezdi. Olaf Nelson'un ortadan kaybolduğunu ülkede duymayan kalmadığı için de, sürenin dolduğu gün, Olaf Nelson'un arazisinden başlayıp Fort Cudahy'de bitecek yarışa katılmak üzere dışarıdan en az kırk elli kişi gelmişti Forty Mile'a.

Oysa Fort Mile kasabasının esas sakinleri arasında yaygın bir rekabet yoktu. Çünkü kasaba halkı iki kümeye ayrılmıştı ve her küme canla başla kendi favorisini destekliyordu; yani tüm kasaba halkının çabası, Jack Harrington'la Louis Savoy'a elden geldiğince mükemmel köpekler, mükemmel kızaklar, mükemmel gereçlerden oluşan mükemmel takımlar hazırlamaktı. Böyle olunca da, büyük bir ortak çabanın desteğine sahip iki rakibe karşı bir başına yarışa hazırlanabileceğini düşünen çıkmıyordu doğal olarak. Eldorado kıyısından kayıt bürosuna kadar yarış parkuru yüz altmış kilometreydi. Her iki favorinin de yarış içinde dört takım köpek değiştirmesi kararlaştırılmıştı; yedek takımlar parkur boyunca, eşit aralıklarla dört ayrı noktada hazır bekletilecekti. Doğal olarak en çetin etap son kırk kilometrelik etap olacağından, rakiplerin yandaşları bu son etabı koşacak yedek takımı en güçlü köpeklerden kurmak için ellerinden geleni yapıyordu. İyi cins

güçlü köpekleri alabilmek için öylesine kıran kırana artırmaya giriliyordu ki, en sonunda köpek fiyatları ülke tarihine rekor olarak geçip, rekor olarak kalacak bir düzeye fırladı. En iyi köpekleri ele geçirmek için girişilen bu mücadele sırasında da gözler ister istemez Joy Molineau'ya çevrildi. Çünkü, bunca gürültü koparan rekabetin nedeni olan kadın, aynı zamanda Chilcoot'dan ta Bering Denizine kadar koskoca bir bölgede bulunabilecek kızak köpeklerinin en iyisine sahipti. İster takım başı olarak kullanılsın, ister artçı olarak, tüm bölgede Canavar'la boy ölçüşebilecek bir tane bile kızak köpeği çıkmazdı. Son etapta Canavar'ı kim kendi kızağına koşabilirse yarışı da o kazanırdı; hem de yüzde yüz. Bundan kimsenin kuşkusu olamazdı. Bununla birlikte, Forty Mile kasabasının halkı o kadar da sağduyudan yoksun değildi. Sağduyudan yoksun olmadıkları içindir ki, her iki taraftan da köpeğini istemek için Joy Molineau'yu rahatsız eden olmadı. Herkesin çok iyi bildiği bir gerçek sayesinde, iki tarafın da yüreği rahattı: Joy Molineau, bu iki rakibin hiçbirine vermezdi köpeğini; rakiplerden birini kayırmazdı.

Ne var ki böyle düşünen Forty Mile kasabası erkek milleti bir noktada yanılıyordu. Bilinen bir gerçektir; kadın cinsinin elinden ne gibi şeytanlıklar gelebileceği konusunda gerek birey, gerek topluluk olarak erkek cinsinin basireti bağlanır hep; Forty Mile kasabasının erkek ahalisi de bu kuralın dışında kalmadığından, Joy Molineau'nun dağarcığında şeytanlıklar bulunabileceğini hesaba katmak basiretini kimse gösteremedi.

Kuzey Yıldızı namını haklı olarak taşıyan bu kara gözlü güzeller güzelinin babası, Kuzey Ülkesi'ne ilk ayak basanlardan, büyük bir kürk tüccarıydı. Joy Molineau da Kuzey fecrinin kıvılcımlı aydınlığı altında dünyaya gözlerini açmıştı. Forty Mile erkekleri daha sonra, bu kara gözlü güzeli kadındır diye hafife aldıklarını itiraf etmek zorunda kaldılar. Yalnız, onların bu itiraflarından, Joy Molineau Fransız babadan olma, Kızılderili anadan doğmadır diye dişilik yönünden onu eksik gördükleri ya da erkek ruhundan anlamaz bir kadın saydıkları anlamı çıkarılmasın. Bü-

tün sorun, Kuzey Yıldızının kendileriyle kedi fareyle oynar gibi oynadığını bilmelerine rağmen, onun oyunlarındaki hikmeti, derinliği ve hüneri kavrayamamış olmalarındaydı. Onun sadece masaya açılan iki kâğıdını görüp, elinde kapalı tuttuğu kozlarının ne olduğunu bilmeden, sonuna kadar tatlı hayaller içinde yüzen Forty Mile kasabası, Kuzey Yıldızı elindeki son kozu da açıp bütün parsayı toplayıverince uyanabildi ancak.

Daha hafta başında Forty Mile halkı Jack Harrington'la Louis Savoy'u yarışın başlama noktasına götürmek için yol hazırlığına girişti. Başlama yerine yarış gününden epeyce önce varıp hem kendileri dinlenmek, hem de ilk etabı koşacak köpekleri iyice dinlendirmek istiyorlardı. Yolda Dawson'dan gelen yarışçılara rastladılar; adamlar çoktan gelmiş, yedek köpek takımlarını istasyonlara yerleştirmeye başlamışlardı bile. Bir milyon dolarlık altının hayaliyle, hiçbir masraftan kaçınmadıkları da açıkça görülüyordu.

Forty Mile'lılar şampiyonlarını yola çıkardıktan iki gün sonra, yedek köpek takımlarını istasyonlarına yollamaya başladılar: önce yüz yirminci kilometredeki istasyonunda bekleyecek köpekler yollandı; ardından sekseninci kilometreninkiler, en arkadan da son kırkıncı kilometreninkiler. Son etabı koşacak takımların –her iki takımın da– köpekleri muhteşemdi ve o kadar birbirine denk görünüyorlardı ki, takımları son istasyona yolcu etmeden önce tüm Forty Mile halkı eksi yirmi derece soğukta dışarıda bir saat durup hayran hayran köpekleri seyretmekten, üstünlükleri üzerine karşılaştırmalar ve yorumlar yapmaktan kendilerini alamadılar. Son etabın takımları tam yola çıkarılacağı sırada, Joy Molineau kızağının üstünde yıldırım gibi çıkageldi. Harrington'ın takımından sorumlu olan Lon McFane'i bir kenara çeken Kuzey Yıldızı, kimsenin duyamayacağı biçimde fısır fısır bir şeyler söyledi adama. Gerçi ne söylediğini kimse duymamıştı, ama kadının ağzından daha üç beş kelime çıkar çıkmaz Lon McFane'in çenesinin hayretle açıldığı da kimsenin gözünden kaçmamıştı; adamın şaşkınlığının derecesi, büyük olaylarla

karşılaşılacağı düşüncesini akla getiriyordu. Nitekim biraz sonra Lon McFane Canavar'ı Kuzey Yıldızı'nın kızağından çözüp, Harrington'ın kızağını çekecek olan takımın başına bağladı ve köpeklerle birlikte Yukon yolunu tuttu.

Olaya tanık olan erkeklerin ağzından, "Zavallı Louis Savoy!" sözleri döküldü, ama Kuzey Yıldızı yürüyüp babasının kulübesine girerken, kara gözlerini o adamlara çevirerek küstah bakışlarla süzdü.

II

Olaf Nelson'un işaret koyduğu ve yarışın başlama yeri olan dere boyunda vakit gece yarısına yaklaşıyordu. Göz alabildiğine uzanan altın arayıcılarının kulübelerinin bacaları tütüyor, ama sıcacık kulübeleri ve rahat döşekleri umursamayan, kürklere bürünmüş dört beş yüz kadar erkek, dışarının eksi otuz derecelik ayazında durup, üşümemek için tepinmeyi tercih ediyordu. Bunlar arasından altmış kadarı, çakacakları kazıkları ve etiketleri çoktan hazırlamış bekliyordu. Başkomiser Constantin'in atlı polislerinden birtakım da hazırda bekliyordu; kurallara bütün yarışçıların harfi harfine uymasını sağlamakla görevlendirilmişlerdi. Çıkarılan emre göre, saatlerin saniye göstergeleri gece yarısının son saniyesiyle birlikte o günün geçmişte kaldığını göstermeden, hiç kimse tek bir kazık çakamazdı. Kuzey Ülkesi'nde bu tür emirler, yaptırım gücü bakımından Hazreti Musa'nın on emrinden çok daha etkilidir; hiç değilse, dumdum kurşunları Musa'nın yıldırımları kadar hızlı ve kahredicidir.

Adamakıllı ayaza çeken hava dupduruydu. Kuzey fecrinin aralıklı olarak çakan ışıkları gökyüzünü yer yer yeşilimsi bir renge boyuyordu. Bir yanda gökyüzünden dört bir yana Kuzey fecrinin yeşilimsi beyaz ışıkları dağılıyorken, diğer yanda Kuzey Kutbu yönünde bir Titan'ın eli dev boyutlu soluk bir kavis çiziyor, başucu yönünde de gök kubbeye soğuk bir pembelik dalga

dalga yayılıyordu. Gökyüzünü kaplayan bu muhteşem cümbüşün altında ise kurt azmanı yüzlerce köpek, atalarının zamanındaki gibi başlarını bu cümbüşe doğru kaldırarak uluyordu.

Ayı postundan paltosu olan bir polis memuru, cep saatini avucunun içinde tutarak öne çıktı. Hemen köpeklerinin yanına koşan yarışçılar hayvanlarını yattıkları yerden kaldırmaya, dolaşan koşumları düzeltmeye, takımlarını sıraya sokmaya giriştiler. Yarışçılar kazıklarla etiketleri ellerinde tutarak yarış çizgisinin üstünde yerlerini aldılar. Kazık çakacakları araziyi önceden o kadar çok dolaşmışlardı ki, bu işi gözü kapalı yapabilirlerdi. Polis memuru elini havaya kaldırdı. Yarışçılar ağır üstlüklerini, battaniyelerini sırtlarından attılar, kemerlerini birer delik daha sıktılar ve dikkat kesildiler.

"Dikkat!"

Altmış çift elden kolçaklar çıkarıldı, altmış çift çarıklı ayak karların içine sıkı sıkı bastı.

"Çık!"

Komutla birlikte ileri atılan yarışçılar bir anda dört bir yana dağılarak, dört köşeye de birer kazık çaktıktan sonra son iki kazığın çakılması gereken orta noktaya doğru koşuştular. Son kazıklarını da çakanlar hemen kızaklarının başına dönüp, köpeklerini buz tutmuş dereye indiriyorlardı. Bir gürültü, bir patırtı, bir kargaşadır gidiyordu. Kızaklar birbirine tosluyor, koşumlar dolanıyor, yelelerini kabartıp bembeyaz dişlerini gösteren köpekler korkunç hırlamalarla dalaşıyordu. Daracık derenin üstü ana baba gününe dönmüş, kızaklar, köpekler, adamlar arapsaçı gibi birbirine girmişti. Dizginlerin ve kırbaçların uçları, kırbaç sapları havada savruluyor, köpeğe mi yoksa adama mı gelir diye ayırt bile etmeden herkes önüne gelene veriştiriyordu. Her yarışmacının üçer beşer arkadaşı olduğu ve bunlar da kendi yarışmacılarını hengâmenin ortasından çekip çıkarmak amacıyla dereye indikleri için ortalık daha beter karışıyordu. Bununla birlikte, bileğine kuvvetli olanlar birer birer kargaşanın içinden sıyrılmaya başladı; kurtulup çıkan derhal köpekleriyle birlikte buz tutmuş

dereye doğru hızla uzaklaşarak, derenin dik yamaçlarının düşürdüğü gölge yüzünden karanlıkta kalan kızak yolunda gözden kayboluyordu.

Jack Harrington böyle bir kargaşanın olacağını tahmin ettiği için kızağını dereye indirmeyip, düğüm çözülene kadar kenarda beklemişti. Köpek sürücülüğü konusunda Louis Savoy, rakibinin kendisinden çok daha deneyimli olduğunu bildiği için, Harrington'ın beklediğini görünce, mutlaka bir hikmeti vardır deyip o da beklemişti. Bu ikisi, bütün öbür takımlar sesleri duyulmaz olana kadar uzaklaştıktan sonra yola çıktılar ve önden çıkanlara ancak on altı kilometre aşağıdaki, Bonanza yakınlarında yetişebildiler. Öndekiler birbirlerini sıkıştırmadan, ama aralarında fazla açıklık da bırakmadan tek sıra halinde, topluca gidiyordu. Kopmalar henüz başlamamıştı, zira derenin bu kesiminde kızakların birbirini geçebilmesi mümkün değildi. Birbirini geçme mücadelesi olmadığı için de sessizce yol alıyorlardı.

Kızakların bir ayaktan bir ayağa genişliği kırk santimdir; üzerinde gittikleri izin genişliği ise kırk beş santimdi. Burası çok işlek bir yol olduğu için, o kırk beş santim enindeki iz, gelen geçen kızakların altında basıla basıla otuz santim kadar derinleşerek tam anlamıyla bir oluk halini almıştı. İzin her iki yanında ve hemen kenarlardan başlayarak göz alabildiğine uzanan kar örtüsü toz şeker gibi kristallerden oluşan yumuşacık, ama derin bir örtüydü. Yarışmacılardan biri bu kesimde önündeki kızağı geçmeye kalkışacak olsa köpekleri ister istemez bu yumuşak karın üstüne çıkacak ve karınlarına kadar kara gömülecekleri için çok yavaşlayacaklardı. Bu nedenle herkes aynı hızı korumaya çalışarak uygun zamanı, uygun yeri bekliyordu. Bonanza ve Klondike'dan Dawson'a kadar on altı kilometre boyunca sıralanmada hiçbir değişiklik olmadan gidildi. Dawson'a ulaştıklarında koskoca Yukon karşıdan göründü. İlk yedekler burada bekliyordu. Ne var ki Harrington'la Savoy kurnazlık etmişti; kendi yedeklerini diğerlerinden dört kilometre daha ötede bekletiyorlardı. Böyle yapmakla, ilk takımlarının köpeklerini çatlatmayı da göze almışlardı

tabii. Yarışmacıların yorgun takımları kızaklarından çözüp yedek takımları bağlamaları sırasında o daracık alanda yarattıkları kargaşaya dalmadan dört kilometre daha ilerleyen iki favori, en az otuz yarışmacıyı geride bırakmış oldu. Ne var ki donmuş Yukon Irmağının geniş bağrına çıktıklarında, yine de önlerinde daha otuz kızak vardı. Asıl güçlük de buradan sonra başlıyordu. Güzün koca ırmak buz tutarken, buzlanma, suyun çok derin olmadığı ve hızlı akmadığı kıyı boylarından başlayarak ortaya doğru yavaş yavaş ilerler, orta bölümde akıntı çok güçlü olduğu için bir buçuk kilometre genişliğindeki orta alan uzun süre açık kalırdı. Bu orta alan ısının çok düştüğü, dolayısıyla kar yağışının az olduğu kış ortalarında donduğundan, yüzeyi cam gibi parlak, yağ gibi kaygan olurdu.

Harrington bu kaygan bölüme daha adımını atar atmaz kayarak dizlerinin üstüne düştü, kızağın ucunu zor bela yakalayarak tekrar ayağa kalkabildi ve ayakları kaydığı için kızağı çekmekte zorlanan köpeklerin kulakları arasına kırbacını acımadan indirmeye başladı. Cam gibi buzun üzerinde yelpaze biçiminde açılan köpeklerin hepsi de bütün gücünü harcıyordu. Öte yandan Harrington köpek sürücülüğü konusunda öylesine ustaydı ki, Kuzey Ülkesi'nde eline su dökebilecek pek az erkek bulunurdu. Nitekim çok geçmeden Harrington önündeki kızakları birer birer geride bırakmaya başladı. Savoy da canını dişine takmış, rakibiyle arayı açmamaya çalışıyordu. Savoy'un takımının öncü köpeği, Harrington'ın kızağının arka ucuyla hemen hemen aynı hizada gidiyordu.

Pırıl pırıl parlayan camsı düzlüğün ortasına geldiklerinde her iki rakibin yedekleri hızla kıyıdan ayrılarak onlara doğru gelmeye başladı. Harrington köpeklerini durdurup beklemedi. Yedek takımın koşulu olduğu kızakla kendi kızağının hızını denkleştirerek yavaş yavaş öteki kızağa yaklaştı ve bir punduna getirip öbür kızağa atladı; vakit kaybetmemek için, yedek köpekleri derhal hızlandırmak amacıyla daha atlarken haydama narasını savurduğundan, tam o yeni kızağa geçtiği sırada köpeklerin ani

hızlanmasıyla yedek kızağın sürücüsü kızaktan yuvarlandı. Savoy da Harrington'ı taklit edince, başıboş kalan iki takım sağa sola açılıverdi, arkadan gelen kızaklar da bunlara bindirdi; ortalık bir anda karışıvermişti.

Harrington bir parça hız kesti, Savoy da ona iyice yaklaştı. Kaygan orta bölümün sonuna yaklaşırlarken en öndeki kızakla at başı gidiyorlardı. Karşı yakanın kıyısındaki dar kızak izi üzerine çıktıklarında ise iki rakibin önünde kimse kalmamıştı artık. Kuzey fecrinin donuk aydınlığında uzaktan onları seyreden Dawson halkı, ikisine de bravo demekten kendini alamadı.

Isı eksi otuz dereceye düşüp hâlâ da düşmeye devam ederse, insanın ya ateş yakması ya da bedenini çalıştırması gerekir, aksi takdirde donarak ölür. Bu nedenle Harrington ve Savoy eskiden beri bilinen, "biraz bin, biraz koş" yöntemini uygulamaya başladı. Dizginlerin ucunu ellerinden bırakmadan, iyice kızışıncaya kadar kızağın arkasında koşuyorlar, sonra kızağa atlayıp dinleniyorlar, üşüyünce yeniden koşuyorlardı. İkinci ve üçüncü etapları böyle, biraz binip biraz koşarak geçtiler. Hep fırsat kollayan Savoy uygun yerlerde birkaç sefer rakibini geride bırakmak için köpeklerini çılgınca kırbaçladıysa da başarılı olamadı. Öbür yarışmacılar uzunluğu sekiz kilometreyi bulan bir dizi halinde çok gerilerden geliyor, öndekileri yakalamak için canla başla çalışıyorlardı ama boşuna. Louis Savoy'dan başka Harrington'ın öldürücü hızına ayak uydurabilecek kabadayı yoktu aralarında.

Yüz yirminci kilometre durağına yaklaşırlarken, Lon McFane yedek takımla yandan fırladı. Takımın en başında koşan Canavar'ı hemen tanıyan Harrington'ın yüreği sevinçle hopladı; yarış onundu artık. Kırk kilometrelik son etapta, Canavar'ın başını çektiği bir takımı Kuzey Ülkesi'nde geçebilecek hiçbir takım olamazdı. Savoy da rakibinin takımının başında Canavar'ı görür görmez yarışı kaybettiğini anlayarak, içinden tüm kadın milletine lanetler yağdırmaya başlamıştı. Ama yine de her ihtimale karşı yarışı bırakmamıştı; sonuna kadar dayanma azmiyle, önündeki rakibinin hayvanlarından yükselen buğular arasında

asılıyordu yarışa. Güneydoğu yönünde şafak yavaş yavaş sökerken, kızaklarının üstünde yol alan iki rakipten birinin yüreği sevinçle, öbürünün yüreği hüzünle doluydu; ama her ikisi de hayretle karışık aynı şeyi düşünüyordu: Joy Molineau'nun ettiği oyunu.

Forty Mile kasabası sabah erkenden uyanmış, bütün millet kürklerine bürünerek kızak yolunun kıyısına toplanmıştı. Bulundukları yerden Yukon'un üst başındaki ilk dönemece kadar yarış parkuru tabak gibi görünüyordu. Aynı noktadan, karşı yakadaki Fort Cudahy de –Altın Arama Ruhsat ve Kayıt İşleri memurunun heyecanla beklediği bitiş yeri de– rahatça görülebiliyordu.

Joy Molineau kızak yolunun on beş-yirmi metre kadar uzağında yerini almıştı ve herkes onun görüş alanını kapatmamaya özen gösterdiği için, Joy Molineau ile daracık kızak izi arasındaki alan bomboş kalmıştı. Yer yer yakılan çoban ateşlerinin çevresine toplanan insanlar, altın tozlarını ve köpeklerini ortaya sürerek bahse tutuşuyordu; bahislerin tümünde de favori Canavar'dı.

Çam ağaçlarından birinin tepesine tırmanan bir Kızılderili oğlan, "Geliyorlar!" diye haykırdı tiz sesiyle.

Yukon'un üst başından, bembeyaz fon üzerinde kapkara duran ufacık bir benek göründü; bunu kısa mesafeden ikinci bir benek izliyordu. Bu iki benek epeyce büyüdükten sonra, çok gerilerden başka bir sürü benek daha göründü. Benekler büyüdükçe biçim almaya ve köpeklerin, kızakların, kızaklar üzerine yüzükoyun uzanmış adamların çizgileri belirginleşmeye başladı.

Bir polis komiseri Joy'un kulağına, "Canavar önde gidiyor," diye fısıldadı. Joy ilgisini hafifçe gülümseyerek belli etti.

Birch Creek'de zengin altın yatakları bulunan altın kralların-dan biri kesesine davranarak, "Harrington üzerine bire on!" diye bağırdı.

"Siz bahse girmiyor musunuz?" diye polis komiserine sordu Joy.

Komiser olumsuz anlamda başını salladı.

"Yanınızda ne kadar altın tozu var?" diye sürdürdü Joy.

Komiser kesesini cebinden çıkardı. Joy keseyi gözüyle çarçabuk tartıp, "İki yüz dolarlık kadar vardır herhalde, değil mi?" dedi. "Çok iyi. Üstünü ben tamamlayacağım. Gidin, o adamın bahsini kabul edin; kaç para sürerse sürsün, kabul edin." Joy'un yüzünde ne anlama geldiği anlaşılamayan tuhaf bir gülümseme vardı. Komiser tereddüt ediyordu. Yarışmacılardan yana bir göz attı. İki rakip de kızaklarında dizlerinin üzerine kalkmış, durmadan kamçılarını sallıyordu; Harrington öndeydi.

Altın Kralı şişman kesesini komiserin burnuna doğru sallayarak, bir kez daha, "Harrington üzerine bire on!" diye böğürdü.

"Girin bahse; kabul edin!" diye kışkırttı komiseri Joy.

Komiser akla uygun bir davranış olmadığını bile bile ve sırf onun çekiciliğine dayanamadığı için kabul ettiğini belli eden bir tavırla omuzlarını silkti. Joy, komisere güven vermek için, "Hadi, hadi," diyerek başını salladı.

Bütün sesler kesildi. Bahse tutuşanlar da bahisleri kapattı.

İki kızak arka arkaya, tıpkı dalgalı bir denizde pupa yelken giden iki yelkenli gibi baş kıç vura vura, seyredenlere doğru hızla yaklaşıyordu. Louis Savoy'un kızağı her ne kadar hâlâ Harrington'ın kızağından kopmamışsa da, Louis'in umutsuzluğu yüzünden okunabiliyordu. Harrington ise dişlerini sıkmıştı. Ne sağa ne sola bakıyordu. Köpekler neredeyse karınları yere sürünerek güçlü hamlelerle atılıyor, birbirleriyle mükemmel bir uyum tutturmuş olarak yere güvenle basıyorlardı. Öncü köpek yerinde Canavar başını öne eğmiş, gözü hiçbir şey görmeden, hafif hafif çenileyerek koşarken, takım arkadaşları için muhteşem bir örnek oluşturuyordu.

Forty Mile ahalisi soluğunu tutmuştu. Kızak ayaklarının çıkardığı gıcırtılarla kırbaç şaklamaları dışında çıt çıkmıyordu.

İşte tam o sırada, Joy Molineau'nun dupduru sesi çın çın öttü kulaklarda:

"Hay-da..! Canavar! Canavar!"

Sahibinin sesini duyar duymaz yolu bırakan Canavar keskin bir dönüşle Joy Molineau'nun bulunduğu tarafa yöneldi. Bü-

tün takım da onu izlediğinden, bir yanı havaya kalkan kızağın üzerinden havaya uçuveren Harrington boylu boyunca karların üzerine serildi. Savoy onun yanından şimşek gibi geçip gitti. Toparlanıp ayağa kalkan Harrington, karşı yakadaki bitiş yerine doğru bir başına uzaklaşan kızağın ardından bakakaldı. Aynı anda kulağına çalınan bir konuşmaya kulak kabartmaktan kendin alamadı.

Joy Molineau birisini övüyordu komisere:

"Çok başarılı bir yarış çıkardı doğrusu," diyordu. "Yarışı hep önde götürdü; baştan sona hep önde götürdü."

KADINLARIN ÖFKESİ

I

BAYAN Eppingwell'le Freda'nın günün birinde çatışacakları belliydi; sonunda çatıştılar.

Yunan asıllı bir dansözdü Freda. Kendisi Yunan asıllı olduğunu iddia ediyordu, ama güzel kadının klasik yüz çizgileri onun Yunan soyundan geldiği konusunda kuşku yaratacak kadar sertti; hele gözlerinde zaman zaman harlayan cehennem ateşi, Freda'nın etnik kökenine ilişkin kuşkuları daha da arttıracak nitelikteydi. Gözlerinde beliren o harlı ateşi görebilmek gerçi pek az erkeğe nasip olabilmiştir, ama görebilenler de aradan yıllar geçse bile unutamamışlardır ve asla unutamayacaklardır. Kendinden söz etmesini zaten sevmeyen bu anlı şanlı dansözü kızdırmayı göze alamayan erkekler, aslını astarını pek kurcalamadan, onu gerçek bir Yunanlı diye kabul etmeyi çıkarlarına daha uygun bulurlardı. Chilcoot'dan St. Michael'a kadar adı bütün erkeklerin ağzından düşmeyen Freda'nın kürkleri kadar görkemlisi de bütün o bölgede görülmüş değildi.

Bayan Eppingwell'e gelince; Dawson kasabası emniyet müdürünün karısı olan bu hanımın Dawson'da yıldızı çok parlaktı ve seçkin zümrenin en sayılan insanıydı. Dawson'ın sıradan insanları bu seçkin zümreye, "ekâbir takımı" adını vermişti.

Vaktiyle büyük bir kıtlığın baş gösterdiği ve insan hayatının bir avuç unla ölçüldüğü bir dönemde, Sitka Charley bu hanımla kızak üstünde uzun bir yolculuk yaptığı için onu yakından tanır ve dünyadaki kadınların tümünden üstün tutardı. Sitka Charley

Kızılderiliydi, ölçütleri de ilkeldi, ama onun ağzından çıkan söze ayrıcasız herkes çok değer verirdi. Sitka Charley birisi hakkında bir hüküm verdi mi, Kuzey Kutup enleminin altındaki koskoca bölgede ne kadar madenci kampı varsa tümünde onun hükmü altın külçesine basılan devlet mührü kadar geçerli sayılırdı.

Freda da Bayan Eppingwell de bütün erkeklere hükmeden, erkeklere boyun eğdiren, onları avuçlarına alan türden iki kadındı; ama erkekleri egemenlikleri altına alma usulleri birbirinden tamamıyla farklıydı. Bayan Eppingwell hükmü yalnız kendi evindeki erkeklerle kışladaki sürüsüne bereket genç erkeklere değil, aynı zamanda polis komiserlerine, kent yöneticilerine ve adli makamların yüksek rütbeli memurlarına da geçerdi. Freda'nın hükmü ise kentin eğlence merkezinde geçiyordu. Bununla birlikte, Freda'nın egemenliğine giren erkeklerle, kışlada kamu hizmeti gören ya da Bayan Eppingwell tepenin yamacındaki odundan kulübesinde onun kendi eliyle ikram ettiği çayı içmek onuruna eren erkekler aynı kişilerdi. Freda da Bayan Eppingwell de birbirlerinin varlığından haberdar olmakla birlikte, yaşam biçimleri bakımından kutuplar kadar ayrıydılar. Her ikisi de diğerini merak eder, diğeri hakkında anlatılanları dinler, ama birbirleri hakkında kimseye soru sormazlardı. Kendi alanında erkeklere egemen olan bu iki kadın, birbirleriyle uzaktan ilgilenmekle birlikte, birbirlerine sataşmadan barış içinde yaşamaktaydı. Güz ortasında buz tutan ırmak üzerinden kızaklar dolusu eşyasıyla birlikte bir başka kadın çıkıp gelene kadar da sürdürdüler bu barış havasını. Barışın bozulmasına yol açan kadının adı Loraine Lisznayi idi; son derece şık, son derece havalı bu Macar asıllı hanım, kozmopolit sosyetelerde uluslararası ün yapmış biriydi; ününü de ressamlara modellik yaparak kazanmıştı.

İşte bu kadın yüzünden günün birinde Bayan Eppingwell yamaçtaki evinden aşağı inip Freda'nın egemenlik alanına tecavüz etmek zorunda kaldı; Freda da yine aynı kadın yüzünden kendi egemenlik alanının dışına çıkıp Vali beyin balosuna giderek büyük sıkıntılara, karışıklıklara neden oldu.

Klondike'ın çok yeni tarihi içinde bu olaylar eski çağlar tarihi kadar uzak sayılabilecek bir geçmişte yer aldığından, olayın geçtiği yer olan Dawson'da bile meselenin aslını bilen pek az kişi kalmıştır. Emniyet müdürünün karısı ile Yunan asıllı dansözün gerçek değerini takdir edebilecek nitelikte erkek ise hiç kalmamıştır –Sitka Charley dışında. Bu iki kadını gerçek anlamda değerlendirebilmek sadece Sitka Charley'e nasip olmuştur. Burada açıklayacağımız olguları da zaten onun ağzından aktarmaktayız. Yoksa, olayların iç yüzünü bir yazar parçasına anlatmaya ne Freda, ne de Bayan Eppingwell gönül indirirdi. Başka birine açılmış olabilecekleri de çok kuşkuludur.

II

Floyd Vanderlip dış görünüşüyle çok güçlü bir adamdı. Kuzey Ülkesi'ndeki yaşamı boyunca güçlüklere göğüs germe konusunda gösterdiği başarının da tanıklık ettiği gibi, ne çalışma zorlukları, ne de açlık gözünü yıldırabilirdi onun. Hele hayatı tehlikedeyken aslan kesilirdi. Bir seferinde, açlıktan gözü dönmüş beş yüz Kızılderiliye elindeki karabinayla nasıl karşı koyduğunu, o kadar adama nasıl bir adım bile attırmadığını bilenler, soğukkanlılığa örnek olarak herkese Vanderlip'i gösterirlerdi. Vanderlip'in sadece bir tek zaafı vardı, ama aslında o zaaf da gücünden ileri geliyordu. Kafası da güçlüydü adamın, duyguları da; gelgelim bunlar arasında eşgüdüm bozukluğu vardı. Ayrıca şunu da eklemek gerekir ki, bu adamın aşk merkezi çok güçlü olmasına rağmen, geyik eti ve som balığından başka bir yiyecek ağzına koymadan Eldorado'da dağ bayır altın arayarak geçirdiği kasvetli yıllar boyunca bu merkez kış uykusuna yatmıştı. Ama Vanderlip en sonunda Klondike'ın en zengin altın yataklarının bulunduğu araziyi mülkiyetine geçirince, bu merkezde kıpırdanmalar başlamış, hele adam Bonanza Altın Kralı sanıyla Dawson sosyetesine girince, aşk merkezi uyanıp yeniden canlanarak onu etkisi altına almıştı.

Floyd Vanderlip böylece aşk merkezinin güdümüne girince, birdenbire aklına Birleşik Devletler'deki bir kız gelivermişti. Aklına o kız gelince de, onun belki hâlâ kendisini bekliyor olabileceğini düşünmeye başlamış ve sonunda, 53 derece kuzey enleminin epeyce üstünde yaşayan bir erkeğin evine, sıcacık bir eş gerektiği kararına varmıştı. Bu karara vardıktan hemen sonra oturup güzel bir mektup kaleme almış, mektubuna, kızın adına açtırdığı bol rakamlı akreditif hesabının numarasını eklemeyi de unutmamıştı; açılan hesap, yalnız kızın yol masraflarını değil, yanında getireceği şaperonun yol masraflarıyla birlikte zengin bir çeyiz takımının masrafını da karşılayacak kadar yüklüceydi. Hesap Flossie adına açılmıştı. Peki Flossie ne yapmıştı? Eh, artık o kadarını tahmin etmek de zor olmasa gerek. Yalnız şu kadarını söyleyelim ki, Floyd Vanderlip bir süre sonra, altın madeninin bulunduğu, kent dışındaki arazisine dayalı döşeli güzel bir kır evi yaptırdıktan başka, Dawson'ın içinde de güzel bir ev satın almış ve bütün arkadaşlarını durumdan haberdar etmişti.

Yukarıda sözünü ettiğimiz eşgüdüm bozukluğu da işte tam bu noktada ortaya çıkıverdi. Flossie'nin gelişi çok zaman alacaktı; oysa yıllardan beri aşksız yaşamış olan aşk merkezinin daha fazla beklemeye tahammülü kalmamıştı. Evet, Flossie yola çıkmıştı çıkmasına, ama Loraine Lisznayi şuracıkta hazır duruyordu. Hazır durmaktan da öte, aç gözlerle böyle bir lokmayı bekliyordu; zira ressamlara poz verdiği, kapısında prensleri ve dükleri beklettiği zamanlar çok gerilerde kalmış, körpeliğini çoktan yitirmişti bu hanım. Ayrıca, parasal durumu da hiç iç açıcı değildi. Bir zamanlar prenslerden ve düklerden aşağısına gönül indirmezken, şimdi, serveti altı haneli sayılarla bile kolay kolay ifade edilemeyecek bir Bonanza kralıyla işi pişirmeyi düşünmekten sıkılmıyordu. Askerlik mesleğinde ömür tükettikten sonra emekliliği yaklaşırken, şöyle rahat bir evceğize sahip olma zamanının geldiğini düşünen basiretli bir asker gibi, bu hanımefendi de kendine bir koca bulmak amacıyla kalkıp buralara gelmişti. Amacına uygun bir rastlantı sonucunda, günün birinde P.C. Kumpanyasının

büyük satış mağazasında Floyd Vanderlip'le karşılaşmıştı; Flossie için masa örtüsü almaya gelen Vanderlip'i görür görmez, aygın baygın bakışlarını adamın gözlerinin içine dikmiş ve işi oracıkta bağlayıvermişti.

Erkek kısmı serbest iken ne yapsa hoşgörüyle karşılanır, ama evlilik akdi veya evlenme sözüyle kendini bağlama densizliğini gösterdi miydi, attığı her adıma dikkat etmek zorundadır; aksi takdirde derhal toplumu karşısında bulur. Floyd Vanderlip de aynı akıbete uğramaktan kurtulamadı doğal olarak. Flossie'nin buraya gelmek için yola çıktığını kentte bilmeyen yoktu; dolayısıyla, Loraine Lisznayi'yi kentin ana caddesinden Vanderlip'in kızağına kurulmuş olarak geçerken görenler haberi bütün Dawson'a yaymakta hiç gecikmedi. Loraine Lisznayi, 'Kansas City Star' gazetesinin hanım muhabirine refakat etmekteydi; Bonanza Altın Kralı hakkında bir yazı hazırlamakta olan muhabirle birlikte, Vanderlip'in altın madenine gidip orada resimler çektikten sonra, dönüşte de Vanderlip'in Flossie için satın aldığı, onun için dayayıp döşediği eve gitmişlerdi. Bayan Loraine de, hanım muhabirin konuk edildiği bu evde onunla birlikte kalıp, gazetede altı sütun üzerine çıkacak yazının yazılmasını baştan sona izlemişti. Bu süre içinde, Flossie'nin evinde, Flossie'nin yemek masasında krallara layık sofralar kurulmuş, her gün sürüyle konuk ağırlanmış, gelenin gidenin haddi hesabı olmamış, eğlence gırla gitmişti. Onlar böyle eğlenedursunlar, kent halkının da ağzı durmadığından, dedikodular ayyuka çıkmıştı. Kentin erkek ahalisi bunları arkalarından kalaylarken, kadın milleti de ayıplıyordu. Olanı biteni duymayan bir tek Bayan Eppingwell kalmıştı. Kadınların dedikoduları gerçi duyulmayacak gibi değildi, ama insanların arkasından konuşanların sadece iyilikçi sözlerine kulak verip, kötülükçü sözlerine kulaklarını tıkamayı kendine ilke edinmiş olan kadın, duyduklarına aldırış bile etmemişti.

Freda'nın yaklaşımı ise değişikti. Erkek milletinden nefret eden, gerçekte de erkekleri sevmesi için bir neden bulunmayan Freda, yaradanın hikmetinden sual olunmayacağı üzere, kadın

milletine –onun sevgisine erkekler kadar bile layık olmayan kadınlara– arka çıkan, kadın kısmına acıyan biriydi. Dolayısıyla, şu sırada Kuzey Ülkesi'ne ulaşmak için karlı yollarda, karakışın ortasında, buz gibi havada yol almakta olan Flossie'yi düşündükçe; hele kızcağızın hiç de kendisini dört gözle beklemeyen bir adamla karşılaşınca uğrayacağı hayal kırıklığı aklına geldikçe, Freda'nın yüreği cız ediyordu. Flossie'yi gözünün önünde zayıf, benzi soluk, çıtkırıldım, mızmız, elini sıcak sudan soğuk suya sokmadan nazenin yetiştirilmiş zavallı bir büyük kent kızı olarak canlandırıyordu. Ama aynı zamanda onu burnunda kar burunluğu ile, her yanı buz tutmuş olarak kızağın arkasında düşe kalka yürürken de canlandırmaktaydı. İşte sırf bu nedenle, bir akşam dans gösterisini yaparken, bütün çekiciliğini takınarak Floyd Vanderlip'e gülümsedi.

Freda'nın kendisine gülümsediğini görüp de bundan etkilenmemeyi başarabilmiş babayiğit çıkmamıştı o güne kadar; Floyd Vanderlip de gösteremedi tabii o babayiğitliği. Ressamlara modellik yaparak uluslararası ünü kavuşan kadının gösterdiği ilgi Vanderlip'in özgüvenini tazelemişti; Yunanlı dansözün gösterdiği bu lütuf ise özgüvenini bir kat daha arttırmış, gururunu okşamış, tam bir erkek olduğunu hissettirmişti ona. Demek ki bu kadınlar onda kendisinin bile bilmediği bir derinlik, değer biçilmez bir nitelik buluyordu. O derinlik, o değer biçilmez nitelik her neyse, kendisi bunu bilmiyordu; ama olsun, demek böyle bir şey vardı ki bu kadınlar ilgileniyordu onunla. Bundan daha gurur verici bir şey olamazdı. Böylesine görkemli iki kadını döndürüp ikinci kez kendine baktırabilen bir erkek, erkeklerin kralı sayılırdı. Bir gün, vakit bulduğunda oturacak ve bu gücünün nereden geldiğini bulmak için kendini tahlil edecekti; ama şimdilik, şu anda, Tanrı'nın ona bahşettiği bu olanaktan yararlanmaya bakacaktı. Floyd Vanderlip aklından bunları geçirirken, beyninin bir köşesinde önce belli belirsiz kıpırdayan bir düşünce yavaş yavaş gelişerek onu iyiden iyiye rahatsız etmeye başladı: durup dururken ne diye Flossie'yi çağırmıştı sanki? Üzerinde düşündükçe pişmanlığı artıyordu. Pek tabii ki Freda'nın hesaba katılması söz

konusu bile olamazdı. Kendisi Bonanza'nın en zengin altın yataklarının sahibi olarak Altın Kralı sanını hakkıyla kazanmış bir insandı, ama iş bununla bitmiyordu ki; o aynı zamanda toplum içinde bir mevki de edinmişti ve bunun getirdiği sorumluluğu taşıyordu. Oysa Loraine Lisznayi -kendisine eş olmaya layık kadın oydu işte! Görmüş geçirmiş; Avrupa yüksek sosyetelerinin kaymak tabakasını oluşturan insanlarla düşüp kalkmış; usul erkân bilen bir kadındı o; kendisine de böylesi yakışırdı. Böyle bir kadın, kuracağı malikânelere onur, dolarlarına da anlam katardı.

Gelgelelim Freda başladığı işin peşini bırakmıyordu. O gece bir kez gülümsemekle kalmamış, gülümsemeyi sürdürmüştü. Freda gülümsemesini sıklaştırdıkça, Floyd Vanderlip de ziyaretlerini sıklaştırmış, sonunda her akşam görüşmeye başlamışlardı. Derken günün birinde, Vanderlip'in kurt kırması köpeklerinin çektiği kızağının üstünde Freda da kentin ana caddesinde görününce, ressam modelini bir düşüncedir aldı. Bunu izleyen zaman içinde, Floyd Vanderlip'le birlikte olma fırsatını ilk ele geçirdiği akşam, prenslerden, prenseslerden, düklerden, baron ve baroneslerden başka bir laf etmeyerek, hatta krallar ve kraliçelerle dostluğunu gösteren anekdotlar naklederek adamın gözlerini kamaştırdı. Bunlarla da yetinmeyip, kendisine kişiye özel olarak gönderilmiş, "Çok saygıdeğer Azizem," diye başlayıp, "Sadık Bendeniz" diye biten ve bir tanesi -hâlâ tahtta oturan- bir kraliçenin imzasını taşıyan bir sürü not, mektup, davetiye gösterdi. Floyd Vanderlip de bu kadar büyük bir şahsiyet olan bu hanımefendinin kendisine bu kadar zaman ayırması karşısında hem şaşırdı, hem de büyük gurur duydu. Hanımefendi, Vanderlip'in gözünü boyamaya uğraşırken son derece kurnaz davranıyordu: çoğu kendi hayal gücünün ürünü olan soylu hayaletlerle Vanderlip arasında, hep adamın gururunu okşayacak karşılaştırmalar yaparak pohpohlayıp duruyordu. Floyd Vanderlip bunca iltifattan sonra gururdan başı dönerek oradan ayrılırken, 'Yıllardan beri dünyadan ayrı kalmakla meğer ben neler kaybetmişim de haberim yokmuş,' diye üzüm üzüm üzülüyordu.

Freda'ya gelince; hünerbazlıkta Macar kadınını fersah fersah geride bırakırdı. O yaltaklandığı zaman, yaltaklandığını kimseye belli etmezdi. Birisini pohpohladı mı bunu kimse fark etmezdi. Herhangi bir erkek onun kendisine ilgi duyduğunu hissedecek olsa bile, neden ilgilendiğini asla anlayamazdı, çünkü Freda bunu son derece incelikli, hünerli bir biçimde, "çaktırmadan" yapardı. Nitekim, Floyd Vanderlip üzerinde bu hünerini uyguladı ve Altın Kralı'nın kızağıyla her gün dolaşmaya başladı.

Bayan Eppingwell'in hata yapmasına yol açan da bu kızak gezintileri oldu. Ayyuka çıkan dedikodularda Yunanlı dansözün adı sık sık geçmeye başlayınca, Bayan Eppingwell daha fazla kayıtsız kalamadı. Flossie'nin karlı buzlu yolları aşarak gelmekte olduğunu o da biliyordu çünkü. Sonunda, Bayan Eppingwell, Altın Kralı'nı evine çaya çağırdı bir gün; bir kez çağırmakla da kalmadı, bu çağrıları sık sık tekrarladı. Dawson'ın en saygın hanımefendisinden gördüğü bu iltifat karşısında başı göğe eren Floyd Vanderlip, artık ne kadar gururlansa yeriydi. Gururdan ve kendini beğenmişlikten başı dönen adam, 'Bir erkeğe bu kadar da kötülük yapılmaz ki!' diye düşünüyordu. Öyle ya, bir tanesinin bile küçücük bir iltifatına nail olabilmek için erkeklerin kırk parende attığı üç hanımın –hem de ne hanımlar!– üçünün birden aradığı erkek haline gelivermek, üstelik de dördüncü bir hanım yoldayken, doğrusu her babayiğidin yüreğinin kaldırabileceği şey değildi!

Gelgelelim Bayan Eppingwell'in hatası yüzünden her şey berbat oldu. Yunanlı dansöze köpek sattığını bildiği Sitka Charley'yi bir gün yanına çağırdı, üstü kapalı olarak konuştu onunla. Bu konuşmada her ikisi de kimsenin adını ağızlarına almamaya özen gösterdiler. Bayan Eppingwell o adlardan birine yollama yaparken, "Şu... şey... korkunç kadın," demek gafletinde bulundu. Sitka Charley de modelliğiyle ünlü kadının kastedildiğini sanarak, "Şu... şey... korkunç kadın," diye tekrarladı. Bunun ardından, evlenmeye hazırlanan bir kızla bir erkeğin arasına girmeye kalkışan bir kadının çok kötü yürekli bir kadın olması gerektiği hususunda Bayan Eppingwell'in görüşüne katıldığını belirtti.

"Zavallıcık; bu gencecik yaşında başına geleceklere bak Charley," dedi Bayan Eppingwell. "Eminim genceciktir. Evini barkını bırakıp evlenmek için buralara kadar geliyor, ama burada bir tane bile tanıdığı, elinden tutacak kimsesi yok. Seninle ikimiz bir şeyler yapmalıyız bu konuda."

Sitka Charley elinden gelen her yardımı yapacağına söz verdi. Oradan ayrılırken, şu Loraine Lisznayi'nin ne kötü yürekli bir kadın olduğunu düşünüyordu. Oysa, hiç tanımadıkları halde Flossie adındaki kızın iyiliği için çırpınan Bayan Eppingwell ile Freda ne yüce gönüllü insanlardı!

Bayan Eppingwell olduğu gibi görünen ve göründüğü gibi olan bir kadındı. Bir seferinde Bayan Eppingwell'i kızağıyla karlı dağlardan aşırdığı uzun ve zahmetli bir yolculukta onun kızak sürücülüğünü yapma onuruna eren Sitka Charley, yolculuk boyunca, onun ufukları araştıran duru gözlerinin, çın çın çınlayan billur gibi duru sesinin, dürüstlük ve mertliğinin etkisinde kalarak taparcasına bağlanmıştı bu kadına. Emretmesini bilen ve dediğini yaptıran bir kadındı o; ama aynı zamanda içi dışı bir olan, tertemiz yürekli, eşsiz bir kadındı. Aklından geçeni söylemek için lafı dolandırmaz, dosdoğru konuya girer ve dobra dobra konuşurdu. Çaya sık sık davet ederek kaç kıratlık adam olduğunu iyice anladığı Floyd Vanderlip'e dobra dobra konuşmanın sökmeyeceğine kanaat getirmişti; buna karşılık, yamaçtaki evinden kente inerek avam arasına karışmakta ve Freda ile konuşmakta bir sakınca görmedi. Pırıl pırıl bir günün sabahında erkenden kente inip dansözün evine gitti. Koskoca emniyet müdürünün karısı olarak, bir dansöz parçasıyla amiyane konuşmalara dalacak değildi; bu ona yakışmazdı. Ama bu kadını görüp ona iki çift laf etmekte de bir sakınca göremiyordu. Bu düşünceyle Yunanlı dansözün kapısına dayanan Bayan Eppingwell, o kapının önünde, eksi otuz derece ayazda, içeri alınmadan evin hizmetçisiyle beş dakika çene çalmak zorunda kaldı. Beş dakika dışarıda bekletilmek yetmezmiş gibi, üstelik kabul edilmeyip kapıdan geri çevrilmek gibi bir

aşağılanmanın da acısını tadan Bayan Eppingwell, yüreğinde bu onulmaz acıyla kös kös yamaçtaki evinin yolunu tuttu.

"Bu kadın kim oluyordu da kendisinin görüşme isteğini geri çevirebiliyordu?" diye içi içini yiyordu. Soruyu tersine çevirerek, "Şu dansöz parçası koskoca emniyet müdürünün evine gelecek olsa hiç kapıdan çevrilir miydi?" diye de soruyordu. Emindi ki geri çevrilmezdi. Freda ne gibi bir işi için olursa olsun kendisine gelecek olsa, onu içeri buyur eder, şöminesinin başına oturtur, kadın kadına konuşurdu. Oysa kendisi, kocasının yüksek mevkisini ve kendi saygınlığını hiçe sayacak avam arasına karışmaya gönül indirdiği halde, bu yüce gönüllü davranışına nankörce karşılık verilmişti. Aşağıda oturan insanları demek ki çok yanlış tanıyormuş. Bu düşünceler içinde ve küçük düşürüldüğü kapıya kendi ayağıyla gitmiş olmanın verdiği utançla, Freda'yı kötü yürekli biri olarak kabul etti.

Böyle düşünmekle Bayan Eppingwell Yunanlı dansöze haksızlık ettiğini bilmiyordu tabii. Sınıf ayırımının çok güçlü olduğu memleketinin geleneklerine hâlâ bağlı olan Freda, Bayan Eppingwell gibi yüksek tabakadan ve çok saydığı bir insanın, kendisi gibi en alt tabakadan bir insanın ayağına kadar gelerek görüşme isteğinde bulunmakla zaten saygınlığına gölge düşürdüğü görüşünden hareketle, kadıncağızı evine alırsa onu büsbütün zor durumda bırakacağını düşünmüş, onu elit tabakanın gözünde küçük düşmekten kurtarmak istemişti. Böyle bir kadın için seve seve canını verebilirdi Freda. Çok saydığı bu kadınla evinde saatlerce oturup konuşmaktan daha çok mutluluk duyabileceği bir şey düşünemezdi aslında. Ne var ki, çok saydığı bu kadının kendisi gibi birine saygı göstermekle saygınlığını yitireceği düşüncesi, hayatta en çok istediği şeyi gerçekleştirmekten alıkoymuştu Freda'yı.

Bayan Eppingwell'in gelişinden kısa bir süre önce, papazın saygıdeğer eşi Bayan McFee ziyaretine gelmişti Freda'nın. Papaz efendinin hanımı bir fırtına gibi kapıdan içeri girer girmez açmıştı ağzını, yummuştu gözünü; ne cehennemlik olduğunu

bırakmıştı Freda'nın, ne de gayya kuyusunda cayır cayır nasıl yanacağını. Bu şokun etkisinden henüz kurtulamayan Freda, Bayan Eppingwell'in hangi amaçla geldiğini de bilmiyordu üstelik. Kimseye bir kötülüğünün dokunduğunu hatırlamıyordu, ama kapısının dışında beklettiği bu saygıdeğer hanımefendinin onun kara kaşı kara gözü için gelmediği belliydi. Öyleyse niçin gelmişti? Bunu çok merak etmesine rağmen, kendi sınıfından olanlara çok görülen gururun ilk kez tadına varan yüreğine taş basarak, merakını yenmeyi başarmıştı. Bayan Eppingwell'i kapısının dışında bekletirken, Freda yatak odasında, bir âşığın okşamalarını ilk kez teninde duyan bir bakire gibi tir tir titriyordu. Bayan Eppingwell yamaçtaki evinin yolunu tutarken eğer acı çekiyorduysa, Freda da ağzı dili kupkuru, yatağına yüzükoyun kapanmış, ağlamadan yatarken aynı şekilde acılar içindeydi.

Bayan Eppingwell'in insanların huyunu suyunu anlayabilme yeteneği müthişti. Bu konudaki yeteneğini, soyuna sopuna ve ırkına ulusuna bakmadan her türden insanı inceleyerek aynı konuda edindiği geniş bir bilgi ile desteklemekteydi. Evrensellik belirgin özelliğiydi onun. Bu yüzden, uygar düşünce sisteminin dışına çıkıp, sorunlara bir barbarın görüş açısından bakabilmek ona hiç de zor gelmezdi. Aç bir kurt azmanıyla aç bir insanın benzeşme gösteren en belirgin ilkel özelliklerini kolaylıkla kavrayabilen ve her iki yaratığın da, aynı koşullar altında aynı biçimde hareket edecekleri önermesini kabule yatkın bir kafası vardı. Ona göre bir kadın, ister atlaslara bürünmüş olsun, ister paçavralara, her şeyden önce kadındır. Freda da bir kadındı. Freda onu içeri alıp nazik davransa da şaşırmazdı, küstahlık etse de. Ama böyle bir davranışı hiç beklemediği için hem şaşırmış, hem de hayal kırıklığına uğramıştı. Dolayısıyla, Freda'nın bu davranışının arkasındaki nedeni öğrenmek fırsatını bulamadığından, onun görüş açısını da kavrayamamıştı. Kavrayamadığı çok da iyi olmuştu. Büyük özverilerde bulunmadan, uzun yıllar çile çekmeden kavranamayacak bazı görüş açıları da vardır; bu bakımdan, Bayan Eppingwell'in evrensellik özelliğinin bazı hususlarda bir parça-

cık noksan kalması dünyanın hayrınadır. Katranın içine elini daldırmadan, pislenmenin ne demek olduğunu bilemez insan; öte yandan, katranın ne kadar bulaşıcı olduğunu bile bile bu denemeye girişmek için can atan insanlarla doludur dünya. Bayan Eppingwell'in giriştiği denemenin bu bakımdan kaygı verici bir yanı olmadığı her ne kadar bir gerçekse de, bu girişim sonucunda Bayan Eppingwell'in çok üzüldüğü ve Yunanlı kızın Bayan Eppingwell'i eskisinden çok sevdiği de bir gerçektir.

III

Bir ay boyunca işler bu minvalde yürüdü, Flossie yolculuğunun sonuna her gün bir parça daha yaklaştı; Bayan Eppingwell, kızın gelişine kadar Vanderlip'i Yunanlı dansözün sırnaşmalarından uzak tutmaya çabaladı; Freda, kazandığı mevziyi Macar kadına kaptırmamak için savaş verdi; Macar kadın, yağlı lokmayı kapmak için canını dişine taktı; kendisini Kuzey Ülkesi'nin Don Juan'ı sanan Vanderlip de gururundan kabına sığamayarak üç hanımefendi arasında mekik dokudu.

Floyd Vanderlip'in en sonunda olmuş armut gibi Loraine Lisznayi'nin kucağına düşmesinde kabahati adamın kendisinden başka kimsede aramamak gerekir. Bir erkeğin genç bir kızla ilişkisinin nasıl bir gelişme göstereceğini kestirmek zordur; ama bir kadın bir erkekle ilgileniyorsa, bunun nasıl bir sonuç vereceğini tahmin edebilmek kesinlikle olanaksızdır. Bu nedenle de Floyd Vanderlip'in nasıl bir yol tutacağını yirmi dört saat öncesinden bilebileceğini iddia eden bir kâhin çıkarsa, onun alnını karışlamak gerekirdi.

Macar kadının çekiciliği belki de seyrine doyum olmayan hayvansı güzelliğinden ileri geliyordu; belki de eski dünyanın saraylarıyla, prensleriyle göz boyamayı başarabilmesindeydi hikmet! Her ne olursa olsun gerçek olan şuydu ki, kadın allem etmiş kallem etmiş, sonunda erkeği evlenmeye razı etmişti: ırmak aşağı kısa bir yolculuk yapıp Forty Mile'da nikâh kıydırmayı kararlaş-

tırmışlardı. Floyd Vanderlip niyetinin ciddi olduğunu kadına kanıtlamak için, Sitka Charley'ye çok sayıda köpek sipariş etmişti, çünkü Loraine Lisznayi gibi bir kadın yolculuğa çıktı mı, yalnız cici bicilerini taşımaya bile bir kızak yetmezdi. Avansını eline tutuşturur tutuşturmaz da yokluğu sırasında yapılması gereken işlerle ilgili talimat vermek için, Bonanza'daki altın madeni işletmelerine gitmek üzere yola çıkmıştı. Bu kadar çok köpek sipariş etmesi kuşku uyandırmasın diye de, Sitka Charley'ye laf arasında, altın yıkama yalaklarının yapımı için bıçkıhaneden bol miktarda kereste taşıttıracağını çıtlatmıştı.

Sitka Charley işte bu evrede bütün hünerbazlığını ortaya koydu. Köpekleri gününde teslim edeceğine Vanderlip'e söz verdiği halde, adamın kızağı daha yolun dönemecinde gözden kaybolmadan, Sitka Charley doğru Loraine Lisznayi'ye koştu ve başladı yakınmaya:

"Bay Vanderlip'in nereye gittiğini biliyor musunuz acaba? Bir sürü köpek sipariş etti bana; ben de köpekleri zamanında teslim edeceğime söz verdim beyefendiye. Ama şu gözü körolası Alman tüccarı, hani şu Meyers denen adam, en cins köpekleri toplamaya kalkıştığı için piyasayı fırlattı. Bay Vanderlip'i hemen bulmalıyım, yoksa sözleşmeyi gününde gerçekleştirebilmem mümkün değil; en az bir hafta gecikirim o edepsiz Alman'ın yüzünden. Nereye gittiğini biliyor musunuz acaba?"

"Bonanza Deresi boyuna gitti."

"Bonanza'ya mı? İyi öyleyse. Bari ben de hemen arkasından yola çıkayım da, elde olmayan nedenlerle ufak bir gecikme olabileceğini kendisine bildireyim."

"Ama olmaz ki! Köpekler en geç cuma akşamına kadar hazır edilmeli, yoksa kızar Bay Vanderlip!"

"Yanlış duymadım değil mi? Köpeklerin en geç cuma akşamına kadar hazır edilmesi gerektiğini söylediniz –yanılıyor muyum? O zamana kadar köpeklerin Bay Vanderlip'e teslim edilmesi gerekiyor değil mi?"

"Evet; en geç cuma akşamına kadar."

"Bakın işte bu çok kötü. Ama kabahat vallahi bende değil; hep o edepsiz Alman'ın yüzünden. Piyasayı bu kadar fırlatmasaydı kolaydı ya! Köpek başına elli sent birden yükseldi. Bu fiyattan alacak olursam çok içeri girerim. Şey... acaba Bay Vanderlip'den biraz daha avans istesem ayıp olur mu? Acaba verir mi, ne dersiniz?"

Bayan Loraine Lisznayi Altın Kralı'nın namı hesabına bol keseden atarak, "Vereceğinden hiç kuşkum yok," diye cevap verdi. "Bay Vanderlip'in bir arkadaşı olarak, fiyat farkını ben kendi cebimden de verebilirim; hemen şimdi."

Sitka Charley kaygılı bir ifadeyle kadının sözünü keserek, "Ama nasıl olur hanımefendiciğim?" dedi; "Bay Vanderlip kızmaz mı bana sonra?"

"Kızmaz, kızmaz," diye onu yatıştırdı Bayan Loraine Lisznayi. "Siz köpekleri bir an önce temin etmeye bakın."

Paraları cebine koyan Sitka Charley, ayrılmadan önce, "Vallahi sizin gibi arkadaş da bulunmaz yani," dedi; "bu zamanda kim kimin çıkarını kollar böyle sizin gibi! Cumaya kadar demiştiniz değil mi? İyi. Köpekleri gününde hazır ederim, siz merak etmeyin."

Bir saate kalmadan, karı koca adaylarının cuma akşamı yola çıkacağını Freda öğrenmişti. Vanderlip kentten ayrıldığı için Freda eli kolu bağlı kalmıştı; bu durumda yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Cuma sabahı vilayet makamının resmî kuryesi Devereaux, buz tutmuş Yukon üzerinden kızağıyla çıktı geldi ve vilayet makamına ait resmî evrakın yanı sıra, Flossie'den haber de getirdi. Devereaux, Sixty Mile'da konaklayan kızın kampının yanından geçmişti; köpekler de insanlar da sağlıklı görünüyordu ve yarına kadar mutlaka Dawson'a varmış olurlardı.

Bunu duyan Bayan Eppingwell rahat bir nefes aldı. Bay Vanderlip şu sırada altın madenlerinin başında olduğuna göre emniyette sayılırdı; Flossie geldikten sonra da sorun kalmayacaktı. Yunanlı dansöz Bay Vanderlip'e yanaşmaya kalkışsa bile, gelin adayı nasıl olsa onu uzaklaştırmasını bilirdi.

Cuma günü öğleden sonra Bayan Eppingwell'in dev yapılı St. Bernard cinsi köpeği, sahibesinin kapısını kahramanca savunmaya kalkıştığında, henüz yoldan gelmiş aç kızak köpeklerine az daha yem oluyordu. Daha ne olduğunu bile anlayamadan bir anda kendini kurt kırmalarının altında bulmuştu hayvan; güçlü kuvvetli iki adam kırbaçlar ve sopalarla girişerek yırtıcı kurt azmanlarının altından çekip almasalar işi bitikti hayvanın. Gerçi hayvancık yabanilerin altında topu topu iki dakika kalmıştı, ama adamlar daha iki dakika gecikseler, güzelim hayvan paramparça edilip çoktan aç midelere inmiş olacaktı. Neyse ki badire ucuz atlatıldı ve kızağın koşum kayışlarının arapsaçına dönmesinden ve köpeğin hafifçe yaralanmasından başka bir zarar olmadı. Patilerinden biri kurt azmanlarından birinin ağzında saniyenin kesri kadar kaldığı için az daha ayağından olacak hayvanın yarasını Sitka Charley tımar etti. Kolçaklarını takıp gitmeye hazırlandığı sırada konuşma doğal bir biçimde Flossie'nin gelişine, oradan da yine doğal biçimde, "şu... şey... korkunç kadın"a atladı. Sitka Charley havadan sudan söz eder gibi olağan bir tarzda, "şu... şey... kötü kadın"ın o gece Floyd Vanderlip'le ırmak aşağı kızak yolculuğuna çıkacağını, oysa bu mevsimde böyle bir yolculuğun çok tehlikeli olduğunu bilgi kabilinden sokuşturdu laf arasına.

Bunun üzerine Bayan Eppingwell'in Freda hakkındaki kötü kanaati iyice pekişti. Sözü edilen adama hitaben bir not yazıp, bir ulağa teslim etti ve ulağa, o adamı Bonanza Deresinin alt başında beklemesini tembihledi. Freda'nın aynı adama hitaben yazdığı notu taşıyan bir başka ulak da aynı stratejik noktada beklemekteydi. Dolayısıyla, günün son ışıkları altında neşe içinde Dawson'a dönmekte olan Floyd Vanderlip iki notu da aynı anda aldı. Freda'nın notunu okumaya bile gerek görmeden yırttı. Hayır, dansözü görmeye gitmeyecekti. O gece kendisini bekleyen çok daha önemli bir işi vardı. Ama Bayan Eppingwell! Bu akşam Vali beyin vereceği baloda kendisini mutlaka görmek ve birkaç kelime konuşmak isteyen bu hanımefendiyi hiç kırabilir miydi? Bayan Eppingwell'in notunun satır aralarından çıkara-

bildiği kadarıyla, hanımefendinin kendisiyle görüşmek istediği konu önemli olmalıydı. Neydi acaba? Yok, yok olacak şey değildi düşündüğü. Ama doğrusu, kadından yana kendisi kadar şanslı başka bir adam da yoktu şu dünyada! Köpeklerini haydadığı gibi son hızla yola koyuldu. Evine bir an önce varması gerekiyordu, zira katılacağı balo maskeli baloydu ve iki ay kadar önce Opera Binasında verilen baloda giydiği kostümü nereye tıktığını hatırlamıyordu; arayıp bulması zaman alacaktı. Ayrıca, karnını doyurup tıraş da olması gerekiyordu.

Freda'nın mektubunu yırtıp attığı için, olaya karışanlar içinde, Flossie'nin Dawson'a varmak üzere olduğunu bilmeyen bir tek Vanderlip kalmıştı. Evinin kapısında Sitka Charley'yi kendisini beklerken buldu. Bir eksiğiyle köpeklerin tamamlandığını, eksik köpeği de bir saate kadar bulacağını söyleyen Kızılderiliye, "Tam gece yarısı bütün köpekleri hastanenin yanındaki kuyunun başında hazır bulundur, sakın geç kalayım deme," diye sıkı sıkı tembihledi. Sitka Charley'yi içeri aldı, altın kesesini adamın önüne attı. "Al, işte kese burada. Bak, terazi de orda," dedi. "Masrafın kaç para tutuyorsa, o kesedeki altın tozlarından o kadarını tart, al. Beni sakın rahatsız etme. İşim acele, baloya yetişeceğim."

Altın tozunu tartıp parasının karşılığı olan miktarı kendi kesesine aktaran Sitka Charley, Loraine Lisznayi'ye teslim edilmek üzere Vanderlip'in kendisine emanet ettiği bir mektupla oradan ayrıldı. Mektupta, kadına, tam gece yarısı hastanenin yanındaki kuyunun başında bulunmasının bildirildiğinden adı gibi emindi Sitka Charley.

IV

Balonun verildiği polis kışlasında dans çoktan başlamıştı. Freda kışlaya iki sefer haberci yolladıysa da, adam her seferinde cevap alamadan döndü. Bunun üzerine Freda, kendisinden başka kimsenin göze alamayacağı bir işe kalkıştı; yüzüne bir maske geçirdi, kürkünü giydi ve davetsiz konuk olarak Valinin balosuna

gitti. Eski Dünya göreneklerine özenen "ekâbir takımı"nın resmî balolarda titizlikle uyguladığı bir usul vardı. Dawson'ın seçkin zümresi, uyguladıkları bu akıllıca usul sayesinde hem "ekâbir takımı"nın hanımlarını tatsız olaylara karşı güvence altına alır, hem de eğlencelerinin kalitesini korumuş olurdu. Usul şuydu: Maskeli balo verileceği zaman aralarından bir komite seçerlerdi. Bu komite üyeleri sırayla kapıda nöbet tutar ve kapıdan içeri adım atan herkesin maskesini kaldırıp altına bir göz atarlardı. Bu komiteye girmeyi kimse istemediğinden her seferinde zorlukla karşılaşılırdı; işin ilginç yanı da, bu görevi en iyi becerebileceğine inanılan kişilerin hep en gönülsüz olanlar arasında yer almalarıydı. Papaz efendinin bu iş için biçilmiş kaftan olabileceğini düşünenler yanılırlar; zira kilisesinin bomboş sıralarına vaaz vermek zorunda kalan papaz, kent halkından hemen hemen kimseyi tanımadığı için, içeri kimi alıp kimi almayacağına karar verebilecek durumda değildi. "Ekâbir takımı"nın ileri gelenlerinden pek çok saygıdeğer beyefendi de, bu işi üstlenmeye can atmalarına rağmen, papaz efendiden farklı durumda değillerdi. Papazın saygıdeğer hanımı Bayan McFee de bu seçkin görevi üstlenmeyi –cehennemlik olmayı bile göze alarak– isteyenler arasındaydı. Vaktiyle bir sefer üstlenmişti de; ne var ki hanımefendinin tabanca namluları gibi bakan gözlerinin önünde içeri sızmayı başaran üç kişilik bir grup, kimlikleri anlaşılıncaya kadar epeyce rezalet çıkarıp balonun havasını bozmuş, sonra da bir daha kapı görevine hep en uygun kişilerin seçilmesine özen gösterilmişti. Ne yazık ki, özenle seçilen o insanlar da hep görevi üstlenmekten kaçınmıştı.

O gece kapıda durma görevini Prince üstlenmişti. Adamı bu işe neredeyse yaka paça zorla getirip koymuşlardı. Görevi nasıl kabul ettiğini hâlâ anlayamayan adamcağız, büyük bir baskı altında hissediyordu kendini; nasıl hissetmesin ki, sırf dostlarının yarısını hoşnut edebilmek uğruna, dostlarının öbür yarısını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Daha şimdiden, çok iyi tanıdığı, yıllarca birlikte karlı yolları teptiği, birlikte altın aradığı

yoldaşlarından üç dört tanesini geri çevirmek zorunda kalmıştı. Bu mert, sağlam karakterli yoldaşlarını sırf balonun resmiyetine pek de uygun olmadıkları gerekçesiyle kapıdan döndürmüştü. Bunun utancı ve sıkıntısıyla, görevi hemen oracıkta bırakmaya niyetleniyordu adamcağız. İşte tam o sırada dışarının karanlığından içerinin aydınlığına bir kadın adım attı. Freda! Çok iyi bildiği o başını tutuş biçiminden tanımasa, sadece görkemli kürkü yeterdi tanıtmaya. Freda onu burada görmeyi umabileceği en son kişiydi. Doğrusu ya, Freda'yı daha akıllı biri sanırdı; kapıdan geri çevrilip rezil olacağını bile bile buraya kadar gelmekle çok aptallık etmişti. Hadi bir yolunu buldu ve içeriye girebildi diyelim; içeride seçkin hanımefendilerden göreceği aşağılamaya ne buyrulur? Prince maskenin altına bakma gereği bile duymadan, "giremezsin!" anlamında bir işaret yaptı başıyla. Ne var ki Freda oralı olmaksızın biraz daha sokuldu Prince'e. Yüzündeki siyah ipekli kumaştan yapılmış maskeyi şöyle bir kaldırıp indiriverdi. Bütün ülkede, Freda'nın erkeklerle kedi fareyle oynar gibi oynadığı söylentisi boşuna yayılmış değildi. İkisi de hiç konuşmadı. Prince yana çekilerek Freda'ya yol verdikten sonra hemen gitti, görevini hakkıyla yerine getirememiş olmaktan duyduğu üzüntülerini bildirerek görevden affını istedi.

V

İncecik kıvrak bedeninden canlılık fışkırarak, son derece ahenkli bir yürüyüşle ve kâh şu erkek grubunu, kâh bu grubu süze süze balo salonunu dolaşıyordu bir kadın. Salondaki bütün erkekler kadının omuzlarındaki görkemli kürk etolü tanımıştı, ama hiçbiri cesaret edip de tanıdığını söyleyemiyordu. Şaşkınlıktan hepsi de dilini yutmuştu.

Salondaki hanımlar ise etollü kadının gerek vücudunun güzelliğinden, gerek kırıtarak yürüyüşünden, gerek görkemli etolünden gözlerini alamayarak dikkatle izliyor, vücut çizgileri hiç

de tanıdık gelmeyen kadının kim olduğunu çıkarmaya çalışıyorlardı. O sırada, sofranın hazır olduğunu haber vermek için telaşla yemek salonundan balo salonuna giren Bayan McFee, kadının ipek maskesinden parlayan iki kor parçasını suratının önünde görüverince irkildi. Buna benzer iki kor parçasını daha önce nerede gördüğünü hatırlamaya çalıştı ve hatırladı. Tanrı'ya hizmet yolunda giriştiği ve ne yazık ki sonuçsuz kalan bir iş sırasında, mağrur ve asi bir günahkârın yüzünde gördüğü o iki kor parçası olanca canlılığıyla gözlerinin önüne geldi. Tanrı'nın bu sadık kulu hiç vakit kaybetmeksizin Bayan Eppingwell'in yanına koştu. Bayan Eppingwell konuşma fırsatını henüz bulabildiği Bay Vanderlip'i karşısına almış, ahlak üzerine çekeceği ufak nutkunun giriş hazırlığını yapıyordu; Flossie'nin Dawson'a varmak üzere olduğunu bildiği için, ne olursa olsun doğrudan konuya girmek gerektiğine karar vermişti. Giriş için en uygun cümle tam dilinin ucuna geldiği sırada birdenbire Bayan McFee yanlarında bitiverdi. Ne var ki hemen hemen aynı anda kürk etollü hanım da yanlarına yaklaşmış ve yabancı aksanıyla, "Müsaadelerinizle," dedikten sonra hemen Bay Vanderlip'in koluna girerek onu biraz öteye götürmüştü.

İşte o anda olanlar oldu. Tanrı'nın erdemli kulu olarak daha fazla dayanamayan Bayan McFee, elini uzattığı gibi etollü kadının yüzündeki maskeyi bir anda çekip alıverdi. Kadın irkilerek bir adım geri çekildi. O sırada gözleri o yana dönük olanlar –yani herkes– maskenin altından çıkan harikulade bir çift göze ve nefis yüze hayran hayran bakakaldı. Floyd Vanderlip ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırmış görünüyordu. Aklı başında bir erkeğin böyle bir durumda derhal harekete geçip bir şeyler yapması gerekirdi, oysa Bay Vanderlip nerede olduğunu bile unutmuş görünüyordu. Şaşkın şaşkın bakınıp duruyordu. Bayan Eppingwell'in şaşkınlığı ise onunkinden de beterdi. Olanları aklı almıyordu. Birisinin çıkıp açıklamada bulunmasını bekliyordu kadıncağız. Böyle bir açıklamayı yapmak için de Bayan McFee'den daha uygun biri bulunamazdı o anda.

Papaz efendinin Kelt aksanıyla konuşan saygıdeğer hanımı, "Bayan Eppingwell," diye yükseltti tiz sesini, "izninizle size Freda Moloof'u tanıtmak isterim."

Freda ister istemez onlara doğru dönmek zorunda kaldı. Maskesi yüzünden alınınca, hepsi de maskeli olan onca insanın ortasında çırılçıplak kalmış da, maskelerin ardından bakan şeytansı gözler tarafından gizlice seyrediliyormuş gibi geldi kadına. Kendini bir düş âleminde, parçalamaya hazır aç kurt sürüsü arasında hissetti. 'Belki içlerinde bana acıyan da vardır şimdi!' diye geçirdi aklından; bu düşünce aklına gelir gelmez yüreği katılaşıverdi. Onların acıdıklarını görmektense, hakaretlerine katlanmayı bin kere tercih ederdi. Gözünü yıldıramazlardı onun. Kovaladığı av bu kurt sürüsünün arasına sığınarak paçayı kurtaracağını sanıyorsa yanılıyordu. Bayan Eppingwell bile alamazdı avını elinden.

Ne var ki Freda'nın kafasından bu düşünceler bir şimşek hızıyla geçerken, Bayan Eppingwell hiç beklenmedik bir davranışta bulundu. Kadının yüzünden maskesi sıyrılınca Bayan Eppingwell içinden, 'Sonunda karşı karşıya geldik işte!' diye geçirmişti; 'demek Freda dedikleri buymuş. Beni kapısından içeri almayan kadın!' Bayan Eppingwell de aynı duyguya kapılmış, yüzünden maskesi alınan kadının çırılçıplak kaldığı gibi bir his uyanmıştı onda da. Belki, bir Sakson olarak düşmanının zaafından yararlanmayı kendine yediremediği için; belki, bu kadına kaptırmamaya çalıştığı şu adam yüzünden giriştiği mücadelede kendisini daha güçlü kılacağını düşündüğü için; belki de, her iki sebebe bağlı olarak o beklenmedik davranışta bulundu. Her ne sebeptense (daha Bayan McFee'nin kötücül sesi kulaklarda çınlarken ve Freda'nın kendisine doğru dönmesiyle hemen hemen aynı anda) Bayan Eppingwell de maskesini yüzünden çıkarıp başını eğerek selamladı Freda'yı.

Sonsuzluk kadar uzayan bir saniyelik zaman dilimi içinde iki kadın göz göze gelerek birbirlerini süzdüler. Biri, kor gibi parlayan gözleriyle şahaneydi; saldırmaya hazır, tetikteydi; göze aldığı hakaretlerle henüz karşılaşmadığı halde acısını şimdiden yüreğinde

duyuyor, peşin peşin öfkeleniyordu; için için kaynayan bir yanardağ krateriydi. Öbürü, dupduru gözleri, derine işleyen bakışlarıyla bir dinginlik anıtıydı; doğruluğundan ve dürüstlüğünden aldığı güçle içi rahat, bir iffet simgesiydi; her türlü tutkudan arınmış ve vakurdu; mermerden yontulmuş bir heykeldi. Bu iki kadın arasında büyük bir uçurum varsa bile, Bayan Eppingwell böyle bir uçurumun varlığını kabul etmiyordu. Araya ne bir mesafe koyuyor, ne de tepeden bakıyordu; karşısındaki kadını tamamıyla kendine denk kabul ediyordu. Karşısındakini sadece kadın olarak –kendisi gibi bir kadın olarak görebildiği için son derece sakindi. Onun bu sükûneti Freda'yı delirtiyordu. Delirtiyordu, çünkü o da en az Bayan Eppingwell kadar soylu sayıyordu kendini; o kadar soylu olmasa zaten her şey vız gelirdi. Freda, kendi ruhunun iskandiliyle karşısındaki kadının ruhunu en derin noktalarına varıncaya kadar tarayabildiğini, bu kadının ruhunu okuyabildiğini sanıyordu. O sonsuzluk kadar uzayan bir saniye içinde, dilinin ucuna kadar gelen lafı söylemek, 'Eteğinin ucunu çek de bana değmesin; kirlenir sonra!' diye bağırmamak için kendini zor tutuyordu. 'Tükürsene suratıma, beni aşağılasana! Böyle davranmanı şu tavrına bin kez yeğlerim!' diye haykırmak geliyordu içinden. Hırsından tir tir titriyordu Freda. Burun kanatları açılıp açılıp kapanıyordu. Buna rağmen kendine hâkim olabildi ve Bayan Eppingwell'in selamına başıyla karşılık verdikten sonra adama döndü:

"Gel benimle Floyd," dedi, "şu anda sana ihtiyacım var." Freda bunu son derece olağan bir tavırla söylemişti.

"Ne demek olu..." sözcüklerini ağzından kaçırmakla birlikte, parladığı gibi yine birdenbire sönüverdi Floyd Vanderlip. İçinden kendi kendine lanet okuyordu: 'Yahu, bende akıl mı kalmadı nedir?' diyordu. 'Bir erkeğin bu kadar aptal yerine konduğu görülmüş şey mi?' Derin derin soluk alıp içinden homurdanarak omuzlarını kaldırdı ve kararsızlık okunan bakışlarını iki kadının yüzünde dolaştırdı.

"Özür dilerim, ama izninizle Bay Vanderlip'le önce ben bir dakika görüşebilir miyim?" Bayan Eppingwell'in sesi her ne ka-

dar düdük gibi çıktıysa da, tonlamasıyla ve vurgulamasıyla kesin bir emir niteliği taşıyordu.

Bay Vanderlip ona minnetle baktı. Bu bakışıyla Freda'dan kurtulmak istediğini açıkça anlatmış oluyordu.

"Çok üzgünüm," diye sert bir cevap geldi Freda'dan. "Hiç vaktim yok. Hemen benimle gelmesi gerekiyor." Gerçi bu sıradan sözler dudaklarından rahat rahat dökülmüştü, ama sözlerinin ne kadar güçsüz, ne kadar yetersiz kaldığını fark eden dansöz, içinden kendine gülmeden edemedi. Böyle sakin sakin konuşmak yerine, çığlık çığlığa bağırmayı yeğlerdi; oysa istediğini yapamıyordu işte.

"Affedersiniz ama Bayan Moloof, siz kim oluyorsunuz da Bay Vanderlip adına karar vermeye kalkışıyorsunuz?"

Bunu duyar duymaz, Bay Vanderlip içinden derin bir oh çekti ve Bayan Eppingwell'in çıkışını çok beğendiğini açıkça gösteren bir gülümsemeyle aydınlandı yüzü. Bayan Eppingwell'in kendisini bu kadının elinden kurtaracağına emindi. Freda bu kez sert taşa çarpmıştı.

Freda önce, "Ben... ben..." diye kekeler gibi olduysa da kendini çabuk toplayarak, "Ne oluyorsam oluyorum," diye cümlesini tamamladıktan sonra karşı saldırıya geçerek, "Peki siz kim oluyorsunuz da bana böyle bir soru sorabiliyorsunuz?" diye karşılığı yapıştırdı.

"Ben mi? Ben Bayan Eppingwell'im, ayrıca..."

"Tamam işte!" diye onun lafını kesti Freda. "Siz emniyet müdürünün karısısınız. Bense bir dansöz parçası. Bunu mu demek istiyorsunuz?"

"Hayatımda böyle şey görmedim ben!" diye kabararak öne doğru bir adım atan Bayan McFee'nin, Freda'ya iyi bir ders vermeye hazırlandığı belliydi, ama Bayan Eppingwell ters ters bakarak onun ağzını kapattı ve Freda'nın saldırısına, taktik değiştirerek karşılık verdi:

"Bayan Moloof'un sizi tamamıyla sahiplenmek istediği ve sizin sadece iki saniyenizi almama bile razı olmadığı anlaşılıyor Bay

Vanderlip; dolayısıyla ben de doğrudan size başvurmak zorunda kalıyorum. Sizinle yalnız konuşabilir miyim? Hemen, şimdi?"

Hırsını alamadığı için deminden beri dişlerini gıcırdatmakta olan Bayan McFee, içinden, 'Oh olsun sana! Aldın işte cevabını!' diye geçirdi.

"A, tabii... şey... yani, tabii," diye kekeledi Bay Vanderlip. Freda'dan kurtulacak oluşunun verdiği sevinçle, sesini bu kez daha da yükselterek, "Pek tabii, pek tabii," diye tekrarladı.

Erkek adı verilen yaratık, omurgalılar sınıfının sürü halinde yaşayan hayvanlar takımından olup, uzun bir evrim süreci içinde evcilleşmiş yabanilerdir. Yunanlı kızın da vakti zamanında, insan kılığındaki bu yabani erkek hayvanların belki de en yırtıcılarının pek çoğunun hakkından geldiği anlaşılıyordu. Nitekim, cehennemin bütün ateşlerini içinde toplayan gözlerini, tıpkı, pullu giysilerini sırtına geçirip eline kırbacı alan bir arslan terbiyecisinin, özgür olduğunu sanmak gafletine düşen bir sirk aslanına gözlerini diktiği gibi, sırıtan adama çevirdi. Adamın içinde baş kaldıran yırtıcı hayvan bir anda süt dökmüş kediye dönüverdi.

"Yani, demek istiyorum ki Bayan Eppingwell, daha sonra görüşebiliriz. Yarına Bayan Eppingwell, yarına. Pek tabii, görüşebiliriz; ama ben yarın görüşebileceğimizi kastettim." Bunları söylerken de içinden, 'Eğer burada kalacak olursam işler daha fena sarpa saracak,' diye geçirerek vicdanını rahatlatmaya çalıştı. Ayrıca, hastanenin yanındaki kuyu başında verdiği randevuya yetişmek zorundaydı. 'Vay canına be!' diyordu içinden. 'Ben bu Freda'yı çok hafife almışım! Ne muhteşemdi! Yani, o kadar olur!'

"Elinizde tuttuğunuz maskemi iade edersiniz, müteşekkir kalacağım Bayan McFee."

Nutku tutulmuş olan saygıdeğer hanımefendi gık bile diyemeden maskeyi uzattı.

Yenilgiyi kraliçelere yaraşır bir vakarla karşılamasını bilen Bayan Eppingwell, "İyi geceler Bayan Moloof," dedi.

Freda da ona soğuk bir tavırla iyi geceler dileyerek karşılık verdi. Oysa bu soğuk tavrı gösterişten başka bir şey değildi. As-

lında hemen oracıkta Bayan Eppingwell'in dizlerine kapanmak, kadından af dilemek, hayır, af dilemek değil de, daha başka, adlandıramadığı bir dilekte bulunmak için duyduğu güçlü isteği zor bastırabiliyordu.

Adam kibarca kolunu vermek istedi Freda'ya, ama Yunanlı kadın onun uzattığı kolu görmezden geldi. O, elinden kurtulmak için yırtıcı kurtların arasına sığınmaya kalkışan avını kurt sürüsünün ortasında tepelemiş biriydi; o yüzden, tıpkı yendikleri düşmanlarını savaş arabalarının arkasına bağlatıp sürükleyen krallar gibi, Freda da, karmaşık olan kafasını hâlâ doğru dürüst toparlayamayan Floyd Vanderlip'i ardına takarak, bir başına kapıya doğru yürüdü.

Dışarıda hava dona çekmişti. Dansözün üç dört yüz metre ötedeki kulübesine varana kadar, ağzından çıkan buğunun çıkar çıkmaz donmasıyla, kadının yüzünü ince bir buz tabakası kaplamış, erkek ise pos bıyığının donması yüzünden konuşamaz hale gelmişti; ağzını açmaya kalkışınca fena halde canı yanıyordu.

Kulübeye vardıklarında, Kuzey Kutup fecrinin yeşilimsi soluk aydınlığında kapının dışındaki cıvalı termometreye bir göz attılar; termometrenin dibindeki küresel haznede cıvanın donmuş olduğunu gördüler. Çevrelerinde binlerce köpeğin yakınmalı uluması, onlara aldırış etmeyen yıldızlara doğru yükseliyordu. Dupduru gökyüzü sanki uzayın soğuğunu yeryüzüne indirmiş, sanki havayı bile dondurmuş gibi, en ufak bir esintinin hissedilmediği bu müthiş ayazda köpeklerin sığınabileceği ne bir dam altı, ne de bir sığınak vardı. O ayazda, açık havada yatmak zorunda olan köpekler donmamak için arada bir gerinmekten ve yıldızlara karşı acı acı ulumaktan başka bir şey yapamıyordu.

Kadınla erkek bir süre hiç konuşmadılar. Hizmetçisi Freda'nın üstündekileri çıkarmasına yardım ederken, Floyd Vanderlip de sobadaki ateşi tazeledi. Hizmetçi odaya çekildiğinde, Floyd Vanderlip sobanın üzerine eğilmiş, dudağının üstünde ağır bir yük oluşturan bıyığının buzlarını çözmeye uğraşıyordu. Bu işi bitirdikten sonra bir sigara yaktı ve yükselen hoş kokulu dumanların

arasından, baygın bakışlarla Freda'yı süzmeye başladı. Freda belli etmeden duvar saatine göz attı. Gece yarısına daha yarım saat vardı. Adamı yarım saat daha oyalayabilmek için ne yapmalıydı? Adam acaba yaptıklarından ötürü ona kızgın mıydı? Şu anki ruh durumu nasıldı? Adamın ruh durumuna uygun bir tavır takınmalıydı ama ne? Ne olursa olsun onu burada oyalayacaktı; bundan hiç kuşkusu yoktu. Sitka Charley ve Devereaux görevlerini tamamlayana kadar, tabanca zoruyla bile olsa adamı burada alıkoyacaktı.

Erkekleri alıkoymanın çeşitli yolları olduğunu düşündü ve aklına gelir gelmez erkeklere duyduğu nefret bir kat daha arttı. Yanağını eline dayamış olarak kafasından buna benzer düşünceler geçirirken, buhranlar, sıkıntılarla dolu genç kızlık dönemi gözlerinin önüne geldi; bin bir cefa içinde geçip giden ve trajik bir sonla noktalanan zavallı gençliği. Adam belki bundan bir ders çıkarır diye, hayatının o kesitini anlatarak onu oyalamaya niyetlendi bir ara. Yarabbi! Böyle bir hikâyeyle ilgilenmemesi için bir insanın hayvandan da aşağı olması gerekirdi; anlatacaklarıyla oyalanmayacak erkek yoktu bu dünyada! Ama bunları anlatırken eski acıları depreşecekti ki, bu adam da buna değmezdi. Freda şimdi düşünürken bile utanç duyduğu, hayatının o kesimini gözlerinin önünde yeniden canlandırırken, adam da Freda'nın arkasından vuran ışığın önünde onun yarı saydam bir nitelik kazanan küçücük, pespembe kulağını seyrediyordu hayran bakışlarla. Freda adamın bakışlarındaki ifadeyi fark edince, onu oyalamanın yolunu bulduğunu anladı ve oturduğu yerde, tam profil verecek biçimde ayarladı başının duruşunu. Tanrı'nın özenerek yarattığı vücudu kadar, nefis profilinin de erkekler için ne kadar baştan çıkarıcı bir güce sahip olduğunu çok iyi bilirdi Freda; ama o erkekleri baştan çıkarmak için doğanın kendisine bahşettiği bu fiziksel güzelliğiyle yetinmez, o güzellikleri bin bir işveyle desteklemesini de bilirdi. Attığı adımdan, başını hafifçe çevirmesine kadar her hareketine büyüleyici bir incelik katmak onun için çocuk oyuncağıydı. Yerinden kalktı, lambanın yanı başında duran makası aldı ve becerikli elleriyle lamba fitilini güzelce kırparak

düzeltti. Tekrar yerine oturdu, yanağını eline dayadı ve dalgın, hülyalı gözlerle adamı süzmeye başladı. Çok güzel bir kadın bir erkeğe böyle baktığı zaman, o erkeğin bundan haz duymaması olanaksızdır.

Adamı baştan çıkarmak konusunda elinden geldiği kadar ağırdan alıyordu Freda. Adam hele şöyle iyice tava gelsin de, ondan sonra istediği kadar oynaşırdı onunla. Oynaşma ne kadar uzarsa o kadar işine gelirdi Freda'nın. Vanderlip rahat rahat yayılmış, nikotini ciğerlerine çekerek, keyifle seyrediyordu onu şimdilik. Biraz sonra buluşma yerine gitmek için şu sıcacık odadan ve kendisine vaatkâr bakışlarla bakan bu güzel kadının yanından ayrılmak zorunda kalacak, dışarının korkunç ayazında saatler sürecek bir yolculuğa çıkacaktı. Rezalet çıkardığı için Freda'ya kızması gerekirdi aslında, ama nedense hiç kızmıyordu. Üstelik şu Bayan McFee olacak kadın işe karışmasa, rezalet filan çıkacağı da yoktu. Buranın valisi kendisi olsa, o kadını ve onun gibi bütün din bezirgânlarını vergiye bağlar, bu kentte barındırmazdı kolay kolay. Nerde Freda, nerde o kadın! Aralarında dağlar kadar fark vardı. Bir de o kadına "hanımefendi" derler. Oysa asıl hanımefendiliği Freda göstermişti. Hanımefendilikte Bayan Eppingwell'den hiç de aşağı kalmadığını herkes görmüştü işte. Bu kıza gereken önemi ve değeri vermemekle doğrusu büyük hata yapmıştı. Bu düşünceler içinde, Freda'yı baştan ayağa uzun uzun süzen Vanderlip'in gözleri en sonunda kadının gözlerinin içine dikili kaldı, ama çok içten bir ifade gördüğü o hülyalı gözlerin derinliklerinde yatan aşağılamayı fark edemedi. Hey yarabbi! Ne bakışlardı onlar öyle? Yoksa, bu kız da mı kendisiyle evlenmek istiyordu? Bu dünyada kendisi için Bayan Loraine Lisznayi'den başka kadın kalmamış değildi ya! İşte kanıtı da burada! Üstelik Macar kadından daha güzel -hem de genç. Olsun olsun da yirmi üçünde olsun, bilemedin yirmi dört. Bu kızın şişmanlayabileceği düşünülemezdi. Oysa Loraine için aynı şeyi söylemek mümkün değildi. Kim olsa ilk bakışta anlardı bunu. Macar kadının modellik yaptığı günlerden bu yana epeyce kilo aldığı apaçıktı. Ama

görürdü o gününü! Kızakların ardından öyle bir koşturacak, öyle bir yol yürütecekti ki, bakalım kalır mıydı o zaman bu kiloları! Köpeklerin önünde kar çiğneyip de kilolarını koruyabilmiş kimse anasının karnından doğmamıştır daha!

Floyd Vanderlip, Macar kadını nasıl koşturacağını, ayaklarına lekenleri geçirtip ona nasıl kar çiğneteceğini düşünürken, birdenbire aklına, o kadınla Akdeniz'in sıcak ikliminde yaşayacakları geldi. 'Ee, peki, oralarda nasıl olacak bu iş?' diye düşündü. Oradaki yaşantılarında ne arada bir tekdüze yaşantıya renk katan kıtlıklara yer olacaktı, ne kızak yolculuklarına, ne de kar çiğnemeye. Ömürleri tıkınmakla, her gün biraz daha şişmanlayarak yaşlanmakla geçecekti. 'Oysa bir de şu Freda'ya bak!' diye geçirdi içinden.

"Ee..?" diye damdan düşer gibi sordu Vanderlip. Saatin her iki kolu da tam on ikiyi gösteriyordu. Gece yarısı olmuş, kalkıp kuyu başındaki randevuya yetişmenin vakti gelmişti.

Freda birden irkilmiş gibi, "Ah!" dedi. Ama irkilmesi de, o ünlemi çıkarışı da o kadar tatlı, o kadar cilveliydi ki, hangi erkek olsa ağzının suyu akardı. Hele o erkek, kendisine aygın baygın bakan dünya güzeli bir kadının hayranlığını kazandığı kuruntusuna kapılmışsa, oradan palamarları çözebilmek için ya hödüğün biri olmalıdır ya da mezar taşı kadar soğuk.

"Diyorum ki, buraya beni bir şey söylemek için getirdin," derken, Vanderlip masanın başında oturan Freda'ya yaklaştırdı iskemlesini. "Merak ediyorum, neymiş bakalım diyeceğin?"

Freda adamın gözlerinin içine bakarak, "Floyd," dedi, "artık her şeyden bıktım ben. Buralardan gitmek istiyorum. Irmaktaki buzların çözülmesini beklemeye bile tahammülüm kalmadı. Buradan bir an önce gitmezsem ölürüm. Eminim ölürüm. Her şeyi yüz üstü bırakarak çekip gitmek istiyorum, hemen gitmek istiyorum." Elini, adamın masaya dayalı elinin üstüne koyarak ve tutsak aldığı elin üzerine hafif -ama çok hafif- bastırarak Vanderlip'in gözlerinin içine bakarken bütün dişiliğini, bütün çekiciliğini bakışlarında toplamıştı.

'Al işte, bir tane daha!' diye geçirdi içinden Vanderlip. 'Kollarıma atılmaya hazır. Eh, ne yapalım! Bayan Loraine de kuyunun başında birazcık bekleyiversin. Ölecek değil ya! Biraz ayakları üşür o kadar.'

"Ee..?" Bu sefer soran Freda'ydı. Sesi çok hafif ve heyecandan titreyerek çıkmıştı.

Vanderlip, 'Tamam işte, tava geldi; hem de sandığımdan çabuk!' diye içinden geçirirken, ağzından da, "Vallahi ne diyeceğimi bilemiyorum ki!" kelimeleri döküldü. "Nasıl desem? Yani, benim için hayatta bundan daha büyük bir zevk olamazdı. Sen de bilirsin ya..." Vanderlip, Freda'nın eli altında tutsak kalan elini oynatıp avucunu yukarı çevirdi ve bu kez o Freda'nın elini tutsak aldı. Avucuna aldığı eli hafifçe sıktı. Freda, "Bilirim," anlamında başını sallarken, içinden de, 'Şu erkek milletinden ne kadar nefret etsem yeridir!' diye geçiriyordu.

"Yalnız... işte... senin de bildiğin gibi, nişanlıyım ben. Benimle evlenmek için buraya geliyor kız! Yoldadır şimdi. Hangi akla hizmet ederek ona evlenme teklif ettiğimi doğrusu ben de bilmiyorum, ama epey zaman oluyor. Demek çok toymuşum o sıralar."

Freda onun özür diler gibi ortaya attığı engeli hiç duymamış gibi, "Buradan gitmek istiyorum," diye üsteledi. "Neresi olursa olsun razıyım, tek, buradan kurtulayım... Tanıdığım erkeklerden hangisini seçeceğime karar vermek için bir süreden beri kendimi yokluyordum; sonunda bir karara varabildim ve..."

"Yoksa, talihli erkek ben miyim?"

İtirafta bulunmak gibi can sıkıcı bir külfetten kendisini kurtardığı için, minnetini adama gülümseyerek gösterdi Freda. Adam da serbest kalan eliyle onun başını tutup kendi omzuna yasladı; saçlarının baş döndürücü kokusunu derin derin içine çekti. Kadının elini kavrayan avucunda nabzının güm güm güm vurduğunu hissetti. Bu fenomenin fizyolojik açıdan izahı çok basit olmakla birlikte, ömründe ilk kez başına böyle bir şey gelen erkek için bu basit olay olağanüstü bir nitelik taşıyordu; harikulade bir duyguydu bu. Floyd Vanderlip bir ömür boyu okşaya okşaya

birçok kürek sapı eskitmişti, ama kadın eli okşadığı hemen hemen hiç olmamıştı. O yüzden, şimdi büyük bir hazla çarpıyordu yüreği.

Freda, erkeğin omzuna yaslanmış başını biraz yukarı doğru kaldırınca saçları adamın yanağına süründü; Bay Vanderlip o kıpkırmızı dudakları, yumuşacık bir ışıkla içinden aydınlanmış gibi parlayan gözleri burnunun dibinde gördü. Eh yani, buna can mı dayanır? Flossie'ye ihanet etmişti ya, Loraine'e ne diye etmeyecekti? Bekleyen kadınla, yolda olan kızı kendine dert etmenin sırası mıydı şimdi? Onların acelesi var diye kendisi de acele etmek zorunda mıydı yani? Deve yüküyle parası vardı ve bu parayı ayaklarının dibine seve seve dökebileceği biricik kadın Freda'ydı. İnsanın Freda gibi bir karısı olursa, dünyanın bütün erkeklerini hasetten çatlatabilirdi. Ama, dur bakalım! O kadar hızlı gitmeyelim! Her şeye rağmen ihtiyatı da elden bırakmamalı, değil mi ya?

"Senin de ille saraylarda, şatolarda oturmak gibi bir merakın var mı?" diye sordu.

Freda başıyla olumsuz bir işaret yaptı.

"Doğrusu yakın zamana kadar ben böyle bir merak taşıyordum, ama sonradan iyice düşününce o karara vardım ki, böyle saraylarda maraylarda yaşamaya alıştı mı, insanın üzerine uyuşukluk çöker. Tembelleşir, bütün dinçliğini yitirirsin."

Freda onu desteklediğini göstermek için, "Evet, haklısın," diye atıldı; "kısa bir süre için öyle yerlerde oturmak belki hoşa gider, ama sürekli yaşayınca herhalde sıkılır insan. Hayatın tadını çıkarmak için tekdüze yaşamamalı; mesela, dünyayı dolaşmalı. Orada burada sürtüp bir güzel kurtlarını dökmeli, sonra başka bir yerde dinlenmeye çekilmeli. Yatla şöyle Hawaii Adalarına kadar bir uzanırsın; Paris'e gelip biraz kalırsın; kışı Güney Amerika'da, yazı Norveç'te geçirirsin; bir iki ay İngiltere'de gezersin..."

"Ya yüksek sosyete?"

"Pek tabii! Hem de yüksek sosyetenin kaymak tabakasına karışacaksın. Bunların keyfini çıkardıktan sonra da, ver elini Kuzey Ülkesi. Atlayacaksın kızağına, haydayacaksın köpeklerini!

Yani, tebdili mekânda ferahlık vardır demek istiyorum. Senin gibi güçlü kuvvetli, canlılık dolu biri sarayda yaşamaya bir yıl bile katlanamaz. Öyle yerler efemine erkeklere göre. Sen öyle hayata gelemezsin; senin yapındaki erkeklere göre değil. Sen erkek olarak yaratılmışsın; tam bir erkek."

"Öyle mi düşünüyorsun?"

"Düşünülecek yanı yok bunun. Adım gibi biliyorum. Kadınların seni ne kadar çekici bulduğunu hiç fark etmedin mi?"

Floyd Vanderlip saf adam rolünde harikalar yaratarak, "Yok canıım," dedi; "bunu da nereden çıkarıyorsun allasen?"

"Anlaşılmayacak gibi değil ki! Ama neden seni çekici bulduklarını biliyor musun? Çünkü sen efemine değil, tam bir erkeksin de ondan. Sen kadınların ruhundaki en duyarlı telleri titreştiriyorsun. Senin kişiliğinde, her kadın çok ihtiyaç duyduğu şeyi, yani güvenceyi buluyor. Güçlüsün sen. İri kaslarınla, iri yapınla, her şeyinle güçlü ve gözüpeksin. Kısacası, sen kelimenin tam anlamıyla bir ERKEKSİN."

Freda çaktırmadan saate bir göz attı. Adam randevusuna yarım saat geç kalmıştı. Kendisi de Sitka Charley'ye yarım saat durumu idare etmesini söylemişti zaten. Şimdiden sonra, Devereaux'un ne zaman geleceğinin önemi kalmamıştı artık. Kendi görevi burada, şu anda sona ermişti. O üstüne düşeni yapmıştı. Başını adamın omuzundan kaldırdı, şuh –ve bu kez içten gelen– bir kahkaha attı, elini adamın avucundan çekti, ayağa kalkarak hizmetçisine seslendi:

"Alice, Bay Vanderlip'in paltosunu tutuver. Kolçakları şurada, sehpanın üstünde duruyor."

Adam aval aval bakakalmıştı.

"Gösterdiğin incelik için sana çok teşekkür ederim Floyd. Bana ayırdığın zamanın ne kadar değerli olduğunu bilemezsin. Ayrıca, bana zaman ayırmakla aslında kendine büyük iyilikte bulunmuş olduğunu göreceksin. Kapıdan çıkınca sola dönersen, kuyunun başına kestirmeden varırsın. İyi geceler. Benim yatma vaktim geldi."

Floyd Vanderlip şaşkınlığını ve hayal kırıklığını söverek ifade etmeye kalkışınca, erkeklerden küfür dinlemeye hiç alışık olmayan Alice elindeki paltoyu yere bırakıp, adamın kolçaklarını da paltonun üstüne fırlatıverdi. Bunun üzerine Freda'ya doğru bir hamle yaptı Vanderlip. Freda odaya kaçmak isterken yerdeki paltoya takılıp düştü. Onu omuzlarından yakaladığı gibi ayağa dikiveren Vanderlip, kaba gücünü kullanarak bileğinden tuttuğu kadını bırakmaya niyetli görünmüyordu.

Ama Freda gülüyordu adamın gözlerinin içine bakarak. Erkekler kolay kolay gözünü korkutamazdı onun. Eskiden erkeklerin elinden az çekmemişti; yapmadıklarını bırakmamışlardı ona, ama o yine de göğüs germesini bilmişti.

Freda en sonunda, "Kabalaşma!" dedi Vanderlip'e. Bileğini hâlâ bırakmayan ele şöyle bir baktıktan sonra, "Aklıma bir şey geldi, onun için kararımı değiştirdim; yatmıyorum," diye devam etti. "Biraz daha oturacağım. Sen de artık saçmalamayı bırak da geç otur şöyle, rahatına bak. Sormak istediğin bir şey var mı?"

"Evet küçük hanım. Hem sormak istediğim şeyler var, hem de seninle görülecek bir hesabım." Vanderlip bileğini hâlâ bırakmamıştı Freda'nın. "Şu kuyu hakkında neler biliyorsun bakalım? Ayrıca, demin bir şey... neyse, bu şimdi kalsın. Soruları teker teker soracağım, sen de teker teker cevap vereceksin."

"Yok canım, öyle fazla bir şey bildiğim yok. Sitka Charley, senin de yalandan tanıdığın bir hanımla o kuyu başında buluşmak üzere randevulaşmış da, işte, bu konuda benden yardım rica etmişti. Sen burnunu sokup işini bozarsın diye korkuyordu... eh, senin gibi cinsi cazibesi çok olan bir erkeğin rekabetinden korkmakta da haklı adamcağız. O yüzden, seni bir parça oyalamamı istemişti benden. Bütün mesele bundan ibaret. Sanırım epey uzaklaşmışlardır; en az yarım saat önce yola çıkmış olmaları gerekir çünkü."

"Nereye? Bensiz mi gitti? Hem de bir Kızılderiliyle ha?"

"Vallahi, renklerle zevkler tartışılmaz, bilirsin. Ayrıca, kadın kısmının gönlü kelebek gibidir, nereye konacağı hiç belli olmaz."

"İyi de, bu işten bir tek zararlı çıkan ben oluyorum! Dört bin dolar saydığım köpeklerim elden gitti, bu yetmiyormuş gibi, tam kendime eli yüzü düzgün bir kadın bulmuşken onu da kaybettim; hiçbir şey kalmadı elimde." Bir an durdu ve "Senden başka," diye ekledi. "Gerçi harcadığım paraya değmezsin ama..."

Freda omuzlarını silkti.

"Madem öyle, sen de hazırlanmaya başla bakalım! Gidip birilerinden iki takım köpek ödünç alacağım; iki saate kadar yola çıkıyoruz seninle."

"Kusura bakma, ama benim bir yere gidecek halim yok. Yatıp uyuyacağım."

"Sana hazırlan dedim mi hazırlanacaksın –yoksa karışmam! İster yat, ister otur; köpeklerle döndüğümde bineceksin kızağa, işte o kadar! Belki de beni kandırmaya çalışıyorsun ama olsun, ben seni ciddiye alıyorum. Duydun mu dediğimi?"

Vanderlip onun canım yakmak için bileğini sıktıkça sıkıyordu, ama o sıktıkça Freda'nın yüzündeki gülümseme de gittikçe yayılıyordu. Aynı zamanda dışarıdan gelen birtakım seslere de kulak kabartmış, dikkatini oraya vermişti. Kızak köpeklerinin koşumlarına asılı mini mini çıngırakların neşeli seslerinin ardından, bir erkek sesinin "Ho!" diye bağırarak köpeklerini kapının önünde durdurduğu duyuldu.

Freda serbest eliyle kulübenin kapısını ardına kadar açarak, "Şimdi bırak da gidip yatayım. Bu durumda da bırakmayacak mısın?" dedi.

Kapı ağzında, kutup fecrinin donuk aydınlığında, dizlerine kadar bir buğu bulutu içinde, kürklere bürünmüş bir kadın dikiliyordu; içeri girip girmemekte tereddüt ettiği anlaşılıyordu. Burunluğunu çıkaran kadın, lambanın parlak ışığına karşı gözlerini kırpıştırıyordu. Vanderlip ona doğru bir adım attı.

İçi rahatlayan kadın sevinçle, "Floyd!" diye bağırarak yorgun argın kendini Vanderlip'in kollarına bıraktı.

Vanderlip, göğsüne sokulan bir kucak dolusu kürkün içindeki kızcağızı öpmesin de ne yapsındı yani? Üstelik, bütün yorgunlu-

ğuna rağmen mutluluğu gözlerinden okunan kız o kadar da cici bir şeydi ki.

Kürkler içindeki cici kız, "Bay Devereaux'yu dinç köpeklerle bana yollaman çok iyi oldu, yoksa yarına kadar gelemezdim," dedi.

Vanderlip göğsüne yaslanmış başın üzerinden Freda'ya boş gözlerle bakakaldı, neden sonra konuşmayı akıl edebildi:

"Ya, haklısın. Devereaux'nun da yoldan gelir gelmez, daha yorgunluğunu bile atmadan seni karşılamak için tekrar yola çıkması büyük incelikti doğrusu! Sağ olsun, çok iyi insandır."

Flossie adamın göğsüne biraz daha sokularak, "Seni gidi seni," dedi; "bana bir an önce kavuşmak için sabırsızlandın değil mi şekerim?"

Vanderlip onu sımsıkı kucaklayarak ayaklarını yerden kesti ve çabuk çabuk "Çok haklısın, doğrusu sabrım taşmıştı artık," diye cevap verdi.

Aynı gece, Yukon Irmağı boyunda, Dawson'dan beş on kilometre aşağıdaki misyonunda, putperest Kızılderilileri hak yoluna sokabilmek için ömür tüketen saygıdeğer Peder James Brown'ın başına çok tuhaf bir iş geldi; ama başına gelenlere hiçbir anlam veremedi adamcağız. Kapısına dayanan acayip bir Kızılderili onu tatlı uykusundan uyandırdı, yanında getirdiği bir kadını ruhuyla ve cismiyle papaza emanet ederek geldiği gibi telaşla çekti gitti. Kendisine emanet edilen etli butlu ve güzel kadın müthiş öfkeli ve şaşılacak kadar ağzı bozuk biriydi. Kadının ağzından sel gibi dökülen sövgü karşısında neye uğradığını şaşırdı adamcağız. Genç bir papaz olarak böyle bir kadını misyonunda barındırmasını cemaatinin hoş karşılamayacağını, hatta bu durumun bazı tehlikeler de doğuracağını bildiğinden, kara kara ne yapacağını düşünmeye başladı. Allahtan, kadın şafakla misyondan ayrılıp yaya olarak Dawson yolunu tuttu da, papaz efendi de rahat bir soluk alabildi.

Bu olayın üzerinden epeyce bir zaman geçtikten sonra Dawson ahalisinin uğradığı şaşkınlık yanında, o genç papazın uğ-

radığı şaşkınlık solda sıfır kalır. Yazın ortasında, Dawson halkı, kentlerini ziyarete gelen Windsor Düşesi onuruna şenlikler düzenlemişti; kano yarışları bu şenliklerin önemli bir bölümünü oluşturuyordu. Bütün halk, Kraliyet ailesine mensup o soylu hanımın iki yanına dizili olarak Yukon Irmağının yüksek yamacı üstünde yerlerini almış, yarışları seyrediyordu. Bayan Eppingwell balo gecesinden bu yana Freda'yı ilk kez orada, seyircilerin arasında gördü. Şurasını da belirtmekte yarar var: Geçen zaman içinde Bayan Eppingwell birçok konuda edindiği bilgilerin yanlış olduğunu öğrenmekten başka, bilmediği pek çok şeyi de yeni öğrenmişti. Freda'yı görür görmez hemen kızın yanına giden hanımefendi, "Herkesin ne diyeceği ya da ne düşüneceği umurumda bile değil; isteyen ayıplasın. Onların ahlak anlayışları da vız gelir. İşte, herkesin önünde sizden özür diliyorum," diyerek ona elini uzattı. Önce çekingen davranan kızla Bayan Eppingwell birkaç kelime konuştuktan sonra, Freda başını emniyet müdürünün karısının omuzuna dayayarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Dawson, Bayan Eppingwell'in şu Yunanlı dansöz parçasından niçin af dilemeye gerek gördüğünü hiçbir vakit öğrenemedi, ama son derece yakışıksız bulduğu bu davranışı asla unutmadı.

Bu arada Bayan McFee'yi de unutmamak gerek. Bu rezaletin ardından, papaz efendinin saygıdeğer hanımı hemen biletini aldı, Dawson'dan ilk kalkan vapurla kentten ayrıldı. Giderken, Kuzey Ülkesi'nin uzun gecelerinde kendi kendine geliştirdiği kuramını da beraberinde götürdü; kuramı, ikliminin çok soğuk oluşu dolayısıyla Kuzey Ülkesi insanlarının asla ıslah edilemeyeceği inancından kaynaklanıyordu. Buzdolabı içinde yaşayanların gözünü cehennem ateşiyle korkutmak mümkün değildi. Bu görüş belki size dogmatik gelebilir, ama ne yapalım ki Bayan McFee bu inançtaydı.

Altın hırsı insan yüreğini pençesine aldığında trajedi kaçınılmazdır. *Atalarının Tanrısı,* ilhamını usta yazar Jack London'ın bizzat katıldığı "altına hücum" dalgasında yaşadıklarından alıyor. Yüz yılı aşkın süredir hep aynı heyecanla okunan bu kısa öyküler şiirsel bir enerjiyle dopdolu. Jack London, romanlarında var olan gözlem yeteneği ile ayrıntı ustalığını öykülerine de taşıyor.

Kış mevsiminin çetin geçtiği, dev ırmakların donduğu, boğa gibi adamların açlıktan çöpe döndüğü kutup bölgesinde hayat, yazarın deyişiyle "buzdan bir cehennem". Jack London'ı edebiyat dünyasının zirvesine taşıyan onca gerçek serüven, Yordam Edebiyat okurlarını da büyüleyecek.

yordam edebiyat

YordamEdebiyat
YordamEdebiyat
YordamKitap

16 TL. KDV'den muaftır

ISBN 978-605-172-328-0